

Pētījums par liela mēroga sporta pasākumu ietekmi uz Latvijas ekonomiku

PĒC IZGLĪTĪBAS UN ZINĀTNES MINISTRIJAS PASŪTĪJUMA
SIA "TRCONSULTING"

SATURA RĀDĪTĀJS

Autori.....	4
Lietotie saīsinājumi un termini	5
Saistību atruna.....	6
Pētījuma mērķis	6
Pētījuma pamatojums	6
IEVADS UN PĒTĪJUMA APRAKSTS.....	8
PASĀKUMU IETEKMES NOTEIKŠANAS KRITĒRIJI.....	10
Pirmspasākuma pētījuma galvenie kritēriji	10
Pēcpasākuma analīzes galvenie kritēriji	11
PĒTĪJUMA VEIKŠANAS SADALĪJUMS.....	12
Kritēriji un pētījumu veida izvēle.....	12
Pētījuma sadaļas	13
Veicamo darbu process	15
PIRMSPASĀKUMA PĒTĪJUMS	17
Vispārīgā daļa	17
Pasākuma apraksts.....	17
Pasākuma Sezonalitātes analīze.....	20
Nepieciešamie dati un informācija	20
Sezonalitātes analīze.....	22
Pasākuma ekonomiskās ietekmes analīze	26
Nepieciešamie dati un informācija.....	26
Pasākuma tiešo ienākumu un izdevumu struktūra.....	27
Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību.....	29
Pasākuma apmeklētība	30
Pasākuma Viesu dienas tēriņi	31
Datu pielāgošana.....	33
Pasākuma radītā ekonomiskā ietekme uz valsti.....	35
Alternatīva Pasākuma ietekme uz pašmāju Apmeklētāju naudas līdzekļiem	37
Pasākuma ietekmes uz Latvijas ekonomiku salīdzinājums.....	39
Pasākuma ietekme uz valsts budžetu.....	40
PPP metodoloģijas kopsavilkuma apraksts.....	42
Vispārīgās daļas metodoloģijas analīzes kopsavilkums	42
Sezonalitātes daļas metodoloģijas analīzes kopsavilkums	43
Ekonomiskās daļas metodoloģijas analīzes kopsavilkums	44
Mazo un vidējo Pasākumu PPP metodikas kopsavilkums	54
Veicamās nodaļas.....	54
Metodoloģijas kopsavilkuma apraksts.....	54
PĒCPASĀKUMA ANALĪZE	61
Aptaujas plāns.....	61
Pasākuma Apmeklētāju anketēšana	61
Pasākuma Dalībnieku anketēšana	69
Vispārīgā daļa.....	73
Pasākuma apraksts	73

Pasākuma sezonalitātes analīze	76
Nepieciešamie dati un informācija	76
Sezonalitātes analīze	76
Sezonalitātes datu validēšana	77
Pasākuma ekonomiskās ietekmes analīze	81
Nepieciešamie dati un informācija	81
Pasākuma tiešo ienākumu un izdevumu struktūra	83
Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību	85
Pasākuma Apmeklētība	87
Pasākuma Viesu dienas tēriņi	89
Pasākuma radītā ietekme uz reģionu	90
Pasākuma radītie nodokļu ieņēmumi	94
Pasākuma nodokļu ieņēmumu salīdzināšana ar VID datiem	95
Pasākuma radītā ekonomiskā ietekme uz valsti	100
Pasākuma ietekme uz pašmāju fanu naudas līdzekļiem	102
Pasākuma ietekme uz valsts budžetu	104
PPA metodoloģijas kopsavilkuma apraksts	105
Vispārīgās daļas metodoloģijas analīzes kopsavilkums	105
Sezonalitātes daļas metodoloģijas analīzes kopsavilkums	106
Ekonomiskās daļas metodoloģijas analīzes kopsavilkums	109
Mazo un vidējo pasākumu Pētījumu PPA metodikas kopsavilkums	121
Veicamās nodaļas	121
Metodoloģijas kopsavilkuma apraksts	122
KOPSAVILKUMS	130
SECINĀJUMI UN IETEIKUMI	131
PIELIKUMS NR.1 – CSP DATU PIEPRASĪJUMS	133
PIELIKUMS NR.2 – VID DATU PIEPRASĪJUMS	137
PIELIKUMS NR.3 – DIGITĀLO MĒDIJU ANALĪZE	141
Priekšdarbi	141
Digitālās vides un kopējās ietekmes analīze	143

AUTORI

Izpildītājs: **SIA „TRConsulting”**

Reģistrācijas Nr.: 40103795932

Juridiskā adrese: Paleju iela 74, Mārupe, Mārupes novads, LV-2167

Kontaktinformācija: SiaTRConsulting@gmail.com

Autori: **Elmārs Kehris**

Izglītība: LL.M Maģistra grāds starptautiskajā
jurisprudencē un finansēs. RGSL

Specializācija: Finanšu analītika un konsultācijas, kā arī
projektu vadība

Kontaktinformācija: Kehris.Elmars@gmail.com

Toms Štālbergs

Bakalaura grāds ar izcilību
uzņēmējdarbības vadība. MDX Londona

Finanšu un juridiskās konsultācijas

TStalbergs@gmail.com

LIETOTIE SAĪSINĀJUMI UN TERMINI

PĒTĪJUMS – Pētījums par liela mēroga sporta pasākumu ietekmi uz Latvijas ekonomiku

IZPILDĪTĀJS – TRC – SIA „TRConsulting”

PASŪTĪTĀJS – IZM – Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrija

FM – Latvijas Republikas Finanšu ministrija

EM – Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija

VID – Valsts ieņēmumu dienests

CSP – Centrālā statistikas pārvalde

PASĀKUMS – Starptautisks sporta pasākums, kas norisinās Latvijas valsts teritorijā

MAZS UN VIDĒJS PASĀKUMS – Maza un vidēja mēroga sporta Pasākums saskaņā ar šajā pētījumā noteiktajiem kritērijiem

PPP – Pirmspasākuma pētījums

PPA – Pēcpasākuma analīze

PĒTĪJUMA VEICĒJI – Personas, kas nākotnē veiks sporta Pētījumus pēc šī Pētījuma vadlīnijām

ORGANIZATORI – Fiziskas vai juridiskas personas, kas organizē attiecīgo Pasākumu

APMEKLĒTĀJI – Pasākuma sporta fani un ieinteresētās personas, kas apmeklējuši pasākumu

DALĪBNIEKI – Pasākuma sporta pārstāvji, atlēti, oficiālie pārstāvji, saistītais personāls un mediju pārstāvji

VIESI – Pasākuma norisi ieradušies Apmeklētāji un Dalībnieki

APMEKLĒTĪBA – Apmeklētāju un Dalībnieku pavadīto dienu skaits Pasākuma norises laikā

NETIEŠĀ IETEKME UZ EKONOMIKU – Pasākuma piesaistītais ārvalstu naudas līdzekļu apjoms

TIEŠĀ IETEKME UZ EKONOMIKU – Pasākuma piesaistītā ārvalstu naudas līdzekļu apjoma radītie nodokļu ieņēmumi

NETIEŠĀS IETEKMES KOEFICIENTS – Valsts līdzfinansējuma ietekme uz radīto Netiešo ietekmi uz ekonomiku

TIEŠĀS IETEKMES KOEFICIENTS – Valsts līdzfinansējuma ietekme uz radīto Tiešo ietekmi uz ekonomiku

SAISTĪBU ATRUNA

Autori sadarbībā ar TRC ir izstrādājuši Pētījumu, pamatojoties uz 2016.gada 13.maija starp IZM un TRC noslēgto pakalpojumu līgumu (turpmāk – Līgums).

Ievērojot Autortiesību likumu, pēc Līguma nosacījumu izpildes IZM būs tiesīga lietot Pētījumu saskaņā ar savām interesēm, saglabājot atsauci uz šī Pētījuma Autoriem. Visi jautājumi vai komentāri, kas radušies saistībā ar šo Pētījumu pēc Līguma izpildes, ir jāadresē IZM.

TRC negarantē un neatbild par šī Pētījuma datu, informācijas, viedokļu un atzinumu precizitāti vai uzticamību, ņemot vērā, ka Pētījumā izmantotie dati un informācija var atšķirties no nākotnē pieejamajiem datiem un informācijas. TRC saņēma un apkopoja datus un informāciju laika posmā no 2016.gada 13.maija līdz 31.novembrim.

Pētījumā TRC izteiktie atzinumi, secinājumi, piemēri, pieņēmumi un citi Autoru veiktie atzinumi un piemēri ir TRC veidoti viedokļi un atsauces, kas nav uzskatāmi par vispārīgi pieņemamiem faktiem.

PĒTĪJUMA MĒRĶIS

Pētījuma mērķis ir izstrādāt metodoloģiju, pēc kuras iespējams novērtēt Latvijā notiekošo starptautisko sporta Pasākumu radīto ekonomisko ietekmi uz valsts tautsaimniecību.

Ekonomiskā ietekme tiek definēta kā attiecīgā Pasākuma un tā norises laikā radītā tiešā un netiešā ekonomiskā ietekme uz valsts tautsaimniecību. Netiešā ekonomiskā ietekme ietver valstij piesaistīto ārvalstu naudas līdzekļu apjomu. Tiešā ekonomiskā ietekme ietver radītos nodokļu ieņēmumus no attiecīgā ārvalstu naudas līdzekļu apjoma.

Latvijā nepieciešama metodika un vadlīnijas, kas palīdzētu veidot un noteikt valsts atbalsta politiku starptautiskiem sporta pasākumiem. Līdz ar to Autori veic Pētījumu un izveido vienotu Pasākumu novērtēšanas metodiku, lai valsts, proti, IZM, FM un citas Latvijas valsts instances, kā arī attiecīgo Pasākumu Organizatori spētu noteikt ekonomisko ietekmi, kas rodas valstij, rīkojot šāda veida Pasākumus. Šāda metodika tiek veidota ar mērķi, neatkarīgi no sporta veida, nodrošināt salīdzināmus Pētījumus, kas būtu izstrādāti pēc vienotas metodikas.

PĒTĪJUMA PAMATOJUMS

Valsts atvēlētais budžets starptautiskiem sporta pasākumiem ir limitēts. Līdz ar to Latvijas valstij jāizvēlas Pasākumi ar lielāko iespējamo pievienoto vērtību, proti, ar plašāko pienesumu gan valsts tautsaimniecībai, gan tās tēla atpazīstamībai.

Lai efektīvi spētu novērtēt piesaistāmo valsts līdzekļu apjomu un tā radīto ietekmi no Pasākuma norises, Organizatoriem jāizstrādā Pirmspasākuma pētījums, kas parādītu plānoto ekonomisko ietekmi. Šāda izpēte sniedz skaidru redzējumu par iespējamiem tiešiem un netiešiem ietekmes faktoriem, kas varētu rasties Pasākuma rīkošanas rezultātā.

Par tiešajiem Pasākuma ietekmes faktoriem šā pētījuma ietvaros tiek uzskatīti; Pasākuma radītā ekonomiskā ietekme, tā lielums, ieguldīto un pieprasīto līdzekļu apjoms, atrašanās vieta un paša Sporta veida popularitāte, kas korelē ar apmeklētību. Attiecīgi par netiešajiem ietekmes faktoriem tiek uzskatīta Pasākuma radītā ietekme uz tūrismu, sociālo labklājību, kultūru, valsts pašreklāmu un tās popularitāti, kā arī politiskajiem faktoriem¹.

¹B.Janecko,T. Mules and B.Ritchie (2002). *Estimating the economic impacts of festivals and events: a research guide*. CRC for Sustainable Tourism Pty Ltd. 8-9 lpp.

Pēc finansējuma piesaistes Organizatoriem jāveic Pēcpasākuma analīze, kas parādīs faktisko Pasākuma ekonomisko ietekmi. Šāda analīze sniedz skaidru redzējumu par faktiskajiem tiešajiem un netiešajiem ietekmes faktoriem, kas radušies no attiecīgā Pasākuma rīkošanas.

Autori uzskata, jo labāk Organizatori apzināsies un izpētīs Pasākuma ekonomiskās ietekmes potenciālu, jo vieglāk būs izveidot veiksmīgu sadarbību ar Latvijas valsti un citiem finanšu piesaistes avotiem.

IEVADS UN PĒTĪJUMA APRAKSTS

Liela mēroga starptautisku sporta pasākumu norisei bieži nepieciešams papildu līdzfinansējums no valsts. Tā kā Pasākumu atbalstīšanas budžets ir ierobežots, valsts interesēs ir sniegt finansiālo atbalstu tādiem Pasākumiem, kas radītu salīdzinoši lielāku finansiālo atdevi valsts tautsaimniecībā. Pētījuma izstrādātā metodika sniedz ieteikumus Pasākuma potenciālās un pēc tam arī faktiski radītās ietekmes uz valsts ekonomiku novērtēšanā, piedāvājot idejas Organizatoriem. Starptautisku sporta Pasākumu rīkošana saistās ne tikai ar rentabilitāti un peļņu, bet arī ar valsts un reģionu ekonomiskās attīstības plāniem.

Starptautisku pasākumu ekonomiskās ietekmes noteikšanas metodes atšķiras, jo tie savstarpēji atšķiras pēc attiecīgo Pasākumu tipa, to norises perioda, lieluma utt. Tomēr metodes pamatā balstās uz radīto ekonomisko pieaugumu no Pasākuma rīkošanas attiecīgajā reģionā un kā galveno kritēriju² izmanto tiešo ekonomisko ietekmi (*direct impact*)³. Papildus ekonomiskās ietekmes noteikšanai tiek izmantoti arī multiplikatora koeficienti un citi kritēriji kā *stimulētā ekonomiskā ietekme (induced impact)*⁴, bet attiecīgais kritērijs nosaka naudas cirkulācijas efektu, kas attiecīgi ir radies no tiešās ekonomiskās ietekmes. Papildus ekonomiskās ietekmes apmēri ir nosakāmi tikai lielākajiem no starptautiskajiem sporta pasākumiem vai, piemēram, plānojot jaunu stadionu būvniecību kurā tiks organizēti daudzi pasākumi.

Pētījumā izstrādātā metodika sniedz ieteikumus Pasākuma potenciālās un pēc tam arī faktiski radītās ietekmes uz valsts ekonomiku novērtēšanā, piedāvājot metodiku Organizatoriem. Šis pētījums izstrādāts, raugoties no valsts perspektīvas, un tas pielāgojams Organizatoru lietošanai, nosakot Pasākuma ietekmi. Pētījums izstrādāts saskaņā ar starptautiski pieņemtām ekonomiskās ietekmes noteikšanas metodēm, kas analizētas, un pielāgotas atbilstoši valsts sporta pasākumu finansēšanas politikai, kā arī ar saskaņotiem ieteikumiem no valsts iestādēm (Finanšu ministrija, Ekonomikas ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, VID un CSP). Pētījumā galvenais ekonomiskās ietekmes kritērijs – Pasākuma piesaistītie ārvalstu naudas līdzekļi – tika analizēts un definēts kopā ar atbildīgajiem pārstāvjiem no minētajām valsts iestādēm.

Šā Pētījuma mērķis ir analizēt gan liela mēroga Pasākumu, gan mazu un vidēju pasākumu ekonomisko ietekmi uz Latvijas ekonomiku un sniegt turpmāko Pētījumu veicējiem nepieciešamo metodiku un vadlīnijas, lai šāda ekonomiskā analīze pēc iespējas patiesāk atspoguļotu prognozēto un faktisko Pasākumu radīto pienesumu valstij. Autori ir veidojuši Pētījumu tā, lai Organizatori un citas ieinteresētās puses varētu viegli pārskatīt visas ekonomiskās novērtēšanas ietvaros veicamās darbības pirms Pasākuma, tā norises laikā, kā arī efektīvi veikt Pēcpasākuma ekonomisko analīzi. Izstrādātais pētījums paredz divas ekonomiskās ietekmes novērtēšanas daļas - PPP un PPA.

Šī pētījuma sākumā formulēti galvenie starptautisku sporta pasākumu kritēriji, kas jāņem vērā, lai noteiktu ekonomiskās ietekmes analīzes Pētījumu apmēru atkarībā no pasākuma lieluma. Pētījuma veikšanas sadaļa palīdz Organizatoriem apzināt Pasākuma mērogu un iegūt vispārīgu veicamo soļu pārskatu.

PPP daļa aplūko darbību kopumu, kas Organizatoriem jāveic ar mērķi izveidot pēc iespējas vispusīgāku ieskatu potenciālā Pasākuma norisē un ekonomiskajā lietderībā. Katra PPP sadaļa Pētījuma veicējiem sniedz ieskatu, piemērus un secinājumus šāda novērtējuma veikšanā attiecībā gan uz Organizatoru, gan valsts interesēm. Autori vēlas uzsvērt, ka Pētījuma veicēji, novērtējot Pasākuma iespējamo ekonomisko ietekmi pirms tā norises, var izmantot arī šajā Pētījumā neiekļautus datu avotus, ja iespējams pamatot to uzticamību. Pētījuma veicējiem svarīgi ir izstrādāt pārskatāmu plānu par gaidāmo Pasākuma Apmeklētību, tā Dalībniekiem, kā arī citiem aspektiem, kas parādītu vispārīgu izpratni par gaidāmo notikumu. PPP daļā

²Soonhwan Lee (2008). A review of Economic impact Studies on Sport Events. *The Sport Journal*. Pieejams: <http://thesportjournal.org/article/a-review-of-economic-impact-studies-on-sporting-events/>

³John L. Crompton. (1995). Economic Impact Analysis of Sports Facilities and Events: Eleven Sources of Misapplication. *Journal of Sport Management*. 9, lpp 14-35.

⁴InterVISTAS Consulting Inc. (2002). *For Community Charter and 2010 Olympic Bid*. The Economic Impact of the 2010 Winter Olympic and Paralympic Games. Definīcija 11.lpp

Autori aicina pievērst uzmanību arī Pasākumu rīkošanas sezonālītes aspektiem un tam, kā Pasākuma norise, piesaistot ārvalstu Apmeklētājus, varētu radīt pozitīvu ietekmi uz tūrisma industriju un valsts atpazīstamību. Nākamā ekonomiskās ietekmes sadaļa ir veidota, lai noteiktu Pasākuma iespējamo ietekmi uz valsts tautsaimniecību. Šī sadaļa ar tabulu un uzskatāmu piemēru izklāstu palīdzēs Pētījuma veicējiem aptvert informāciju par Pasākuma iespējamiem ienākumiem un izdevumiem, kas ietekmētu gan Organizatorus, gan valsti. PPP daļas kopsavilkumā ir atrodami Autoru secinājumi un piemēri Pētījuma veicējiem, kas arī sniedz ieskatu un ieteikumus IZM par Pasākumu finansiālā atbalsta nepieciešamību un tā lietderīguma novērtēšanu.

PPA daļa galvenokārt koncentrējas uz faktiskās ekonomiskās ietekmes noteikšanu un visas Pasākuma laikā iegūtās informācijas analīzi ar mērķi noteikt kopējo ietekmi uz valsts ekonomiku. Papildus doti prognožu varianti, lai palīdzētu IZM un potenciālajiem Pasākumu Organizatoriem precīzāk novērtēt nākotnes Pasākumu potenciālo ietekmi uz valsts ekonomiku. Viscaur PPA daļā tiek noteiktas obligātās prasības, kas Pētījuma veicējiem ir jāievēro, un Autori vēlas uzsvērt to, ka šīs prasības liela mēroga Pasākumiem un maziem un vidējiem Pasākumiem var būt atšķirīgas.

Apmeklētāju aptauja ir svarīgākais datu avots, lai novērtētu Pasākuma ekonomisko ietekmi. Anketu sadaļās Autori aplūko anketēšanas metodiku, kas paredzēta Apmeklētājiem un Dalībniekiem, kā arī sniedz pilnvērtīgu ieskatu aptaujā iegūtās informācijas analīzē. Aptauju analīzes rezultātā iegūtie dati tiek izmantoti visā PPA. Sākot ar Vispārīgo daļu, kur Pētījuma veicējiem tiek sniegti ieteikumi Pasākuma radītās intereses, Apmeklētības, popularitātes un atsauksmju pārskata izveidei, kas koncentrējas uz Pasākuma neekonomiskajiem aspektiem. Pēc tam Sezonālītes ietekmes analīzes daļā tiek apskatīts tas, kā Pasākums ir ietekmējis tūrisma plūsmu attiecīgajā laika periodā, par pamatu ņemot no anketām iegūto datu salīdzinājumu ar pieejamajiem oficiālajiem CSP datiem, ar mērķi noteikt anketas datu uzticamību. Pēc pasākuma ekonomiskās ietekmes analīze ir galvenā PPA daļa, kam Organizatoriem un valsts iestādēm būtu jāpievērš vislielākā uzmanība. Aptauju analīzes rezultātā iegūtos datus uzticamības nolūkos salīdzina ar VID datiem, kā arī ar biļešu ienākumu datiem, jo tie bieži ir vieni no lielākajiem Pasākuma ienākumu avotiem. Vērtējot anketu datu rezultātus, Pētījuma veicēji nosaka ekonomisko ietekmi, galvenokārt aplūkojot ārvalstu Viesu vidējos dienas tēriņus. Tos analizējot pēc PPA ekonomiskās sadaļas metodikas, varēs noteikt Pasākuma radīto ietekmi uz valsts ekonomiku. PPA daļas beigās atrodamais kopsavilkums un secinājumi rāda būtiskākos Autoru ieteikumus nākotnes Pētījumu veicējiem un valsts iestādēm.

Pētījuma sadaļās ir aprakstīti Pētījumu veicējiem nepieciešamie dati, Autori pielikumos pievienojuši dažādus noderīgus dokumentus un informāciju. To skaitā ir izveidotas datu pieprasīšanas veidnes CSP un VID, lai Pētījuma veicējiem atvieglotu nepieciešamo datu iegūvi ekonomiskā novērtējuma veikšanai. Pielikumā Nr.3 atrodamā Digitālo mediju analīze ir veidota, lai Organizatori vairotu turpmāko Pētījumu kvalitāti, kā arī palīdzētu izprast sociālo tīklu un tiešsaistes mājaslapu nozīmi Pasākuma norisē. Viscaur Pētījumā Autori lūdz pievērst uzmanību informatīvajām tabulām, piemēru analīzei un secinājumiem, kas veidoti ar mērķi atvieglot nākotnes Pētījumu veicēju darbu starptautisku sporta pasākumu ietekmes noteikšanā uz Latvijas valsts ekonomiku.

Pētījums ir izstrādāts ar mērķi nodrošināt IZM un turpmāko Pasākumu rīkotājiem informāciju, vadlīnijas un praktiskus piemērus, lai noteiktu sporta pasākumu plānoto un faktisko ietekmi uz valsts tautsaimniecību. Pasākumu ekonomiskās ietekmes pētījumiem jābūt savstarpēji salīdzināmiem, neskatoties uz Pasākumu lielumu vai to nozīmīgumu.

PASĀKUMU IETEKMES NOTEIKŠANAS KRITĒRIJI

Pētījuma izstrādes laikā tika noteikti galvenie kritēriji, kas būtu jāņem vērā, piešķirot valsts atbalstu starptautiskiem sporta pasākumiem, kā arī nosakot to radīto ekonomisko ietekmi. Primāri ir nepieciešams noteikt, kāds ir Pasākuma modelis: liels Pasākums vai arī Mazs un vidējs sporta pasākums (definēts pētījumā nodaļā "Pētījuma veikšanas sadalījums"). Sekundāri jāiepazīstas ar informāciju par to, kuras šā pētījuma sadaļas attiecīgajiem pasākumu Organizatoriem jāveido obligāti (definēts pētījuma nodaļā "Pētījuma sadaļas"). Organizatoriem pēc iepazīšanās ar metodikas prasībām jāuzzina kritēriji, ko vajadzēs analizēt pirms finansējuma piesaistes.

PIRMSPASĀKUMA PĒTĪJUMA GALVENIE KRITĒRIJI

PPP daļas kritēriji palīdzēs definēt Pasākuma iespējamo ietekmi uz valsti un ekonomiku kopumā, kā arī nodrošinās salīdzināmību starp Pētījumiem, lai būtu iespējams salīdzināt vairākus sporta pasākumu pieteikumus pirms to norises un valsts finansējuma piesaistes.

- **Pasākuma Apmeklētība.** Paredzētais Viesu pavadīto dienu skaits Pasākumā. Ārvalstu Viesu pavadīto dienu skaits un viņu tēriņi ir svarīgs kritērijs, novērtējot potenciālā Pasākuma ietekmi uz valsts ekonomiku.
- **Pasākuma rentabilitāte.** Nosakot, vai Pasākuma rīkošana pati spēj sevi atpelnīt, vai valsts līdzfinansējums ir nepieciešams, un vai pieprasītais apmērs ir atbilstošs. Attiecīgais kritērijs parādīs, kādu peļņu/zaudējumus no Pasākuma var paredzēt ar un bez valsts līdzfinansējuma.
- **Prognozētā Tiešā ietekme.** Iespējamie nodokļu ieņēmumi, kas tiktu iegūti no ārvalstu Viesu tēriņiem Pasākuma laikā. Attēlo PVN ienākumus, kas tiktu radīti no ārvalstu Viesu izmaksām Pasākuma laikā.
- **Tiešās ietekmes koeficients.** Kāda ir iespējamā naudas atgūšanas attiecība Pasākuma periodā starp ārvalstu Viesu radītajiem nodokļu ieņēmumiem un valsts dotāciju apjomiem. Koeficients parāda, kādu apjomu no valsts dotācijas Pasākums varētu atpelnīt no ārvalstu Viesu radītajiem PVN maksājumiem.
- **Prognozētā Netiešā ietekme.** Ārvalstu naudas līdzekļu apjoms, kas nokļūtu valsts ekonomikā, ja Pasākums norisinātos Latvijā. Atspoguļo kopējo potenciālā Pasākuma piesaistīto ārvalstu naudas līdzekļu apjomu valsts ekonomikā, kas radītu papildu naudas apgrozījumu ekonomikā.
- **Netiešās ietekmes koeficients.** Kāda ir attiecība starp Pasākuma piesaistīto ārvalstu līdzekļu apjomu un valsts dotāciju apjomu. Koeficients parāda, kādu ārvalstu naudas apjomu Pasākums radītu valstij attiecībā pret valsts dotācijām.
- **Pasākuma alternatīvās izmaksas.** Iespējamais naudas līdzekļu apjoms, kas aizplūstu no valsts, ja Pasākums norisinātos ārpus Latvijas – Netiešā ietekme. Salīdzinot Netiešo ietekmi gadījumos, ja Pasākums norisināties un nenorisināties Latvijā, var izsecināt līdzfinansējuma piešķiršanas izdevīgumu no valsts perspektīvas.
- **Pasākuma norises periods.** Vai Pasākums norisinās attiecīgā reģiona (novads, pilsēta – attiecīgi kāds Pasākuma lielums un tā norises vieta) tūrisma sezonas laikā, un vai papildus radītā Apmeklētība nepārslogos vietējo infrastruktūru. Pasākumu rīkošana ir ļoti atkarīga no sezonāliem aspektiem, un daudzu Pasākumu norises periods ir jau noteikts iepriekš.

PĒCPASĀKUMA ANALĪZES GALVENIE KRITĒRIJI

Attiecīgie PPA daļas kritēriji palīdzēs noteikt Pasākuma kopēji radīto ietekmi uz valsts ekonomiku, ka arī to, kā Pētījumu veicēji spēja noteikt plānotos ienākumu apjomus PPP sadaļā. Kritērijiem būtu jānosaka gan ekonomiskā ietekme uz reģionu, gan uz valsti, kā arī to, kādos apjomos valstij ir izdevies saņemt atpakaļ ieguldītos līdzekļus tiešā un netiešā veidā.

- **Kritēriju vērtību pārrēķins ar faktisko informāciju.** PPA analīzes ietvaros ir jāpārrēķina un jāanalizē visi kritēriji, kas ir minēti PPP galveno kritēriju sadaļā (izņemot kritēriju: Pasākuma alternatīvās izmaksas).
- **Kritēriju salīdzinājums ar faktu.** PPP plāna izmaiņas no faktiskajiem apjomiem, kas palīdzētu Organizatoriem nākotnē plānot Pasākumus un apzināt to radīto ietekmi.
- **Pasākuma radītā ietekme uz reģionu** Pasākuma piesaistītie naudas līdzekļi, radītie nodokļu ieņēmumi un reģiona nodokļu ietekmes koeficients. Attiecīgais kritērijs parādīs Pasākuma piesaistītos naudas līdzekļus attiecīgajam reģionam un tā infrastruktūrai.
- **Radīto nodokļu ieņēmumu patiesums.** Pasākuma Viesu faktisko tēriņu datu validēšana ar VID datiem attiecīgajā periodā un reģionā. Kritērijs parādīs, vai naudas piesaistes apjomi attiecīgajam reģionam nav pārspīlēti un vai Pasākums ir radījis PVN ieņēmumu izmaiņas attiecīgajā periodā.

PĒTĪJUMA VEIKŠANAS SADALĪJUMS

Ekonomiskās ietekmes novērtējuma pētījums sastāv no divām daļām:

- **Pirmspasākuma pētījuma (PPP)**
- **Pēcpasākuma analīzes (PPA)**

Ja Pasākums atbilst nepieciešamajiem kritērijiem, kuri aprakstīti nākamajā sadaļā, tad Organizatoriem jāņem vērā, ka PPP jāveic pirms pieteikšanās uz valsts finansējuma piešķiršanu. PPA ir pētījuma daļa, ko Organizatori izstrādā pēc sekmīgas valsts finansējuma piesaistīšanas, un tā sevī ietver darbības, kas veicamas pirms Pasākuma, tā norises laikā, kā arī noteiktā periodā pēc tā. PPP un PPA metodikas tiek veidotas saskaņā ar zemāk izklāstītajiem kritērijiem, kas balstīti uz principu – jo lielāks Pasākums, jo detalizētāks Pētījums jāveic.

KRITĒRIJI UN PĒTĪJUMU VEIDA IZVĒLE

Paredzamais Ārvalstu Viesu skaits. Cilvēku kopums, kas uz Pasākumu ieradīsies no ārvalstīm un ir citu valstu rezidenti.

Nepieciešamais finansējums no valsts. Naudas apjoms, kas nepieciešams no valsts, lai spētu nodrošināt Pasākuma norisi.

Pasākuma norises ilgums. Kalendārās dienas, kurās oficiāli norisinās Pasākums.

Šajā nodaļā noteiktie kritēriji ir atspoguļoti tabulā Nr.I.1, tabulā redzams, kāds Pētījuma veids Organizatoriem jāizvēlas atkarībā no paredzamā Ārvalstu Viesu skaita, nepieciešamā valsts finansējuma un plānotā Pasākuma norises ilguma.

TABULA NR.I.1 – PĒTĪJUMA VEIDA KRITĒRIJI

		PĒTĪJUMA VEIDS	
		Mazo un vidējo Pasākumu analīze	Pasākumu analīze
KRITĒRIJI	Paredzamais Ārvalstu Viesu skaits	līdz 10 000	vairāk nekā 10 000
	Nepieciešamais finansējums no valsts ⁵	līdz 100 000 EUR	vairāk nekā 100 000 EUR
	Pasākuma norises ilgums	1 – 2 dienas	3 un vairāk dienas

Autoru veidota tabula

Autori IZM iesaka izveidot publiski pieejamas vadlīnijas Pētījumu veicējiem attiecībā uz naudas piešķiršanu un veicamo Pētījumu veidiem. IZM izvēlas atbilstošāko Pētījuma veidu saskaņā ar šajā daļā aplūkotajiem kritērijiem un šādiem nosacījumiem:

- Ja visi Pasākuma kritēriji atbilst vienam pētījuma veidam, tad Organizatoriem tas arī ir jāveic.
- Ja Pasākums atbilst diviem pētījuma veidiem, tad primāri ir jāizvērtē paredzamo ārvalstu Viesu skaita un Pasākuma norises ilguma kritēriji.

⁵ Informācija papildināta un atjaunota 10.04.2017. EM ieteikums saskaņā ar EM sūtīto vēstuli (28.03.2017 Nr.311-1-2254) IZM.

Autoru piemērs atspoguļo I.1 tabulā esošo kritēriju savstarpējo sakarību, kas atvieglos IZM un Organizatoriem noteikt veicamā Pētījuma veidu:

Potenciālā radītā Pasākuma ekonomiskā ietekme uz valsti

= Ārvalstu viesu skaits

× CSP Vidējie ārvalstu dienas tēriņi⁶

× Pasākuma norises ilgums

Augstāk esošā formula atspoguļo Pasākuma potenciālo radīto Netiešo ietekmi no kuras var noteikt potenciālo Tiešo ietekmi piemērojot PVN procentu likmes saskaņā ar PPP Pasākuma ietekme uz budžetu sadaļā attēlotā Eurostat datu sadalījuma.

Jauniešu un amatieru Pasākumu analīzē par primāro kritēriju tiek uzskatīts nepieciešamais finansējums no valsts, jo šie sporta Pasākumi parasti nepiesaista nepieciešamo ārvalstu Viesu skaitu, kas radītu izmērāmu vai ievērojamu ietekmi uz Latvijas ekonomiku. Tomēr to rīkošana ir uzskatāma par svarīgu faktoru valsts sociālās labklājības veicināšanā. Jebkura variācija, nevis papildinājumi no šīs metodikas ir jāpamato un jāskaidro ar IZM.

PĒTĪJUMA SADAĻAS

Kolīdz ir noskaidrots Pētījuma veids, Pētījuma veicējiem ir jāiepazīstas ar attiecīgajām prasībām, nepieciešamajiem datiem, informāciju un analīzi, lai spētu veikt sagatavošanās darbus prasību izpildei. Gala Pētījums neatkarīgi no Pasākuma veida sastāv no divām daļām – Pirmspasākuma pētījuma un Pēcpasākuma analīzes. PPA papildina un izmanto informācija, kas iegūta PPP daļā, rezultātā veidojot vienotu pētījumu, kurā tiek noteikta Pasākuma ietekme uz Latvijas ekonomiku, vienlaikus salīdzinot sākumā paredzētos un notikušā Pasākuma faktiskos datus.

PASĀKUMA PĒTĪJUMS

Pētījuma veicējiem jāizstrādā detalizēts pētījums un jānosaka Pasākuma ietekme uz tādiem valstij svarīgiem faktoriem kā ekonomiskā ietekme, sociālā labklājība un valsts tēls. Nepieciešami papildu finanšu līdzekļi pētījuma izveidē, jo informācijas iegūšanas procesā var tikt piesaistīti arī uzņēmumi, kas nodrošina anketēšanas, Pētījuma izstrādes un datu ieguves kvalitāti.

MAZO UN VIDĒJO PASĀKUMU PĒTĪJUMS

Pētījuma veicējiem jāizstrādā mazāk apjomīgs pētījums, liekot uzsvāru uz Pasākuma iespējamo ietekmi uz ekonomiku. Lai nesadārdzinātu Pasākuma izmaksas kopumā, Maziem un vidējiem pasākumiem jāveic vispārīgs pētījums bez būtisku finanšu līdzekļu ieguldīšanas, izmantojot tiešsaistes informāciju un datu avotus, kas pieejami pašiem Pasākuma Organizatoriem. Pēcpasākuma analīze Maziem un vidējiem pasākumiem sastāv no nelieliem papildinājumiem pie jau izveidotās Pirmspasākuma pētījuma daļas izmantojot faktisko informāciju.

⁶Izmantot iepriekšējā pilnā gada datus, Valstī: Pavisam, Rādītāju: Viena ceļotāja vidējie izdevumi diennaktī. CSP Dati: TUG13. Ārvalstu vairākdienu ceļotāju raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm - 2015 gada rādītāji. Pieejami: (http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0130.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0)

Pirmspasākuma pētījums (PPP)

- Vispārīgā analīze
- Sezonalitātes analīze
- Pasākuma ekonomiskās ietekmes analīze

Pēcpasākuma analīze (PPA)

- Anketēšana
- Vispārīgā analīze
- Sezonalitātes analīze
- CSP datu analīze
- VID datu analīze
- Pasākuma ekonomiskās ietekmes analīze
- Digitālo mediju analīze (nav obligāta)

Pirmspasākuma pētījums (PPP)

- Vispārīgā analīze
- Pasākuma ekonomiskās ietekmes analīze

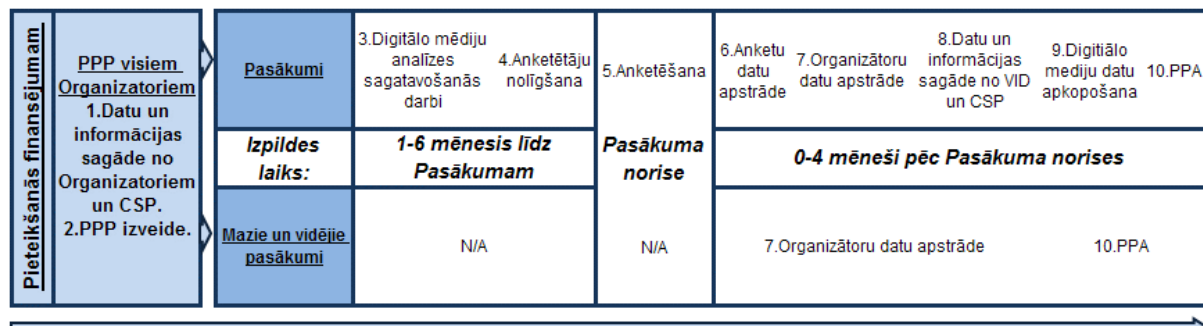
Pēcpasākuma analīze (PPA)

- Vispārīgā analīze
- Pasākuma ekonomiskās ietekmes analīze

VEICAMO DARBU PROCESS

Šajā sadaļā Pasākuma Organizatoriem tiek piedāvāts pārskats par Pētījumā veicamajiem darbiem. Kā redzams zemāk attēlotajā grafikā Nr.I.1, Organizatoriem ir būtiski izveidot laika tabulu ar Pētījumā veicamo darbu uzskaiti, lai Organizatoriem rodas priekšstats par to, kādas darbības jāveic, lai Pētījums būtu pilnvērtīgs. Šeit ir apkopots svarīgākais, kas Pasākuma Organizatoriem būtu jāapzina.

GRAFIKS NR.I.1 – VEICAMO DARBU PROCESS

Autoru veidots grafiks

Grafiks Nr.I.1 atspoguļo veicamās darbības un to sadalījumu no brīža, kad Organizatori piesakās finansējumam līdz PPA pabeigšanai un pētījuma nodošanai IZM. Katras pētījuma daļas galvenās darbības un soļi vairāk aprakstīti šā pētījuma nākamajā sadaļā.

IETEICAMIE SOĻI PIRMSPASĀKUMA PĒTĪJUMA VEIKŠANĀ

Labākai izpratnei par veicamajiem darbiem šajā sadaļā tiek detalizētāk attēloti pētījuma veidošanas soļi, kas sniedz visaptverošu pārskatu par to, kādas darbības jāveic visiem Pirmspasākuma pētījuma dalībniekiem un kāda ir to ieteicamā hronoloģiskā secība.

Pieteikšanās finansējumam

- Organizatori piesakās finansējumam.
- IZM nodod informāciju Organizatoriem par PPP veikšanai nepieciešamajiem darbiem.

PPP visiem Organizatoriem

- Visiem, kas vēlas saņemt finansējumu, ir jāizveido PPP un jāiesniedz tas izvērtēšanai IZM. PPP var veikt Organizatori (finansējuma pieprasītāji) un/vai Organizatoru nolīgtas, neatkarīgas trešās personas.
- 1.Datu un informācijas sagāde no Organizatoriem un CSP - Pētījuma veicēji pieprasa nepieciešamo informāciju PPP veikšanai no Organizatoriem (potenciālais budžets, potenciālais viesu skaits, izklaides utt.) un CSP.
- 2.Izveidotais PPP - Izveidotais PPP tiek nodots IZM izvērtēšanai.

IETEICAMIE SOĻI PĒCPASĀKUMA ANALĪZES VEIKŠANĀ

3.Digitālo mediju analīzes sagatavošana

- Organizatoriem vai nolīgtajām trešajām personām jāveic sagatavošanās darbi, lai spētu analizēt tiešsaistē pieejamos datus.
- Sagatavošanas darbus vēlams veikt 3 mēnešus pirms Pasākuma norises, lai Pētījuma veicējiem būtu pieejams pēc iespējas vairāk datu salīdzināšanai un tendenču izvērtēšanai.

4.Anketētāju nolīgšana

- Nolīgt pakalpojumu sniedzējus vienu mēnesi pirms Pasākuma, jo anketētājiem un Organizatoriem ir jāveic sagatavošanās darbi pasūtījuma izpildei (darbinieku piesaiste, caurlaižu izveidošana un saskaņošana, anketēšanas vieta un laiku saskaņošana utt.).

5.Anketēšana

- Anketētāji veic Apmeklētāju un Dalībnieku aptaujas un apkopo no tām iegūto informāciju.
- Organizatori sniedz aptauju veicējiem nepieciešamās pieejas (akreditācijas kartes), lai tie pilnvērtīgi spētu veikt darbu.
- Aptaujāšana jāveic visas Pasākuma dienas, jo Apmeklētāju atbildēm ir tendence mainīties.

6.Anketu datu apstrāde

- Anketētāji veic anketēšanu un apkopo anketu rezultātus metadatu formātā, rezultātus nododot Pētījuma veicējiem.
- Pētījuma veicēji analizē anketas datus.

7. Organizatoru datu apstrāde

- 1 - 3 mēnešu laikā Organizatoriem jāiesniedz pilnīga un precīza informācija Pētījumu veicējiem, kas nepieciešama Pētījumam (faktiskais budžets, biješu dati, sadarbības partneri, fanu teltis u.tml.).
- Informācijas izmantošana PPA.

8. Dati un informācija no CSP un VID

- Pieprasīt nepieciešamo informāciju no VID un CSP.
- Analizēt saņemtos datus.

9.Digitālo mediju datu apkopošana (nav obligāta)

- Atrodas šā pētījuma Pielikumā Nr.3. Tā atspoguļo Pasākuma interesi un popularitāti interneta vidē, Pasākuma mājaslapā un sociālajos tīklos.
- Apkopot rezultātus un tos analizēt.
- Vēlams analīzes pilnveidošanai analizēt un apkopot visus iegūtos rezultātus periodā no sociālo mediju analīzes sagatavošanas līdz 2 mēnešiem pēc Pasākuma norises.

10.PPA – Pēcpasākuma analīze

- Apkopot visus rezultātus un savstarpēji tos analizēt, izdarīt secinājumus un sniegt ieteikumus Organizatoriem un ieteikumus metodikas pilnveidošanai IZM.
- Noteikt ekonomisko ietekmi uz Latvijas valsti un reģionu, kur norisinājies Pasākums.
- Iesniegt pētījumu IZM.

Jāņem vērā, ka PPA, kas jāveic lielajiem Pasākumiem, ir apjomīga, līdz ar to pēc iespējas ātrāk ieteicams parūpēties par nepieciešamo datu ieguvu, lai tas neaizkavētu pētījuma iesniegšanu IZM.

Neskatoties uz to, cik detalizēta vai padziļināta PPA būs jāveic Pētījumu veicējiem, vispirms visiem Organizatoriem, kas vēlas saņemt valsts finansējumu, ir jāveic turpmākajā pētījuma daļā aprakstītā PPP. Tas palīdzēs labāk izprast Pasākuma potenciālo ietekmi, kā arī sniegs ieskatu par to, kā notiek šādu sporta Pasākumu analīze, ar ko Pētījuma veicējiem nāksies saskarties PPA daļā, un kāda ir ietekme uz Latvijas ekonomiku, attēlojot gan potenciālo tiešo ekonomisko ietekmi, gan netiešo ekonomisko ietekmi.

PIRMSPASĀKUMA PĒTĪJUMS

PPP tiek veikts, lai prognozētu Pasākuma ekonomiskās ietekmes potenciālu, apzinātu nepieciešamos resursus Pasākuma īstenošanai, identificētu efektīvāko pieeju procesu vadībā un kontrolē, pārliecinātos par konkrētās vides piemērotību Pasākuma norisei un izveidotu pārliecinošus argumentus Pasākuma atbalstītāju un sponsoru piesaistei.

Šajā daļā papildus ekonomiskai analīzei, izmantojamām metodēm un pamatprincipiem tiek aplūkoti sezonālības aspekti, to mijiedarbība ar Pasākuma norisi, kā arī sniegti pārskatāmi secinājumi. PPP daļā var iepazīties ar Autoru veidotajām datu analīzes tabulām, grafikiem un īpaši veidotiem praktiskiem piemēriem informācijas apstrādei.

VISPĀRĪGĀ DAĻA

PPP vispārīgajā daļā Pētījuma veicējiem jāsniedz informācija, kas atspoguļo izpratni par pašu Pasākumu, tā popularitāti, par Apmeklētājiem un citiem aspektiem, lai lēmumu pieņēmēji iegūtu pilnvērtīgu ieskatu par Pasākuma norisi. Pētījuma vispārīgā daļa tiek balstīta uz pieņēmumiem par Apmeklētības apjomiem un Dalībnieku skaitu. Pētījuma veicējiem jāsaprot, kāda veida publika Pasākumu apmeklēs un no kurām valstīm gaidāms vislielākais Viesu skaits. Publikas maksātspējas un dažādu īpatnību novērtēšanai var tikt lietoti atbilstoši koeficienti, lai, piemēram, attēlotu elitāras publikas iecienīta sporta Pasākuma ekonomisko ietekmi. Šī sadaļa ir jāveic visiem Pētījuma veicējiem.

PASĀKUMA APRAKSTS

Pētījuma veicējiem ir jāizveido neliels apraksts, lai radītu vispārīgu priekšstatu par Pasākumu un tā organizēšanu.

Zemāk ir norādīta galvenā informācija, kas būtu jāiekļauj Pasākuma aprakstā.

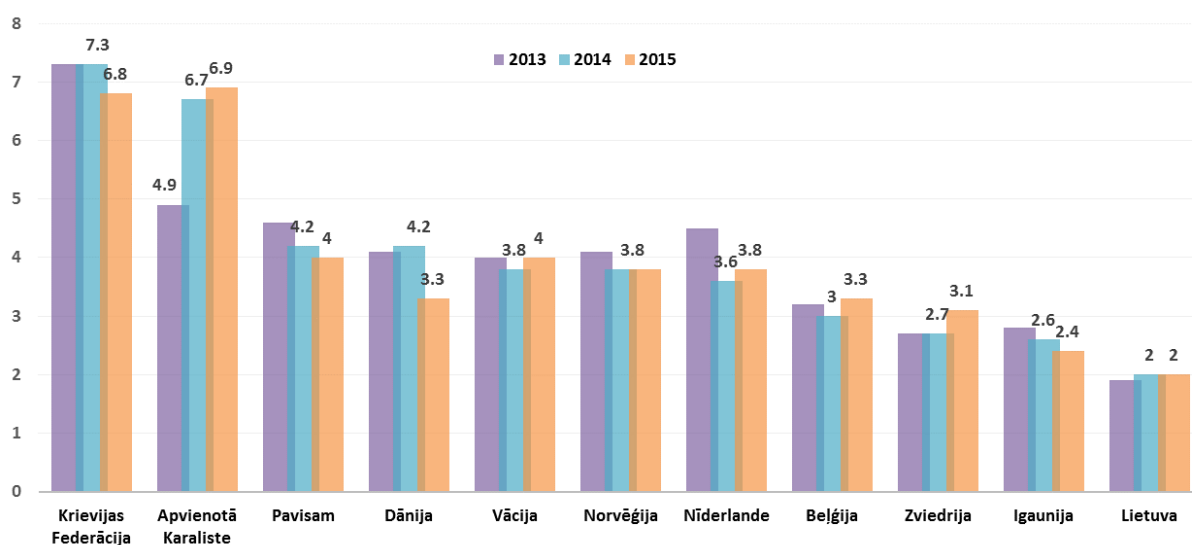
- Pasākuma un sporta veida vēsture.
- Paredzētais budžets.
- Apmeklētība.
- Dalībnieku apraksts:
 - Valstis, kuras Dalībnieki pārstāv.
 - Paredzamais Dalībnieku skaits, tai skaitā ārvalstu Dalībnieku īpatsvars.
- Apmeklētāju apraksts:
 - Valstis, kuras Apmeklētāji pārstāv.
 - Paredzamais Apmeklētāju skaits, tai skaitā ārvalstu Apmeklētāju īpatsvars.
- Norises periods un vieta:
 - Vispārīgs norises apraksts.
 - Norises vietas maksimālā un paredzamā ietilpība.
 - Citi Pasākumi, kas norisināsies šajā laikā.
- Citi organizatoriskie un Pasākuma norises faktori, kurus svarīgi apzināt un izvērtēt pirms līdzekļu piešķiršanas. Kā piemēram:
 - Likumi, normatīvie akti un starptautisko Federāciju noteikumi un kā tie ietekmē Organizatorus un Pasākuma rīkošanu. Organizatoriem nepieciešamie papildu resursi Pasākuma veiksmīgai norisei: personāls, telpas, brīvprātīgie, papildu ēdināšanas un izklaides pakalpojumi, akreditācijas u.tml.
 - Pasākuma organizatoriskās atšķirības no citiem sporta un kultūras pasākumiem. Pasākuma īpašas pazīmes, ar ko tas varētu izcelties citu Pasākumu vidū un kā tas ietekmētu ieinteresētās puses (Organizatorus, valsti, Apmeklētājus, telpu iznomātājus,

sponsorus u.tml.). Piemēram, augstākās klases ATP Tenisa turnīrs (piesaista lielu skaitu elitāras publikas, tai attiecīgi būtu jāpiedāvā augstas klases serviss).

- Prominentās personas, kas ieradīsies uz Pasākumu, kā tās tiks uzņemtas. Starptautiskā prakse liecina, ka uz Pasākumiem bieži ierodas prominentas personas. Organizatoriem tās ir jāapzina un jāsadarbības ar attiecīgajām valsts iestādēm, lai tās attiecīgi uzņemtu un līdz ar to gūtu maksimāli pozitīvu Pasākuma ietekmi visos aspektos, papildus arī, iespējams, uzlabotu valsts tēlu un iespējamās politiskās sakarus.

Turpmāk šā Pētījuma ietvaros par Apmeklētību tiek uzskatīts Viesu pavadīto dienu skaits Pasākumā, nevis cilvēku skaits vai kāds cits kopums. Apmeklētība ir viegli prognozējama PPP daļā, un tās prognozēšanai var izmantot vairākas metodes, piemēram, noteikts kopējais prognozētais biješu skaits. Ņemot vērā Organizatoru pieņēmumus par valstīm, no kurām ieradīsies Apmeklētāji un analizējot iepriekšējo pieredzi attiecīgo Pasākumu rīkošanā, var secināt, kāds varētu būt Viesu kopskaits visā Pasākuma norises laikā.

GRAFIKS NR.1.1 - CSP INFORMĀCIJA PAR ĀRVALSTU VIESU VIDĒJIE CEĻOJUMA ILGUMI (NAKTIS)⁷

Dati no CSP

Pētījuma veicējiem, analizējot iespējamo Apmeklētību, jāņem vērā CSP statistikas dati par ārvalstu Viesu vidējo ceļojuma ilgumu. Grafikā Nr.1.1 ir novērojama tendence, ka Apmeklētāji no Latvijai tuvākām valstīm šeit uzturas īsāku laiku nekā no tālākām. Krievija ir izņēmums, jo tās pilsoņiem jākārto iebraukšanas dokumenti un valsts teritorija ir liela. Pēdējos gados Apvienotās Karalistes Apmeklētāju uzturēšanās ilgums Latvijā ir augsts, jo mūsu valsts piederīgie, kas tur dzīvo, uz Latviju brauc apciemot radus un draugus, līdz ar to šeit uzturas ilgāku laiku nekā citu valstu ceļotāji⁸.

Papildu ieteikums Organizatoriem būtu koncentrēt uzmanību uz ārvalstu Apmeklētāju piesaisti, jo tieši šie Apmeklētāji valsts ekonomikai spēj piesaistīt jaunus naudas līdzekļus, kuri tiks analizēti un pamatoti šī pētījuma ietvaros.

Aprakstā Pētījuma veicējiem jāiekļauj vispārīga informācija par sporta veidu, Pasākuma ekonomisko vērienu, jāaplūko paredzamie Apmeklētāji un plānotā norises vieta, kā arī citi svarīgi faktori un komponenti, lai iegūtu pilnvērtīgu priekšstatu par Pasākumu.

⁷CSP Dati: TUG13. Ārvalstu vairākdienu ceļotājus raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm - 2015 gada rādītāji. Pieejami: (http://data.csb.gov.lv/pvweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0130.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0)

⁸CSP tūrisma datu definīcijas - robežšķērsotāju raksturojums.

Pieejami: (<http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/metodologija/robezskersotaju-raksturojums-37507.html>)

Galvenais, kas jāiekļauj Pasākuma Viesu aprakstā

- Valstis, no kurām Viesi varētu ierasties:
 - Kaimiņvalstu Viesi sadalot tos Apmeklētājos un Dalībniekos.
 - Apmeklētāji un Dalībnieki no Eiropas.
 - Apmeklētāji un Dalībnieki no citām pasaules valstīm.
- Apmeklētāju pirktspēja.

Veidojot PPP vispārīgās daļas paredzamo Apmeklētāju aprakstu, īpaša uzmanība jāpievērš iespējamām valstīm, no kurām Apmeklētāji varētu ierasties, un ieteicams atsaukties uz līdzīgiem Pasākumiem un to pētījumiem.

Tā kā ārvalstu Viesu apmeklētība, kopā ar to pirktspēju ir galvenais ietekmes faktors ekonomiskās ietekmes novērtēšanai, Pētījumu veicējiem nepieciešams norādīt Pasākuma iespējamo Apmeklētību pēc iespējas detalizētāk un jāattēlo tas arī zemāk esošajos aprēķinos.

$$\text{Ārvalstu Apmeklētāju Apmeklētības īpatsvars (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Apmeklētāju Apmeklētība}}{\text{Kopējā Apmeklētība}} \times 100$$

$$\text{Dalībnieku Apmeklētības īpatsvars (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Dalībnieku Apmeklētība}}{\text{Kopējā Dalībnieku Apmeklētība}} \times 100$$

Vispārīgās daļas turpinājumā jāpievērš uzmanība arī potenciālajiem izklaides pasākumiem, kuri Pasākumam sniedz pievienoto vērtību gan Apmeklētāju apmierinātības, gan finanšu līdzekļu apgrozījuma ziņā.

Zemāk aplūkotais Apmeklētāju izklaides apraksts ir nepieciešams, lai valsts institūcijas, kas piešķir dotācijas, un citi Pasākuma investori spētu saprast, cik vispusīgi Organizatori vērtē Pasākuma rīkošanas nianses.

Galvenais, kas jāiekļauj Apmeklētāju izklaides aprakstā

- Kādas izklaides ir paredzētas un kas tās varētu organizēt?
- Vai Organizatoriem pienākas finansiāls ieguvums no šīm izklaidēm, kā tas varētu izpausties?
- Apmeklētājiem pieejamās izklaides ārpus Pasākuma vietas un to apraksts (muzeji, restorāni, kafejnīcas, hoteli, boulinga centri, lielveikali, vecpilsēta utt.).
- Jānoskaidro, vai izklaides Pasākumu cenas faniem būtiski nepaaugstināsies, jo tas var ietekmēt fanu apmierinātību un valsts tēlu.

Pētījuma veicējiem jāatbild uz jautājumu, kā Apmeklētāji varētu izklaidēties Pasākuma spēles, mača vai brauciena utt. laikā (piemēram, karsējmeitenes, konkursi starplaikos u.tml.). Jāizveido Apmeklētājiem paredzēto izklaides pasākumu apraksts.

Pētījuma veicējiem jāapkopo augstāk minētā informācija un jāapraksta galvenie Pasākuma aspekti, kas nepieciešami tālākas analīzes veikšanā. Šie dati tiks izmantoti turpmākajās sadaļās kā galvenā informācija PPP ietekmes novērtējuma veikšanai. Nākamajā nodaļā tiks vērtēti sezonālātes aspekti, ar kuriem Organizatori varētu saskarties Pasākuma norises laikā.

PASĀKUMA SEZONALITĀTES ANALĪZE

Pasākumu rīkošana, kas piesaista ārvalstu Apmeklētājus, rada pozitīvu ietekmi uz Latvijas tūrisma industriju, kas ietekmē valsts ekonomiku un atpazīstamību. Tūrisma industrija ir pakļauta sezonālībai, tādēļ, rīkojot Pasākumus, jāņem vērā dažādi faktori, kas saistīti ar ārvalstu Viesu piesaisti.

Pasākums, kas notiek ārpus tūrisma sezonas, valstij piesaista jaunus Apmeklētājus, kas valstī, iespējams, ieradusies tikai Pasākuma norises dēļ. Lielie Pasākumi, kuri norisinās tūrisma sezonas noslogotākajos laikos, visdrīzāk neradītu kopējo tūristu skaita pieaugumu valstī, jo Apmeklētāji piepildītu industrijas kapacitāti, ko, iespējams, būtu ieņēmuši citi ārvalstu tūristi.

Pasākuma Apmeklētāju radīto ietekmi var noteikt, vērtējot ārvalstu Viesu plānoto skaitu. Šajā sadaļā Pētījuma veicējiem jāpārbauda, vai naktsmītņu kapacitāte Pasākuma organizēšanai izvēlētajā reģionā būs pietiekama. Ieskats, kā Pasākums varētu ietekmēt tūrisma sezonālītāti, būtu jāgūst no CSP datiem, kā arī no Pētījuma veicēju pieņēmumiem. Galvenie aspekti ir Apmeklētāju skaits, tūrisma vietu un naktsmītņu pieejamība un naktsmītņu noslogojums šajā laikā.

Ņemot vērā faktu, ka daudzu sporta veidu sacensību norises laiki ir sezonāli, šīs PPP sadaļas pieņēmumi tiešā veidā neietekmēs nākamās analīzes sadaļas par Pasākuma ienesību. Mazo un vidējo Pasākumu Pētījumu veicējiem sezonālītātes analīze PPP daļā nav obligāta.

NEPIECIEŠAMIE DATI UN INFORMĀCIJA

Par pamatu iegūstamajiem datiem ir jāņem apkopotā informācija no pētījuma vispārīgās daļas par Pasākuma norises vietu un periodu, kas jāsalīdzina ar CSP datiem. Zemāk ir parādīta CSP pieejamā informācija, ko Pētījuma veicējiem nepieciešams izmantot tūrisma un sezonālītātes analīzes daļā. Detalizētākai Pasākuma sezonālītātes analīzei Pētījuma veicēji ir aicināti aplūkot arī CSP apkopoto informāciju par tūrisma tendencēm valstī⁹ īstermiņa datu veidā.

Sezonālītātes analīzes veikšanai Pētījuma veicējiem būs nepieciešams saņemt speciāli sagatavotus statistikas datus, kurus nav iespējams atrast CSP publiski pieejamajā datubāzē, jo nepieciešami dati mēneši griezumā un attiecīgajā reģionā. Jāatceras, ka speciāli sagatavoti statistikas dati ir maksas pakalpojums¹⁰.

Datu pieprasījuma forma ir izveidota un atrodas šā pētījuma Pielikumā Nr.1. Speciāli sagatavotu statistikas datu pieprasījumu var sagatavot brīvā formā, vai izmantojot pielikumā esošo formu. Pieprasījumā jāiekļauj šāda informācija¹¹:

- Nepieciešamais statistikas rādītājs.
- Administratīvā vienība – pilsētas un novadi.
- Datu periodiskums – dati pa mēnešiem.
- Laika periods – pēdējie divi gadi.

Pieprasījums jāsūta uz e-pasta adresi: info@csb.gov.lv, papildus norādot vēlamo apmaksas veidu: CSP Informācijas centrā vai ar bankas starpniecību. Informācija tiek sagatavota divu nedēļu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas. Pieprasot datus, jāņem vērā, ka par attiecīgajā mēnesī (*septembris*) apkalpotajiem viesiem tūrisma mēnes atskaitās visu nākamo mēnesi (*oktobris*), tad CSP tos pārbauda aiznākamajā mēnesī (*novembris*) un var sagatavot informāciju atkarībā no pieprasījumu apjoma un skaita, visdrīzāk mēnesi pēc pārbaudes (*decembris*). Pētījuma veicējiem jāapzina notikušie sporta, kultūras,

⁹CSP datu bāze Transports un tūrisms. Pieejama:

(http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/?tablelist=true&rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

¹⁰CSP maksas pakalpojumu cenrādis Pieejams: (<http://www.csb.gov.lv/dati/cenradis-28161.html-0>).

¹¹ Pielikumā Nr.1 ir pievienota *Papildus informācija* sadaļa ar papildus skaidrojumiem par CSP pieprasījumu specifiku. Attiecīgā informācija papildināta un atjaunota 10.04.2017.

izklaides un citi pasākumi, kas reģionā norisinājušies attiecīgajā laikā, lai izvērtētu statistikas datu atbilstību nepieciešamajai informācijai. Turpmāk ir apkopota informācija, kas būs nepieciešama sezonālās analīzē.

NEPIECIEŠAMIE DATI NO CSP

Viens no veidiem, kā iegūt uzticamus datus par ārvalstu tūristu skaitu, to sadalījumu pa valstu grupām, kā arī tā izmaiņām gadu laikā, ir apskatīt komersantu iesniegtos datus par naktsmītņu izmantošanu. Datus par naktsmītņu izmantošanu publiski iespējams iegūt no šādas datu tabulas - *TU04. Ārvalstu Viesu uzturēšanās viesnīcās un citās tūristu mītnēs*¹². Autori lūdz ņemt vērā, ka minētie dati no CSP datu tabulas – TU04, ir sniegti vienīgi piemēram.

Sezonālās izvērtēšanai jāveic pieprasījums par datu tabulas Nr.1.1 kritēriju atlasī pēc rādītāja, perioda detalizācijas, kurā ir redzami dati mēnešu griezumā, kā arī ir jāizvēlas informācijai vienīgi par tām naktsmītnēm, kuras atrodas Pasākuma norises vietā (reģions).

TABULA NR.1.1 – PIEPRASĪJUMS PAR APKALPOTO PERSONU SKAITU

Rādītāji	Periods	Reģions
Valstu dalījumā: Apkalpoto viesu skaits Pavadītās nakts	Ievadīt: Pēdējie divi gadi sadalīti mēnešu griezumā	Ievadīt: Pasākuma norises vieta, definēta pēc Republikas pilsētas vai novada

Tabula veidota pēc CSP informācijas

Nosakot, vai Pasākuma laikā Viesiem būs kur apmesties, ir nepieciešams izvērtēt naktsmītņu esamību un to noslodzi Pasākuma norises laikā un vai radītā noslodze neietekmēs citus sezonālos Apmeklētājus. Datus par naktsmītņu izmantošanu publiski iespējams iegūt un apskatīt no šādas datu tabulas – *TU01. Viesnīcu izmantošanas rādītāji pa mēnešiem (%)*¹³. Autori lūdz ņemt vērā, ka minētie dati no CSP datu tabulas – TU01, ir sniegti vienīgi piemēram.

Sezonālās izvērtēšanai jāveic pieprasījums pēc datu tabulas Nr.1.2 kritēriju atlasei pēc rādītāja, perioda un reģiona, kurā ir redzami dati mēnešu griezumā Pasākuma norises vietā (pilsēta, reģions). Dati nepieciešami gan kvantitatīvajos, gan procentuālajos rādītājos.

TABULA NR.1.2 – PIEPRASĪJUMS PAR NAKTSMĪTŅU NOSLOGOJUMU

Rādītāji	Periods	Reģions
Apkalpoto cilvēku skaits Nakšņojumu skaits Gultasvietu noslogojums Numuru noslogojums	Ievadīt: Pēdējie divi gadi sadalīti mēnešu griezumā	Ievadīt: Pasākuma norises vieta nedefinēta pēc Republikas pilsētas vai novada

Tabula veidota pēc CSP informācijas

Papildus tabulai Nr.1.2 nepieciešams izvērtēt datus par naktsmītņu pieejamību un to noslodzi. Informāciju par naktsmītņu izmantošanu publiski var iegūt un apskatīt no šādas datu tabulas – *TUG04. Viesnīcas un citas tūristu mītnes Latvijas statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados*¹⁴. Autori lūdz ņemt vērā, ka minētie dati no CSP datu tabulas – TUG04, ir sniegti vienīgi piemēram.

¹²CSP Datu tabula - TU04. Ārvalstu Viesu uzturēšanās viesnīcās un citās tūristu mītnēs. Pieejama:

(http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transport/transp__isterm__turisms/TU0040c.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

¹³CSP Datu tabula - TU01. Viesnīcu izmantošanas rādītāji pa mēnešiem (%). Pieejama:

(http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transport/transp__isterm__turisms/TU0010m.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

¹⁴CSP Datu tabula – TUG04. Viesnīcas un citas tūristu mītnes Latvijas statistiskajos reģionos, republikas pilsētās un novados.

Pieejama: (http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transport/transp__ikgad__turisms/TU0040.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

Papildus sezonālītātes izvērtēšanai nepieciešams veikt pieprasījumu par tabulas Nr.1.3 kritēriju atlasī pēc rādītāja, perioda, kurā redzami dati mēnešu griezumā, kā arī ir jābūt informācijai tikai par naktsmītnēm, kas atrodas Pasākuma norises vietā (pilsēta, reģions).

TABULA NR.1.3 – PIEPRASĪJUMS PAR NAKTSMĪTŅU NOSLOGOJUMU NR.2

Rādītāji	Periods	Reģions
Mītnu skaits mēneša beigās Gultasvietu skaits mēneša beigās Numuru skaits mēneša beigās Apkalpotās personas Apkalpotie Ārvalstu Viesi Pavadītās nakts Ārvalstu Viesu pavadītās nakts	Ievadīt: Pēdējie divi gadi sadalīti mēnešu griezumā	Ievadīt: Pasākuma norises vieta nodefinēta pēc Republikas pilsētas vai novada

Tabula veidota pēc CSP informācijas

Pieprasītajiem datiem jābūt atbilstoši reģionam un periodam. Autori lūdz pievērst uzmanību tam, ka informācija CSP tiek sagatavota divu nedēļu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas. Pēc informācijas saņemšanas no CSP Pētījuma veicēji var sākt darbu pie sezonālītātes analīzes.

SEZONALITĀTES ANALĪZE

Sezonālītātes analīzē Pētījuma veicēji var iekļaut arī citus datus, bet informāciju nepieciešams analizēt pēc šajā sadaļā sniegtā piemēra. Pēc analīzes veikšanas Pētījuma veicējiem jāspēj noteikt izvēlēta reģiona tūrisma sezonālītātes aspektus.

Primārās lietas, kas jāiekļauj šajā aprakstā:

- Pasākuma norises vietas kopējais ārvalstu tūristu skaits pēdējos divos gados un sezonālītātes aspektu analīze.
- Plānoto dalībvalstu tūristu Apmeklētības specifika attiecīgajā reģionā.
- Viesu izmitināšanas noslodzes analīze Pasākuma laikā, izvērtējot reģionā pieejamo naktsmītnu vēsturisko noslogojumu un potenciālās apmešanās vietas.

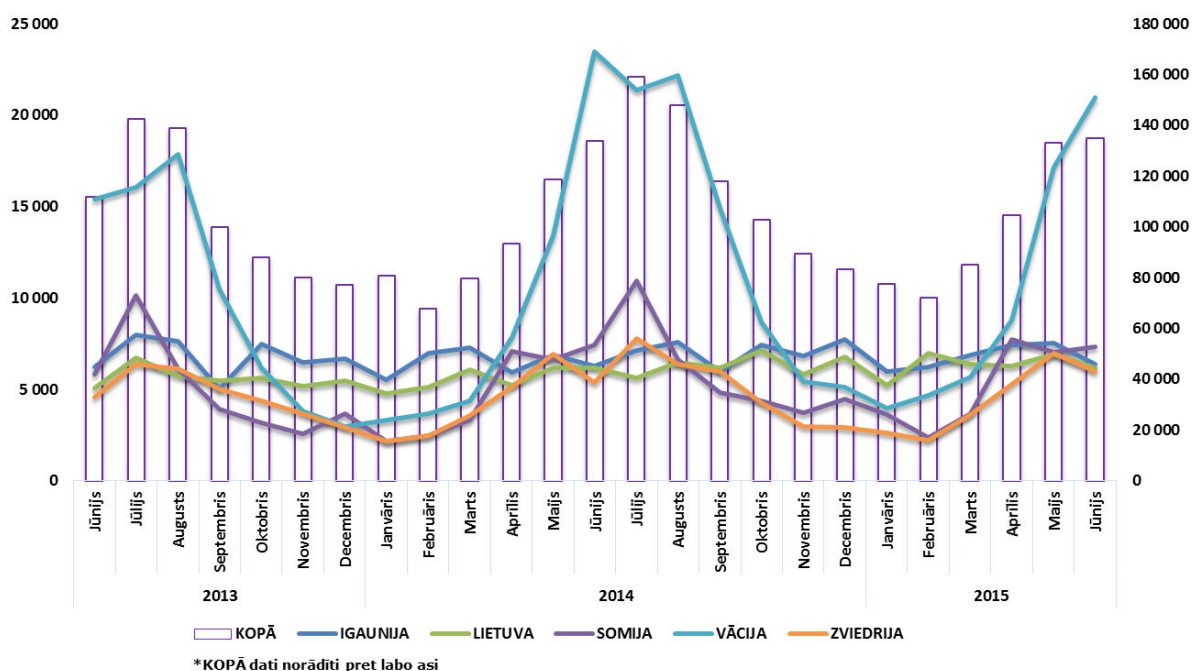
No nodaļas analīzes Organizatoriem jānosaka, vai viņu plānotais pasākums norisināsies attiecīgā reģiona tūrisma sezonas laikā, kā arī jānorāda, ja reģionā nav izteiktas tūrisma sezonālītātes.

Pētījuma veicējiem, izmantojot CSP datus, ir jānosaka, vai attiecīgajā reģionā ir pietiekami daudz naktsmītnu, lai izmitinātu Viesus, kā arī, vai attiecīgais Viesu pieaugums neradīs pārāk lielu noslogojumu pasākuma norises periodā.

Zemāk ir aprakstīts piemērs, kā nosaka sezonālītātes aspektus teorētiskam Pasākumam, kas norisinātos Rīgā septembrī.

Pēc Organizatoru sniegtās informācijas, čempionātu pārsvarā apmeklēs apakšgrupu komandu fani, kuri pārstāv šādas valstis: Vācija, Igaunija, Lietuva, Somija un Zviedrija. Lai precīzāk noteiktu ārvalstu Apmeklētāju ietekmes sezonālītāti, analīzē tiks salīdzināti dalībvalstu viesu skaita dati pret kopējo tūristu skaitu.

GRAFIKS NR.1.2 – APKALPOTO CILVĒKU SKAITS RĪGAS REĢIONĀ¹⁵

Dati no CSP

Kā redzams grafikā Nr.1.2 ārvalstu Apmeklētāju kopējais skaits Rīgas reģionā pieaug siltajos mēnešos. Tas parāda, ka Rīgai raksturīga sezonālitate. Pasākums plānots septembrī, datu pieprasījums veikts jūlijā, tāpēc datus redzam par attēloto periodu, kas abos iepriekšējos gados ir ar izteiktu sezonālitates raksturu, lai gan apkalpoto cilvēku skaits septembra mēnešos sāk ievērojami sarukt. Tālāk nodaļā ir nepieciešams analizēt naktsmītņu noslogojumu attiecīgajā periodā.

Apskatot datus par plānoto dalībvalstu Viesu skaitu, ir redzams, ka Apmeklētāji no Vācijas, Somijas un Zviedrijas Rīgā ierodas atbilstoši sezonai, bet igauņu un lietuviešu apmeklējumā būtisku izmaiņu sezonas un ne sezonas mēnešos nav. Tā kā Pasākumā plānots liels Apmeklētāju skaita pieaugums no Lietuvas un Igaunijas¹⁶ un zinot, ka šo valstu Apmeklētājiem nav izteiktas sezonālitates, tās pieaugums jāparedz pēc tam, kad tiks analizēti dati PPA sezonālitates analīzes daļā.

Pētījuma veicējiem ir jāpārlicinās, vai Pasākuma norises laikā attiecīgajā reģionā ir pietiekami naktsmītņi, lai uzņemamie ārvalstu Viesi neradītu pārslogdi (jeb pieprasījuma pārpalikumu pēc naktsmītņiem), jau tā, iespējams, noslogotākajos mēnešos. Protams, katra Pasākuma specifika un Apmeklētāju piesaistes stratēģijas var atšķirties. Piemēram, kādā sporta veidā Apmeklētājus nevarēs piesaistīt ziemas mēnešos, ja Pasākuma norises vieta būs zem klajas debess.

Dati pieejamo naktsmītņu analīzes veikšanai atrodami CSP pieprasītajā informācijā. Galvenais rādītājs analīzei ir gultasvietu noslogojums, kas par vienu mēnesi tiek iegūts, kopējo nakšu skaitu (izdoto gultasvietu skaits), kas pavadītas visu veidu tūristu mītnēs, dalot ar reizinājumu, ko iegūst, gultasvietu summu reizinot ar dienu skaitu attiecīgajā mēnesī, un dalījumu reizinot ar 100, lai iznākumu izteiktu procentos.

Gultasvietu noslogojums (par vienu mēnesi)

$$= \text{Pavadīto nakšu skaits} \div (\text{Gultasvietu skaits} \times \text{Dienas mēnesī})$$

¹⁵Grafiks ir paredzēts kā Autoru piemērs, tomēr aplūkotā informācija ir dati, kas iegūti no CSP.

¹⁶Autoru piemēram izveidots pieņēmums.

Analīzei nepieciešams aprēķināt vidējo gultasvietu noslogojumu par pēdējiem 2 gadiem, lai izslēgtu iespējamās nedabīgās sezonālītātes izmaiņas, kas nedabīgi radusies kādā no periodiem. Vidējo gultasvietu noslogojumu aprēķina, abu iepriekšējo gadu gultasvietu noslogojumu saskaitot kopā un rezultātu dalot ar 2, iegūstot nepieciešamo rezultātu. Zemāk tabulas formā ir parādīta pieejamo naktsmītņu noslogojuma analīze.

TABULA NR.1.4 – PIEEJAMO NAKTSMĪTŅU NOSLOGOJUMS¹⁷

Gads	Mēnesis	Gultasvietu skaits	Apkalpotās personas	Pavadītās nakts	Gultasvietu noslogojums ¹⁸
2013	Septembris	13 007	99 995	193 818	50,5%
2014	Septembris	14 166	117 862	227 708	55,6%

Dati no CSP, kopā ar Autoru aprēķiniem

Tabulā Nr.1.4 redzami dati, kas iegūti no CSP, parāda, ka Rīgas reģionā vidējā gultasvietu noslodze ir **53,05%** (CSP gultasvietu noslogojuma aprēķinājums pieejams CSP mājaslapā¹⁹). Pēc sezonālītātes aspektu analīzes datiem un naktsmītņu noslogojuma datiem var secināt, lai gan reģionā ir liels Apmeklētāju īpatsvars, septembrī tūrisma industrijai pietiek kapacitātes, lai uzņemtu papildu Viesus.

Lai noteiktu, kā noslogojums izmainīsies Pasākuma laikā, jānosaka plānotais naktsmītņu noslogojums. Izmantojot augstāk minētos datus par pēdējiem diviem periodiem (attiecīgā pasākuma norises mēneša/u dati iepriekšējos divos gados), paredzētās Apmeklētības un Pasākuma ilguma, tiek iegūts nodaļas rādītājs - gultasvietu noslogojums.

Pirms kopējo aprēķinu veikšanas nepieciešams analizēt iegūtos CSP datus, lai tos varētu izmantot šajā sadaļā nepieciešamo aprēķinu veikšanai. Vidēji apkalpotās personas par pēdējiem diviem periodiem (pēdējo divu gadu attiecīgais mēnesis). Abu iepriekšējo apkalpoto personu skaitu skaitot kopā un rezultātu dalot ar 2, iegūst nepieciešamo rezultātu.

Lai aprēķinātu plānoto gultasvietu noslogojumu, izmanto vēsturiskos CSP datus par pēdējiem diviem gadiem, no kuriem aprēķina vidējos lielumus apkalpoto personu skaitam, gultasvietu skaitam un pavadītajām naktīm. Plānotā ārvalstu Viesu Apmeklētība (Viesi), jā sareizina ar Pasākuma norises ilgumu (diennaktis) un rezultāts jāsummē ar vidēji pavadītajām naktīm, iegūstot potenciālo Pavadīto kopējo nakšu skaitu.

Izmantojot iegūtos rezultātus, gultasvietu noslogojums par vienu mēnesi tiek iegūts, visu veida tūristu mītnēs pavadīto kopējo nakšu skaitu dalot ar reizinājumu, ko iegūst, vidējo gultasvietu skaitu reizinot ar dienu skaitu attiecīgajā mēnesī. Iznākums jāreizina ar 100, lai iegūtu procentuālo lielumu.

¹⁷Dati tabulai iegūti no grafika Nr.1.2, kas, būdams piemērs, ir balstīts uz CSP datiem.

¹⁸No 2015. gada noslogojums tiek rēķināts viesnīcām un līdzīgām mītnēm (NACE 55.1). Līdz 2014. gadam noslogojums tiek rēķināts viesnīcām. Līdz ar to CSP dati no organizatoru manuāli veiktajiem aprēķiniem var atšķirties. Pieejams: (http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__istern__turisms/TU0010m.px/table/tableViewLayout2/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

¹⁹CSP mājaslapa. Pieejama: (<http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/metodologija/viesnicu-un-citu-turistu-mitnu-darbibas-37435.html>).

Vidēji apkalpotās personas

$$= \frac{\text{Apkalpotās personas pagājušā gada periodā} + \text{Apkalpotās personas aizpagājušā gada periodā}}{2}$$

Vidējais gultasvietu skaits

$$= \frac{\text{Gultasvietu skaits pagājušā gada periodā} + \text{Gultasvietu skaits aizpagājušā gada periodā}}{2}$$

Vidēji pavadītās nakts

$$= \frac{\text{Pavadīto nakšu skaits pagājušā gada periodā} + \text{Pavadīto nakšu skaits aizpagājušā gada periodā}}{2}$$

Pavadītās nakts kopā ar plānoto Pasākuma Apmeklētību

$$= \text{Plānotā ārvalstu Viesu Apmeklētība} \times \text{Pasākuma ilgums (diennakts)} + \text{Vidēji pavadītās nakts}$$

Potenciālais gultasvietu noslogojums attiecīgajā periodā (%)

$$= \frac{\text{Pavadītās nakts kopā ar plānoto Pasākuma Apmeklētību}}{\text{Vidējais gultasvietu skaits} \times \text{Periodā esošo dienu skaits}} \times 100$$

Gultasvietu noslogojuma procentuālās vērtībās ir jāvērtē tā, ka no 0 - 50% apzīmē, ka attiecīgajā laika periodā ir zema gultasvietu noslodze, un Pasākums tiek rīkots nesezonā, kas atstātu pozitīvu ietekmi uz tūrisma industriju. Vērtības no 50% - 80% var uzskatīt par augstu noslogojumu, bet tas neradītu pārlietu lielu noslodzi naktsmītņu sektoram. Ja vērtības parāda rādītājus 80% - 100%, var rēķināties, ka sektors strādās ar pilnu noslodzi, un tas noteikti ietekmēs gan naktsmītņu izmaksas un daudzi Pasākuma Apmeklētāji un citi tūristi būs spiesti izmantot naktsmītņus citos reģionos. Vērtības virs 100% parādītu to, ka attiecīgajam reģionam šajā periodā nepietiktu kapacitātes, lai izmitinātu visus Pasākuma Viesus. Zemāk tabulas formā ir parādīta plānotā naktsmītņu noslogojuma analīze.

TABULA NR.1.5 – PLĀNOTAIS NAKTSMĪTŅU NOSLOGOJUMS²⁰

Vidēji apkalpotās personas	Plānotā Pasākuma Apmeklētība	Gultasvietu skaits	Pavadītās nakts (ieskaitot plānoto Apmeklētību) ²¹	Gultasvietu noslogojums
108 929	18 000	13 587	282 763	69,37%

Dati no CSP, kopā ar Autoru aprēķiniem

Pētījuma veicējiem ir jānosaka, kā to plānotā Pasākuma Apmeklētība ietekmēs naktsmītņu noslogojumu attiecīgajā laika periodā.

No autoru modelētā piemēra, kas izveidots uzskatāmības nolūkos un tiks izmantots visos šā pētījuma piemēros, plānotā ārvalstu Viesu Apmeklētība uz visu Pasākumu ir 18 000 un Apmeklētāji naktsmītņos pavadīs četras nakts, kas ir balstīts uz CSP datiem par ārvalstu Apmeklētāju vidēji pavadīto dienu skaitu Latvijā 2015. gadā²², kā arī izvērtējot naktsmītņu raksturojošos rādītājus pēdējo divu gadu laikā, tiek secināts, ka naktsmītņu gultasvietu noslogojums būtu **69,37%**. Šie dati apliecina, ka Pasākuma norises vietā naktsmītņos būs pietiekami daudz vietas, lai uzņemtu ārvalstu Viesus. Nākamajās sadaļās tiks analizēta Pasākuma iespējamā ekonomiskā ietekme uz valsts tautsaimniecību.

²⁰Dati tabulai iegūti no grafika Nr.1.2, kas, būdams piemērs, ir balstīts uz CSP datiem.

²¹Nakšņojumu skaits = 18 000*4+vidējās pavadītās nakts (vidējais skaitlis aprēķināts no Tabulas Nr.1.4).

²²CSP Datu tabula TUG13. Ārvalstu vairākdienu ceļotājus raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm. Pieejama:

(http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0130.px/?rxid=505b5d9b-c01d-4c17-bb71-12eb192cbc25).

PASĀKUMA EKONOMISKĀS IETEKMES ANALĪZE

PPP tiek veidotas vispārīgas prognozes, lai noteiktu iespējamo Pasākuma radīto ekonomisko ietekmi uz valsts tautsaimniecību. Šīs sadaļas apkopotā informācija parādīs, kāds ir iespējamais ekonomiskais efekts, ko Pasākums radītu, norisinoties Latvijā. Prognozes un potenciālo ieguvumu aprēķini tiek vērtēti no Organizatoru datiem, prognozēm par Apmeklētāju skaitu un viņu iespējamajiem papildu tēriņiem Pasākuma laikā. Analīzes un prognožu noteikšanas procesā Pētījuma veicējiem ir jāizmanto statistikas dati, kas pieejami CSP datubāzēs, kā arī pašiem jāizvērtē pamatoti pieņēmumi par Pasākuma Apmeklētību un tā izmēru.

Iespējamās ekonomiskās ietekmes analīzes procesā Pētījuma veicēji var izmantot šajā sadaļā piedāvātās tabulas, kā arī izveidot un lietot līdzīgas tabulas sava pētījuma ietvaros. Šāda pieeja palīdz informāciju strukturēt noderīgā veidā un ļauj vieglāk saskatīt attiecīgo datu nozīmi gan maza un vidēja, gan liela Pasākuma novērtēšanā. Ārzemju Viesu tēriņi Latvijā Pasākumā un ārpus tā tiek uzskatīti par svarīgāko ienākumu ģenerēšanas avotu, līdz ar to šīs informācijas analīzei ir jāpievērš īpaša uzmanība.

Šajā sadaļā tiks aplūkota teorētiskā informācija par Pasākuma ienākumiem un izdevumiem, kā arī sniegti praktiski piemēri, kā šo informāciju lietot analīzē. Pasākuma ekonomiskās ietekmes analīze ir jāveic visiem Pētījuma veicējiem, neatkarīgi no Pasākuma lieluma.

NEPIECIEŠAMIE DATI UN INFORMĀCIJA

Pasākuma iespējamās ekonomiskās ietekmes analīzei ir nepieciešama zemāk norādītā informācija.

- Dati no vispārīgās daļas:
 - Apmeklētība.
 - Viesu skaita sadalījums pēc valsts piederības (ieskaitot pašmāju Viesus).
 - Viesu valstis, kas tiks izmantoti koeficientu noteikšanā.
- Pasākuma organizatoru finansiālā informācija:
 - Ienākumi.
 - Izmaksas.

Papildus Pasākumu organizatoru iekšējai informācijai ir nepieciešams iegūt datus no CSP par ārvalstu Viesu vidējiem dienas tēriņiem Latvijā un par latviešu vidējiem tēriņiem ārvalstīs.

TABULA NR.2.1 – ĀRVALSTU APMEKLĒTĀJU VEIKTIE TĒRIŅI

Analīze	Tabulas nr.	Periods	Valsts	Analīzes mērķis
Ārvalstu Apmeklētāju veiktie tēriņi	TUG13	Pēdējie 2 gadi (pa gadiem)	Potenciālie viesi no ārzemēm	Noskaidrot aptuveno naudas līdzekļu ieplūdumu Latvijā, kas rastos, organizējot sporta Pasākumu Latvijā

Tabula veidota pēc CSP informācijas

Ārvalstu Apmeklētāji sporta Pasākuma norises laikā dzīvo Latvijā, kas viņiem neizbēgami rada vajadzību pēc dažāda veida precēm un pakalpojumiem, piemēram, naktsmītnēm, ēdiena un transporta. Tādēļ nepieciešams apskatīt datus par ārvalstu Apmeklētāju vidējiem tēriņiem Latvijā. Datus par ārvalstu Apmeklētāju veiktajiem tēriņiem iespējams iegūt CSP mājaslapā²³, datubāzes nosaukums – “Transports un

²³Centrālās statistikas pārvalde. Pieejama: (<http://www.csb.gov.lv/>).

tūrisms". Datus iegūst no datu tabulas – TUG13. Ārvalstu vairākdienu ceļotājus raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm²⁴.

Ja Pasākums nenorisinātos Latvijā, tad latviešu attiecīgā sporta veida fani to vērot dotos uz ārvalstīm, un viņiem rastos vajadzība pēc precēm un pakalpojumiem, līdzīgi kā minēts augstāk par ārvalstu Viesiem.

TABULA NR.2.2 – LATVIEŠU VEIKTIE TĒRIŅI ĀRVALSTĪS

Analīze	Tabulas nr.	Periods	Valsts	Analīzes mērķis
Latviešu Apmeklētāju veiktie tēriņi ārvalstīs	TUG27	Pēdējie 2 gadi (pa gadiem)	Alternatīvā Pasākuma rīkotājvalsts	Noskaidrot aptuveno naudas līdzekļu aizplūšanu no Latvijas, ja Pasākums notiktu ārvalstīs.

Dati veidoti pēc CSP informācijas

Pētījuma veicējiem nepieciešams apskatīt datus par latviešu ceļotāju vidējiem tēriņiem ārvalstīs no datu tabulas – TUG27. Latvijas iedzīvotāju vairākdienu atpūtas un darījumu braucienu raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm²⁵.

PASĀKUMA TIEŠO IENĀKUMU UN IZDEVUMU STRUKTŪRA

Pētījuma veicējiem jāapzina visi tiešie ienākumi, kas saistīti ar paredzamo budžetu. Par Pasākuma tiešajiem ienākumiem tiek uzskatītas valsts un pašvaldību dotācijas, ienākumi no sponsoriem, no biļešu pārdošanas un citi ar Pasākumu rīkošanu saistītie ienākumi. Valsts un pašvaldību dotācijas pārsvarā tiek piesaistītas, lai segtu lielākās fiksētās izmaksu pozīcijas, piemēram, Pasākuma organizēšanai nepieciešamo licenču un norises vietas nomas un labiekārtošanas izmaksas. Valsts finansējuma piesaistīšana ir standarta prakse šādu starptautisku pasākumu organizēšanā, un tās mērķis ir nodrošināt augstas starptautiskas kvalitātes un drošības prasībām atbilstošu sporta Pasākumu. Tiešās izmaksu pozīcijas galvenokārt ietver norises vietas nomas maksu, licenču izmaksas, sakaru un translāciju nodrošināšanas izmaksas, nepieciešamā personāla algošanas izmaksas, tiesnešu un komandu uzturēšanas izmaksas.

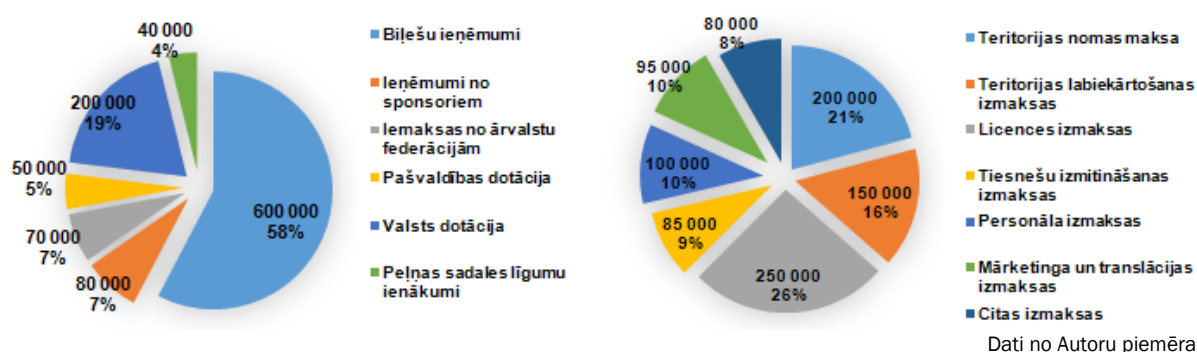
IZM var prasīt papildus dokumentus un informāciju no Organizatoriem un Pētījumu veicējiem, lai iegūtu pilnvērtīgu informāciju par Pasākumu.

Budžeta struktūra ir jāsadala tā, lai būtu saprotams, kādi ienākumi un kādas izmaksas ir saistītas ar pašmāju naudas līdzekļiem un kādi ir ārvalstu naudas līdzekļu līdzdalības apjomi. Pētījuma veicējiem ir jānodala Pasākuma izmaksu un ienākumu posteņi no savas saimnieciskās darbības, lai nodrošinātu izmaksu un ienākumu izsekojamību. Grafikā Nr.2.1 ir attēlots Pasākuma ienākumu un izdevumu struktūras piemērs, kā arī parādīts neliels ieskats tā analīzē.

²⁴Datu tabula TUG13. Ārvalstu vairākdienu ceļotājus raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm (http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0130.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

²⁵Dati no CSP ikgadējie dati par tūrisma, tabula Nr. TUG27. Latvijas iedzīvotāju vairākdienu atpūtas un darījumu braucienu raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm. Pieejams: (http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0270.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

GRAFIKS NR.2.1 – PASĀKUMA IENĀKUMU UN IZMAKSU STRUKTŪRA (EUR)

Grafikā Nr.2.1 ir redzams, ka Organizatori Pasākumam kopumā plāno piesaistīt **1 040 000 EUR**. No tiem lielākās pozīcijas ir ienākumi par biļetēm: 58%, valsts dotācijas: 20% un sponsoru līdzekļi: 14%. Peļņas sadales līgumu ienākumi ietver Pasākumam gūtos līdzekļus no noslēgtajiem peļņas sadales līgumiem, kurus plānots noslēgt ar suvenīru, apģērba un ēdināšanas pakalpojumu sniedzējiem. Pasākuma prognozētās kopējās izmaksas kopā ir **960 000 EUR**, no kurām Pasākuma licences izmaksas: 26%, teritorijas nomas maksa: 21% un teritorijas labiekārtošanas izmaksas: 16%.

Pētījuma veicējiem ir jāapraksta plānotie ienākumu un izdevumu posteņi, lai Pasākuma biznesa modelis un naudas kustības apjoms lasītājiem būtu skaidri saprotams. Aprakstot, aplūkojot un analizējot Pasākuma tiešos ienākumus un izdevumus, ir jāsalīdzina kopsummas un jānosaka, vai Pasākuma rīkošana pati spēj sevi atpelnīt un cik nepieciešams ir valsts līdzfinansējums.

Peļņas vai zaudējuma aprēķins (PZA) = Ienākumi – Izdevumi

PZA = (Ienākumi – Valsts līdzfinansējums) – Izdevumi

TABULA NR.2.3 – PASĀKUMU TIEŠO IENĀKUMU UN IZDEVUMU SALĪDZINĀJUMS (EUR)

Pasākuma ienākumi	1 040 000
Pasākuma izmaksas kopā	960 000
Peļņa/Zaudējumi	80 000
Ienākumi bez valsts dotācijām	840 000
Pasākuma izmaksas kopā	960 000
Peļņa/Zaudējumi	-120 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra

No kopējiem Pasākuma plānotajiem ienākumiem ir jāatņem kopējās izmaksas, lai noteiktu plānoto peļņas/zaudējumu apmēru. Papildus kopējiem peļņas apmēriem ir nepieciešams salīdzināt, kāda būtu Pasākuma peļņa/zaudējumi bez vēlamā valsts līdzfinansējuma apjoma. Attiecīgi no kopējiem Pasākuma ienākumiem ir jāatņem valsts dotāciju apjoms un kopējās Pasākuma izmaksas. IZM pārstāvji no parādītā aprēķinu piemēra var izvērtēt, vai Organizatoru pieprasītie valsts dotāciju apjomi ir pamatoti.

Pasākumu tiešo ienākumu un izdevumu kopsummas ir jāsalīdzina pēc parauga, ko var redzēt tabulā Nr.2.3. Šāda informācija ir nepieciešama, lai Organizatoriem būtu skaidrs, vai Pasākums spēj sevi nodrošināt. Novērtējums ir svarīgs gan investoriem un sponsoriem, gan valstij. Tabulā Nr.2.3 redzams piemērs, kurā parādīts, kādi ir kopējie Pasākuma ienākumi un izdevumi. Uzmanība būtu jāpievērš tam, kāda ir Pasākuma peļņa vai zaudējumi ar un bez valsts dotācijām. Piemērā ir parādīts, ka Pasākums spēj nest peļņu tikai kopā ar valsts dotācijām, tādējādi bez valsts līdzfinansējuma Pasākums nebūtu iespējams.

PASĀKUMA BUDŽETA IETEKME UZ NAUDAS LĪDZEKĻU KUSTĪBU

Ārvalstu naudas līdzekļu kustība no Pasākuma organizēšanas ienākumiem un izmaksām ir svarīga šā pētījuma sastāvdaļa, lai noteiktu kopējo ietekmi uz tautsaimniecību. Svarīgi ir analizēt, kādi ir Pasākuma ienākumi no ārvalstīm un kādām nolūkam tie paredzēti, kā arī, kādas izmaksas tiešā veidā aizplūst no valsts. Pie Pasākuma potenciāli radītās naudas līdzekļu kustības nedrīkst analizēt ienākumus par biļetēm, jo biļešu ienākumu pozīcija tiek apskatīta nākamajā sadaļā, kur tiks analizēti Apmeklētāju vidējie dienas tērīņi Pasākuma laikā.

Piemēri

- Federācijas maksā akreditācijas maksas par saviem sportistiem, un Organizatori spēj pamatot, ka līdzekļi izlietoti attiecīgo sportistu naktsmītņu, ēdināšanas un transportēšanas izdevumu segšanai. Valstī ienāk ārvalstu naudas līdzekļi, no tiem tiek samaksāts vietējiem pakalpojumu sniedzējiem, radot pozitīvu naudas līdzekļu pieplūdi.
- Organizatori piesaista naudu no valsts, lai segtu paredzēto dalības maksu starptautiskajai sporta federācijai. Vietējie naudas līdzekļi tiek samaksāti citas valsts institūcijai, radot negatīvu ietekmi uz naudas līdzekļu kustību.

Pētījuma veicējiem naudas līdzekļu kustība ir jāanalizē pēc iepriekšējā sadaļā norādītās informācijas. Autoru piemērā Organizatori piesaista papildu naudas līdzekļus no ārvalstu federācijām 70 000 EUR apmērā, kas paredzēts preses telpu pielāgošanai attiecīgo valstu pārstāvjiem. Tā kā piesaistītie līdzekļi tiek samaksāti Pasākumu norises vietas uzlabošanai un pakalpojumu sniedzējs ir vietējais uzņēmējs, var droši uzskatīt, ka izmaksas ģenerēs ārvalstu naudas līdzekļu piesaisti Latvijas ekonomikā.

Pasākuma organizēšanai ir nepieciešams samaksāt licences maksu starptautiskajai federācijai 250 000 EUR. Tātad līdzekļi tiek pārskaitīti ārvalstīs esošai organizācijai, un tas negatīvi ietekmē naudas kustību. Kaut gan, ja starptautiskajā federācijā, lai sedz IT un telekomunikācijas izmaksas rīkotājvalstī, tas nenozīmē, ka nauda ir nonākusi valsts ekonomikā.

Pētījuma veicējiem no Pasākumu tiešo ienākumu un izdevumu struktūras ir jāspēj definēt, kādi posteņi ietekmēs naudas līdzekļu kustību un kāda būs to ietekme uz valsti, ņemot vērā faktu, ka ienākumi par biļetēm netiek analizēti. Pētījuma veicējiem no visiem posteņiem, kas nodrošina naudas piesaisti valsts ekonomikā no ārvalstīm, ir jāatņem visas pozīcijas ar naudas līdzekļiem, kas aizplūst no valsts ekonomikas, nonākot pie kopējās naudas līdzekļu kustības bilances, kas veidojas no Pasākumu Organizatoru ienākumu un izdevumu budžeta.

Zemāk tabulas formā ir parādīti pozitīvie un negatīvie Pasākuma budžeta posteņi, kas ietekmēs naudas līdzekļu kustību no Pasākuma organizēšanas. No piemērā aplūkotā Pasākuma izriet, ka naudas līdzekļu kustība būs negatīva **180 000 EUR** apmērā.

Pasākuma budžeta naudas līdzekļu kustības bilance

= Ienākošie ārvalstu naudas līdzekļi — Izejošie naudas līdzekļi uz ārvalstīm

TABULA NR.2.4 – PASĀKUMA BUDŽETA IETEKME UZ NAUDAS LĪDZEKĻU KUSTĪBU (EUR)

Posteņi, kas pozitīvi ietekmē naudas līdzekļu kustību	
Iemaksas no ārvalstu federācijām	70 000
Posteņi, kas negatīvi ietekmē naudas līdzekļu kustību	
Licences izmaksas	250 000
Naudas līdzekļu kustības bilance	-180 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra

Pēc piemērā aprakstītās informācijas var secināt, ka Organizatori Pasākuma budžetam piesaistīja mazāk ārvalstu naudas līdzekļus, nekā izmaksāja citu valstu organizācijām. Pasākumu organizatoru naudas

piesaistes mehānismi un struktūras atšķiras, tāpēc ir nepieciešams šādu izmaksu atspoguļojums. Šī naudas līdzekļu kustības balance tiks izmantota arī tālāku aprēķinu veikšanā.

Ja Pētījuma rezultāti pilnā veidā neatspoguļo budžeta prognozētos rezultātus un ja rodas pamatotas bažas, ka naudas plūsma ir mākslīgi piekorigēta labāku rezultātu uzrādīšanai, IZM ir tiesīga šo naudas līdzekļu kustības sadaļu neatļaut izmantot tālāku aprēķinu veikšanā. IZM šis jautājums jāaplūko pēc būtības, jo daudzu sporta Pasākumu organizēšanai tiek piesaistīti lieli ārvalstu federāciju līdzekļi, lai segtu Daļībnieku uzturēšanas izmaksas.

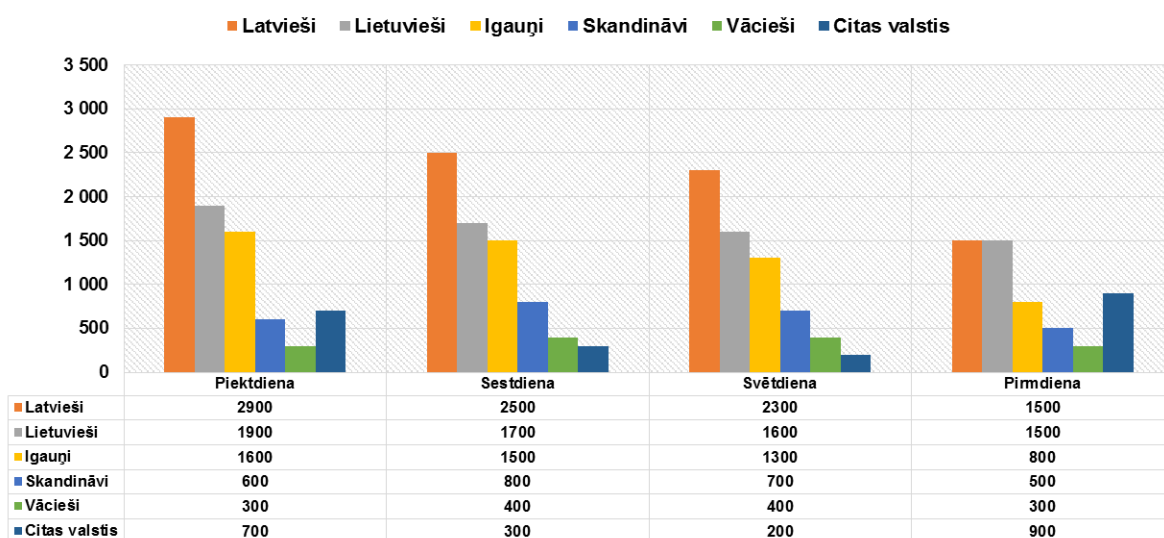
PASĀKUMA APMEKLĒTĪBA

Informāciju par to, cik Pasākumā varētu būt Apmeklētāju un Daļībnieku, nepieciešams uzzināt no iekšējiem datiem, kas jau ir aprakstīti iepriekš Pētījuma nodaļā "Vispārīgā daļa". Lai pilnvērtīgāk prognozētu Apmeklētību, Pētījuma veicējiem ir jābūt priekšstatam par to, no kurām valstīm un cik cilvēku varētu ierasties. Katra Pasākuma norisei ir citāds raksturs un Apmeklētība, tāpēc pieeja Apmeklētības noteikšanā var atšķirties.

Obligāti nepieciešamā informācija

- Kopējā Pasākuma Apmeklētības prognoze.
- Ārvalstu Apmeklētāju īpatsvars, sadalīts pa valstīm.
- Ārvalstu un pašmāju Daļībnieku prognozētā Apmeklētība²⁶.

GRAFIKS NR.2.2 – PASĀKUMA APMEKLĒTĀJU APMEKLĒTĪBA

Dati no Autoru izveidotā piemēra

Grafikā Nr.2.2 ir sniegta Apmeklētības piemērs, kurā Apmeklētība ir nodalīta pa dienām un sagrupēta pa valstīm. Plānots, ka kopējā Pasākuma Apmeklētība būs **27 200**, no kuriem 66% būs ārzemnieki. Lielāka Apmeklētība plānota Pasākuma pirmajās dienās, kurās starp komandām būs vairāk spēļu, bet mazāka Apmeklētība būs pirmdien, kad norisināsies fināli. Tabulā Nr.2.5 ir apkopota grafikā Nr.2.2 aplūkotā informācija, kas vēlāk tiks izmatota Pasākuma ekonomiskās ietekmes noteikšanā.

²⁶Mazo un vidējie pasākumu Pētījumu veicēji var analizēt informāciju tikai par Apmeklētājiem.

TABULA NR.2.5 – PASĀKUMA APMEKLĒTĀJU SKAITS

Kopā Apmeklētāji	Latvieši	Lietuvieši	Igaunī	Zviedri	Somi	Vācieši	Citas valstis
27 200	9 200	6 700	5 200	1 300	1 300	1 400	2 100

Dati no Autoru izveidotā piemēra

Pasākuma norises laikā papildus Apmeklētājiem būtisks ir Dalībnieku skaits. Par Dalībniekiem tiek uzskatītas tās personas, kas tieši piedalās Pasākumā kā sportisti, treneri, ārsti, mediji u.tml. Jāņem vērā, ka Pasākumi var būtiski atšķirties un dažos sporta veidos Dalībnieku var būt pat vairāk nekā Apmeklētāju, piemēram, sporta veidos, kur vienlaikus startē daudz Dalībnieku, piemēram, vieglatlētiskā u.c.

Autoru piemērā tiek plānots, ka Pasākumā piedalīsies 270 sportistu, treneru un komandu pārstāvju, no viņiem 240 ir ārvalstnieki. Pasākumam tiks piesaistīti papildu Dalībnieki, kā mediju pārstāvji, fotogrāfi un tiesneši – kopumā 80, no kuriem 60 būs ārzemnieki. Ņemot vērā, ka Autoru Pasākumā ir mazs Dalībnieku skaits, analīzes ietvaros visi tiks apvienoti kopā. Informācija dota tabulā Nr.2.6, vēlāk tā tiks izmantota ekonomiskās ietekmes noteikšanai.

TABULA NR.2.6 –PASĀKUMA DALĪBNIEKU SKAITS

	Latvijas pārstāvji	Ārvalstu pārstāvji	Kopā
Dalībnieki	50	300	350

Dati no Autoru izveidotā piemēra

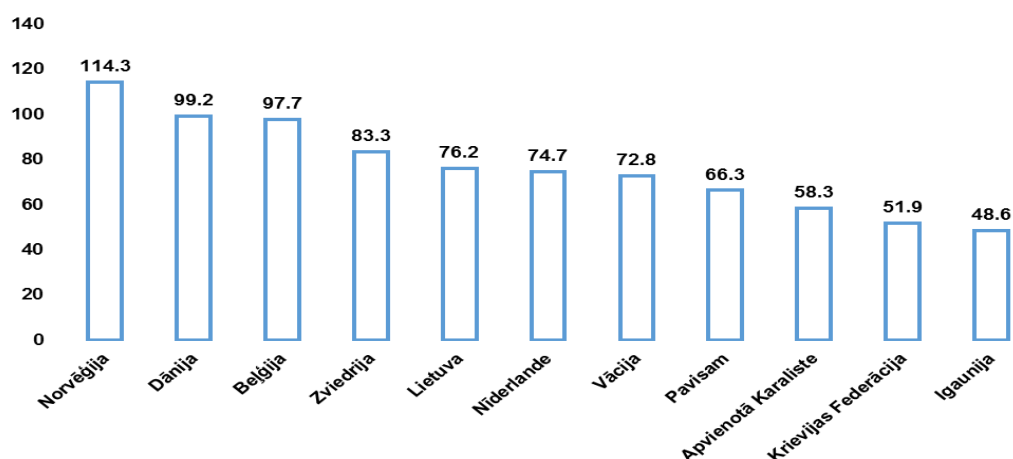
PASĀKUMA VIESU DIENAS TĒRIŅI

Apmeklētāju dienas tēriņi ir svarīgākais faktors, kas kopā ar Apmeklētību nosaka Pasākuma netiešo ietekmi uz valsts ekonomiku. Par pamatu šīm prognozēm jāņem CSP dati²⁷ vai citi salīdzināmi Pētījuma rezultāti. CSP datu ieguves metodika ir balstīta uz ļoti plašas kopas aptauju, kas ietver gan personas, kas brauc uz Latviju darba un studiju braucienos, kā arī ģimenes un vecāka gadagājuma personas. Attiecīgo personu dienas tēriņi bieži vien ir mazāki par sporta fanu vidējiem tēriņiem, kas uz Latviju brauc, lai atpūstos. Papildus jāņem vērā fakts, ka biļešu cenai ir jābūt iekļautai pie vidējiem dienas tēriņiem. Ja Pētījuma veicēji vēlas pamatot, ka Apmeklētāju dienas tēriņi būs lielāki, tas jāpierāda ar Pētījumiem vai pamatotu informāciju, nosakot koeficientus, kas būs aprakstīti nākamajā pētījuma nodaļā.

Veicot pētījumu, jāņem vērā, ka noteikti kritēriji tēriņus var paaugstināt vai samazināt, piemēram, ja runa ir par sporta veidiem, kurus pārsvarā apmeklē elitāras sabiedrības pārstāvji, to skaitā teniss, zirgu skriešanas sacensības u.tml. Šādos gadījumos ir saprātīgi pieņemt, ka vidējie Apmeklētāju tēriņi atšķirsies no vidusmēra Pasākuma Apmeklētāju tēriņiem, un tas var būt par pamatu atbilstoša koeficienta piemērošanai PPP aprēķinos. Šādiem pieņēmumiem jābūt aprakstītiem arī pētījuma vispārīgajā daļā.

²⁷CSP Datu tabula –TUG13. Ārvalstu vairākdienu ceļotājus raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm. Pieejama: (http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0130.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

GRAFIKS NR.2.3 – CSP INFORMĀCIJA PAR ĀRVALSTU VIESU VIDĒJIEM DIENAS TĒRIŅIEM 2015.GADĀ (EUR)²⁸

Dati no CSP

Grafikā Nr.2.3 var aplūkot CSP 2015.gada informāciju par ārvalstu Viesu vidējiem dienas tēriņiem. CSP dati tiek uzskatīti par uzticamiem un var tikt izmantoti Pētījumā. Grafikā ir parādīta visa publiski pieejamā informācija par ārvalstu tūristu vidējiem tēriņiem. Ja Pasākumam ir plānots piesaistīt Apmeklētājus no citām valstīm, tad par attiecīgo dalībvalstu vidējiem tēriņiem var izmantot datus, kas apzīmēti ar terminu „Pavisam”, kas ietver vidējos ārvalstu ceļotāju tēriņus Latvijā. Pētījuma veicēji var papildus sazināties ar CSP pārstāvjiem un jautāt, vai ir pieejami plašāki dati par attiecīgo valstu Apmeklētāju vidējiem dienas tēriņiem Latvijā.

Saskaņā ar Autoru aprakstīto piemēru iepriekšējās sadaļās, ārvalstu Viesu vidējie dienas tēriņi ir: Lietuvas Apmeklētājiem 76,2 EUR, Igaunijas 48,6 EUR, Vācijas 72,8 EUR, Zviedrijas 83,3 EUR un citu valstu 66,3 EUR. Ņemot vērā faktu, ka CSP nav pieejami apkopoti dati par Somijas valstu rezidentiem, tiem tiek pielāgoti Zviedrijas viesu vidējie CSP tēriņu dati. Lai noteiktu Pasākuma ekonomisko ietekmi, iepriekš minētā informācija ir ievadīta tabulā Nr.2.7 un tiks skatīta kopā ar norādīto informāciju nodaļas tabulā Nr.2.5 “Pasākuma Apmeklētāju skaits”. Būtiski ir noteikt vidējos tēriņus tabulā pēc Apmeklētāju valstīm.

TABULA NR.2.7 – ĀRVALSTU APMEKLĒTĀJU VIDĒJIE DIENAS TĒRIŅI (EUR)

	Lietuva	Igaunija	Zviedrija	Somija	Vācija	Citas valstis (pavisam)
Vidējie tēriņi	76,2	48,6	83,3	83,3 ²⁹	72,8	66,3

Dati no CSP

Tā kā ārvalstu Dalībnieki pārstāv tās pašas valstis, no kurām prognozēti Apmeklētāji, var secināt, ka vidējais dienas tēriņu apmērs attiecināts uz Pasākuma Dalībniekiem ir 71,8 EUR. Dalībnieku tēriņi var atšķirties no attiecīgo valstu Apmeklētāju tēriņiem, bet PPP daļā ieteicams visiem izmantot vienotu dienas tēriņu apmēru. Nr.2.8 tabulā ir parādīti vidējie dienas tēriņi Pasākuma ārvalstu Dalībniekiem.

TABULA NR.2.8 – ĀRVALSTU DALĪBNIKU VIDĒJIE DIENAS TĒRIŅI (EUR)

Ārvalstu Dalībnieku vidējie dienas tēriņi
71,8

Dati no CSP, kas pielāgoti pēc Autoru piemēra

Praksē bieži ir sastopamas situācijas, ka ārvalstu federācijas maksā Pasākumu Organizatoriem par viņu pārstāvju izmitināšanu, kas jau bija aprakstīts iepriekš. Federācijas maksā akreditācijas maksas par saviem sportistiem, un to, ka Organizatori arī izmanto līdzekļus attiecīgo sportistu naktsmītņu, ēdināšanas un

²⁸CSP Dati: TUG13. Ārvalstu vairākdienu ceļotājus raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm - 2015 gada rādītāji.

²⁹CSP nebija pieejami salīdzināmie dati par Somijas valsts piederīgajiem tāpēc tika piemērots Zviedrijas vidējo tēriņu apjoms.

transportēšanas izdevumu segšanai. Valstī ienāk ārvalstu naudas līdzekļi, no tiem samaksā vietējiem pakalpojumu sniedzējiem, radot pozitīvu naudas pieplūdi.

Pasākumu naudas bilance no Pasākuma organizēšanas ietekmē naudas kustību ekonomikā. Lai precīzi noteiktu nodokļu ieņēmumus no ārvalstu naudas līdzekļiem, šīs izmaksas būtu jāņem vērā tālāko aprēķinu veikšanai. Pētījuma veicējiem ir jāpārliedz, vai attiecīgās izmaksas izpilda sekojošos kritērijus, lai šie posteņi varētu tikt atzīti kā papildu radītie naudas līdzekļi no ārvalstu Dalībniekiem.

- Informācija nedrīkst pārklāties ar citiem datiem par ārvalstu Dalībnieku tēriņiem. Attiecīgie Dalībnieki vai to izmaksas nedrīkst pārklāties ar citām izmaksām, kas ir minētas iepriekšējās nodaļās (piemēram, vidējie Dalībnieku dienas tēriņi Latvijā).
- Attiecīgie ienākumi ir uzskatāmi par naudas līdzekļiem, kas ienāk no ārvalstīm. Pasākumu Organizatoriem ir jāpamato ienākumu posteņi un jāpamato, no kā tiks saņemti šie maksājumi.
- Attiecīgie ienākumi ir jāsamaksā Latvijā reģistrētam uzņēmumam, kas nodarbojas ar izmitināšanas, ēdināšanas vai citiem saistošiem pakalpojumiem. Jāspēj paskaidrot izmaksas par katru Dalībnieku pēc to specifikas un uzturēšanās ilguma.

Ja Pētījuma veicējs spēj pamatot attiecīgo informāciju, viņš, piemēram, akreditācijas maksājumus var papildus iekļaut tālākajos aprēķinos, kas nosaka ārvalstu naudas apjomu no oficiālajiem Pasākuma Dalībniekiem. Piemēram, Pasākuma Organizatori informē, ka viņi uzņems vairākas ārvalstu komandas, bet par to uzturēšanos maksās attiecīgo valstu federācijas. Organizatori attiecīgi nodrošina visām komandām, par kurām ir samaksātas akreditācijas, to izmitināšanu, ēdināšanu un transportēšanu Pasākuma norises laikā. Pasākuma Organizatori spēj pamatot un nodalīt visus Dalībniekus, par kuriem tika maksāta akreditācija, kā arī izmantoja vietējo uzņēmēju pakalpojumus. Ienāk naudas līdzekļi no ārvalstīm, kas tiek samaksāti vietējiem uzņēmējiem ar mērķi izmitināt ārvalstu Dalībniekus.

DATU PIELĀGOŠANA

Datu pielāgošana, kas attiecas uz vidējiem dienas tēriņiem, ir paredzēta tikai Pasākumiem, kuriem ir pieejama salīdzināšanai nepieciešamā informācija no citiem ietekmes novērtējuma Pētījumiem, kas iepriekš veikti attiecīgās mērķauditorijas aptaujāšanā par to vidējiem dienas tēriņiem. Jāmin fakts, kas Organizatori drīkst izmantot tikai attiecīgā sporta veida novērtējuma pētījumus un šādu datu izmantošana ir jāsaņū ar IZM. CSP datu ieguves metodika aptver ļoti plašas kopas aptauju, gan personas, kas brauc uz Latviju darba vajadzībās, studiju braucienos, kā arī ģimenes un vecāka gadagājuma personas, līdz ar to attiecīgo personu dienas tēriņi bieži vien ir mazāki par sporta fanu vidējiem tēriņiem, kas uz Latviju brauc atpūsties.

Pasākuma Organizatori drīkst izmantot citu Pētījumu veiktos anketu datus par attiecīgo valstu Viesu vidējiem dienas tēriņiem, pārliedzoties, ka tēriņu apjomi nepārsniedz norādīto CSP informāciju vairāk kā vienu reizi. Gadījumā, ja dalībvalstis nesakrīt, var tikt salīdzināti vidējie rādītāji par dienas tēriņiem ar koeficienta palīdzību kā norādīts tabulā Nr. 2.9. Autori ir izveidojuši atsevišķu piemēru tieši vidējo tēriņu palielināšanai, kas turpmākajās pētījuma sadaļās netiek izmantots. Datu pielāgošanas piemērā izmantots Pētījums no Latvijā notikušā Eiropas čempionāta basketbolā 2015.gadā³⁰.

Papildus CSP datiem par Viesu tēriņiem sadaļumā pa to valstīm Pētījumu veicēji var arī papildus izmantot CSP datus par ārvalstu Viesu tēriņiem Latvijā pa to vecuma grupām, apmešanās vietas tipa un izmantotā transporta veida³¹

³⁰Pētījums par *EuroBasket 2015* radītajiem ekonomiskajiem ieguvumiem un ietekmi uz valsts budžeta ieņēmumiem.

³¹Informācija papildināta un atjaunota 10.04.2017, Dati no CSP. Pieejami: TUG16. Ārvalstu vairākdienu ceļotāju vidējie izdevumi diennaktī sadaļumā pēc vecuma grupas, apmešanās vietas tipa un izmantotā transporta veida (euro) (http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0160.px/table/tableViewLayout2/?xrid=562c2205-ba57-4130-b63a-6991f49ab6fe).

TABULA NR.2.9 - DATU PIELĀGOŠANA VIDĒJIEM DIENAS TĒRIŅIEM

	Lietuva	Igaunija	Zviedrija	Somija	Vācija	Citas valstis (pavisam)
Vidējie tēriņi CSP (EUR)	76,2	48,6	83,3	83,3	72,8	66,3
EuroBasket aptaujas vidējie tēriņi (EUR)	96	105	99	99	99	99
Starpība	20	57	16	16	26	33
Starpība %	26%	116%	19%	19%	36%	50%
Tālāk pielietojamais koeficients	126%	200%*	119%	119%	136%	150%

Dati no Autoru piemēra un CSP datiem

*Koeficients nedrīkst pārsniegt CSP datus divas reizes.

Kā redzams tabulā Nr.2.9, ja tiktu rīkots basketbola Pasākums, tad attiecīgi visām valstīm varētu palielināt potenciālos vidējos tēriņus. Tā kā datu pielāgošanā valstis, kas nebija atsevišķi izdalītas Eurobasket Pētījumā, tām ir piemērots Eurobasket valstu grupa ar nosaukumu *citas valstis*, to vidējie tēriņi attiecināti pret Autoru piemēra valstīm - Zviedriju, Somiju, Vāciju u.c. Izteikts pieaugums būtu vērojams potenciālo igauņu Viesu starpā. Pētījumā augstāk minētā datu pielāgošana vidējiem Apmeklētāju dienas tēriņiem turpmāk Autoru piemēros netiks lietota, jo piemērs radīts, lai variētu metodikas uzskatāmību.

Līdzīgi kā vidējo dienas tēriņu koeficientu, Apmeklētības koeficientu arī pielāgo pēc valstu piederības. Pētījuma veicējiem, apsverot Apmeklētības prognozes, jāspēj izsecināt, vai Pasākuma Apmeklētāji uzturēsies Latvijā arī pa nakti. Naktsmītņu izmaksas ir viens no lielākajiem dienas tēriņiem. Šis faktors visvairāk ietekmē Apmeklētājus no valstīm, ar ko Latvijai ir vienota sauszemes robeža – Igaunija, Lietuva, un Baltkrievija, jo daudzi no Apmeklētājiem uzreiz pēc Pasākuma var doties uz savu dzīvesvietu. Bet pretēji Pasākuma vidējo tēriņu koeficientam, kur faktiskā bāze ir CSP dati, naktsmītņu Apmeklētības koeficienta faktiskā bāze ir 100% no iepriekš pielāgotās pamat Apmeklētības, tādējādi tas nedrīkst pārsniegt 100% un var vienīgi tikt samazināts.

Piemērs: *Uz Pasākumu ieradusies kaimiņvalstu fani, kas vēlas apmeklēt savas valsts komandas spēli. Pēc spēles viņi dodas atpakaļ uz savu valsti.*

Autoru aprakstītajā Pasākuma piemērā ir prognozēti daudzi Apmeklētāji no kaimiņvalstīm – Lietuvas un Igaunijas. Lai noskaidrotu Apmeklētāju īpatsvaru, kas Latvijā izmantos naktsmītnes, tiek ņemta informācija no līdzīga Pasākuma piemēra Latvijā nesenā pagātnē. Pētījuma veicējiem šī informācija un iespējamie pieņēmumi ir jākommentē arī vispārīgajā daļā.

EuroBasket 2015 laikā, kas norisinājās Rīgā, 33% lietuviešu un 16% igauņu neizmantoja naktsmītņu pakalpojumus un devās atpakaļ uz savu valsti.³² Lietuviešu Apmeklētības rādītāji tika samazināti par 33%, un Igaunijas par 16%, jo nav pamata domāt, ka šie Viesi Latvijā iztērētu līdzvērtīgu naudas summu salīdzinājumā ar pārējo valstu Apmeklētājiem, jo daļa no lietuviešu un igauņu Viesiem, visdrīzāk, pa nakti brauks mājās. Lietotie koeficienti ir atspoguļoti tabulā Nr.2.10 un tiks izmantoti tālāk Autoru modelētajā piemērā.

TABULA NR.2.10 – IZMANTOTIE KOEFICIENTI

Apraksts	Koeficients
Lietuviešu Apmeklētības koeficients	67%
Igauņu Apmeklētības koeficients	84%

Dati iegūti no cita sporta novērtējuma pētījuma

³²Pētījums par *EuroBasket 2015* radītajiem ekonomiskajiem ieguvumiem un ietekmi uz valsts budžeta ieņēmumiem. 17 lpp.
Pieejams: (http://basket.lv/eurobasket2015/17122015-eurobasket2015_finansiali_ieguvumi_valsti#).

PASĀKUMA RADĪTĀ EKONOMISKĀ IETEKME UZ VALSTI

Netiešo ienākumu apjomi un to radītā Netiešā ietekme uz valsts ekonomiku tiek noteikti pēc ārzemju Apmeklētāju un Dalībnieku veiktajiem tēriņiem Pasākuma laikā un citiem faktoriem, kas ietekmē ārvalstu naudas līdzekļu ieplūdi valsts ekonomikā. Pētījuma veicējiem, zinot potenciālo ārzemju Viesu daudzumu, tas ir jāattiecinā pret ārvalstu Viesu vidējiem dienas tēriņiem. Tā tiek iegūta informācija par ārvalstu Viesu tēriņiem Latvijā, tā ir aplūkojama kā Pasākumam piesaistītie ārvalstu naudas līdzekļi.

Pašmāju Apmeklētāju un Dalībnieku izmaksas nevar uzskatīt par papildu radīto naudas apgrozījuma apjomu ekonomikā. Pārskatāmības nolūkos skaitļi šajā nodaļā tiek noapaļoti līdz pilniem tūkstošiem.

Piesaistītos ārvalstu naudas līdzekļus valsts ekonomikai var noteikt, attiecinot valstu vai to grupu Apmeklētības rādītājus pret noteiktajiem dienas tēriņiem - sareizinot attiecīgās vērtības. Papildus, ja ir lietoti datu pielāgošanas koeficienti, tie jāiekļauj analīzē, sareizinot attiecīgos rādītājus. Tā tiek noteiktas prognozējamās izmaksu kopsummas, ko tērēs attiecīgo valstu pārstāvji. Lai noteiktu kopējos ārvalstu Viesu piesaistītos naudas līdzekļus, ir nepieciešams visu ārvalstu Viesu tēriņus sasummēt.

Tabulas Nr.2.11 izveidošanā tiks izmantota, apkopota un analizēta informācija no jau iepriekš izveidotajām tabulām:

- Tabula Nr.2.5 – Pasākuma Apmeklētāju skaits.
- Tabula Nr.2.7 – Ārvalstu Apmeklētāju vidējie dienas tēriņi (EUR).
- Tabula Nr.2.10 – Izmantotie koeficienti.

Vienas attiecīgās valsts Apmeklētāju piesaistītie naudas līdzekļi

$$= \text{Attiecīgie CSP Vidējie dienas tēriņi} \\ \times \text{Prognozētā Apmeklētība no attiecīgās valstis} \\ \times \text{Apmeklētības koeficients (ja piemērots)} \\ \times \text{Vidējo dienas tēriņu koeficients (ja piemērots)}$$

TABULA NR.2.11 – ĀRVALSTU APMEKLĒTĀJU PIESAISTĪTIE NAUDAS LĪDZEKĻI (EUR)³³

	Lietuvieši	Igaunī	Zviedri	Somi	Vācieši	Citas valstis
Dienas tēriņi	76,20	48,60	83,3	83,3	72,80	66,30
Apmeklētība	6 700	5 200	1 300	1 300	1 400	2 100
Apmeklētības Koeficients	67%	84%				
Izmaksas kopā	342 000	212 000	108 000	108 000	102 000	139 000
Kopā	1 011 000					

Dati no Autoru izveidotā piemēra

Tabulā Nr.2.11 apkopoti Autoru piemēra dati no iepriekšējām sadaļām. Tie ir attiecināti viens pret otru, lai iegūtu Ārvalstu Viesu dienas tēriņu kopējo apjomu, ko var uzskatīt par papildu piesaistītiem ārvalstu naudas līdzekļiem valstij. Apmeklētības rādītāji tika koriģēti, lietojot samazinošu koeficientu, ar mērķi parādīt, ka daļa kaimiņvalstu Apmeklētāji naktī Latvijā neuzkavēsies, bet dosies atpakaļ uz savām dzīvesvietām, samazinot viņu ieguldījumu valsts ekonomikā. Noteiktos dienas tēriņus attiecina pret koriģētajiem Apmeklētības datiem, lai iegūtu prognozējamās ekonomiskā piesaistīto apjomus. Autoru piemērā pēc informācijas analīzes tiek noskaidrots, ka no ārvalstu Apmeklētājiem Latvijas ekonomikā tiks papildus piesaistīti ārvalstu naudas līdzekļi **1 011 000 EUR** apmērā.

Piesaistītos Dalībnieku naudas līdzekļus valsts ekonomikai var noteikt, sareizinot attiecīgo valstu vai to grupu Apmeklētības rādītājus – pielāgotos koeficientus, ar dienu skaitu, kā arī, ja ir lietoti citi datu pielāgošanas koeficienti, tie jāiekļauj analīzē, attiecīgi sareizinot rādītājus. Veicot nepieciešamās korekcijas koeficientu

³³Lietuviešu un igauņu Apmeklētībai tika piemērots samazinājums.

lietošanā, tiek noteiktas prognozējamās izmaksu kopsummas, ko tērēs attiecīgie valstu pārstāvji. Lai noteiktu kopējos ārvalstu Dalībnieku piesaistītos naudas līdzekļu ir nepieciešams visu piesaistīto ārvalstu Dalībnieku tēriņus sasummēt.

Tabulas Nr.2.12 izveidošanā tiek izmantota un analizēta informācija no šādām iepriekš aplūkotām tabulām:

- Tabula Nr.2.6 – Pasākuma Dalībnieku skaits.
- Tabula Nr.2.8 – Ārvalstu Dalībnieku vidējie dienas tēriņi.

Visu ārvalstu Dalībnieku piesaistītie naudas līdzekļi

- = Prognozētais ārvalstu Dalībnieku skaits
- × CSP Vidējie dienas tēriņi
- × Paredzētā pasākuma dienu skaits
- × Apmeklētības koeficients (ja piemērots)
- × Vidējo dienas tēriņu koeficients (ja piemērots)

TABULA NR.2.12 – ĀRVALSTU DALĪBNIKU PIESAISTĪTIENAUDAS LĪDZEKĻI

Pozīcija	Ārvalstu pārstāvju skaits	Vidējie dienas tēriņi	Pasākuma dienu skaits	Izmaksas kopā pa visām dienām
Dalībnieki	300	71,8 EUR	4	86 000EUR

Dati no Autoru izveidotā piemēra

Tiek plānots, ka Pasākumu apmeklēs 300 Dalībnieku pārstāvji no citām valstīm. Nosakot vidējo Apmeklētāju dienas tēriņus 71,8 EUR apmērā un pieņemot faktu, ka Dalībnieki un pārstāvji Pasākumā uzturēsies visas četras Pasākuma norises dienas, tiek prognozēts, ka Latvijā papildus tiks ģenerēti **86 000 EUR**.

Tabulas Nr.2.13 izveidošanā tiek izmantota un analizēta informācija no šajā sadaļā atrodamām tabulām un iepriekš izveidotās tabulas Nr.2.4 – Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību. No Pasākumu ienākumu un izdevumu struktūras var secināt, ka Pasākums rada negatīvu naudas līdzekļu bilanci **180 000 EUR** apmērā. Attiecīgi sasummējot visas definētās kopsummas, tiek iegūts kopējais piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai.

Piesaistītais ārvalstu naudas līdzekļu apjoms valsts ekonomikai

- = Visu ārvalstu attiecīgo valstu Apmeklētāju piesaistītie naudas līdzekļi
- + Visu ārvalstu Dalībnieku piesaistītie naudas līdzekļi
- + Pasākuma budžeta naudas līdzekļu kustības bilance

TABULA NR.2.13 – PIESAISTĪTAIS ĀRVALSTU NAUDAS APJOMS VALSTS EKONOMIKAI(EUR)

Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Apmeklētājiem	1 011 000
Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Dalībniekiem	86 000
Organizatoru radītā naudas līdzekļu kustība	-180 000
Kopā	917 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra

Tiek secināts, ka valstij no Pasākuma organizēšanas tiks piesaistīti ārvalstu naudas līdzekļi **917 000 EUR**. Šāda tabulas izveide sniedz vispārīgu ieskatu potenciālajā Pasākuma radītajā ekonomiskajā ietekmē uz Latvijas valsti.

Lai iegūtu salīdzināmu rādītāju par netiešās ietekmes apmēru pret valsts dotāciju apjomu, ir attiecīgi jāizdala piesaistītie naudas līdzekļi pret valsts dotāciju apmēru, rezultātā iegūstot netiešās ietekmes koeficientu. Attiecīgā koeficienta vērtības atspoguļo attiecību starp piesaistāmo līdzekļu apjomu pret valsts dotācijām.

Koeficienta vērtība atspoguļo valsts potenciālos ienākumus no tās iespējamā ieguldījuma apjoma. Izmantojot koeficientu, valsts var noteikt, kurš Pasākums piesaistīs vairāk naudas līdzekļus no ārvalstīm attiecībā pret valsts līdzfinansējumu, tas ir, jo augstāks koeficients, jo izdevīgāk valstij Pasākumu

līdzfinansēt. Koeficienta vērtības nedrīkstētu būt zem 1, jo tas parādītu, ka valsts dotāciju apjoms ir vienāds vai zemāks par piesaistāmo ārvalstu naudas līdzekļu apjomu, līdz ar to, attēlojot Pasākuma rīkošanas finansiālo ierobežotību, raugoties no valsts perspektīvas.

Tabulā Nr.2.14 atspoguļots no Autoru piemēra iegūtais netiešās ietekmes koeficients.

$$\text{Netiešās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikā}}{\text{Valsts līdzfinansējums}}$$

TABULA NR.2.14 – NETIEŠĀS IETEKMES KOEFICIENTS

Piesaistītie naudas līdzekļi	917 000 EUR
Valsts dotācija	200 000 EUR
Koeficients	4,59

Dati no Autoru izveidotā piemēra

Saskaņā ar šā pētījuma pieņēmumiem un aprēķiniem tiek secināts, ka Pasākums spētu piesaistīt **917 000 EUR** lielu ārvalstu naudas līdzekļu apjomu valsts tautsaimniecībai, koeficients attiecībā pret valsts dotāciju apmēru būtu **4,59**. Tātad par katru valsts piešķirto 1 EUR Pasākuma norisei Latvijas ekonomikā tiktu ģenerēti ārvalstu naudas līdzekļi 4,59 EUR. Zinot, ka Organizatori bez valsts dotācijas nespētu noorganizēt šo Pasākumu, un to, ka Pasākums spētu piesaistīt lielus ārvalstu naudas līdzekļu apjomus, var secināt, ka šāda Pasākuma atbalstīšana būtu izdevīga gan Organizatoriem, gan valsts ekonomikā.

ALTERNATĪVA PASĀKUMA IETEKME UZ PAŠMĀJU APMEKLĒTĀJU NAUDAS LĪDZEKĻIEM

Pasākuma norise valsts teritorijā piesaista pašmāju Apmeklētājus. Ja Pasākums norisinātos ārvalstīs, daudzi Latvijas sporta fani dotos uz attiecīgo valsti. Ja pašmāju viesi dotos uz ārzemēm, ietekme uz Latvijas ekonomiku būtu negatīva, jo naudas līdzekļi aizplūstu uz citu rīkotājvalsti un radītu ekonomisko ietekmi tur – negatīvais tūrisms. Šajā sadaļā Pētījuma veicējiem ir jāparāda, kāda varētu būt ietekme uz valsts ekonomiku, ja Pasākums norisinātos citur. Mazo un vidējo pasākumu Organizatoriem šī sadaļa nav obligāta.

Pašmāju potenciālo viesu alternatīvo izmaksu noteikšanai par Pasākuma nerīkošanu Latvijā nepieciešams iegūt datus no CSP par vietējo iedzīvotāju vidējiem dienas tēriņiem un uzturēšanās ilgumu ārzemēs, sadalījumā pa valstu veidu³⁴. CSP dati ir jāattiecinā pret prognozējamo pašmāju viesu skaitu, kas vēlētos doties uz rīkotājvalsti. CSP dati par iespējamajiem tēriņiem Lietuvā liek secināt, ka vidējais Latvijas Apmeklētājs Lietuvā tērē 59,5 EUR un vidēji valstī pavada 2,1 dienu.

Pašmāju viesu skaitu, kas varētu doties uz minēto Pasākumu, nosaka, veidojot pieņēmumus un aprēķinus no tiešsaistes informācijas, Organizatoru rīcībā esošajiem datiem no federācijām (un citām līdzīgām organizācijām) un citiem Pētījumiem par attiecīgo sporta veidu, kur attēlots latviešu Apmeklētāju skaits citos Pasākumos.

Dažādiem Pasākumiem šajā sadaļā aplūkoti aprēķini un pieņēmumi var atšķirties. Autoru piedāvātais modelis aprēķinu veikšanai iekļauj noteikt kopējo ieinteresēto cilvēku skaitu, kas vēlētos braukt uz Pasākumu ārvalstīs. Ieinteresēto ceļotāju skaits tiek iegūts, analizējot vēsturiskos datus par latviešu Apmeklētības skaitu līdzīgos sporta Pasākumos.

³⁴Dati no CSP ikgadējie dati par tūrisma, tabula Nr. TUG27. Latvijas iedzīvotāju vairākdienu atpūtas un darījumu braucienu raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm. Pieejams: (http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0270.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

Ieinteresēto ceļotāju skaitu izdalot ar prognozētajiem pašmāju Apmeklētājiem, tiek iegūts procentuāls lielums, kas attēlo, cik liela daļa no pašmāju sporta apmeklētājiem vēlētos doties uz ārzemēm, lai apmeklētu šādu Pasākumu.

Nosakot iespējamo naudas līdzekļu aizplūšanas apjomu uz ārvalstīm, ja Pasākums norisinātos citviet, ir jā sareizina CSP dati³⁵ par pašmāju vidējiem dienas tēriņiem attiecīgajā valstī ar vidējo pavadīto dienu skaitu attiecīgajā valstī, neņemot vērā Pasākuma ilgumu, tas tiek sareizināts ar prognozēto Apmeklētību, ja Pasākums norisinātos citviet.

Pieņemumu veikšanai Pētījuma veicēji tiek aicināti izmantot augstāk minētos CSP datus. Uzskatāmībai zemāk ir attēlots Autoru piemērs, kurā parādīts aprēķinu modelis, kā noteikt iespējamo pašmāju fanu naudas līdzekļu kustību, ja viņi dotos uz Pasākumu, kas norisinātos citā valstī - Lietuvā.

Iespējamie naudas līdzekļi, kas aizplūstu no Latvijas

= (CSP) Vidējie latviešu tēriņi attiecīgajā valstī

× (CSP) Vidējais uzturēšanās ilgums

× Prognozētais pašmāju Apmeklētāju skaits, kas dotos uz Pasākumu ārzemēs

TABULA NR.2.15 – IESPĒJAMIE PAŠMĀJU FANU TĒRIŅI ĀRVALSTĪS

Prognozētie vietējie Apmeklētāji, kas ierastos, ja Pasākums norisinātos Latvijā	9 200
Cilvēku skaits, kas brauktu uz Pasākumu ārvalstīs	2 000 ³⁶
Cilvēki, kas dotos uz citu valsti, lai apmeklētu šo Pasākumu	22%
Vidējie iespējamie tēriņi	59,5 ³⁷
Iespējamais uzturēšanās laiks	2,1 ³⁸
Naudas līdzekļi, kas aizplūstu uz Pasākuma norises valsti	249 900 EUR

Dati no Autoru izveidotā piemēra

Autoru sniegtajā piemērā tika iegūta informācija no Autoru pieņēmumiem. Tika secināts, ka uz Pasākumu ārzemēs vēlētos doties 2 000 latviešu, kas ir 22% no pašmāju Apmeklētājiem, jo tiek prognozēts, ka Pasākumu Latvijā apmeklētu 9 200 pašmāju viesu. Vietējo iedzīvotāju tēriņi un Apmeklētāju uzturēšanās ilgums noteikts pēc CSP datiem par vietējo iedzīvotāju ceļošanu uz Lietuvu, jo Autoru piemērā alternatīvā Pasākuma norises vieta bija Lietuva. Attiecinot vietējo Apmeklētāju daļu, kas vēlētos doties uz ārvalstīm, pret CSP vidējiem datiem par vietējo iedzīvotāju tēriņiem un to uzturēšanās laiku, tika noskaidrots, ka, ja Pasākums norisinātos ārvalstīs, no valsts aizplūstu naudas līdzekļi 249 900 EUR apmērā. Naudas līdzekļu aizplūšanas apjomi, iespējams, varētu būt arī lielāki, jo Pasākums neatkarīgi no norises vietas būtu norisinājies četras dienas un daudzi pašmāju Apmeklētāji, iespējams, uzturētos ilgāku laiku, bet arī latviešu fanu daļa, iespējams, pa nakti brauktu atpakaļ uz Latviju.

Pētījuma sadaļa ir teorētisks Pasākumam nepieciešamo finansiālo līdzekļu piešķiršanas izvērtēšanas kritērijs, jo tiešā veidā norāda potenciālos pašmāju naudas līdzekļu apjomus, kas pamestu valsti. Sadaļa ir neatkarīga no potenciālās Pasākuma ietekmes uz valsts ekonomiku, ja tas norisinātos Latvijā. Līdz ar to šīs sadaļas rezultāti obligāti tiešā veidā jāsalīdzina ar PPP iegūtajiem datiem par Pasākuma ekonomisko ietekmi

³⁵Dati no CSP ikgadējie dati par tūrismu, tabula Nr. TUG27. Latvijas iedzīvotāju vairākdienu atpūtas un darījumu braucienu raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm. Latviešu vidējie dienas tēriņi un pavadīto dienu skaits. Pieejams:

(http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0270.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

³⁶No izveidotā Autoru piemēra tika iegūta informācija no Organizatoriem un citiem pētījumiem, kas parādīja, ka latviešu fanu pēdējos

3 šāda veida Pasākumus apmeklēja, par attiecīgo sporta veidu, 2 000 latvieši.

³⁷Dati no CSP ikgadējie dati par tūrismu, tabula Nr. TUG27. Latvijas iedzīvotāju vairākdienu atpūtas un darījumu braucienu raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm. Latviešu vidējie dienas tēriņi Lietuvā 2015.gadā. Pieejams:

(http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0270.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

³⁸Dati no CSP ikgadējie dati par tūrismu, tabula Nr. TUG27. Latvijas iedzīvotāju vairākdienu atpūtas un darījumu braucienu raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm. Latviešu vidējie pavadīto dienu skaits Lietuvā 2015.gadā. Pieejams:

(http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0270.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

uz Latvijas valsti, lai izprastu Pasākuma rīkošanas ekonomisko ietekmi un Pasākuma nerīkošanas ekonomisko ietekmi uz valsti.

PASĀKUMA IETEKMES UZ LATVIJAS EKONOMIKU SALĪDZINĀJUMS

PPP ekonomiskajā analīzē nepieciešams salīdzinājums par Pasākuma finansiālo lietderīgumu valstij, kas ietver sevī divus galvenos pieņēmumus: (1) ja Pasākums norisināsies Latvijā un (2) ja Pasākums norisināsies citā valstī. Šī sadaļa izmanto Pasākuma ekonomiskās analīzes rezultātus, lai uzskatāmāk attēlotu galvenos faktorus, kas jāņem vērā, lemjot par finansējuma piešķiršanu Pasākuma Organizatoriem. Mazo un vidējo pasākumu Organizatoriem šī sadaļa nav obligāta.

Pasākuma ekonomiskās ietekme uz Latvijas ekonomiku ir jāsalīdzina. Tas ir, kādi naudas līdzekļi no ārvalstīm tiks piesaistīti, ja Pasākums norisināsies Latvijā, un kāda būs naudas līdzekļu aizplūšana no ekonomikas, ja Pasākums nenorisināsies Latvijā. Attiecīgie aprēķini šādu pieņēmumu noteikšanai ir sekojoši - no kopējiem piesaistītajiem ārvalstu naudas līdzekļiem ir jāatņem valsts dotāciju apmērs, nosakot naudas līdzekļu kustības apmēru, ja Pasākums norisinātos Latvijā. Pretēji ir jāparāda, kāda varētu potenciālā naudas aizplūde no Latvijas, ja Pasākums nenorisinātos Latvijā.

Pētījumu veicējiem nepieciešams izveidot tabulu no zemāk norādītā piemēra (tabula Nr.2.16), kurā tiek izmantota informācija un rezultāti no šādām PPP pasākuma ekonomiskās analīzes tabulām:

- Tabula Nr.2.14 – Netiešās ietekmes koeficients
- Tabula Nr.2.15 – Iespējamie pašmāju fanu tēriņi ārvalstīs

Naudas līdzekļu kustība bez valsts dotāciju apjoma

$$= \text{Prognozētā naudas līdzekļu kustība} - \text{Valsts līdzfinansējums}$$

TABULA NR.2.16 – NAUDAS LĪDZEKĻU KUSTĪBAS SALĪDZINĀJUMS (EUR)

	Pasākums norisināsies Latvijā	Pasākums norisināsies ārzemēs
Prognozētā naudas līdzekļu kustība	917 000	-249 900
Valsts dotācija	200 000	0*
Naudas līdzekļu kustība bez valsts dotāciju apjoma	717 000	-249 900

Dati no Autoru izveidotā piemēra

*Papildus jāmin fakts, ka, ja Pasākums norisinās citā rīkotājvalstī un attiecīgajā Pasākumā tiktu pārstāvēti Latvijas sportisti, iespējams, tiks piesaistīti papildu naudas līdzekļi no valsts, lai nodrošinātu viņu uzturēšanās izmaksas, radot papildu negatīvu ietekmi uz naudas līdzekļu kustību.

Tabulas Nr.2.16 un sadaļas secinājumu mērķis ir parādīt, kā izmainīsies naudas līdzekļu kustība, ja Pasākums norisinās Latvijā pēc Organizatoru prognozēm, un kāda būs naudas līdzekļu kustība, ja Pasākums norisināsies citā rīkotājvalstī. Tabula jāizveido pēc Autoru piemēra, kurā būtu redzama prognozējamā naudas līdzekļu kustība abos Pasākuma rīkošanas scenārijos, ja no Pasākuma radītā naudas līdzekļu kustības atņem valsts dotāciju. Rezultātā jānonāk pie secinājumiem, kāda būs naudas līdzekļu kustība bez valsts dotāciju apjoma, ja būs pozitīvs lēmums par līdzekļu piesaisti no valsts puses un, ja netiks piešķirti līdzekļi, kā rezultātā Pasākums norisinātos ārvalstīs.

No 2.16 tabulā attēlotā Autoru piemēra par potenciālā Pasākuma naudas līdzekļu kustību var secināt, ka, ja Pasākums norisināsies Latvijā, tautsaimniecībā tiks ģenerēti papildus ārvalstu naudas līdzekļi 917 000 EUR apmērā, bet, ja Pasākums norisināsies Lietuvā, no ekonomikas aizplūdis 249 000 EUR. Valsts finansējuma piesaistes gadījumā tiktu radīti ārvalstu naudas līdzekļi, kas būtu 4,6 reizes vairāk nekā valsts līdzfinansējuma apjoms un kopējos skaitļos tas būtu lielāks par **717 000 EUR** nekā valsts līdzfinansējums.

PASĀKUMA IETEKME UZ VALSTS BUDŽETU

Pasākuma ietekme uz valsts budžetu ir jāanalizē, izmantojot iespējamās nodokļu ieņēmumus, kas varētu rasties no ārvalstu Dalībnieku un Apmeklētāju tērīiem Pasākuma laikā. Ņemot vērā, ka tērīi ir saistīti ar standarta patērīna precēm un pakalpojumiem, nodokļu ieņēmumu noteikšanā tiks analizēta vienīgi PVN iespējamā ietekme. Autori ir attēlojuši aprēķinus, kā var noteikt iespējamās PVN ieņēmumu apjomus no ārvalstu Viesu kopējiem tērīiem Pasākuma laikā. Mazo un vidējo pasākumu Organizatoriem šī sadaļa nav obligāta.

PPP tika iegūti dati par ārvalstu Viesu kopējiem tērīiem Pasākuma laikā, bet, lai noteiktu to sadalījumu pa grupām, ieteicams izmantot datus no citiem sporta pētījumiem vai izmantot datus no *Eurostat*³⁹, kas parāda, ka Eiropas Savienības tūristi ceļošanas laikā 38% no saviem tērīiem lieto naktsmītņu vajadzībām. Pie nodokļu analīzes veikšanas jāņem vērā, ka Latvijā naktsmītņiem saskaņā ar PVN likuma 42.panta 10.punktu nodokļu likme ir 12%⁴⁰. Tiesa, ka pasažieru pārvadājumiem arī tiek piemērota PVN likme 12% apmērā, tomēr PPP daļā bez anketas datiem nav objektīvi iespējams noteikt, ar kādu transporta veidu tūristi pārvietosies, piemēram, ar savu transporta līdzekli, ar kājām, fanu autobusu, kas izīrēts jau viesu valstī, u.tml. Līdz ar to būs iespējams novērot variācijas no potenciālā nodokļu iekasējuma plašā diapazonā. PVN dažādību dēļ transporta industrijas jomā šajā PPP daļā aprēķinā samazināto likmi piemēro tikai naktsmītņiem.

Pētījuma veicējiem, lai noteiktu prognozējamās nodokļu ieņēmumus no ārvalstu naudas līdzekļiem, ir jāsummē prognozētās ārvalstu Apmeklētāju un Dalībnieku tērīu kopējās summas. Iegūto kopsummu procentuāli sadala, ko nosaka *Eurostat* dati, attiecīgi no kopsummas 38% naktsmītņiem, kas apliekams ar 12% PVN, un 62% citām izmaksām, kas ir apliekamas ar 21% PVN. Pētījuma veicējiem ir jāizveido līdzīga tabula, kurā būtu parādīta iespējamo nodokļu aprēķinu struktūra. Analizējot datus, kuros nodokļu likme jau ir piemērota, nodokļu noteikšanai nepieciešams pielietot šādas formulas.

Naktsmītņu izmaksas kopā = Eurostat dati (38%) × Ārvalstu Viesu piesaistītie naudas līdzekļi

Pārējie (citi) izdevumi kopā = Eurostat dati (62%) × Ārvalstu Viesu piesaistītie naudas līdzekļi

Naktsmītņu izmaksu radītais PVN = Naktsmītņu izmaksas kopā - (Naktsmītņu izmaksas kopā + 1,12)

Pārējo izmaksu radītais PVN = Pārējie izdevumi kopā - (Pārējie izdevumi kopā + 1,21)

Tiešā ietekme (Ārvalstu Viesu radītie nodokļu ieņēmumi)

= Naktsmītņu izmaksu radītais PVN

+ Pārējo izmaksu radītais PVN

TABULA NR.2.17 – ĀRVALSTU VIESU RADĪTIE NODOKĻU IEŅĒMUMI (EUR)

Izmaksu posteņi	Izmaksu %	Kopā izmaksas	PVN likme	PVN daļa
Naktsmītnes	38%	417 000	12%	45 000
Citi izdevumi	62%	680 000	21%	118 000
Kopā		1 097 000		163 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra

³⁹Eurostat dati no ec.europa.eu/eurostat mājas lapas: Pieejami:

(http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Tourism_statistics_-_expenditure), apakšsadaļā:

([http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Expenditure_by_type_of_expenditure,_EU-28,_2014_\(%25\).png](http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/File:Expenditure_by_type_of_expenditure,_EU-28,_2014_(%25).png))

⁴⁰42.panta 10.punkts nosaka, ka 12% „Nodokļa samazināto likmi piemēro izmitināšanas pakalpojumiem tūristu mītnēs.” Pievienotās vērtības nodokļa likums”. Pieejams: (<http://likumi.lv/doc.php?id=253451#p42&pd=1>).

Nosakot tiešo ietekmi uz valsti, tiek secināts, ka iespējamie nodokļu ieņēmumi no Pasākuma rīkošanas sasniegtu **163 000 EUR** lielu apjomu. Kā jau minēts, Pasākuma Organizatori vēlētos saņemt 200 000 EUR lielu valsts dotāciju Pasākuma rīkošanai.

Pētījuma veicējiem ir nepieciešams salīdzināt, kāda ir aprēķināto nodokļu kopsumma attiecībā pret valstij pieprasīto finansējumu. Izdalot aprēķināto potenciālo nodokļu daudzumu ar valsts piešķiramo finansējumu, tiek iegūts nodokļu ieņēmuma koeficients.

Šāds koeficients tiek uzskatīts kā izcils, ja tas ir lielāks vai vienāds ar 1, jo tad rezultāts parāda, ka valsts uzreiz tiešā veidā spēs atpelnīt ieguldītos naudas līdzekļus.

Ja koeficients ir mazāks par 1, tas nozīmē, ka tiešā veidā (Pasākuma periodā) ārvalstu naudas līdzekļu radītie PVN maksājumi nenosegs valsts līdzfinansējuma summu, tomēr budžetā, iespējams, nonāktu jebkurā gadījumā turpmākajos periodos (mēnešos). Tas parāda procentuālu apmēru, kādā valsts savu naudu līdzekļus atpelnīs Pasākuma periodā. Pievēršot uzmanību arī citiem posteņiem, kā kopējais piesaistītais ārvalstu naudas apjoms, koeficients robežās no 1 – 0,5 tiek uzskatīts kā pozitīvs rādītājs, jo tas parāda, ka valsts apjomīgus naudas līdzekļus tiešā veidā spēj atpelnīt atpakaļ tikai no ārvalstu Viesu radītajiem PVN maksājumiem attiecīgajā periodā. Rādītāji zem 0,5 ir jāanalizē papildus, jo tas varētu nozīmēt, ka valsts dotāciju apmērs ir samērā liels pret radīto ārvalstu naudas līdzekļu apjomu, un tiešais ienākumu apjoms būtu nepietiekams, korelējot ar netiešās ietekmes radīto naudas apgrozījumu valsts ekonomikā, t.i., nespētu arī laika gaitā atgriezt valsts līdzfinansējuma apjomus caur nodokļu ieņēmumiem. Pētījuma veicējiem un Organizatoriem zemie rādītāji IZM pārstāvjiem ir jāpamato padziļināti.

$$\text{Tiešās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Tiešā ietekme (ārvalstu Viesu tēriņu radītie PVN ieņēmumi)}}{\text{Valsts līdzfinansējums}}$$

TABULA NR.2.18 – ĀRVALSTU NAUDAS LĪDZEKĻU RADĪTO NODOKĻU IEŅĒMUMU ATTIECĪBĀ PRET VALSTS DOTĀCIJU APJOMU

Kopējā potenciālā tiešā ietekme	163 000
Valsts dotācija	200 000
Attiecība	0,82

Dati no Autoru izveidotā piemēra

No autoru izveidotā piemēra analīzes var secināt, ka Pasākums valsts ekonomikā spētu tiešā veidā piesaistīt **163 000 EUR** Pasākuma norises laikā, kas attiecībā pret valsts dotāciju apmēru veido koeficientu 0,82, kas nozīmē, ka par katru līdzdalībai piesaistīto 1 EUR, attiecīgajā periodā, kad Pasākums norisinājies, valsts atgūtu 0,82 EUR.

Ņemot vērā, ka valsts ar PVN ieņēmumiem spētu atgūt 82% no piešķiramā finansējuma, kas iekasēti par Pasākuma norises periodu un ka netiešās ietekmes apmērs **917 000 EUR**, kas, apgrozoties valsts ekonomikā turpinās ģenerēt nodokļu ieņēmumus turpmākajos mēnešos un arī atstās ietekmi uz citiem uzņēmējdarbības sektoriem valstī, Autori uzskata, ka šāda Pasākuma rīkošana valstij būtu izdevīga.

PPP METODOLOĢIJAS KOPSAVILKUMA APRAKSTS

Šajā sadaļā atrunāti galvenie aspekti, kas saistīti ar potenciālā Pasākuma norisi un tā ietekmējošiem faktoriem, kas būtu jāiekļauj Pētījuma veicējiem PPP kopsavilkumā. Kopsavilkums jāveido pēc līdzīgas formas, kā redzams šajā sadaļā attēlotajos piemēros. Kopsavilkumā esošajai informācijai ir jāsniedz pilnvērtīgs pārskats par potenciālo Pasākumu un tā radīto ekonomisko ietekmi.

Nodaļa, papildus atspoguļo Autoru izmantotās metodikas kompakti attēlojot galveno kritēriju, to aprēķinu, un vērtību savstarpējo sakarību analīzi. Izmantojot šī pētījuma metodiku, tiks attēlotas galvenās kritēriju vadlīnijas, to nepieciešamība un rezultātu nozīmes izklāsts, lai Pētījumu veicējiem un IZM sniegtu ieskatu to ietekmē uz šīs PPP sadaļas mērķi, kas ir noteikt potenciālā Pasākuma ietekmi uz valsts ekonomiku.

Metodoloģijas kopsavilkumā ir iekļauta galvenā visaptverošā metodoloģijas informācija un detalizētāku to aprakstu un nozīmi vēlams skatīt attiecīgajās šī pētījuma attiecīgajās PPP sadaļās. Autoru izveidotajā piemērā ir izmantotas tabulas no attiecīgajām šī Pētījuma sadaļām.

VISPĀRĪGĀS DAĻAS METODOLOĢIJAS ANALĪZES KOPSAVILKUMS

Kritēriji

- Pasākuma Apmeklētāju un Dalībnieku skaits.
- Ārvalstu Viesu Apmeklētība Pasākumā un to īpatsvars no kopējās Apmeklētības.
- Pasākuma paredzētais norises laiks.

Informācijas iegūšana

Augstāk minētos secinājumos iekļauto informāciju Pētījumu veicēji var iegūt no Organizatoriem esošās informācijas, tai skaitā federācijām, potenciālajiem biļešu ienākumiem un citiem notikušu Pasākumu pētījumiem.

Nepieciešamie aprēķini

$$\text{Ārvalstu Apmeklētāju Apmeklētības īpatsvars (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Apmeklētāju Apmeklētība}}{\text{Kopējā Apmeklētība}} \times 100$$

$$\text{Dalībnieku Apmeklētības īpatsvars (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Dalībnieku Apmeklētība}}{\text{Kopējā Dalībnieku Apmeklētība}} \times 100$$

No autoru izveidotā piemēra

- Pasākums norisināsies septembra mēnesī 2015. gadā, četras dienas, Rīgas reģionā.
- Pasākumu kopā apmeklēs 27 200 Apmeklētāji, no kuriem 18 000 būs ārzemnieki, 66%.
- Pasākumā piedalīsies 350 Dalībnieki, no kuriem 300 būs ārzemnieki, 85%.

Pētījumu veicējiem ir jāņem vērā, ka šī Pētījuma ietvaros par Apmeklētību tiek uzskatīts Viesu pavadīto dienu skaits Pasākumā, nevis cilvēku skaits vai kāds cits kopums. Šādu prognožu noteikšana par Apmeklētību ir viegli paredzama PPP daļā. Tām var izmantot vairākas metodes, piemēram: noteikts kopējais prognozētais biļešu skaits un attiecinot pret Organizatoru izdarītajiem procentuālajiem pieņēmumiem par Apmeklētāju valstu īpatsvaru, vai arī no citiem datiem un Pētījumiem.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Sadaļa sastāv no trīs galvenajiem kritērijiem.

- Pasākuma Apmeklētāju un Dalībnieku skaits.

Apmeklētība – Šī pētījuma ietvaros par Apmeklētību tiek uzskatīts cilvēku pavadīto dienu skaits Pasākumā, nevis cilvēku skaits vai kāds cits kopums. Šādu prognožu noteikšana par Apmeklētību ir viegli prognozējama PPP daļā, kas ir balstīta uz dažādiem pieņēmumiem, jo pieņēmumu noteikšanai var izmantot vairākas metodes, piemēram: noteikts kopējais prognozētais biļešu skaits, attiecinot pret Organizatoru izdarītajiem

procentuālajiem pieņēmumiem par valstu īpatsvaru, vai arī no vēsturiskajiem datiem tiek noteikts, kāds varētu būt viesu kopskaits, kas tiek attiecināts pret Pasākuma norises ilgumu. Ieskats potenciālajā Pasākuma popularitātē, kā arī, jo lielāka Apmeklētība, jo iespējami lielāka ietekme uz valsts ekonomiku.

- Ārvalstu Viesu skaits Pasākumā un to īpatsvars no kopējās Apmeklētības.

Ārvalstu Viesu skaits ir nepieciešams, lai novērtētu Pasākuma interesi no ārvalstu Viesiem. Ārvalstu Viesu skaits un to tēriņi ir galvenais bāzes kritērijs ko izmanto aprēķinos, nosakot Pasākuma radīto ietekmi uz valsts ekonomiku. Nosakot īpatsvaru, var vērtēt vai Pasākums piesaista pietiekamu skaitu ārvalstu Viesu, lai radītu pienesumu ekonomikai.

- Pasākuma paredzētais periods un tā ilgums.

Pasākuma periods ir nepieciešams Apmeklētības prognozēšanā. Pasākuma norises periods (mēnesis), dienu skaits un reģions ir pamatinformācija, kas jāzina katram - dodot ieskatu turpmākā Pētījuma pamatinformācijā, uz kuru atsaucas visu Pētījuma gaitu.

SEZONALITĀTES DAĻAS METODOLOĢIJAS ANALĪZES KOPSAVILKUMS

Kritēriji

- Reģiona tūrisma sezonālības aspekti.
- Vai Pasākums norisinās tūrisma sezonas laikā.
- Vai tūrisma industrija spēs izturēt Pasākuma Apmeklētāji radīto noslodzi.

Informācijas iegūšana

Augstāk minēto kritēriju noteikšanai ir nepieciešama informācija no vispārīgajā daļā aprakstītā, kā arī CSP datiem, kurus iespējams iegūt, izveidojot pieprasījumus par atsevišķiem reģioniem, periodiem un nepieciešamajiem rādītājiem, kas norādīti sezonālības sadaļā (pieprasījuma formas paraugs atrodams Pielikumā Nr.1.).

Nepieciešamie aprēķini

Kā galvenais rādītājs kritērijam par to, vai tūrisma industrija spēs izturēt Pasākuma Viesu radīto noslodzi ir plānotais naktsmītņu noslogojums paredzētā Pasākuma periodā (mēnesī), kur mēra potenciālo gultasvietu noslogojumu Pasākuma periodā, attiecīgajā reģionā, ar jau vispārējā daļā iegūto informāciju par plānoto ārvalstu Apmeklētību un kas aprēķināms sekojoši.

Vidēji apkalpotās personas

$$= \frac{\text{Apkalpotās personas pagājušā gada periodā} + \text{Apkalpotās personas aizpagājušā gada periodā}}{2}$$

Vidējais gultasvietu skaits

$$= \frac{\text{Gultasvietu skaits pagājušā gada periodā} + \text{Gultasvietu skaits aizpagājušā gada periodā}}{2}$$

Vidēji pavadītās nakts

$$= \frac{\text{Pavadīto nakšu skaits pagājušā gada periodā} + \text{Pavadīto nakšu skaits aizpagājušā gada periodā}}{2}$$

Pavadītās nakts kopā ar plānoto Pasākuma Apmeklētību

$$= \text{Plānotā ārvalstu Viesu Apmeklētība} \times \text{Pasākuma ilgums (diennaktis)} + \text{Vidēji pavadītās nakts}$$

Potenciālais gultasvietu noslogojums attiecīgajā periodā (%)

$$= \frac{\text{Pavadītās nakts kopā ar plānoto Pasākuma Apmeklētību}}{\text{Vidējais gultasvietu skaits} \times \text{Periodā esošo dienu skaits}} \times 100$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPP Sezonālitate analīzes nodaļas Tabulā Nr.2

No autoru izveidotā piemēra

Rīgas reģionā tūrisma sezona ir no maija līdz septembra mēnesim. Noslogotākie mēneši ir jūnijs, jūlijs un augusts, bet ievērojamu tūristu skaitu var redzēt arī septembra mēnesī. Tiek uzskatīts, ka Pasākums norisinās Rīgas reģiona tūrisma sezonas laikā.

PLĀNOTAIS NAKTSMĪTŅU NOSLOGOJUMS

Vidēji apkalpotās personas	Plānotā Pasākuma Apmeklētība	Gultas vietu skaits	Pavadītās nakts (ieskaitot plānoto Apmeklētību)	Gultasvietu noslogojums
108 929	18 000	13 587	282 763	69,37%

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Sezonālītātes analīzes sadaļas Tabulas Nr.1.5

Pieņemot, ka plānotā Ārvalstu Viesu Apmeklētība uz visu Pasākumu ir 18 000 un Apmeklētāji naktsmītnēs pavadīs 4 nakts, kas ir balstīts uz CSP datiem par ārvalstu Apmeklētāju vidēji pavadīto dienu skaitu Latvijā 2015. gadā, kā arī izvērtējot naktsmītnu raksturojošos rādītājus pēdējo divu gadu laikā, tiek secināts, ka naktsmītnu gultasvietu noslogojums būtu 69,37%. Šie dati apliecina, ka Pasākuma norises reģionā tūristu naktsmītnēs būs pietiekama brīva kapacitāte, lai uzņemtu ārvalstu Viesus.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Sadaļa sastāv no trīs galvenajiem kritērijiem.

- Reģiona tūrisma sezonālītātes aspekti.
- Vai Pasākums norisinās tūrisma sezonas laikā.

Attēlo, vai reģionā pastāv tūrisma sezonālītāte. Pasākuma ietekme uz reģiona tūrisma sezonālītāti atspoguļo, kā Pasākums un tā potenciālais rīkošanas periods ietekmētu tūrisma attiecīgajā reģionā, analizē reģiona sezonālītātes pazīmes un kā Pasākuma rīkošana attiecīgajā Periodā to ietekmēs. Mērķis ir noskaidrot vai Pasākuma rīkošanas periods ir atbilstošākais laiks, kad to rīkot, un vai Pasākums nepārkāpj ar tūrisma sezonas kulmināciju, tādējādi ietekmējot potenciālos ienākumus, kas rastos no tā jau paredzētās tūrisma plūsmas, respektīvi, ja Pasākums norisinās nesezonā, jo labāk tūrisma industrijai reģionā, jo attiecīgajā periodā tūrisma industrijas pakalpojumu sniedzējiem rodas papildu apgrozījums.

- Vai tūrisma industrija spēs izturēt Pasākuma Apmeklētāji radīto noslodzi.

Vērtē, nosakot Gultasvietu noslogojumu. Gultasvietu noslogojuma procentuālās vērtībās ir jāvērtē tā, ka no 0 - 50% apzīmē, ka attiecīgajā laika periodā ir zema gultasvietu noslodze, un Pasākums tiek rīkots nesezonā, kas atstātu pozitīvu ietekmi uz tūrisma industriju. Vērtības no 50% - 80% var uzskatīt, ka noslogojums ir augsts, bet neradītu pārlieku lielu noslodzi naktsmītnu sektoram. Ja vērtības parāda rādītājus 80% - 100%, var rēķināties, ka sektors strādās ar pilnu noslodzi un tas noteikti ietekmēs naktsmītnu izmaksas, un daudzi pasākuma Apmeklētāji un citi tūristi būs spiesti izmantot naktsmītnes citos reģionos. Vērtības virs 100% parādītu to, ka attiecīgajam reģionam šajā periodā nepietiktu kapacitātes, lai izmitinātu visus Pasākuma viesus.

EKONOMISKĀS DAĻAS METODOLOĢIJAS ANALĪZES KOPSAVILKUMS

Pētījuma veicējiem ir jānodala galvenie secinājumi, bet kā pamats ekonomiskās nodaļas secinājumiem ir tabulas ar tiem, kā norādīts tālāk esošajā Autoru piemērā. Pētījuma veicējiem ir jānodala galvenie ekonomiskās ietekmes secinājumi no vispārīgajiem secinājumiem pēc līdzīga piemēra, kā attēlots šajā Pētījuma sadaļā.

Uzskatāmības nolūkos tiek attēlotas arī Autoru piemērā izmantotās tabulas, Autori atgādina, ka Pētījumu salīdzināšanas nolūkos Pētījumu veicējiem jāveido tādas pašas vai līdzīgas tabulas.

PASĀKUMA TIEŠO IENĀKUMU UN IZDEVUMU STRUKTŪRA

Pētījuma veicējiem ir jāapraksta plānotie ienākumu un izdevumu posteņi, lai Pasākuma biznesa modelis un naudas kustības apjoms lasītājiem būtu skaidri saprotams. Aprakstot, aplūkojot un analizējot Pasākuma tiešos ienākumus un izdevumus, ir jāsalīdzina kopsummas un jānosaka, vai Pasākuma rīkošana pati spēj sevi atpelnīt un cik nepieciešams ir valsts līdzfinansējums.

Kritērijs

Pasākuma rentabilitāte - vēlamā valsts līdzfinansējuma apjoma validēšana.

Informācijas iegūšana

Organizatoru plānotais Pasākuma budžets un vēlamais valsts līdzfinansējuma apjoms.

Nepieciešamie aprēķini

No kopējiem Pasākuma plānotajiem ienākumiem ir jāatņem kopējās Pasākuma izmaksas, lai noteiktu Pasākuma plānoto peļņas/zaudējumu apmēru. Papildus kopējiem peļņas apmēriem ir nepieciešams salīdzināt, kāda būtu Pasākuma peļņa/zaudējumi bez vēlamā valsts līdzfinansējuma apjoma. Attiecīgi no kopējiem Pasākuma ienākumiem ir jāatņem valsts dotāciju apjoms un kopējās pasākuma izmaksas.

$$PZA = \text{Ienākumi} - \text{Izdevumi}$$

$$PZA = (\text{Ienākumi} - \text{Valsts līdzfinansējums}) - \text{Izdevumi}$$

No autoru izveidotā piemēra

PASĀKUMU TIEŠO IENĀKUMU UN IZDEVUMU SALĪDZINĀJUMS (EUR)

Pasākuma ienākumi	1 040 000
Pasākuma izmaksas kopā	960 000
Peļņa/Zaudējumi	80 000
Ienākumi bez valsts dotācijām	840 000
Pasākuma izmaksas kopā	960 000
Peļņa/Zaudējumi	-120 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.2.3

Tiek secināts, ka Pasākums spēj nest peļņu tikai kopā ar valsts dotācijām, tādējādi bez valsts līdzfinansējuma Pasākuma norise šādā izpausmē nebūtu iespējama.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Nosaka, vai Pasākuma rīkošana pati spēj sevi atpelnīt un cik nepieciešams ir valsts līdzfinansējums. IZM pārstāvji no parādītā aprēķinu piemēra var izvērtēt, vai Pasākuma Organizatoru pieprasītie valsts dotāciju apjomi ir pamatoti.

IZM var samazināt valsts līdzfinansējuma apjomus uz Pasākumu Organizatoru peļņas rēķina, bet par pamatu jāņem fakts, ka, lai Pasākumus veiksmīgi norisinātos, ir jāatstāj Pasākuma Organizatoriem pozitīvas peļņas garants, lai izmaksu sadārdzināšanās gadījumā Pasākums spētu veiksmīgi norisināties.

Peļņa ar valsts līdzfinansējumu apmēru, jau ieskaitītu ienākumos, nevar būt negatīva. Ja gadījumā ir norādīti zaudējumi ar valsts līdzfinansējumu, Organizatoriem jānorāda, kā šie Pasākuma radītie zaudējumi tiks segti.

PASĀKUMA BUDŽETA IETEKME UZ NAUDAS LĪDZEKĻU KUSTĪBU

Kritērijs

Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību – Pasākuma budžeta ietekme uz Netiešo ietekmi uz valsts ekonomiku.

Informācijas iegūšana

Organizatoru plānotais Pasākuma budžets.

Nepieciešamie aprēķini

Pētījuma veicējiem no visiem bilances posteņiem, kas nodrošina naudas piesaisti valsts ekonomikai no ārvalstīm, ir jāatņem visas pozīcijas ar naudas līdzekļiem, kas aizplūst no valsts ekonomikas, nonākot pie kopējās naudas līdzekļu kustības bilances, kas veidojas no Pasākumu Organizatoru ienākumu un izdevumu budžeta.

Pasākuma budžeta naudas līdzekļu kustības bilance

= Ienākošie ārvalstu naudas līdzekļi - Izejošie naudas līdzekļi uz ārvalstīm

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.4

No autoru izveidotā piemēra

PASĀKUMA BUDŽETA IETEKME UZ NAUDAS LĪDZEKĻUKUSTĪBU (EUR)

Posteņi, kas pozitīvi ietekmē naudas līdzekļu kustību	
Iemaksas no ārvalstu federācijām	70 000
Posteņi, kas negatīvi ietekmē naudas līdzekļu kustību	
Licences izmaksas	250 000
Naudas līdzekļu kustības bilance	-180 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.2.4

Var secināt, ka Organizatori Pasākuma budžetam piesaistīja mazāk ārvalstu naudas līdzekļus, nekā izmaksāja citu valstu organizācijām, tas ir, naudas līdzekļu kustība būs negatīva 180 000 EUR apmērā.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Norāda potenciālā Pasākuma budžeta naudas līdzekļu kustības ietekmi uz valsts ekonomiku. Ja naudas līdzekļu kustība ir pozitīva, valsts līdzfinansējuma piešķiršana jau no Pasākuma saimnieciskajām darbībām vien atstāj pozitīvu ietekmi uz valsts ekonomiku (netiešā ekonomiskā ietekme) un *vice versa*.

IZM šis jautājums jāaplūko pēc būtības, jo daudzu sporta Pasākumu organizēšanai tiek piesaistīti lieli ārvalstu federāciju līdzekļi, lai segtu Pasākuma Dalībnieku uzturēšanas izmaksas. Pieņemumi un aspekti, kas attēloti metodoloģijas kopsavilkumā, ir visaptveroša informācija, un detalizētāku to aprakstu un nozīmi vēlams skatīt attiecīgajās šī pētījuma sadaļās. IZM jāpievērš uzmanība Pasākuma budžeta ietekmes uz naudas līdzekļu kustības bilances apjomam un to aprēķinos lietotajiem pieņēmumiem, lai novērtētu, vai naudas līdzekļu bilances kustība nav mākslīgi koriģēta.

Kritēriji

Netiešā ietekme (piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai) un Netiešās ietekmes koeficients (piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai attiecībā pret valsts dotāciju).

Informācijas iegūšana

Organizatoru un Pētījumu veicēju plānotā Apmeklētība sadalījumā pa valstīm. CSP dati par ārvalstu ceļotāju vidējiem dienas tēriņiem Latvijā. PPP Ekonomiskās ietekmes analīzes, Datu pielāgošanas sadaļas informācija par Apmeklētības un dienas tēriņu datu pielāgošanu. Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību.

Nepieciešamie aprēķini

Piesaistītos ārvalstu naudas līdzekļus valsts ekonomikai var noteikt, attiecinot valstu vai to grupu Apmeklētības rādītājus pret noteiktajiem dienas tēriņiem - sareizinot attiecīgās vērtības. Papildus, ja ir lietoti datu pielāgošanas koeficienti, tie ir jāiekļauj analīzē, attiecīgi sareizinot attiecīgos rādītājus. Pēc nepieciešamo koeficientu pielāgošanas tiek noteiktas prognozējamās izmaksu kopsummas, ko tērēs attiecīgie valstu pārstāvji.

Vienas attiecīgās valsts Apmeklētāju piesaistītie naudas līdzekļi

$$\begin{aligned} &= \text{Attiecīgie CSP Vidējie dienas tēriņi} \\ &\times \text{Prognozētā Apmeklētība no attiecīgās valstis} \\ &\times \text{Apmeklētības koeficients (ja piemērots)} \\ &\times \text{Vidējo dienas tēriņu koeficients (ja piemērots)} \end{aligned}$$

Lai noteiktu kopējos ārvalstu Viesu piesaistītos naudas līdzekļus, ir nepieciešams visu ārvalstu Viesu tēriņus sasummēt.

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.11

Visu ārvalstu Dalībnieku piesaistītie naudas līdzekļi

$$\begin{aligned} &= \text{Prognozētais ārvalstu Dalībnieku skaits} \\ &\times \text{CSP Vidējie dienas tēriņi} \\ &\times \text{Paredzētā pasākuma dienu skaits} \\ &\times \text{Apmeklētības koeficients (ja piemērots)} \\ &\times \text{Vidējo dienas tēriņu koeficients (ja piemērots)} \end{aligned}$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.12

Piesaistītais ārvalstu naudas līdzekļu apjoms valsts ekonomikai

$$\begin{aligned} &= \text{Visu attiecīgo valstu Apmeklētāju piesaistītie naudas līdzekļi} \\ &+ \text{Visu ārvalstu Dalībnieku piesaistītie naudas līdzekļi} \\ &+ \text{Pasākuma budžeta naudas līdzekļu kustības balance} \end{aligned}$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.13

$$\text{Netiešās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai}}{\text{Valsts līdzfinansējums}}$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.14

No autoru piemēra

ĀRVALSTU APMEKLĒTĀJU PIESAISTĪTIE NAUDAS LĪDZEKĻI (EUR)

	Lietuvieši	Igauņi	Zviedri	Somi	Vācieši	Citas valstis
Dienas tēriņi	76,20	48,60	83,3	83,3	72,80	66,30
Apmeklētība	6 700	5 200	1 300	1 300	1 400	2 100
Apmeklētības Koeficients	67%	84%				
Izmaksas kopā	342 000	212 000	108 000	108 000	102 000	139 000
Kopā	1 011 000					

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.2.11

Tiek secināts, ka no ārvalstu Apmeklētājiem Latvijas ekonomikai tiks papildus piesaistīti ārvalstu naudas līdzekļi 1 011 000 EUR apmērā.

Lai noteiktu kopējos ārvalstu Dalībnieku piesaistītos naudas līdzekļus, ir nepieciešams visus ārvalstu tēriņus sasummēt.

ĀRVALSTU DALĪBNIKU PIESAISTĪTIE NAUDAS LĪDZEKĻI

Pozīcija	Ārvalstu pārstāvju skaits	Vidējie dienas tēriņi	Pasākuma dienu skaits	Izmaksas kopā pa visām dienām
Dalībnieki	300	71,8 EUR	4	86 000EUR

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.2.12

Tiek plānots, ka Pasākumu apmeklēs 300 pārstāvji no citām valstīm. Nosakot vidējos Pasākuma Apmeklētāju dienas tēriņus 71,8 EUR apmērā un pieņemot faktu, ka Dalībnieki un pārstāvji Pasākumā uzturēsies visas četras Pasākuma norises dienas, tiek prognozēts, ka Latvijā papildus tiks ģenerēti 86 000 EUR.

PIESAISTĪTAIS ĀRVALSTU NAUDAS APJOMS VALSTS EKONOMIKAI (EUR)

Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Apmeklētājiem	1 011 000
Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Dalībniekiem	86 000
Organizatoru radītā naudas līdzekļu kustība	-180 000
Kopā	917 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.2.13

Tiek secināts, ka valstij no Pasākuma organizēšanas tiks piesaistīti ārvalstu naudas līdzekļi 917 000 EUR apmērā. Šāda tabulas izveide sniedz vispārīgu ieskatu potenciālajā Pasākuma radītajā ekonomiskajā ietekmē uz Latvijas valsti.

NETIEŠĀS IETEKMES KOEFICIENTS

Piesaistītie ārvalstu naudas līdzekļi	917 000 EUR
Valsts dotācija	200 000 EUR
Koeficients	4,59

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.2.14

Tiek secināts, ka Pasākums spētu piesaistīt **917 000 EUR** lielu ārvalstu naudas līdzekļu apjomu valsts tautsaimniecībai, kas attiecībā pret valsts dotāciju apmēru būtu 4,59, nosakot to, ka par katru valsts piešķirto EUR Pasākuma norisei Latvijas ekonomikā tiktu ģenerēti ārvalstu naudas līdzekļi **4,59 EUR** apmērā.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Sadaļa sastāv no diviem galvenajiem kritērijiem:

- **Netiešā ietekme**

Valsts potenciālo ienākumu apjoms no iespējamās Pasākuma norises. Kopējais Pasākuma piesaistītais ārvalstu naudas līdzekļu apjoms valsts ekonomikā, kas radītu papildu apgrozījumu valsts ekonomikā, pateicoties Pasākuma norisei. Radītais naudas līdzekļu apjoms laika gaitā, esot Latvijas tautsaimniecības apgrozībā, pakāpeniski nokļūs valsts kasē caur nodokļu ieņēmumiem, protams, neskaitot daļu, kas saimniecisko darbību veikšanas procesā pametīs Latvijas tautsaimniecību – naudas līdzekļi aizplūst uz ārvalstīm.

- **Netiešās ietekmes koeficients**

Valsts potenciālie ienākumi no tās iespējamā ieguldījuma apjoma. Izmantojot koeficientu, valsts var noteikt, kurš Pasākums piesaistīs vairāk naudas līdzekļus no ārvalstīm attiecībā pret valsts līdzfinansējumu, tas ir, jo augstāks koeficients, jo izdevīgāk valstij Pasākumu līdzfinansēt. Koeficienta vērtības nedrīkstētu būt zem 1, jo tas parādītu, ka valsts dotāciju apjoms ir vienāds vai zemāks par piesaistāmo ārvalstu naudas līdzekļu apjomu, attēlojot Pasākuma rīkošanas finansiālo ierobežotību - raugoties no valsts perspektīvas.

Starp Pētījumiem salīdzināmie kritēriji

Abi augstāk minētie kritēriji IZM ir jāvērtē pēc būtības un esošās situācijas valstī, Pasākumu līdzfinansēšanai atvēlēta budžeta un Pasākuma lieluma. Tas nozīmē, ka, ja attiecīgajā laika periodā valstij ir daudz līdzekļu finansēt pasākumus, būtu vērtīgāk skatīties kopējo pienesumu valsts ekonomikai – Netiešo ietekmi, turpretī, ja finansējums ir ierobežots, būtu nepieciešams finansēt pasākumus ar labāko iespējamo investīciju atgriezeniskumu, tad nepieciešams salīdzināt iesniegtos Pētījumus pēc Netiešās ietekmes koeficienta.

ALTERNATĪVA PASĀKUMA IETEKME UZ PAŠMĀJU APMEKLĒTĀJU NAUDAS LĪDZEKĻIEM

Kritērijs

Pasākuma alternatīvās izmaksas.

Informācijas iegūšana

CSP dati, kas norādīti PPP Ekonomiskās analīzes sadaļā Pasākuma ietekme uz pašmāju Apmeklētāju naudas līdzekļiem (paredzētā pašmāju viesu Apmeklētība), citi Pētījumi par attiecīgo sporta veidu, Organizatoriem pieejamā informācija.

Nepieciešamie aprēķini

Prognozēto vietējo Apmeklētāju skaitu nosaka no jau aprēķinātajiem Apmeklētības datiem, kas aprakstīti PPP Vispārīgajā daļā. Ieinteresēto ceļotāju (Pašmāju Apmeklētāji) skaits tiek iegūts, analizējot vēsturiskos datus par Latviešu Apmeklētības skaitu līdzīgos sporta veidos. Izdalot ieinteresēto ceļotāju skaitu ar prognozētajiem pašmāju Apmeklētājiem, tiek iegūts procentuāls lielums, kas attēlo, cik liela daļa no pašmāju sporta Apmeklētājiem vēlētos doties uz ārzemēm, lai apmeklētu šādu Pasākumu. Aprēķinā jālieto aktuālākā pieejamā CSP informācija par latviešu ceļotājiem.

Iespējamie naudas līdzekļi, kas aizplūstu no Latvijas

= (CSP) Vidējie latviešu tēriņi attiecīgajā valstī

× (CSP) Vidējais uzturēšanās ilgums

× Prognozētais pašmāju Apmeklētāju skaits, kas dotos uz Pasākumu ārzemēs

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.15

No autoru piemēra

IESPĒJAMIE PAŠMĀJU FANU TĒRIŅI ĀRVALSTĪS

Prognozētie vietējie Apmeklētāji, kas ierastos, ja Pasākums norisinātos Latvijā	9 200
Cilvēku skaits, kas brauktu uz Pasākumu ārvalstīs	2 000
Cilvēki, kas dotos uz citu valsti, lai apskatītu šo Pasākumu	22%
Vidējie iespējamie tēriņi	59,5
Iespējamais uzturēšanās laiks	2,1
Naudas līdzekļi, kas aizplūstu uz Pasākuma norises valsti	249 900 EUR

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.2.15

Tika secināts, ka uz Pasākumu ārzemēs vēlētos doties 2 000 latvieši, kas ir 22% no pašmāju Apmeklētājiem, jo tiek prognozēts, ka, ja Pasākums norisinātos Latvijā, to apmeklētu 9 200 pašmāju Viesi. Vietējo iedzīvotāju tēriņi un Apmeklētāju uzturēšanās ilgums tika noteikts pēc CSP datiem par vietējo iedzīvotāju ceļošanu uz Lietuvu, jo Autoru piemērā alternatīvā Pasākuma norises vieta bija Lietuva. Attiecinot vietējo Apmeklētāju daļu, kas vēlētos doties uz ārvalstīm, pret CSP vidējiem datiem par vietējo iedzīvotāju tēriņiem un to uzturēšanās laiku, tika noskaidrots, ka, ja Pasākums norisinātos ārvalstīs, no valsts aizplūstu naudas līdzekļi 249 900 EUR apmērā. Naudas līdzekļu aizplūšanas apjomi, iespējams, varētu būt arī lielāki, jo Pasākums neatkarīgi no norises vietas būtu norisinājies četras dienas, un daudzi pašmāju Apmeklētāji, iespējams, uzturētos ilgāku laiku, bet arī latviešu fanu daļa iespējams pa nakti brauktu atpakaļ uz Latviju.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Kritērijs tiešā veidā norāda potenciālos pašmāju naudas līdzekļu apjomus, kas pamestu valsti. Tomēr sadaļa ir neatkarīga no potenciālās Pasākuma ietekmes uz valsts ekonomiku, ja tas norisinātos Latvijā. IZM jāpievērš uzmanība, ka šīs sadaļas rezultāti ir obligāti tiešā veidā jāsalīdzina ar PPP iegūtajiem datiem par Pasākuma ekonomisko ietekmi uz Latvijas valsti, lai izprastu Pasākuma rīkošanas ekonomisko ietekmi un Pasākuma nerīkošanas ekonomisko ietekmi uz valsti.

PASĀKUMA IETEKMES UZ LATVIJAS EKONOMIKU SALĪDZINĀJUMS

Kritērijs

Pasākuma norises/nenorises netiešās ietekmes salīdzinājums.

Informācijas iegūšana

Informācija no PPP Ekonomiskās nodaļas: Pasākuma ietekme uz pašmāju Apmeklētāju naudas līdzekļiem, Pasākuma ietekme uz Latvijas ekonomiku.

Nepieciešamie aprēķini

No potenciāli piesaistītā ārvalstu naudas apjoma valsts ekonomikai ir jāatņem valsts dotāciju apmērs, nosakot naudas līdzekļu kustības apmēru, ja Pasākums norisinātos Latvijā. Pretēji ir jāparāda, kāda būtu potenciālā naudas aizplūde no Latvijas, ja Pasākums nenorisinātos Latvijā.

Naudas līdzekļu kustība bez valsts dotāciju apjoma

$$= \text{Prognozētā naudas līdzekļu kustība} - \text{Valsts līdzfinansējums}$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.16

No autoru piemēra

NAUDAS LĪDZEKĻU KUSTĪBAS SALĪDZINĀJUMS (EUR)

	Pasākums norisināsies Latvijā	Pasākums norisināsies ārzemēs
Prognozētā naudas līdzekļu kustība	917 000	-249 900
Valsts dotācija	200 000	0
Naudas līdzekļu kustība bez valsts dotāciju apjoma	717 000	-249 900

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.2.16

Tiek secināts, ka, ja Pasākums norisināsies Latvijā, tautsaimniecībā tiks ģenerēti papildu ārvalstu naudas līdzekļi 917 000 EUR apmērā, bet, ja Pasākums norisināsies Lietuvā, no ekonomikas aizplūdis 249 000 EUR. Valsts finansējuma piesaistes gadījumā tiktu radīti ārvalstu naudas līdzekļi, kas būtu 4,6 reizes vairāk nekā valsts līdzfinansējuma apjoms un kopējos skaitļos tas būtu lielāks par **717 000 EUR** nekā valsts līdzfinansējums.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Kritērijs attēlo, kā izmainīsies naudas līdzekļu kustība, ja Pasākums norisinās Latvijā, pēc Organizatoru prognozēm, un kāda būs naudas līdzekļu kustība, ja Pasākums norisināsies citā rīkotājvalstī. Pastāv iespēja, ka būs gadījumi, kur IZM būs nepieciešamība izvērtēt Pasākuma norises/nenorises izdevīgumu, kur Pasākums no valsts perspektīvas pat nenasniegtu peļņas sliekšni (*break even point*), tādējādi izvērtēt līdzfinansējumu piešķiršanu, samazinot iespējamus zaudējumus, kas rastos valstij, Pasākumu rīkojot/nerīkojot.

PASĀKUMA IETEKME UZ VALSTS BUDŽETU

Kritēriji

Tiešā ietekme (Ārvalstu Viesu radītie nodokļu ieņēmumi) un Tiešās ietekmes koeficients (Ārvalstu Viesu radītie nodokļu ieņēmumi attiecībā pret valsts dotāciju apjomu).

Informācijas iegūšana

Informācija no PPP Ekonomiskās nodaļas: Pasākuma ietekme uz Latvijas ekonomiku.

Nepieciešamie aprēķini

Nodokļu ieņēmumu aprēķināšanai no ārvalstu naudas līdzekļiem ir jāsasummē prognozēto ārvalstu Apmeklētāju un Dalībnieku naudas līdzekļu kopsummas. Attiecīgā kopsumma ir jānodala pēc procentuāla sadalījuma, ko nosaka Eurostat dati (nepieciešams izmantot aktuālos Eurostat datus), attiecīgi no kopsummas 38% aizies naktsmītnēm, kas apliekamas ar 12% PVN, un 62% aizies citām izmaksām, kas ir apliekamas ar 21% PVN. Radītās PVN kopsummas summējot, veido Tiešo ietekmi - ārvalstu Viesu radītos kopējos nodokļu ieņēmumus.

Naktsmītnu izmaksas kopā = Eurostat dati (38%) × Ārvalstu Viesu piesaistītie naudas līdzekļi

Pārējie (citi) izdevumi kopā = Eurostat dati (62%) × Ārvalstu Viesu piesaistītie naudas līdzekļi

Naktsmītnu izmaksu radītais PVN = Naktsmītnu izmaksas kopā – (Naktsmītnu izmaksas kopā ÷ 1,12)

Pārējo izmaksu radītais PVN = Pārējie izdevumi kopā – (Pārējie izdevumi kopā ÷ 1,21)

Tiešā ietekme (Ārvalstu Viesu radītie nodokļu ieņēmumi)

= Naktsmītnu izmaksu radītais PVN

+ Pārējo izmaksu radītais PVN

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.17

$$\text{Tiešās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Tiešā ietekme (ārvalstu Viesu tēriņu radītie PVN ieņēmumi)}}{\text{Valsts līdzfinansējums}}$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.18

No autoru piemēra

ĀRVALSTU VIESU RADĪTIE NODOKĻU IEŅĒMUMI (EUR)

Izmaksu posteņi	Izmaksu %	Kopā izmaksas	PVN likme	PVN daļa
Naktsmītnes	38%	417 000	12%	45 000
Citi izdevumi	62%	680 000	21%	118 000
Kopā		1 097 000		163 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.2.17

Nosakot tiešo ietekmi uz valsti, tiek secināts, ka iespējamie nodokļu ieņēmumi no Pasākuma rīkošanas sasniegtu 163 000 EUR lielu apjomu.

ĀRVALSTU NAUDAS LĪDZEKĻU RADĪTO NODOKĻU IEŅĒMUMU ATTIECĪBĀ PRET VALSTS DOTĀCIJU APJOMU

Kopējā potenciālā tiešā ietekme	163 000
Valsts dotācija	200 000
Attiecība	0,82

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.2.18

Tiek secināts, ka Pasākums valsts ekonomikai spētu tiešā veidā piesaistīt **163 000 EUR** Pasākuma norises laikā, kas attiecībā pret valsts dotāciju apmēru veido koeficientu 0,82, kas nozīmē, ka par katru līdzdalībai piesaistīto 1 EUR attiecīgajā periodā, kad Pasākums norisinājies, valsts atgūtu 0,82 EUR.

Ņemot vērā, ka valsts ar nodokļu ieņēmumiem (PVN) spētu atgūt 82% no piešķiramā finansējuma, kas iekasēti par Pasākuma norises periodu, un ka netiešās ietekmes apmērs **917 000 EUR**, kas, apgrozoties valsts ekonomikā, turpinās ģenerēt nodokļu ieņēmumus turpmākajos mēnešos un arī atstās ietekmi uz citiem uzņēmējdarbības sektoriem valstī. Autori uzskata, ka šāda Pasākuma rīkošana valstij būtu izdevīga.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Sadaļa sastāv no diviem galvenajiem kritērijiem:

- Tiešā ietekme (Ārvalstu Viesu radītie nodokļu ieņēmumi)

Tiešā ietekme atspoguļo valsts potenciālo nodokļu ieņēmumu apjomu no ārvalstu Viesu radītajiem PVN maksājumiem attiecīgajā periodā (Pasākuma norises periods: mēnesis), proti, PVN ienākumu apjomu no iespējamās Pasākuma norises attiecīgajā periodā. Kritērijs apzīmē minimālos PVN ienākumus, ko radītu Pasākums, ja tas norisinātos Latvijā, jo attiecīgais kritērijs jāvērtē kopā ar Netiešās ietekmes kritēriju, kas dotu ieskatu par papildu iespējamajiem nodokļu ieņēmumu apjomiem sekojošajos laika periodos.

- Tiešās ietekmes koeficients (Ārvalstu Viesu radītie nodokļu ieņēmumi attiecībā pret valsts dotāciju apjomu)

Valsts potenciālie PVN ieņēmumi attiecīgajā periodā no tās iespējamā ieguldījuma apjoma. Izmantojot koeficientu, valsts var noteikt, kurš Pasākums piesaistīs vairāk PVN ieņēmumus no ārvalstu Viesiem attiecībā pret valsts līdzfinansējumu, tas ir, jo augstāks koeficients, jo izdevīgāk valstij Pasākumu līdzfinansēt.

Šāds koeficients tiek uzskatīts kā izcils, ja tas ir lielāks vai vienāds ar 1, jo tad rezultāts parāda, ka valsts, uzreiz, tiešā veidā spēs atpelnīt ieguldītos naudas līdzekļus, un otrādi, ja koeficients ir mazāks nekā 1, tad pie šādiem apmēriem valstij nav vērts sponsorēt šāda Pasākuma norisi.

Ja koeficients ir mazāks par 1, tas nozīmē, ka tiešie nodokļi nenonāks valsts budžetā no ārvalstu naudas līdzekļu PVN maksājumiem, bet tas parāda procentuālu apmēru, kādā valsts savu ieguldīto finansējumu

atpelnīs. Pievēršot uzmanību arī citiem posteņiem, kā kopējais piesaistītais ārvalstu naudas apjoms (Netiešā ietekme). Koeficients robežās no 1 – 0,5 tiek uzskatīts kā pozitīvs rādītājs, jo tas parāda, ka valsts apjomīgus naudas līdzekļus tiešā veidā spēj atpelnīt atpakaļ tikai no ārvalstu Viesu radītajiem PVN maksājumiem attiecīgajā periodā. Rādītāji zem 0,5 ir jāanalizē papildus, jo tas varētu nozīmēt, ka valstu dotāciju apmērs ir samērā liels pret radīto ārvalstu naudas līdzekļu apjomu, un tiešais ienākumu apjoms būtu nepietiekams, korelējot ar netiešās ietekmes radīto naudas apgrozījumu valsts ekonomikā, t.i., nespētu arī laika gaitā atgriezt valsts līdzfinansējuma apjomus caur nodokļu ieņēmumiem. Pētījuma veicējiem un Organizatoriem zemie kritēriji IZM pārstāvjiem ir jāpamato padziļināti.

Starp Pētījumiem salīdzināmie kritēriji

Abi augstāk minētie kritēriji IZM ir jāvērtē pēc būtības un esošās situācijas valstī, Pasākumu līdzfinansēšanai atvēlētā budžeta un Pasākuma lieluma. Tas nozīmē, ka, ja attiecīgajā laika periodā valstij ir nozīmīgāks potenciāli piesaistāmais PVN ieņēmumu apjoms, tad jāņem vērā Tiešā ietekme, ja nepieciešams finansēt Pasākumus ar labāko iespējamo investīciju atgriezeniskumu, tad nepieciešams salīdzināt iesniegtos Pētījumus pēc Tiešās ietekmes koeficienta.

MAZO UN VIDĒJO PASĀKUMU PPP METODIKAS KOPSAVILKUMS

Maziem un vidējiem sporta pasākumiem jāveic attiecīga lieluma Pētījums, kurā jāiekļauj informācija un analīze pēc Autoru izveidotās metodikas. Kopsavilkums sastāv no divām galvenajām sadaļām: veicamās Pētījuma nodaļas, PPP metodoloģijas kopsavilkuma apraksta. Metodika, kas ir šā pētījuma sastāvā, ir izveidota, lai Mazo un vidējo pasākumu Organizatori vai Pētījuma veicēji, nesadārdzinot izmaksas, spētu izteikt pieņēmumus un analizēt rezultātus. Pieejamie informācijas avoti šāda izmēra Pasākumiem un attiecīgi arī Pētījumiem neatspoguļotu visu šo Pasākumu ekonomisko ietekmi (ietekme uz nodokļu ieņēmumiem maza, līdz ar to nevarētu validēt ar VID datiem PPA utt.). Sadaļā Termini Pasākums un Pētījums attiecināti uz Mazo un vidējo Pasākumu Pētījumiem.

VEICAMĀS NODAĻAS

Izmantojot tiešsaistes informāciju un datu avotus, kas pieejami pašiem Pasākuma Organizatoriem. PPP obligātās sadaļas, kas Pētījuma veicējiem jāveic, ir attiecīgi:

Pirmspasākuma pētījums (PPP)

- Vispārīgā analīze
- Pasākuma ekonomiskās ietekmes analīze
 - Pasākuma Tiešo ienākumu un izdevumu struktūra
 - Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību
 - Apmeklētība
 - Pasākuma Apmeklētāju un Dalībnieku dienas tēriņi
 - Datu pielāgošanas koeficienti
 - Pasākuma ietekme uz Latvijas ekonomiku

No attiecīgo sadaļu veikšanas mazo un vidējo pasākumu pētījumu veicējiem nepieciešams izveidot PPP kopsavilkumu, kas tiks attēlots turpmākajā sadaļā. Izprotot Pētījuma apjomu, nepieciešams izprast darbus, kas būtu jāveic, lai nodotu IZM pilnvērtīgu Pētījumu. Galvenais kritērijs Mazo un vidējo pasākumu ietekmes uz valsts ekonomiku noteikšanā ir Pasākuma radītā Netiešā ietekme.

METODOLOĢIJAS KOPSAVILKUMA APRAKSTS

Autoru Pirmspasākuma pētījuma daļā izmantotās metodikas kopsavilkuma apraksts atspoguļo galveno kritēriju, to aprēķinu, un vērtību savstarpējo sakarību analīzi. Izmantojot šī Pētījuma metodiku, tiks attēlotas galvenās kritēriju vadlīnijas, to nepieciešamība un rezultātu nozīmes izklāsts, lai Pētījumu veicējiem un IZM sniegtu ieskatu to ietekmē uz šīs PPP daļas mērķi, kas ir noteikt potenciālā Pasākuma ietekmi uz valsts ekonomiku.

Nodaļā nodefinēti galvenie aspekti, kas saistīti ar potenciālā Pasākumu norisi un tā ietekmējošiem faktoriem, kas būtu jāiekļauj Mazo un vidējo pasākumu PPP kopsavilkumā. Pētījuma veicējiem kopsavilkuma sadaļā ir jāiekļauj līdzīgas tabulas un secinājumi, kā redzams turpmāk Autoru piemēros. Pieņēmumu un aspekti, kas attēloti metodoloģijas kopsavilkumā ir visaptveroša informācija un detalizētāku to aprakstu un nozīmi vēlams skatīt attiecīgajās šī pētījuma sadaļās. Autoru izveidotajā piemērā ir izmantotas tabulas no attiecīgajām šī Pētījuma sadaļām. Mazo un vidējo pasākumu pētījumu veicējiem jāņem vērā, ka Autoru izveidotie piemēri ir tie paši, kas aprakstīti šajā Pētījumā, un to summas un kvantitatīvie lielumi neatbilst Mazo un vidējo pasākumu izmēriem.

Kritēriji

- Pasākuma Apmeklētāju un Dalībnieku skaits.
- Ārvalstu Viesu Apmeklētība Pasākumā un to īpatsvars no kopējās Apmeklētības.
- Pasākuma paredzētais norises laiks.

Informācijas iegūšana

Augstāk minētos secinājumos iekļauto informāciju Pētījumu veicēji var iegūt no Organizatoriem esošās informācijas, tai skaitā federācijām, potenciālajiem biļešu ienākumiem un citiem notikušu Pasākumu pētījumiem.

Nepieciešamie aprēķini

$$\text{Ārvalstu Apmeklētāju Apmeklētības īpatsvars (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Apmeklētāju Apmeklētība}}{\text{Kopējā Apmeklētība}} \times 100$$

$$\text{Dalībnieku Apmeklētības īpatsvars (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Dalībnieku Apmeklētība}}{\text{Kopējā Dalībnieku Apmeklētība}} \times 100$$

No autoru izveidotā piemēra

- Pasākums norisināsies septembra mēnesī 2015. gadā, četras dienas, Rīgas reģionā.
- Pasākumu kopā apmeklēs 27 200 Apmeklētāji, no kuriem 18 000 būs ārzemnieki, 66%.
- Pasākumā piedalīsies 350 Dalībnieki, no kuriem 300 būs ārzemnieki, 85%.

Pētījumu veicējiem ir jāņem vērā, ka šī Pētījuma ietvaros par Apmeklētību tiek uzskatīts Viesu pavadīto dienu skaits Pasākumā, nevis cilvēku skaits vai kāds cits kopums. Šādu prognožu noteikšana par Apmeklētību ir viegli paredzama PPP daļā. Tām var izmantot vairākas metodes, piemēram: noteikts kopējais prognozētais biļešu skaits un attiecinot pret Organizatoru izdarītajiem procentuālajiem pieņēmumiem par Apmeklētāju valstu īpatsvaru, vai arī no citiem datiem un Pētījumiem.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Sadaļa sastāv no trīs galvenajiem kritērijiem.

- Pasākuma Apmeklētāju un Dalībnieku skaits.

Apmeklētība – Šī pētījuma ietvaros par Apmeklētību tiek uzskatīts cilvēku pavadīto dienu skaits Pasākumā, nevis cilvēku skaits vai kāds cits kopums. Šādu prognožu noteikšana par Apmeklētību ir viegli prognozējama PPP daļā, kas ir balstīta uz dažādiem pieņēmumiem, jo pieņēmumu noteikšanai var izmantot vairākas metodes, piemēram: noteikts kopējais prognozētais biļešu skaits, attiecinot pret Organizatoru izdarītajiem procentuālajiem pieņēmumiem par valstu īpatsvaru, vai arī no vēsturiskajiem datiem tiek noteikts, kāds varētu būt viesu kopskaits, kas tiek attiecināts pret Pasākuma norises ilgumu. Ieskats potenciālajā Pasākuma popularitātē, kā arī, jo lielāka Apmeklētība, jo iespējami lielāka ietekme uz valsts ekonomiku.

- Ārvalstu Viesu skaits Pasākumā un to īpatsvars no kopējās Apmeklētības.

Ārvalstu Viesu skaits ir nepieciešams, lai novērtētu Pasākuma interesi no ārvalstu Viesiem. Ārvalstu Viesu skaits un to tēriņi ir galvenais bāzes kritērijs ko izmanto aprēķinos, nosakot Pasākuma radīto ietekmi uz valsts ekonomiku. Nosakot īpatsvaru, var vērtēt vai Pasākums piesaista pietiekamu skaitu ārvalstu Viesu, lai radītu pienesumu ekonomikai.

- Pasākuma paredzētais periods un tā ilgums.

Pasākuma periods ir nepieciešams Apmeklētības prognozēšanā. Pasākuma norises periods (mēnesis), dienu skaits un reģions ir pamatinformācija, kas jāzina katram - dodot ieskatu turpmākā Pētījuma pamatinformācijā, uz kuru atsaucas visu Pētījuma gaitu.

EKONOMISKĀS DAĻAS METODOLOĢIJAS ANALĪZES KOPSAVILKUMS

Uzskatāmības nolūkos tiek attēlotas arī Autoru piemērā izmantotās tabulas, Autori atgādina, ka Pētījumu salīdzināšanas nolūkos Pētījumu veicējiem jāveido tādas pašas vai līdzīgas tabulas.

Pasākuma tiešo ienākumu un izdevumu struktūra

Pētījuma veicējiem ir jāapraksta plānotie ienākumu un izdevumu posteņi, lai Pasākuma biznesa modelis un naudas kustības apjoms lasītājiem būtu skaidri saprotams. Aprakstot, aplūkojot un analizējot Pasākuma tiešos ienākumus un izdevumus, ir jāsalīdzina kopsummas un jānosaka, vai Pasākuma rīkošana pati spēj sevi atpelnīt un cik nepieciešams ir valsts līdzfinansējums.

Kritērijs

Pasākuma rentabilitāte - vēlamā valsts līdzfinansējuma apjoma validēšana.

Informācijas iegūšana

Organizatoru plānotais Pasākuma budžets un vēlamais valsts līdzfinansējuma apjoms.

Nepieciešamie aprēķini

No kopējiem Pasākuma plānotajiem ienākumiem ir jāatņem kopējās Pasākuma izmaksas, lai noteiktu Pasākuma plānoto peļņas/zaudējumu apmēru. Papildus kopējiem peļņas apmēriem ir nepieciešams salīdzināt, kāda būtu Pasākuma peļņa/zaudējumi bez vēlamā valsts līdzfinansējuma apjoma. Attiecīgi no kopējiem Pasākuma ienākumiem ir jāatņem valsts dotāciju apjoms un kopējās pasākuma izmaksas.

$$PZA = \text{Ienākumi} - \text{Izdevumi}$$

$$PZA = (\text{Ienākumi} - \text{Valsts līdzfinansējums}) - \text{Izdevumi}$$

No autoru izveidotā piemēra

PASĀKUMU TIEŠO IENĀKUMU UN IZDEVUMU SALĪDZINĀJUMS (EUR)

Pasākuma ienākumi	1 040 000
Pasākuma izmaksas kopā	960 000
Peļņa/Zaudējumi	80 000
Ienākumi bez valsts dotācijām	840 000
Pasākuma izmaksas kopā	960 000
Peļņa/Zaudējumi	-120 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.2.3

Tiek secināts, ka Pasākums spēj nest peļņu tikai kopā ar valsts dotācijām, tādējādi bez valsts līdzfinansējuma Pasākuma norise šādā izpausmē nebūtu iespējama.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Nosaka, vai Pasākuma rīkošana pati spēj sevi atpelnīt un cik nepieciešams ir valsts līdzfinansējums. IZM pārstāvji no parādītā aprēķinu piemēra var izvērtēt, vai Pasākuma Organizatoru pieprasītie valsts dotāciju apjomi ir pamatoti.

IZM var samazināt valsts līdzfinansējuma apjomus uz Pasākumu Organizatoru peļņas rēķina, bet par pamatu jāņem fakts, ka, lai Pasākumus veiksmīgi norisinātos, ir jāatstāj Pasākuma Organizatoriem pozitīvas peļņas garants, lai izmaksu sadārdzināšanās gadījumā Pasākums spētu veiksmīgi norisināties.

Peļņa ar valsts līdzfinansējumu apmēru, jau ieskaitītu ienākumos, nevar būt negatīva. Ja gadījumā ir norādīti zaudējumi ar valsts līdzfinansējumu, Organizatoriem jānorāda, kā šie Pasākuma radītie zaudējumi tiks segti.

Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību

Kritērijs

Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību – Pasākuma budžeta ietekme uz Netiešo ietekmi uz valsts ekonomiku.

Informācijas iegūšana

Organizatoru plānotais Pasākuma budžets.

Nepieciešamie aprēķini

Pētījuma veicējiem no visiem bilances posteņiem, kas nodrošina naudas piesaisti valsts ekonomikai no ārvalstīm, ir jāatņem visas pozīcijas ar naudas līdzekļiem, kas aizplūst no valsts ekonomikas, nonākot pie kopējās naudas līdzekļu kustības bilances, kas veidojas no Pasākumu Organizatoru ienākumu un izdevumu budžeta.

Pasākuma budžeta naudas līdzekļu kustības balance

= Ienākošie ārvalstu naudas līdzekļi - Izejošie naudas līdzekļi uz ārvalstīm

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.4

No autoru izveidotā piemēra

PASĀKUMA BUDŽETA IETEKME UZ NAUDAS LĪDZEKĻUKUSTĪBU (EUR)

Posteņi, kas pozitīvi ietekmē naudas līdzekļu kustību	
Iemaksas no ārvalstu federācijām	70 000
Posteņi, kas negatīvi ietekmē naudas līdzekļu kustību	
Licences izmaksas	250 000
Naudas līdzekļu kustības balance	-180 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.2.4

Var secināt, ka Organizatori Pasākuma budžetam piesaistīja mazāk ārvalstu naudas līdzekļus, nekā izmaksāja citu valstu organizācijām, tas ir, naudas līdzekļu kustība būs negatīva 180 000 EUR apmērā.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Norāda potenciālā Pasākuma budžeta naudas līdzekļu kustības ietekmi uz valsts ekonomiku. Ja naudas līdzekļu kustība ir pozitīva, valsts līdzfinansējuma piešķiršana jau no Pasākuma saimnieciskajām darbībām vien atstāj pozitīvu ietekmi uz valsts ekonomiku (netiešā ekonomiskā ietekme) un *vice versa*.

IZM šis jautājums jāaplūko pēc būtības, jo daudzu sporta Pasākumu organizēšanai tiek piesaistīti lieli ārvalstu federāciju līdzekļi, lai segtu Pasākuma Dalībnieku uzturēšanas izmaksas. Pieņēmumi un aspekti, kas attēloti metodoloģijas kopsavilkumā, ir visaptveroša informācija, un detalizētāku to aprakstu un nozīmi vēlams skatīt attiecīgajās šī pētījuma sadaļās. IZM jāpievērš uzmanība Pasākuma budžeta ietekmes uz naudas līdzekļu kustības bilances apjomam un to aprēķinos lietotajiem pieņēmumiem, lai novērtētu, vai naudas līdzekļu bilances kustība nav mākslīgi koriģēta.

Kritēriji

Netiešā ietekme (piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai) un Netiešās ietekmes koeficients (piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai attiecībā pret valsts dotāciju).

Informācijas iegūšana

Organizatoru un Pētījumu veicēju plānotā Apmeklētība sadalījumā pa valstīm. CSP dati par ārvalstu ceļotāju vidējiem dienas tēriņiem Latvijā. PPP Ekonomiskās ietekmes analīzes, Datu pielāgošanas sadaļas informācija par Apmeklētības un dienas tēriņu datu pielāgošanu. Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību.

Nepieciešamie aprēķini

Piesaistītos ārvalstu naudas līdzekļus valsts ekonomikai var noteikt, attiecinot valstu vai to grupu Apmeklētības rādītājus pret noteiktajiem dienas tēriņiem - sareizinot attiecīgās vērtības. Papildus, ja ir lietoti datu pielāgošanas koeficienti, tie ir jāiekļauj analīzē, attiecīgi sareizinot attiecīgos rādītājus. Pēc nepieciešamo koeficientu pielāgošanas tiek noteiktas prognozējamās izmaksu kopsummas, ko tērēs attiecīgie valstu pārstāvji.

Vienas attiecīgās valsts Apmeklētāju piesaistītie naudas līdzekļi

- = Attiecīgie CSP Vidējie dienas tēriņi
- × Prognozētā Apmeklētība no attiecīgās valstis
- × Apmeklētības koeficients (ja piemērots)
- × Vidējo dienas tēriņu koeficients (ja piemērots)

Lai noteiktu kopējos ārvalstu Viesu piesaistītos naudas līdzekļus, ir nepieciešams visu ārvalstu Viesu tēriņus sasummēt.

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.11

Visu ārvalstu Dalībnieku piesaistītie naudas līdzekļi

- = Prognozētais ārvalstu Dalībnieku skaits
- × CSP Vidējie dienas tēriņi
- × Paredzētā pasākuma dienu skaits
- × Apmeklētības koeficients (ja piemērots)
- × Vidējo dienas tēriņu koeficients (ja piemērots)

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.12

Piesaistītais ārvalstu naudas līdzekļu apjoms valsts ekonomikai

- = Visu attiecīgo valstu Apmeklētāju piesaistītie naudas līdzekļi
- + Visu ārvalstu Dalībnieku piesaistītie naudas līdzekļi
- + Pasākuma budžeta naudas līdzekļu kustības balance

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.13

$$\text{Netiešās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai}}{\text{Valsts līdzfinansējums}}$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.2.14

No autoru piemēra

ĀRVALSTU APMEKLĒTĀJU PIESAISTĪTIE NAUDAS LĪDZEKĻI (EUR)

	Lietuvieši	Igauņi	Zviedri	Somi	Vācieši	Citas valstis
Dienas tēriņi	76,20	48,60	83,3	83,3	72,80	66,30
Apmeklētība	6 700	5 200	1 300	1 300	1 400	2 100
Apmeklētības Koeficients	67%	84%				
Izmaksas kopā	342 000	212 000	108 000	108 000	102 000	139 000
Kopā	1 011 000					

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.2.11

Tiek secināts, ka no ārvalstu Apmeklētājiem Latvijas ekonomikai tiks papildus piesaistīti ārvalstu naudas līdzekļi 1 011 000 EUR apmērā.

Lai noteiktu kopējos ārvalstu Dalībnieku piesaistītos naudas līdzekļus, ir nepieciešams visus ārvalstu tēriņus sasummēt.

ĀRVALSTU DALĪBNIKU PIESAISTĪTIE NAUDAS LĪDZEKĻI

Pozīcija	Ārvalstu pārstāvju skaits	Vidējie dienas tēriņi	Pasākuma dienu skaits	Izmaksas kopā pa visām dienām
Dalībnieki	300	71,8 EUR	4	86 000EUR

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.2.12

Tiek plānots, ka Pasākumu apmeklēs 300 pārstāvji no citām valstīm. Nosakot vidējos Pasākuma Apmeklētāju dienas tēriņus 71,8 EUR apmērā un pieņemot faktu, ka Dalībnieki un pārstāvji Pasākumā uzturēsies visas četras Pasākuma norises dienas, tiek prognozēts, ka Latvijā papildus tiks ģenerēti 86 000 EUR.

PIESAISTĪTAIS ĀRVALSTU NAUDAS APJOMS VALSTS EKONOMIKAI (EUR)

Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Apmeklētājiem	1 011 000
Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Dalībniekiem	86 000
Organizatoru radītā naudas līdzekļu kustība	-180 000
Kopā	917 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.2.13

Tiek secināts, ka valstij no Pasākuma organizēšanas tiks piesaistīti ārvalstu naudas līdzekļi 917 000 EUR apmērā. Šāda tabulas izveide sniedz vispārīgu ieskatu potenciālajā Pasākuma radītajā ekonomiskajā ietekmē uz Latvijas valsti.

NETIEŠĀS IETEKMES KOEFICIENTS

Piesaistītie ārvalstu naudas līdzekļi	917 000 EUR
Valsts dotācija	200 000 EUR
Koeficients	4,59

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPP Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.2.14

Tiek secināts, ka Pasākums spētu piesaistīt **917 000 EUR** lielu ārvalstu naudas līdzekļu apjomu valsts tautsaimniecībai, kas attiecībā pret valsts dotāciju apmēru būtu 4,59, nosakot to, ka par katru valsts piešķirto EUR Pasākuma norisei Latvijas ekonomikā tiktu ģenerēti ārvalstu naudas līdzekļi **4,59 EUR** apmērā.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Sadaļa sastāv no diviem galvenajiem kritērijiem:

- **Netiešā ietekme**

Valsts potenciālo ienākumu apjoms no iespējamās Pasākuma norises. Kopējais Pasākuma piesaistītais ārvalstu naudas līdzekļu apjoms valsts ekonomikā, kas radītu papildu apgrozījumu valsts ekonomikā, pateicoties Pasākuma norisei. Radītais naudas līdzekļu apjoms laika gaitā, esot Latvijas tautsaimniecības apgrozībā, pakāpeniski nokļūs valsts kasē caur nodokļu ieņēmumiem, protams, neskaitot daļu, kas saimniecisko darbību veikšanas procesā pametīs Latvijas tautsaimniecību – naudas līdzekļi aizplūst uz ārvalstīm.

- **Netiešās ietekmes koeficients**

Valsts potenciālie ienākumi no tās iespējamā ieguldījuma apjoma. Izmantojot koeficientu, valsts var noteikt, kurš Pasākums piesaistīs vairāk naudas līdzekļus no ārvalstīm attiecībā pret valsts līdzfinansējumu, tas ir, jo augstāks koeficients, jo izdevīgāk valstij Pasākumu līdzfinansēt. Koeficienta vērtības nedrīkstētu būt zem 1, jo tas parādītu, ka valsts dotāciju apjoms ir vienāds vai zemāks par piesaistāmo ārvalstu naudas līdzekļu apjomu, attēlojot Pasākuma rīkošanas finansiālo ierobežotību - raugoties no valsts perspektīvas.

Starp Pētījumiem salīdzināmie kritēriji

Abi augstāk minētie kritēriji IZM ir jāvērtē pēc būtības un esošās situācijas valstī, Pasākumu līdzfinansēšanai atvēlētā budžeta un Pasākuma lieluma. Tas nozīmē, ka, ja attiecīgajā laika periodā valstij ir daudz līdzekļu finansēt pasākumus, būtu vērtīgāk skatīties kopējo piensumu valsts ekonomikai – Netiešo ietekmi, turpretī, ja finansējums ir ierobežots, būtu nepieciešams finansēt pasākumus ar labāko iespējamo investīciju atgriezeniskumu, tad nepieciešams salīdzināt iesniegtos Pētījumus pēc Netiešās ietekmes koeficienta.

PĒCPASĀKUMA ANALĪZE

PPA veic, lai noteiktu faktisko ekonomisko ietekmi pēc Pasākuma norises. PPA ietver pārskata izveidi, kas ļauj izprast Pasākuma ekonomisko ietekmi, kā arī sniedz atziņas par notikušo Pasākumu. PPA izmanto PPP daļā iegūto informāciju, lai veiktu PPP daļas pieņēmumu salīdzinājumu ar faktiem. PPA un PPP struktūras ir speciāli veidotas pēc vienādiem principiem, lai šāds salīdzinājums būtu veicams pēc iespējas ērtāk un precīzāk. PPA liela mēroga Pasākumiem atšķiras no Pētījuma, kas jāveic Mazo un vidējo Pasākumu rīkotājiem.

Šajā daļā tiks aplūkota Pasākuma Viesu anketēšanas metodika ar paraugiem un ieteikumiem, veikta Apmeklētības analīze, pētīta tūrisma sezonālā ietekme, kā arī veikta Pasākuma ekonomiskā analīze. Pasākuma Organizatori ar šo PPA metodes aprakstu būtu jāiepazīstas pirms Pasākuma norises, jo tā ietver darbības, kas jāveic pirms Pasākuma, piemēram, anketēšanas metodes izstrāde, kas aplūkota nākamajā nodaļā.

APTAUJAS PLĀNS

Aptaujas anketas ir galvenais informācijas ieguves veids, lai noteiktu Pasākuma ietekmi no Apmeklētāju puses un gūtu pilnvērtīgus ieskatus par Pasākuma kopējo sniegumu. Aptaujājot Pasākumā iesaistītās personas, iespējams iegūt padziļinātu un noderīgu informāciju PPA, un šie dati Pētījuma veicējiem ir jāapstrādā saskaņā ar šajā pētījumā sniegtajām vadlīnijām. Mazo un vidējo Pasākumu Pētījumu veicējiem šī nodaļa nav obligāta.

Turpmāk nodaļā tiks izdalītas un analizētas divu veidu anketas - Apmeklētāju anketas un Dalībnieku anketas, atsevišķi aplūkojot lietoto metodoloģiju, anketu piemērus un to analīzi. Gadījumā, ja Dalībnieku respondentu mērķu grupas apjoms ir lielāks nekā 500 vai vismaz 10% no mērķa grupas kopējās Apmeklētības, Pasākuma Organizatori anketēšanā drīkst papildus izveidot arī citus anketu veidus, individuāli aplūkojot dažādas Dalībnieku grupas, kā mediji, federācijas pārstāvji, sportisti utt., ja ir iespējams nodrošināt pietiekami lielu respondentu skaitu, saglabājot datu kvalitāti.

Šajā nodaļā ir iekļautas standartizētas prasības, kas Pasākuma veicējiem jāievēro, veicot anketēšanu. Papildus tiek sniegti anketu piemēri, aplūkota respondentiem uzdoto jautājumu nozīme un veikta anketu rezultātu analīze. Pētījuma veicēji var pielāgot anketas jautājumus, lai tie atbilstu attiecīgā sporta veida specifikai, bet nezaudētu jautājumu būtību un Pētījumam nepieciešamos anketēšanas rezultātus.

PASĀKUMA APMEKLĒTĀJU ANKETĒŠANA

Pasākumu Apmeklētāju aptauja ir viens no primārajiem datu avotiem, lai noteiktu Pasākuma ekonomisko ietekmi. Anketā iekļaujamie jautājumi veidoti tā, lai noteiktu Apmeklētāju izcelsmi un vidējās dienas izmaksas pa to pozīcijām, kā arī lai noskaidrotu Apmeklētāju tendences (neierasti lielas izmaksas naktsmītnēm kādai vecumu grupai vai valsts pārstāvjiem, uzturēšanās ilgu atšķirības starp valstu piederībām, vecuma grupām dzimumiem utt.) un viedokli par Pasākumu. Apmeklētāju aptaujas anketas piemērs ir pievienots sadaļā – “Pasākuma Apmeklētāju anketa”.

Apmeklētāju anketēšanas veikšanai jāpiesaista profesionāļi, tā jāpielāgo attiecīgā Pasākuma specifikai un citām Organizatoru prasībām.

Apmeklētāju anketēšanas sadaļā tiks izklāstīta metodoloģija, piedāvāti anketu paraugi un aplūkota anketēšanā iegūtās informācijas analīze. Autoru veiktā anketu analīze jāuztver kā informatīvs piemērs, un tas izveidots, lai ilustrētu arī turpmāk veicamās darbības PPA ietvaros.

APMEKLĒTĀJU ANKETU METODOLOĢISKAIS APRAKSTS

Turpmākajās sadaļās ir aprakstīta standartizēta metode Pasākuma aptaujas veikšanai. Metodi var mainīt Pasākuma specifikas dēļ ar nosacījumu, ka tiek iegūta visa informācija, kas noteikta pie primārā anketēšanas uzdevuma. Sekundāro anketēšanas uzdevumu mērķis ir noskaidrot vidējo Pasākumu Apmeklētāju un kopējo Apmeklētāju apmierinātību. Ja Pasākums notiek vairākas vietas, proti, vairākos stadionos, reģionos u.tml., tad datus ir nepieciešams analizēt pēc to ieguves vietas (piemēram: Pasākums norisinās divos stadionos un to anketēšanas rezultāti atšķirās pēc Apmeklētāju izmaksām, valstu piederībām, vecumiem utt.).

Aptauja – informācijas ievākšanas metode, kas paredz uzdot mērķa auditorijas kopai mutiskus vai rakstiskus jautājumus, kuri satur pētījuma problēmu empīriskā līmenī, kā arī iegūto atbilžu statistisko apstrādi.

Aptaujas anketa – dokuments, kas ietver jautājumus un cita veida informāciju, ar mērķi ievākt datus analīzei.

Respondents – persona, kas piedalās aptaujā vai intervijā, sniedz atbildes uz noteiktiem jautājumiem.

Mērķa grupa – visi Pasākuma Apmeklētāji. Gadījumā, ja Organizatori vēlas ārvalstu Viesu īpatsvaru no kopējā Apmeklētāju skaita noteikt citādi, piemēram, pēc biļešu pārdošanas, tad anketēšana var specializēties uz ārvalstu Viesu anketēšanu.

Aptaujas vieta – Pasākuma norises vieta.

Aptaujas metode – kvantitatīvā aptaujas metode, pēc tiešās anketēšanas veida, proti, intervētājs uzdod jautājumus respondentiem.

Kombinētā izlases metode – nejaušā vai kvotu izlase, gadījumā, ja Pasākuma Organizatori var noteikt ārvalstu Viesu skaitu Pasākumā.

Izlases lielums – 10% no Apmeklētājiem vai 1000 derīgu anketu. Mazāku izlases lielumu jāsaskaņo ar IZM. Ja zināmi precīzi Apmeklētības lielumi no ārvalstīm, anketētāji var koncentrēties uz ārvalstniekiem.

Apmeklētāju aptaujas mērķis – noskaidrot Pasākuma Apmeklētāju dienas izdevumus Pasākuma laikā.

Intervētāji – apmācīti attiecīgās profesijas pārstāvji, kas prot latviešu, angļu un pēc nepieciešamības arī krievu valodu. Valodas prasme nepieciešama, jo intervētājs pats aizpilda anketu saskaņā ar respondenta sniegto informāciju.

Datu apstrāde – anketas dati ir jāapstrādā, jāsavada elektroniskā formātā un jāapkopo metadatu līmenī.

Izmantojamie dati – datu analīzei jāizmanto tikai anketas, kas ir pilnībā aizpildītas. Izmaksu datu salīdzināšanas korektumam nepieciešams izmantot standartnovirzes metodi.

Primārais anketēšanas uzdevums

Galvenais anketēšanas uzdevums ir iegūt informāciju, kas parādīs, kāda ir Pasākuma Apmeklētāju radītā ekonomiskā ietekme. Zemāk esošais saraksts sniedz ieskatu par to, ar kādu jautājumu palīdzību šī informācija tiek iegūta.

- Lai iegūtu pēc iespējas daudzpusīgāku informāciju, pirms anketas aizpildīšanas nepieciešams uzjautāt, vai respondents jau nav ticis aptaujāts: *Aptaujas anketas virsraksts*.
- Pasākumu Apmeklētāju īpatsvars pēc to izcelsmes valsts: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.2*.⁴¹
- Pasākumu Apmeklētāju vidējie dienas tēriņi: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.14*.⁴²

⁴¹Ja Organizatori nevar iegūt šo informāciju no citiem avotiem, piemēram, biļešu pārdošanas.

⁴²Vidējos dienas tēriņus pa pozīcijām var arī iegūt pēc citas metodes – uzzinot kopējo budžeta summu un to izdalot ar cilvēku un apmešanās dienu skaitu. *Izmantojot papildus informāciju no jautājumiem Nr.5. un 11.*

- Pasākumu Apmeklētāju uzturēšanās ilgums Latvijā. Par Latvijas iedzīvotājiem, kas nav vietējie (reģiona iedzīvotāji), tiek noskaidrots dienu skaits, kurās viņi uzturējās Pasākumu norises apkaimē: *Apmeklētāju anketas jautājumi Nr.2., 4. un 5.*
- Latviešu Pasākuma Apmeklētāji, kas būtu braukuši uz ārvalstīm, ja šāds Pasākums norisinātos citviet: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.3.*

Organizatoriem vai Pētījuma veicējiem pašiem ir jāizveido saraksts ar iespējamām valstīm, no kurām varētu ierasties ārvalstu Viesi: *jautājums Nr.2.*

Anketētājiem un Pētījuma veicējiem jāpievērš uzmanība, ka jautājuma Nr.14. apakšpunkti 4 un 6 atšķiras. 4.apakšpunkts koncentrējas uz dzērienu un ēdienu izmaksām restorānos, kafejnīcās un bāros, turpretī 6. apakšpunkts koncentrējas uz iepirkšanos pārtikas, apģērba, suvenīru un citos mazumtirdzniecības veikalos. Augstāk veiktais sadalījums veidots, lai Pētījuma veicējiem būtu ērtāk salīdzināt anketu rezultātus pa izmaksu posteņiem pret VID datiem sadalījumā pa NACE kodiem. Anketēšanas rezultātu iegūšanai var izmantot arī citādu NACE kodu sadalījumu, to iepriekš pamatojot un saskaņojot ar IZM.

Sekundārais anketēšanas uzdevums

Sekundārais anketēšanas uzdevums ir iegūt padziļinātu informāciju par Pasākuma Apmeklētājiem. Zemāk esošais saraksts sniedz ieskatu par to, ar kādu jautājumu palīdzību šī informācija tiek iegūta.

- Anketu informācijas sadalījums pa dienām: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.1.⁴³*
- Pasākuma Apmeklētāju galvenais motīvs, kādēļ tie ieradās Latvijā: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.7*
- Vidējā Apmeklētāja tipa noteikšana. Tiek noskaidrota vidējā Apmeklētāju vecums, dzimums, ceļabiedri un to daudzums: *Apmeklētāju anketas jautājumi no Nr.8. līdz 13.*
- Veids, kā Pasākuma Apmeklētāji uzzināja par Pasākumu: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.15.*
- Pasākumu Apmeklētāju apmierinātība ar Pasākumu Organizatoru sniegto pakalpojumu kvalitāti: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.16.*
- Pasākumu Apmeklētāju apmierinātība ar ārpus Pasākuma sniegto pakalpojumu kvalitāti: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.17.*
- Anketēšanā iztērētais laiks: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.18.*

⁴³Ja Pasākums norisinās vairākās lokācijās, anketas būtu ieteicams nodalīt pēc lokāciju vietām, lai datus varētu analizēt detalizētāk.

PASĀKUMA APMEKLĒTĀJU ANKETA

Labdien! Mēs veicam aptauju ar mērķi noskaidrot Apmeklētāju izdevumus Pasākuma norises laikā. Anketas aizpildīšana varētu aizņemt dažas minūtes Jūsu laika, un Jūsu atbildes ir ļoti svarīgas Pasākuma analīzei. Jūsu sniegtā informācija tiks izmantota vienīgi apkopotā veidā. **Pārliecināties, ka respondents jau iepriekš nav aizpildījis anketu.**

1.	Intervijas sākuma laiks un datums	m	m	:	h	h	\\	d	d	m	m	y	y
----	-----------------------------------	---	---	---	---	---	----	---	---	---	---	---	---

2.	No kuras valsts Jūs esat ieradies/-usies?			
1	Latvija	5	Valsts (D)	
2	Valsts (A)	6	Valsts (E)	
3	Valsts (B)	7	Valsts (F)	
4	Valsts (C)	8	Cita valsts _____	

3.	Vai Jūs apmeklētu šo Pasākumu, ja tas norisinātos citās valstīs? Jautāt tikai vietējiem Apmeklētājiem.					
1	Jā	2	Nē	3	Nav atbildes	

4.	Vai Jūs esat _____ (reģiona, pilsētas) iedzīvotājs? (piemēram, rīdnieks) Jautāt tikai vietējiem Apmeklētājiem.					
1	Jā	2	Nē	3	Nav atbildes	

5.	Cik dienas Jūs kopumā paliksiet Latvijā? Jautāt visiem, izņemot vietējiem iedzīvotājiem. Cik dienas Jūs pavadīsiet Pasākumu norises vietā?		
----	--	--	--

6.	Cik dienas Jūs apmeklēsiet Pasākumu?		
----	--------------------------------------	--	--

7.	Vai Pasākuma apmeklējums bija galvenais mērķis, kādēļ ieradāties Latvijā? Jautāt tikai ārvalstu Apmeklētājiem.					
1	Jā	2	Nē	3	Nav atbildes	

8.	Respondenta dzimums.	1	Vīrietis	2	Sieviete	3	Cits
----	----------------------	---	----------	---	----------	---	------

9.	Lūdzu, sakiet, cik Jums ir pilni gadi?		
----	--	--	--

10.	Ar ko Jūs ieradāties uz Pasākumu?			
1	Viens	4	Fanu grupu	
2	Ģimeni/radiniekiem	5	Tūrisma aģentūru	
3	Draugiem/kolēģiem	6	Citādi	

11.	Cik lielā cilvēku kompānijā Jūs ieradāties uz Pasākumu? (ģimene, draugi)		
-----	--	--	--

12.	Ar kādu transporta veidu Jūs ieradāties Latvijā? (jautāt tikai ārzemniekiem)			
1	Lidmašīna	4	Autobuss	
2	Prāmis/Kuģis	5	Privātais transports	
3	Vilciens	6	Cits	

13.	Kādus naktsmītnes pakalpojumus Jūs izmantojāt?⁴⁴			
	1	Viesnīca / motelis / Viesu māja	4	Privāta bezmaksas naktsmītne (draugi, ģimene, radnieki)
	2	Kempings / atpūtas komplekss / hostelis	5	Citas bezmaksas naktsmītne (mašīna, telts u.c.)
	3	Cita īrēta naktsmītne (dzīvokli, māja u.c.)	6	Neizmantoja (vienas dienas brauciens)

14.	Kādi ir Jūsu vidējie dienas izdevumi uz vienu cilvēku Pasākuma norises laikā?		
	Nr.	Postenis	Izmaksas (EUR)
	1	Naktsmītnes	
	2	Degviela	
	3	Citas ar transportu saistītas izmaksas (noma, biļetes u.c.)	
	4	Izdevumi uzturam (restorāni, kafejnīcas, bāri u.c.)	
	5	Tūrisma, izklaides un citu Pasākumu apmeklēšanas izmaksas (ieskaitot Pasākuma biļetes)	
	6	Iepirkšanās veikalos (ēdieni, dzērieni, apģērbs, suvenīri u.c.)	
	7	Citi izdevumi	

15.	Kā Jūs ieguvāt informāciju par Pasākuma norisi?			
	1	Televīzija	5	Citur internetā
	2	Radio	6	Caur radiem, draugiem, paziņām
	3	Drukātajā presē	7	Citur
	4	Sociālajos tīklos	8	Nav atbildes

16.	Kā Jūs vērtējat Pasākuma laikā sniegto pakalpojumu kvalitāti (Pasākuma norises vietā/teritorijā)?			
	1	Ļoti labi	4	Drīzāk neapmierinoši
	2	Labi	5	Neapmierinoši
	3	Drīzāk apmierinoši	6	Nav atbildes

17.	Kā Jūs vērtējat ārpus Pasākuma norises vietas sniegto pakalpojumu kvalitāti?			
	1	Ļoti labi	4	Drīzāk neapmierinoši
	2	Labi	5	Neapmierinoši
	3	Drīzāk apmierinoši	6	Nav atbildes

PALDIES!

18.	Intervijas beigšanas laiks	m	m	:	h	h
------------	-----------------------------------	----------	----------	----------	----------	----------

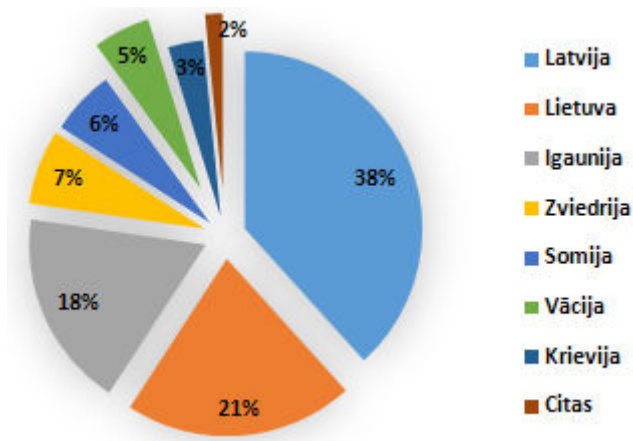
⁴⁴Jautājumā esošā informācija papildināta un atjaunota 10.04.2017 - EM ieteikums saskaņā ar EM sūtīto vēstuli (28.03.2017 Nr.311-1-2254) IZM.

APMEKLĒTĀJU ANKETĒŠANAS REZULTĀTI

Šajā sadaļā tiks aplūkoti iegūtie dati no autoru izveidotā piemēra par anketas rezultātiem, kas vēlāk tiks izmantoti Pasākuma ietekmes analīzē. Autoru piemērā tiek pieņemts, ka Pasākumu kopā apmeklēja 29 130 cilvēki. No šiem cilvēkiem pavisam tika aptaujāti 1 029 Apmeklētāji. Tas ir uzskatāms par pietiekamu apjomu, lai iegūtu analīzei nepieciešamo informāciju. No 1 029 anketām par derīgām tiek uzskatītas 1 002. Apmeklētāju aptaujāšana notika visas četras Pasākuma norises dienas.

Primārie anketēšanas rezultāti:

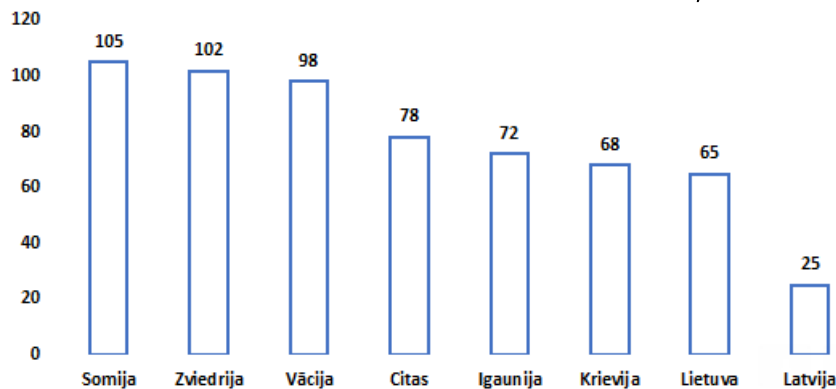
GRAFIKS NR.3.1 – APMEKLĒTĀJU VALSTIS⁴⁵

No anketēšanas iegūtos datus var salīdzināt ar kopējo pārdoto biļešu skaitu pa dienām un iegūt informāciju par iespējamo ārvalstu Apmeklētāju skaitu Pasākumā. Ja Organizatori spēj datus par ārvalstu Apmeklētāju skaitu iegūt citādi, var neizmantot šo pieeju ārvalstu Viesu Apmeklētības noteikšanai.

Dati no Autoru piemēra

GRAFIKS NR.3.2 – APMEKLĒTĀJU VIDĒJIE DIENAS TĒRIŅI, EUR⁴⁶

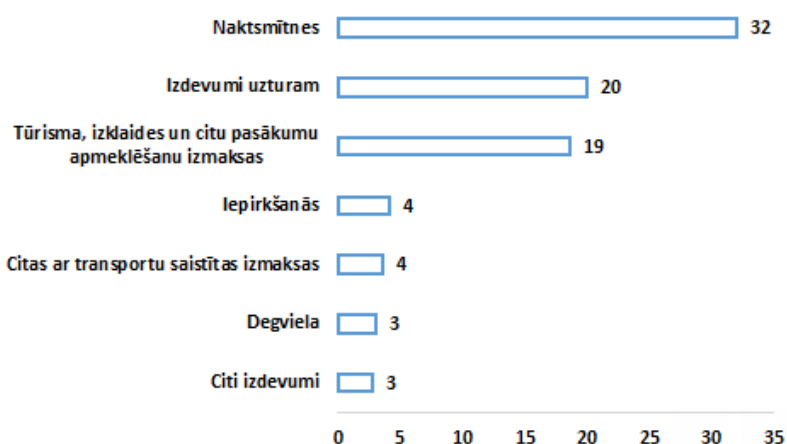
Dati no Autoru piemēra

Pasākuma Apmeklētāju vidējās dienas izmaksas var noteikt pēc datu apstrādes ar standartnovirzes metodi, summējot visas izmaksu pozīcijas un rezultātu izdalot ar attiecīgo anketu skaitu. Dati par vidējiem dienas tēriņiem parāda, cik naudas ārvalstu Apmeklētāji iztērēja Pasākuma norises laikā. Vidējo dienas tēriņu aprēķināšanā tiek izmantots vidēji pavadīto dienu skaits Pasākumā, kas attiecīgi vietējiem Apmeklētājiem ir 3,9 dienas un ārvalstu Apmeklētājiem ir 3,2 dienas.

⁴⁵Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra par Apmeklētāju aptaujas anketas jautājumu Nr.2.

⁴⁶Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra par Apmeklētāju aptaujas anketas jautājumiem Nr.2. un 14.

GRAFIKS NR.3.3 – ĀRVALSTU APMEKLĒTĀJU IZMAKSAS, EUR⁴⁷

Dati no Autoru piemēra

Apzinot Apmeklētāju vidējās dienas izmaksas pēc to pozīcijām, ir iespējams katru no pozīcijām nodalīt un aprēķināt Apmeklētāju radītos nodokļu ieņēmumus.

TABULA NR.3.1 – VIETĒJO NAKTSMĪTŅU NEIZMANTOJOŠO ĀRVALSTU APMEKLĒTĀJU SADALĪJUMS

Valsts	Lietuva	Igaunija	Zviedrija	Somija	Vācija	Krievija	Citas
%	31%	12%	0,10%	0%	0%	0,20%	0,70%

Dati no Autoru piemēra

Aptaujas anketas jautājumā Nr.13 tika noskaidrots to Apmeklētāju īpatsvars, kuri Latvijā neizmantoja naktsmītnes. Atbildes uz jautājumu un to procentuālās vērtības var redzēt tabulā Nr.3.1. Pētījuma veicēji turpmākās analīzes ietvaros aplūkos tikai Lietuvas un Igaunijas Apmeklētāju atbildes, jo šajā piemērā citu valstu intervēto respondentu skaits ir nepietiekams (par nepietiekamu skaitu tiek uzskatīts lielums, kuru nevar attiecināt uz visu intervēto grupu, iespējams būtu arī privātuma tiesību vai interešu konflikta pārkāpums), lai tos attiecinātu uz visiem tās valsts Apmeklētājiem turpmākas analīzes veikšanā.

Sekundārie anketēšanas rezultāti

Šajā sadaļā aplūkoti sekundārie anketēšanas rezultāti. Gadījumā, ja Pasākums notiek vairākas dienas, būtu nepieciešams salīdzināt anketās sniegtās atbildes pa dienām, piemēram, viedokļus, kas atšķiras katru dienu.

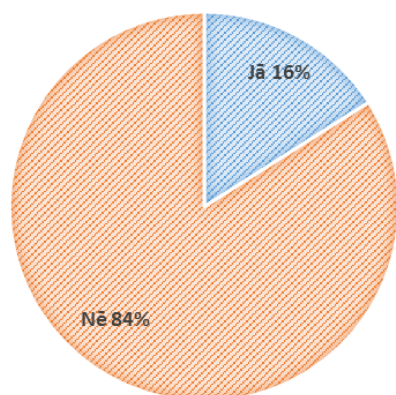
Dienu skaitu, ko Apmeklētāji pavadīja Pasākumā, un dienu skaitu, ko viņi pavadīja Latvijā, Pētījuma veicēji iegūst no anketas jautājumiem Nr.5 un 6. Šāda faktora analīze palīdzēs nākotnē prognozēt, cik dienu Pasākuma Apmeklētāji uzturēsies Latvijā.

Aplūkojot Apmeklētāju anketas jautājumu Nr.7 par Latvijas apmeklējuma mērķi, jāņem vērā, ka šo kritēriju nevar izmantot kā papildu filtru pie izmaksu aprēķina, jo izmaksas nav iespējams nodalīt. Tomēr minētais jautājums Nr.7 atšķirtu ārvalstu sporta fanus no nejaušiem Apmeklētājiem un ļautu izprast to īpatsvaru, tas savukārt sniedz norādes uz Pasākumā izmantoto ārvalstu reklāmas līdzekļu efektivitāti. Šādi rādītāji spēj attēlot arī attiecīgā Pasākuma veida popularitāti ārvalstu Apmeklētāju vidū, kas nav sporta fani, proti, nav speciāli ieradušies Latvijā uz šo sporta Pasākumu.

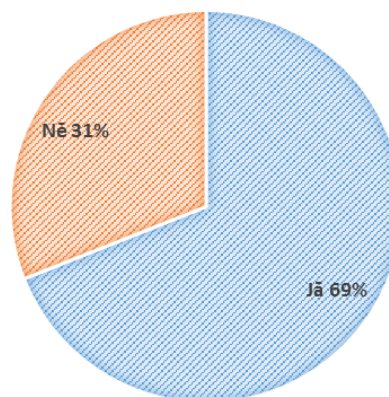
⁴⁷Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra par Apmeklētāju aptaujas anketas jautājuma Nr.14.

GRAFIKS NR.3.4 – ANKETAS JAUTĀJUMI NR.3 UN 4⁴⁸

**Latvijas Apmeklētāju īpatsvars, kas
dotos uz Pasākumu, ja tas
norisinātos citā valstī**

**Latvijas Apmeklētāju īpatsvars, kas
atbrauca uz Pasākumu no cita
reģiona**

Dati no Autoru piemēra

Atbildes uz anketas jautājumu Nr.3, kas respondentiem vaicāja par to vēlmi apmeklēt šādu Pasākumu ārzemēs, parāda Latvijas iedzīvotāju procentu, kas būtu gatavi doties uz citu valsti, ja šāds Pasākums norisinātos ārpus Latvijas. Pēc Autoru piemēra 16% dotos prom no Latvijas uz citu valsti, ja šis Pasākums nenorisinātos Latvijā, tādējādi radot negatīvu naudas plūsmu – negatīva ietekme uz Latvijas tūrismu.

Jautājums Nr.4 attēlo Latvijas Apmeklētāju īpatsvaru, kas nav vietējie, bet uz Pasākumu ieradusies no cita Latvijas reģiona. Pēc Autoru piemēra, 69% iebrauca no citiem Latvijas reģioniem.

Vidējais Apmeklētājs

Vidējā Apmeklētāja noteikšanai jāizmanto gan primārie, gan sekundārie anketēšanas rezultāti. Papildus būtiski aplūkot Pasākuma Apmeklētāju anketu jautājums, kuri tiks analizēti PPA vispārīgajā daļā:

- No sociālajiem jautājumiem tiek iegūta informācija par vidējā Apmeklētāja dzimumu, vecumu un to, kādā kompānijā Apmeklētājs ieradīs uz Pasākumu: *Apmeklētāju anketas jautājumi no Nr.8. līdz 11.*
- Jautājums par transporta veidu, ar kura palīdzību Apmeklētājs ieradīs uz Pasākumu, ļauj gūt ieskatu par populārākajiem ceļošanas veidiem uz Latviju: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.12.*
- Jautājums par naktsmītnēm norāda uz sporta Pasākuma Apmeklētāju naktsmītnu izmantošanu, kā arī viesnīcu, moteļu un hosteļu izmantošanas biežumu: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.13.*

Papildu informācija

Atbildes uz zemāk minētajiem jautājumiem Pasākuma Organizatoriem sniedz papildu informāciju par Apmeklētājiem un ļauj izprast viņu apmierinātību par Pasākuma norisi kopumā:

- Kā Pasākuma Apmeklētāji uzzināja par tā norisi: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.15.*
- Pasākumu Apmeklētāju apmierinātība ar Pasākumu Organizatoru sniegto pakalpojumu kvalitāti: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.16.*
- Pasākumu Apmeklētāju apmierinātība ar ārpus Pasākuma sniegto pakalpojumu kvalitāti: *Apmeklētāju anketas jautājums Nr.17.*

⁴⁸Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra par Apmeklētāju aptaujas anketas jautājuma Nr.3 un 4.

PASĀKUMA DALĪBNIEKU ANKETĒŠANA

Pasākumu Dalībnieku aptauja galvenokārt ir paredzēta, lai noteiktu pārējo Pasākuma Dalībnieku radīto ekonomisko ietekmi Latvijā. Pasākuma Organizatori brīvā formā var veidot daudz plašāku anketu klāstu pa Dalībnieku veidiem (mediji, oficiālas personas utt.), bet Autoru piemērā tika izveidota vienota anketas forma visiem Pasākuma Dalībniekiem.

Ja Organizatori ir saņēmuši naudas līdzekļus no federācijām, kā arī viņi paši ir apņēmušies nodrošināt to radītās izmaksas, attiecīgās Dalībnieku grupas nedrīkst iekļaut anketēšanā, jo tas rada datu pārklāšanos, kas savukārt attēlo nepatiesus rezultātus. Piemēram, ārvalstu federācija maksā Organizatoriem par federācijas amatpersonu apkalpošanu un to tēriņu segšanu (viesnīcas, restorāni u.tml.), līdz ar to dati jau ir pieejami un apkopoti no Organizatoru puses, un, anketējot šo grupu, vienas grupas izmaksas tiek iegūtas divas reizes.

DALĪBNIEKU APTAUJAS METODOLOGISKAIS APRAKSTS

Organizatoriem ir tiesības izvēlēties, pēc kādas formas un tipa viņi aptaujā Dalībniekus, nezaudējot Dalībnieku anketēšanas uzdevumā norādīto, jo katra Pasākuma specifika atšķiras. Vienotas aptaujas formas mērķis ir nodrošināt salīdzināmas informācijas pieejamību, kas atvieglotu datu apstrādi un nodrošinātu, ka tiek savākts pietiekami liels kvorums, ne mazāk kā 10% no kopējās grupas skaita, lai anketas dati tiktu uzskatīti par pamatotu informācijas avotu. Autoru sniegtajā piemērā anketā iekļaujamie jautājumi ir veidoti, lai noteiktu Dalībnieku vidējo tēriņu apjoma attiecību pēc tādām pozīcijām kā naktsmītnes, Latvijā iegādātā degviela, transporta izmaksas, ēdināšana, tūrisma objektu apmeklēšanas izdevumi, iepirkšanās un citi izdevumi.

Pasākuma Dalībnieku anketēšanas veikšanai jāpiesaista profesionāļi, anketas jāpielāgo attiecīgā Pasākuma specifikai, ja tas nepieciešams, un citām Organizatoru prasībām, nezaudējot nākamajā sadaļā nodefinētos anketēšanas uzdevumus.

Anketēšanas uzdevums

Šis anketēšanas nolūks ir iegūt informāciju par Dalībnieku izmaksām Pasākuma norises laikā, lai gūtu ieskatu par pašu Dalībnieku radīto ekonomisko ietekmi.

- Dalībnieku īpatsvars pēc to izcelsmes valsts: *Dalībnieku anketas jautājums Nr.2.*
- Respondenta nodarbošanās Pasākuma laikā: *Dalībnieku anketas jautājums Nr.3.*
- Dalībnieku vidējie dienas tēriņi pēc to pozīcijām un izcelsmes valsts: *Dalībnieku anketas jautājumi Nr.4 un 5.*
- Dalībnieku uzturēšanās laiks Latvijā Pasākuma norises laikā: *Dalībnieku anketas jautājums Nr.4.*

Anketētājiem un Pētījuma veicējiem jāpievērš uzmanība, ka jautājuma Nr. 5 apakšpunkti 4 un 6 atšķiras. Apakšpunkts 4 koncentrējas uz izmaksām (dzērienu un ēdienu izmaksām) restorānos, kafejnīcās un bāros, Apakšpunkts 6 ir vērsts uz iepirkšanos, tostarp pārtikas, apģērbu, suvenīru un citos mazumtirdzniecības veikalos. Augstāk veiktais sadalījums veidots, lai Pētījuma veicējiem būtu ērtāk attiecināt anketu rezultātus par izmaksu posteņiem pret VID datiem, sadalījumā pa NACE kodiem.

PASĀKUMA DALĪBNIEKU ANKETA

Labdien! Mēs veicam aptauju ar mērķi noskaidrot Dalībnieku izdevumus Pasākuma norises laikā. Anketas aizpildīšana varētu aizņemt tikai dažas minūtes Jūsu laika, un Jūsu atbildes ir ļoti svarīgas Pasākuma analīzei. Jūsu sniegtā informācija tiks izmantota vienīgi apkopotā veidā. **Pārliecināties, ka respondents jau iepriekš nav aizpildījis anketu.**

1.	Intervijas sākuma laiks un datums	m	m	:	h	h	/	d	d	m	m	y	y
----	-----------------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

2.	No kuras valsts Jūs esat ieradies/-usies?			
1	Latvija	5	Valsts (D)	
2	Valsts (A)	6	Valsts (E)	
3	Valsts (B)	7	Valsts (F)	
4	Valsts (C)	8	Cita valsts _____	

3.	Kādu profesiju Jūs pārstāvat?			
1	Sportists	5	Mediju pārstāvis	
2	Treneri un cits komandas personāls	6	Fotogrāfs/Filmētājs	
3	Komandas pārstāvis	7	Izklaides personāls	
4	Tiesnesis	8	Cits _____	

4.	Cik dienas Jūs atraidīsieties Pasākuma norises vietā?		
----	---	--	--

5.	Kādi ir Jūsu vidējie dienas izdevumi uz vienu cilvēku uzturēšanās laikā Latvijā? ⁴⁹		
Nr.	Postenis	Izmaksas (EUR)	
1	Naktsmītnes		
2	Degviela		
3	Citas ar transportu saistītas izmaksas (noma, biļetes u.c.)		
4	Izdevumi uzturam (restorāni, kafejnīcas, bāri u.c.)		
5	Tūrisma, izklaides un citu Pasākumu apmeklēšanas izmaksas (ieskaitot Pasākuma biļetes)		
6	Iepirkšanās veikalos (ēdieni, dzērieni, apģērbs, suvenīri u.c.)		
7	Citi izdevumi		

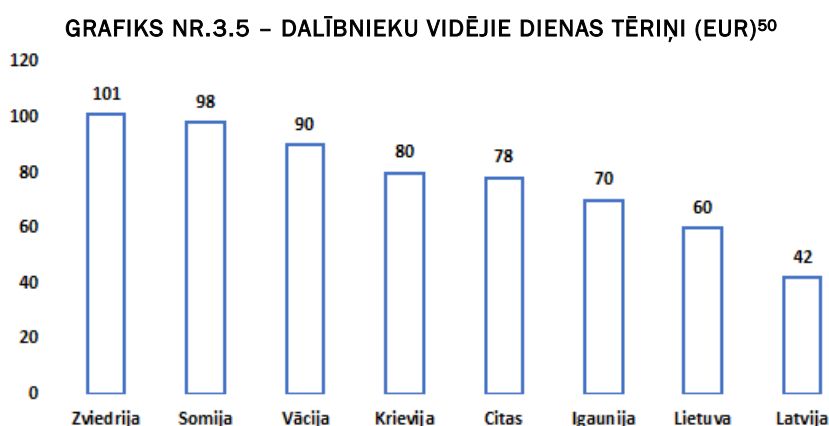
⁴⁹Pēc šīs metodes Dalībniekam ir jāiekļauj visi tēriņi neskatoties vai viņi paši ir maksājuši par izmaksu posteņiem vai Dalībnieku federācijas, darba devēji u.tml. Tas ir kopējo Dalībnieku tēriņu aprēķinā nedrīkst iekļaut tēriņus tiem Dalībniekiem un to tēriņu pozīcijām, ja par tām jau samaksāts Organizatoriem (no attiecīgo Dalībnieku federācija, sponsoriem, darba devējiem u.tml.).

DALĪBNIKU ANKETĒŠANAS REZULTĀTI

Šajā sadaļā tiks aplūkoti dati, kas vēlāk tiks izmantoti Pasākuma ietekmes analizē. Autoru izveidotajā piemērā tiek pieņemts, ka Pasākumā kopā piedalījās 359 Dalībnieki. Aptaujā pavisam piedalījās 53 Dalībnieki, un no tiem tika iegūtas 50 derīgas anketas. Ņemot vērā, ka cilvēku kvorums šajā gadījumā bija ierobežots, jo pēc dalībnieku veida tie būtu nepietiekami, līdz ar to dati tiks analizēti tikai apkopotā veidā.

Anketēšanas rezultāti:

Organizatoriem ir jābūt pilnīgai informācijai par visām Dalībnieku valstīm. Maz ticamajā variantā, kad Organizatoriem nav šādas informācijas, tai jābūt pieejamai no federācijām, sporta savienībām vai citām oficiālajām sporta veida pārstāvniecības iestādēm.

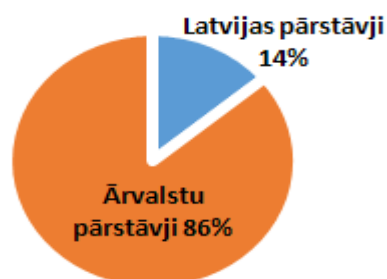
Dati no Autoru piemēra

Dalībnieku vidējās dienas izmaksas aprēķina tāpat kā iepriekš sadaļā Apmeklētājiem, bet jāpievērš uzmanība, ka anketas atšķiras, un Dalībnieku vidējo dienu tēriņu noteikšanai izmanto Dalībnieku anketas jautājumus Nr.4 un 5.

Piemērā vidējais ārvalstu Dalībnieks dienas tēriņiem atvēlējis 82 EUR. Vidējos ārvalstu Dalībnieku tēriņus iegūst, summējot ārvalstu Dalībnieku tēriņu posteņus un rezultātu dalot ar aptaujāto ārzemju Dalībnieku skaitu.

Nepieciešams arī analizēt Dalībnieku vidējās dienas izmaksas pēc to pozīcijām kā Anketu sadaļas grafikā Nr.3.3, jo tās vajadzēs izmantot Pētījuma ekonomiskās ietekmes sadaļās.

GRAFIKS NR.3.6 – ĀRVALSTU UN VIETĒJO DALĪBNIKU SKAITA ATTIECĪBA⁵¹

Izmantojot anketas jautājumu Nr.2, nosaka attiecību starp ārzemju un vietējo Dalībnieku īpatsvaru. Anketēšanas rezultātu analizē Pētījuma veicējiem nepieciešams tos apskatīt detalizētāk.

Dati no Autoru piemēra

⁵⁰Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra no Dalībnieku un mediju aptaujas anketas jautājumiem Nr. 4 un 5.

⁵¹Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra no Dalībnieku un mediju aptaujas anketas jautājuma Nr.2.

Veicot Dalībnieku anketu analīzi, jāpievērš uzmanība Dalībnieku skaitam. Ja Dalībnieku skaits ir lielāks par 500, viņus var sadalīt arī pēc valstu piederības un profesijas, bet nepieciešams uzticams skats ar derīgajām anketām, lai sniegtu pietiekamu informācijas daudzumu, kuru varētu attiecināt uz kopumu, kas ir ne mazāk kā 10% no kopuma.

Ja Dalībnieku skaits nav lielāks par 500, aprakstīt to detalizēti nav nepieciešams, jo aptaujāto Dalībnieku skaits ir par mazu, lai veidotu uzticamu kvorumu. Galvenais ir tos iedalīt vietējos un ārvalstu Dalībniekos, kā grafikā Nr.3.6, lai datus varētu izmantot ekonomiskās ietekmes analīzes daļā.

Autoru sniegtajā piemērā Dalībnieku kopskaits nebija lielāks par 500, tāpēc turpmāk šā pētījuma autoru piemērā tika apkopota informācija tikai par divām grupām - vietējiem un ārvalstu Dalībniekiem, tas darīts, lai neradītu interešu konfliktu, privātuma pārkāpumu un nodrošinātu datu kvalitāti.

VISPĀRĪGĀ DAĻA

Vispārīgajā PPA daļā Pētījuma veicējiem jāatspoguļo informācija un fakti, kas iegūti Pasākuma norises laikā. Papildinot jau PPP iegūto informāciju, vispārīgā daļa Pēcpasākuma analīzē pievērš uzmanību sociālajiem, ekonomiskajiem un citiem Pasākuma ietekmes faktoriem, lai lasītājs iegūtu vispārīgu izpratni par notikušo Pasākumu. Pētījuma veicējiem, veidojot PPA vispārīgo daļu, cita starpā tajā jāiekļauj šādas sadaļas:

- **Pasākuma apraksts**
- **Vidējā Apmeklētāja analīze**

Vispārīgai daļai jāsniedz priekšstats par Pasākuma Apmeklētību un atsauksmēm. Mazo un vidējo pasākumu Pētījuma veicējiem PPA vispārīgajā daļā ir jāizstrādā tikai Pasākuma apraksta sadaļa. Autori atgādina, ka, lai Pētījums būtu vizuāli pārskatāms, uztverams un informatīvs lasītājam, datus un to atšķirības nepieciešams demonstrēt gan ar skaitliskajām vērtībām, gan procentuālajām variācijām, atspoguļojot tos tabulās un grafikos.

PASĀKUMA APRAKSTS

Pēc Pasākuma Pētījuma veicējiem ir jāpapildina Pasākuma apraksts ar faktiskajiem datiem, jaunumiem un atklājumiem, ar ko tie saskārušies Pasākuma norises laikā. Pētījuma veicējiem analīzē ir jāizmanto anketas, Organizatoru sniegtā informācija un biļešu dati. Mazo un vidējo pasākumu Organizatoriem šeit jāiekļauj informācija ar tiem pieejamajiem datu avotiem un analīzes rezultātiem.

Zemāk uzskaitīts galvenais, kas jāiekļauj Pasākuma aprakstā.

- Apmeklētāju analīze.
- Dalībnieku analīze.
- Papildu piesaistītais personāls, Viesu skaits, brīvprātīgie, Dalībnieki, apsardze u.c.
- Pasākuma norises vietas ietilpības un infrastruktūras analīze Pasākuma laikā.
- Apmeklētības analīze.
- Pasākuma ietekme uz transporta industriju.
- Prominentās personas, kas ieradās uz Pasākumu un kā tās tika uzņemtas.

Pievērš uzmanību, ka par Apmeklētību tiek uzskatīts cilvēku pavadīto dienu skaits Pasākumā, nevis cilvēku skaits vai kāds cits kopums. Apmeklētības noteikšanai var izmantot vairākas metodes:

1. Visi Apmeklētības dati ir jau pieejami Organizatoriem, ieskaitot Viesu sadalījumu pa valstīm.
2. No kopējo pārdoto biļešu skaita un izsniegtajiem ielūgumiem aprēķina Apmeklētību, to attiecina pret anketu rezultātiem, tā iegūstot ārvalstu Viesu sadalījumu pa valstīm.
3. Nosakot kopējo pārdoto biļešu skaitu un to attiecinot pret Organizatoru datiem par faktisko Apmeklētību, jo daļa pārdoto biļešu un izsniegto ielūgumu netiek izmantoti. Faktiskās kopējās Apmeklētības dati pārsvarā ir pieejami no Pasākuma vietas pārvaldniekiem, jo Organizatori ir attiecīgās Pasākuma vietas. Piemēram, rīkotais ir *Arēnu Rīga kopā ar tās sniegtajiem pakalpojumiem – kasieri un biļešu kontroli, ieradusies cilvēki tiek uzskaitīti viņu datubāzēs*. Kopējie faktiskie Apmeklētības dati tiek attiecināti pret veiktajām aptaujām, lai noteiktu Viesu īpatsvaru pa valstīm.

Pievērš uzmanību, ka pārdotās biļetes ne vienmēr norāda Apmeklētību, jo uz Pasākumiem var pārdod biļetes, kas paredzētas vairākām dienām, spēlēm, mačiem utt., tātad Pētījuma veicējiem jāņem vērā dienu skaits, nevis biļešu skaits.

Autori iesaka izmantot 3.metodi. Gadījumos, ja trūkst kāda no nepieciešamajām sadaļām, var izmantot pārējās metodes. Ja Organizatoriem ir pilnīga un uzticama informācija par ārvalstu Viesu Apmeklētības īpatsvaru pa valstīm, Pētījuma veicējiem tā ir jāizmanto un jāpieņem kā uzticamāka informācija nekā no anketu rezultātiem iegūtais Viesu sadalījums. Apmeklētības un Dalībnieku ārvalstu īpatsvaru aprēķina šādi:

$$\text{Dalībnieku Apmeklētības ģipatsvars (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Dalībnieku Apmeklētība}}{\text{Kopējā Dalībnieku Apmeklētība}} \times 100$$

VIDĒJĀ APMEKLĒTĀJA ANALĪZE

Lieli sporta Pasākumi piesaista daudz ārvalstu Viesu un, lai labāk izprastu attiecīgā sporta veida piesaistīto publiku un tās paradumus, jāveic vidējā Apmeklētāja analīze. Tajā jāparedz konkrēti jautājumi.

- Dzimums, vecums, valsts piederība.
- Izmantotais transports, ar kuru nokļuva uz Latviju.
- Dienas tēriņi.
- Apmierinātība.

Uzskatāmībai Autori izstrādājuši vidējā ārvalstu Apmeklētāja īsu piemēru. Par pamatu ņemti Autoru izveidotā piemēra anketu rezultāti par ārvalstu Apmeklētājiem. Vidējais ārvalstu Apmeklētājs ir šāds:

Kaimiņvalstu pilsonis 68%. Ieradies no kaimiņvalstīm, proti, no Lietuvas 34%, Igaunijas 29% un no Krievijas 5%.

Ieradies uz Latviju ar dažādiem transporta veidiem, ir izteikts transportu veidu sadalījums pēc dalībvalstu piederības. Igauni un lietuvieši ieradās ar mašīnu, skandināvi ar prāmi un vācieši ar lidmašīnu.

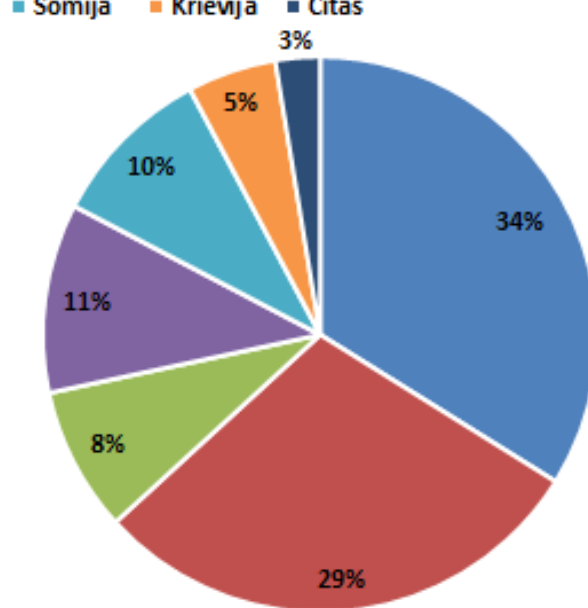
Pasākumu apmeklējuši kopā ar saviem draugiem 44% un ģimeni 27% Apmeklētāju.

Dienā tērējis: 31 EUR naktsmītnēm, 19 EUR izklaidēm, 16 EUR uzturam un citām izmaksām 12 EUR.

Par Pasākumu uzzinājis no internetā pieejamās informācijas.

Sniegto pakalpojumu kvalitāti Pasākuma vietā vērtēja kā labu un ļoti labu 84%, bet ārpus Pasākuma kā labu un ļoti labu vērtēja 78% Apmeklētāju.

GRAFIKS NR.4.2 VIDĒJAIS ĀRVALSTU APMEKLĒTĀJS⁵³

Dati no Autoru piemēra

Ja Dalībnieku Apmeklētība pārsniedz ārvalstu Viesu Apmeklētību, tad jāveic arī vidējā Dalībnieka analīze, piemēram, maratonā, soļošanā, orientēšanās utt. Kaut arī ārvalstu Apmeklētāju skaits bijis lielāks, vēlams noteikt vidējo Dalībnieku, ja Pasākums piesaistījis lielu Dalībnieku skaitu. Pārsvārā tas nepieciešams komandu sporta veidiem, kur komandu sastāvā ir sportisti, treneri, ārsti, apkalpojošais personāls un federāciju pārstāvji.

⁵³Dati iegūti no Organizatoru izveidoto anketu piemēru rezultātiem, aprēķinos izmantojot tikai ārvalstu Viesu datus.

PASĀKUMA SEZONALITĀTES ANALĪZE

Sezonalitātes analīze pēc Pasākuma norises sniedz ieskatu par to, kā Pasākums ir ietekmējis tūrisma plūsmu attiecīgajā periodā. Salīdzinot anketas datus ar pieejamajiem statistikas datiem un citiem informācijas avotiem, Pētījuma veicējiem jāspēj gūt pārskatu par Pasākuma ietekmi uz tūrisma attiecīgajā reģionā. Šai salīdzināšanai nepieciešams aplūkot gan vēsturiskos, gan aktuālos datus. Mazo un vidējo pasākumu Pētījuma veicējiem šī sadaļa nav obligāta.

NEPIECIEŠAMIE DATI UN INFORMĀCIJA

Galvenie informācijas ieguves avoti ir anketas, pārdoto biļešu skaits un CSP statistikas dati. Pētījuma veicējiem no šiem avotiem ir jāaplūko un jāanalizē informācija, kas attiecas uz tūrisma un sezonalitātes aspektiem.

- Kopējais Viesu skaits.
- PPP veiktā sezonalitātes analīze.
- CSP dati.

PPA sezonalitātes ietekmes analīzei nepieciešamie dati no CSP ir jāpieprasa izmantojot to pašu formu, kas atrodas PPP sezonalitātes analīzes daļā, tikai informācijas pieprasījumus jāpapildina ar jaunajiem periodiem līdz Pasākuma periodam, ieskaitot. Gadījumā, ja Organizatoram ir mainījušies kādi būtiski apstākļi (dalībvalstis, Pasākuma periods, tā norises vieta u.tml.), tad visa informācija jāpieprasa no jauna.

SEZONALITĀTES ANALĪZE

Sezonalitātes analīze PPA daļā, jākoncentrējas uz iegūtajiem Apmeklētības datiem no Anketas datu analīzes. Apmeklētības rezultāti tiek attiecināti pret novērotajām izmaiņām reģionālajos CSP datos. Paturot prātā, ka tūrisma sezonalitāte ietekmē uzņēmējdarbību, sadaļas analīzē jāiekļauj nepieciešamie jautājumi.

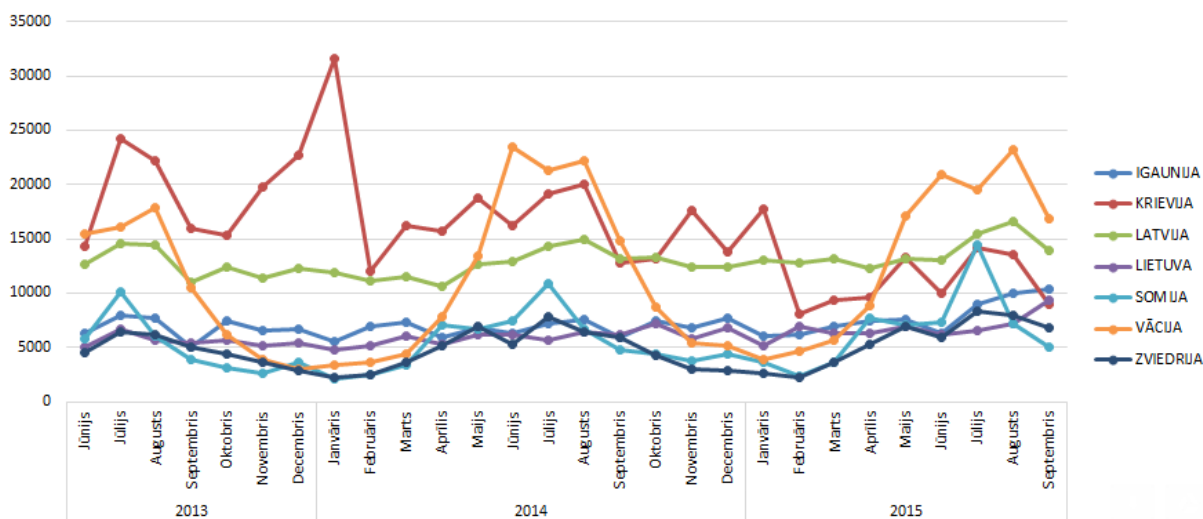
- Tūrisma un sezonalitātes īpatnības – Viesu apmešanās vietas Pasākuma laikā no anketu un CSP datiem.
- Viesu izmitināšana – atsauksmes un pieredze.
- Ārvalstu Viesu salīdzinājums ar visu ārvalstu tūrisma CSP datiem mēneša griezumā.
- Pasākuma tūrisma ietekmes novērtējums.

Apskatot piemēru, kas atrodams PPP daļā, papildus tam ir jāiekļauj visa aktuālā informācija par to, kā Pasākums ietekmējis tūrisma industriju, tūrisma mītnu noslogojumu, un vai darba gaitā iegūtie rezultāti no anketām atbilst CSP datiem.

Šā pētījuma ietvaros veiktajiem piemēriem ir izpratni vairojoša nozīme, proti, Pētījuma veicējiem pašiem jāizveido grafiki, tabulas un apraksti, ņemot vērā to Pasākumu specifiku, bet nezaudējot Autoru attēlotajos piemēros sniegto informāciju, kā arī salīdzināmie dati par citiem periodiem un PPP izteiktajām prognozēm. Lai Pētījums būtu vizuāli pārskatāms, uztverams un informatīvs lasītājam, datus un to atšķirības nepieciešams demonstrēt gan ar skaitliskajām vērtībām, gan procentuālajām variācijām, atspoguļojot tos arī tabulās un grafikos.

Sezonalitātes analīzes daļā Pētījuma veicējiem no anketu rezultātiem un datiem jālieto informācija, kas attiecas uz tūrisma industriju, jāsalīdzina ar CSP datiem. Vēlāk šie salīdzinājumi un pieņēmumi, būs jāvalidē ar CSP datiem. Tālāk redzams Autoru piemērs par apkālpoto ārvalstu Viesu sezonalitāti reģionā.

GRAFIKS NR.4.3 – APKALPOTO PERSONU SKAITS RĪGAS REĢIONĀ⁵⁴

Dati no CSP

Kā redzams grafikā Nr.4.3, dati apstiprina Apmeklētāju pieaugumu no Igaunijas un Lietuvas, kamēr pārējo dalībvalstu Viesi ir iekļāvušies sezonālītātes robežās. Piemēram, anketu un Organizatoru dati liecina par 1 981 lielu zviedru Apmeklētību, bet no CSP informācijas redzams, ka zviedru tūristi 2014.gada septembrī ieradās 5 978 un 2015.gada septembrī 6 808 cilvēku, un tas liecina, ka Pasākuma Viesi no Vācijas, Zviedrijas un Somijas izmantojuši naktsmītnes arī ārpus Rīgas reģiona. Jāņem vērā arī dati no anketām par ārzemju Viesu īpatsvaru, kas nav izmantojuši naktsmītnes un apmetušies citur.

SEZONALITĀTES DATU VALIDĒŠANA

Pēc CSP un anketu datu analīzes tūrisma sezonālītātes daļā izdarītie secinājumi un pieņēmumi ir jāpārbauda ar datu validēšanas metodi. Datu validēšanai izmanto gan CSP, gan VID datus (*skatīt PPA daļā esošās Pasākuma ekonomiskās ietekmes analīzes sadaļu par Pasākuma nodokļu ieņēmumu salīdzināšanu ar VID datiem - 95 lpp.*).

Pētījuma veicējiem obligāti nepieciešams izveidot trīs galvenās tabulas, lai tālāk spētu noteikt anketu datu uzticamību un Pasākuma ietekmi uz tūrisma naktsmītnu industriju un tās sezonālītāti.

- Naktsmītnu datu validācija: Anketas-CSP apkalpotās personas attiecīgajā mēnesī, salīdzinājums.
- Naktsmītnu datu validācija: Anketas-CSP pavadīto nakšu skaits attiecīgajā mēnesī, salīdzinājums.
- Pasākuma Apmeklētības ietekme uz reģiona tūrisma sektora rādītājiem.

Pētījuma veicējiem, kā jau minēts “Anketu analīze” daļā, Dalībnieku Apmeklētības sadalījumā pa valstīm jāņem vērā, ka to kopskaits pārsniedz 500 Dalībniekus. Dalībnieku Apmeklētība Autoru piemēros par sezonālītātes datu validēšanu netiek ņemta vērā iespējamā interešu konflikta dēļ (Autoru piemērā bija tikai 309 ārvalstu Dalībnieki). Ja Dalībnieku skaits ir pietiekams, tad tas jāiekļauj sekojošajās Sezonālītātes datu validēšanas analīzēs.

Autoru izveidotajā piemērā tiks salīdzināti attiecīgi dalībvalstu Apmeklētības dati, no kurām valstīm bijis visvairāk Apmeklētāju, jo visu iespējamo Apmeklētāju valstu uzskaitījums nebūtu objektīvs (Apmeklētāju sadaļā *Citas valstis* ir daudz dažādu valstu pārstāvji, kas ir pārāk mazā skaitā, lai to klātbūtne Pasākuma atsauktos uz CSP datiem), ar CSP informāciju par naktsmītnēs apkalpoto personu skaitu, kas atspoguļots nodaļas tabulā Nr.4.1.

⁵⁴Grafiks ir paredzēts kā piemērs, bet aplūkotā informācija ir patiesie dati, kas iegūti no CSP. Pētījuma veicējiem nepieciešams pieprasīt datus arī par vienu mēnesi pēc Pasākuma norises.

Apmeklētības datu salīdzināšanai izmanto CSP datus, attiecīgi salīdzinot anketas Apmeklētības datus (Mazo un vidējo Pasākumu Pētījumu Veicēji var izmantot Organizatoru rīcībā esošo informāciju vai kādā citā veidā iegūtus datus) ar vēsturiskajiem CSP datiem (izmantoti arī PPP) par ārvalstu apkalpoto personu skaitu periodā (mēnesis), iegūstot iespējamo Pasākuma radīto pieaugumu vai samazinājumu. Pasākuma radīto pieaugumu attiecīgā reģiona tūrisma mītnes iegūst no starpības, kas rodas, ja no Anketu datiem par attiecīgo valstu Apmeklētību atņem CSP datus par attiecīgo valsti noteiktā periodā. Salīdzināšanas nolūkos ir nepieciešams anketas datus attiecināt pret attiecīgo periodu divu gadu griezumā.

Pasākuma periodā radītās izmaiņas attiecīgās valsts apkalpoto personu skaitā

= attiecīgās valsts Apkalpotās personas Periodā (CSP)

– attiecīgās valsts Apkalpotās personas pagājušā gada Periodā (CSP)

TABULA NR.4.1 – NAKTSMĪTŅU DATU VALIDĀCIJA: ANKETAS-CSP, APKALPOTĀS PERSONAS⁵⁵

	Autoru piemēra dati	CSP apkalpotās personas septembrī			CSP 2015.gada sept. apkalpoto personu skaita pret:	
Valstis	Apmeklētība	2015.gadā	2014.gadā	2013.gadā	2014.gada sept.,	2013.gada sept.,
Lietuva	6 088	9 410	6 155	5 465	3 255	3 945
Igaunija	5 273	10 428	5 985	5 030	4 443	5 398
Vācija	1 515	16 869	14 881	10 495	1 988	6 374
Zviedrija	1 981	6 808	5 978	5 026	830	1 782
Somija	1 719	4 992	4 825	3 928	167	1 064

Dati no anketām un CSP

Autoru izveidotā piemērā ārvalstu fanu Apmeklētība bija **17 973**. No tabulas Nr.4.1 var secināt, ka Rīgas tūrisma mītnēs ir novērojams pieaugums no visiem dalībvalstu pilsoņiem. Kopumā 2015.gada septembrī Rīgas tūrisma mītnēs tika apkalpotas **126 736⁵⁶** personas (ieskaitot latviešus). Kā arī, ka Pasākuma ietekme uz Rīgas reģionā esošo tūrisma bija būtiska, un CSP dati apstiprina Pasākuma ietekmi uz tūrisma kopumā, jo Pasākuma periodā 2015.gada septembrī ārzemju viesu skaits pieauga no tādām dalībvalstīm kā Vācija, Lietuva, Igaunija, Somija un Zviedrija.

Kā jau augstāk minēts, Pētījuma veicējiem nepieciešams izveidot arī otru tabulu pēc Tabulas Nr.4.1 piemēra, kur galvenais radītājs no CSP datiem ir *pavadītās nakts*, lai apzinātu Pasākuma Apmeklētības iespaidu uz industriju un spētu veikt pieņēmumus par Anketu datu uzticamību.

Augstāk sniegtais Autoru piemērs ir veidots uzskatāmības vairošanai un metodikas attēlošanai, jo, vērtējot Pasākuma ietekmi uz tūrisma industriju, jāņem vērā, ka šī pētījuma ietvaros Apmeklētība ir definēta kā Apmeklētāju un Dalībnieku pavadītais dienu skaits Pasākumā tā norises laikā. Tātad pilnvērtīgu datu ieguvei nepieciešams salīdzināt ārvalstu Apmeklētību pret CSP rādītāju: naktsmītnēs pavadīto dienu skaitu.

Apmeklētības datu salīdzināšanai izmanto CSP datus, attiecīgi salīdzinot anketas Apmeklētības datus ar vēsturiskajiem CSP datiem par ārvalstu Viesu pavadīto nakšu skaitu periodā (mēnesis), iegūstot iespējamo Pasākuma radīto pieaugumu vai samazinājumu. Pasākuma radīto pieaugumu attiecīgā reģiona tūrisma mītnēs iegūst no starpības, kas rodas, ja no Anketu datiem par attiecīgo valsti atņem CSP datus par attiecīgo valsti noteiktā periodā. Salīdzināšanas nolūkos ir nepieciešams anketas datus attiecināt pret attiecīgo periodu divu gadu griezumā.

⁵⁵ Dati iegūti no Organizatoru izveidoto anketu piemēru rezultātiem, aprēķinos izmantojot tikai ārvalstu Viesu datus. CSP dati par „Rīgas tūristu mītnēs apkalpotās personas sadalījumā pa valstīm”.

⁵⁶ CSP dati par „Rīgas tūristu mītnēs pavadītās nakts sadalījumā pa valstīm”.

Pasākuma periodā radītās izmaiņas attiecīgās valsts pavadīto nakšu skaitā

= attiecīgās valsts tūristu Pavadītās nakts Periodā (CSP)

– attiecīgās valsts tūristu Pavadītās nakts pagājušā gada Periodā (CSP)

TABULA NR.4.2 – NAKTSMĪTŅU DATU VALIDĀCIJA: ANKETAS - CSP, PAVADĪTĀS NAKTIS⁵⁷

	Autoru piemēra dati	CSP pavadītās nakts septembrī			CSP pavadītās nakts pieaugums pret 2015.gada sept.	
Valstis	Apmeklētība	2015.gadā	2014.gadā	2013.gadā	2014.gada sept.,	2013.gada sept.,
Lietuva	6 088	14 719	8 883	8 046	5 836	6 673
Igaunija	5 273	17 261	8 478	7 173	8 783	10 088
Vācija	1 515	29 098	28 603	20 099	495	8 999
Zviedrija	1 981	10 743	9 250	8 326	1 493	2 417
Somija	1 719	8 283	8 399	6 729	-116	1 554

Dati no anketām un CSP

Apmeklētības dati no anketām gandrīz viennozīmīgi norāda, ka Pasākums ir palielinājis visu augstāk minēto Apmeklētību pa valstīm Rīgas tūristu mītnēs 2015.gada septembrī pēc rādītāja: pavadīto nakšu skaits. Nelielas neskaidrības rada Vācijas un Somijas Apmeklētības rādītāji pret CSP datiem. Rezultātā tiek secināts, ka anketu dati par tūrisma nozari (izmantotajām naktsmītnēm) ir pamatoti un uzticami.

Pētījuma veicējiem jāņem vērā arī iepriekšējie sporta un kultūras Pasākumi, kas ietekmējuši sezonālītāti, piemēram, Dziesmu un Deju svētki Rīgā (ik pēc 5 gadiem), Eurobasket2015, Pasaules koru olimpiāde utt.

Ja anketu dati par tūrisma nozari (izmantotajām naktsmītnēm) ir pamatoti un novērtēti kā uzticami, lai noteiktu kopējo Pasākuma ietekmi, nepieciešami dati no CSP par kopējo reģionā (autoru piemērā - Rīgas) tūrisma mītnēs pavadīto nakšu skaitu. Autoru piemērā izmantotais periods ir 2015.gada septembris, un pavadīto nakšu skaits tajā bija 237 177.

Nosakot Pasākuma Apmeklētības ietekmi uz reģiona tūrisma sektora rādītājiem, nepieciešams izmantot rādītājus – gan Apkalpoto personu skaits, gan Apmeklētāju pavadītās nakts. Izmantojot CSP datus par attiecīgā perioda kopējiem rādītājiem, visus datus par Pasākuma ietekmi attēlo šādi – kopējos anketas rezultātus par ārvalstu Viesiem attiecina pret CSP datiem gan par apkalpoto personu skaitu, gan to pavadītajām naktīm attiecīgajā periodā.

$$\text{Ārvalstu Apmeklētāju ietekme uz Apkalpotajām personām (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Apmeklētība}}{\text{Apkalpotās Personas kopā}} \times 100$$

$$\text{Ārvalstu Apmeklētāju ietekme uz Pavadītajām naktīm (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Apmeklētība}}{\text{Pavadītās nakts kopā}} \times 100$$

TABULA NR.4. 3 – PASĀKUMA APMEKLĒTĪBAS IETEKME UZ REĢIONA TŪRISMA SEKTORA RĀDĪTĀJIEM

Kopējā Pasākuma ārvalstu Apmeklētība	17 973
Apkalpotās personas KOPĀ	126 736
Pavadītās nakts – Apmeklētība KOPĀ	237 177
Ietekme uz apkalpotajām personām	14,18%
Ietekme uz pavadītajām naktīm	7,58%

Dati no Autoru piemēra anketu rezultātiem un CSP

⁵⁷Dati iegūti no Organizatoru izveidoto anketu piemēru rezultātiem, aprēķinos izmantojot tikai ārvalstu Viesu datus. CSP dati par „Rīgas tūristu mītnēs pavadītās nakts sadalījumā pa valstīm”.

Pētījuma veicējiem jāņem vērā, ka Autoru piemērā kopējās Apmeklētības dati ir iegūti no Organizatoriem, un Apmeklētība pa valstīm tika izrēķināta no anketu rezultātiem. CSP dati varētu parādīt variācijas Pasākuma dalībvalstu Viesu īpatsvarā, kas tika ģenerēts no anketu analīzes veiktajiem rezultātiem un pieņēmumiem.

Salīdzinājumam ar VID datiem Pētījuma veicējiem nepieciešams izmantot PPA daļā esošās Pasākuma ekonomiskās ietekmes analīzes sadaļu par Pasākuma nodokļu ieņēmumu salīdzināšanu ar VID datiem. Sezonalitātes sadaļai nav jādublējas ar iepriekš minēto Pētījuma sadaļu, jo primārais mērķis ir noteikt ietekmi uz Latvijas tautsaimniecību, kur arī VID datu validācijai ir lielāka nozīme. Līdz ar to šajā sadaļā var izmantot minētas sadaļas analīzes informāciju, rezultātus un secinājumus.

No PPA nodokļu ieņēmumu validēšanas sadaļas ar VID datiem analizējot Autoru piemēra informāciju par naktsmītnu un ēdināšanas uzņēmumu maksāto PVN oktobra periodā (vairākums uzņēmumu par septembra aprēķinātajiem nodokļiem norēķinās nākamajā mēnesī), redzami pozitīvi aspekti PVN pieaugumam pret iepriekšējiem periodiem, attiecīgi pret 2014.gada oktobra PVN datiem ēdināšanā 18% un naktsmītnēm 5%. Tas nav dabiskais pieaugums (dabisks pieaugums vai samazinājums ir izmaiņas, kas seko kopējām industrijas izmaiņām), un ir pamats uzskatīt, ka Pasākums šos VID datus ir ietekmējis.

Līdz ar to papildus pievienojot Anketu datu validāciju ar VID datiem Autoru piemērā un analizējot sezonalitāti, rodas šādi secinājumi.

- No tabulas Nr.4.2 var secināt, ka igauņu īpatsvars ir bijis lielāks, nekā par to liecināja anketu analīze, tomēr anketu dati par naktsmītnēm ir uzskatāmi par uzticamiem.
- VID dati par ienākumiem no Rīgas reģionā esošajiem naktsmītnu un ēdināšanas uzņēmumiem apstiprināja neparastu pieaugumu nodokļu maksājumos, attiecīgi pret 2014.gada oktobra PVN datiem ēdināšanā 18% un naktsmītnēm 5%.
- Kopējā Pasākuma ietekme uz tūrisma sektoru (naktsmītnēm Rīgas reģionā) bija 7,58%, ko papildus apstiprina VID dati par naktsmītnu PVN ienākumu pieaugumu par 5%.
- Ņemot vērā, ka minētais Pasākums nav ikgadējs, pievērst uzmanību, ka tas ietekmējis tūrisma datus, kā rezultātā nākamo gadu tūrisma dati septembrī var būt zemāki.
- Pasākuma kopējā ārvalstu Apmeklētība ietekmējusi industrijas apmeklētības pieaugumu un bez tā norises būtu vērojams dabīgs ierastais kritums ārvalstu tūristu skaitā.

Apvienojot Apmeklētības datus ar CSP un VID datiem, kas attiecas uz naktsmītnēm un ēdināšanu (restorāni, bāri un kafejnīcas), Pētījuma veicējiem jāspēj secināt, vai anketu dati, kas attiecināmi uz tūrisma industriju, ir uzticami un līdz ar to, vai sezonalitātes sadaļā veiktie pieņēmumi ir pamatoti. Izprotot to, ka vispārīgās analīzes daļa koncentrējas uz Pasākuma ietekmējošiem faktoriem, kas netiešā veidā iespaido Pasākuma radīto ekonomisko ietekmi, turpmāk šī Pētījuma ietvaros tiks vērtēti iepriekšējās daļās apkopotā informācija un dati, lai noteiktu Pasākuma ietekmi uz Latvijas tautsaimniecību.

PASĀKUMA EKONOMISKĀS IETEKMES ANALĪZE

Pēc pasākuma ekonomiskās ietekmes analīzes procesā Pētījuma veicējiem jābalstās uz uzticamiem datu avotiem, piemēram, grāmatvedības datiem, pārdoto biļešu skaitu un aptaujas anketu rezultātiem. Apmeklētāju un Dalībnieku veiktie tēriņi gan Pasākuma ietvaros, gan ārpus tā tiek uzskatīti par svarīgāko ienākumu ģenerēšanas avotu valsts ekonomikā, līdz ar to šīs informācijas analīzei ir jāpievērš īpaša uzmanība. Pašmāju Viesu radītie tēriņi kopā ar ārvalstu Viesu tēriņiem tiks izmantoti, lai noteiktu kopējo Pasākuma radīto ekonomisko ietekmi uz reģionu (novads, pilsēta utt.), kas tiks salīdzināta ar VID datiem. Pasākuma ekonomiskās ietekmes noteikšanā uz valsts tautsaimniecību tiks ņemti vērā dati no ārvalstu Viesiem, kā arī citi dati, kas piesaista ārvalstu naudas līdzekļus.

Pašmāju Viesu radītā ietekme tiek apskatīta tikai reģionālā līmenī, bet ietekme uz valsti netiek ņemta vērā, jo Pasākums nodrošina aktivitātes, kas saistītas ar standarta patēriņa raksturu, tāpēc nav pamatojams, ka vietējo Apmeklētāju iztērētie naudas līdzekļi netiktu iztērēti citām patēriņa aktivitātēm, ja Pasākums nenorisinātos valsts teritorijā. Ekonomiskās analīzes apakšdaļas apskatīs arī aspektu, kā Pasākums ietekmētu naudas līdzekļu kustību, ja tas nenorisinātos valsts teritorijā.

Pētot un analizējot ekonomisko ietekmi pēc Pasākuma, Pētījuma veicējiem nepieciešams vadīties pēc Autoru izveidotajām tabulām, kā arī izveidot un lietot līdzīga veida tabulas sava pētījuma ietvaros. Šāda pieeja palīdz strukturēt informāciju noderīgi, jo ļauj ērti PPP daļā veiktās analīzes datus salīdzināt ar faktisko datu analīzi, kā arī ļauj daudz vieglāk saskatīt attiecīgo datu un nepieciešamo rezultātu nozīmi gan Maza un vidēja, gan liela Pasākuma novērtēšanā.

Šajā sadaļā tiks aplūkota faktiskā informācijas piemēri par Pasākuma ienākumiem un izdevumiem, arī sniegti praktiski piemēri, kā šo informāciju lietot analīzē. Visi šāda veida piemēri ir paredzēti, lai Pasākumu Pētījuma veicēji nākotnē spētu efektīvi izmantot pieejamos datus Pasākumu ekonomiskās ietekmes analīzē. Lai Pētījums būtu vizuāli pārskatāms, uztverams un informatīvs lasītājam, datus un to atšķirības nepieciešams demonstrēt gan ar skaitliskajām vērtībām, gan procentuālajām variācijām, atspoguļojot tos arī tabulās un grafikos. Mazo un vidējo pasākumu Organizatoriem ir jāpievērš uzmanība, vai attiecīgās sadaļas viņiem ir obligāti jāaizpilda.

NEPIECIEŠAMIE DATI UN INFORMĀCIJA

Pasākuma ekonomiskās ietekmes analīzei ir nepieciešami PPP veiktās Pasākuma ekonomiskās analīzes rezultāti, aprēķini un izmantotie dati, kā arī zemāk norādītā informācija.

- Dati no vispārīgās daļas par:
 - Apmeklētību.
 - Viesu skaitu sadalījums pēc valsts piederības (iesk. pašmāju Viesus).
 - Biļešu pārdošanas apjomi.
- Pasākuma Organizatoru finansiālā informācija:
 - Ienākumu posteņi.
 - Izmaksu posteņi.
- Apmeklētāju anketu rezultāti.
- Dalībnieku anketu rezultāti.

Tā kā anketēšana obligāta ir tikai lielo Pasākumu Pētījumu veicējiem un Organizatoriem, Mazo un vidējo Pasākumu Pētījumu veicēji anketēšanas vietā var izmantot datus, kas iegūti no CSP, par ārvalstu Viesu vidējiem dienas tēriņiem. Ja CSP dati ir atjaunoti (arī vēsturiskie dati), tad jāizmanto jaunie dati, nevis iepriekš iegūtā informācija no PPP. Līdz ar to Mazo un vidējo pasākumu Pētījuma veicējiem, kas neizmantoja anketēšanas metodi, ir nepieciešams iegūt datus no CSP datubāzes "Transports un tūrisms". Datus iegūst

no datu tabulas TUG13 – Ārvalstu vairākdienu ceļotājus raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm⁵⁸ par ārvalstu Viesu vidējiem dienas tēriņiem Latvijā.

TABULA NR.5.1 – ĀRVALSTU APMEKLĒTĀJU VEIKTIE TĒRIŅI

Analīze	Tabulas nr.	Periods	Reģions	Analīzes mērķis
Ārvalstu Apmeklētāju veiktie tēriņi	TUG13	Pēdējie 2 gadi (pa gadiem)	n/a	Noskaidrot aptuveno naudas līdzekļu ieplūdumu Latvijā, kas radies, organizējot sporta Pasākumu Latvijā

Dati veidoti pēc CSP informācijas

Sporta Pasākuma norises laikā Apmeklētāji uzturējās Pasākuma norises reģionā, kas viņiem neizbēgami radīja vajadzību pēc dažāda veida precēm un pakalpojumiem, piemēram, naktsmītnēm, ēdiena un transporta, tādēļ nepieciešams apskatīt anketu datus par Apmeklētāju vidējiem tēriņiem, lai aplēstu Apmeklētāju iztērētos naudas līdzekļus Pasākuma norises reģionā. Mazo un vidējo pasākumu Pētījuma veicēji var izmantot arī citus datus, ja tie ir pietiekami uzticami.

Lielo Pasākumu ietekmei ir jābūt saskatāmai arī nodokļu ieņēmumos, līdz ar to tiem būs jāveic no anketu datiem aprēķināto nodokļu analīzes validēšana. Tā kā PPA ekonomiskajā sadaļā (apakšnodaļā – Pasākuma radītie nodokļu ieņēmumi) tiks veikta PVN analīze, Pētījuma veicējiem būs nepieciešams pieprasīt faktiskus nodokļu ieņēmumu apjomus no VID. PVN datu pieprasījumu var sastādīt brīvā formā, Autoru veidots pieprasījuma formas paraugs atrodams Pielikumā Nr.2 – „VID datu pieprasījums”, sadaļā: Datu pieprasījuma forma. Pieprasījumā obligāti jāiekļauj šāda informācija:

- Pētāmo nodokļu nosaukums – PVN.
- Laika periods mēnešos – 3 gadiem, piemēram, no 2014. gada janvāra līdz 2016. gada janvārim.
- Nodokļu maksātāju loks pēc teritoriālā plānošanas reģiona, piemēram, Rīgas plānošanas reģions.
- Nodokļu maksātāju loks pēc saimnieciskās darbības statistiskā klasifikācijas NACE 2 redakcijas.

Nepieciešamo NACE kodu sarakstu, kas atrodams Pielikumā Nr.2 – „VID datu pieprasījums”, sadaļā: NACE kodi, jāpievieno jau augstāk minētajai pieprasījuma formai. Pieprasījumi jānosūta uz e-pasta adresi: NP.lietvediba@vid.gov.lv.

Datu validēšanas un Pētījuma datu uzticamības vairošanas nolūkos iegūtie nodokļu ieņēmumi no anketas datu analīzes jāsalīdzina ar VID nodokļu ieņēmumiem Pasākuma norises reģionā, lai Pētījuma veicēji ar validācijas palīdzību apstiprinātu vai noliegtu analīzes gaitā veiktos secinājumus un pieņēmumus. Turpmāk ekonomiskās analīzes ietvaros veiktās analīzes tiecas uz Pētījuma mērķi, kas ir Pasākuma ietekmes uz valsts ekonomiku noteikšana.

⁵⁸Datu tabula TUG13. ārvalstu vairākdienu ceļotājus raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm. Pieejams: (http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0130.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

PASĀKUMA TIEŠO IENĀKUMU UN IZDEVUMU STRUKTŪRA

Pētījuma veicējiem jāapzina visi tiešie ienākumi un izdevumi, kas saistīti ar Pasākuma organizēšanu. Tiešos ienākumus veido piesaistītie naudas līdzekļi Pasākumam, kā ienākumi no sponsoriem, valdības un pašvaldības dotācijas, biļešu ienākumi un citi ar Pasākumu rīkošanu saistītie ienākumi. Pasākuma tiešo izmaksu pozīcijas galvenokārt ietver norises vietas nomas maksu, licenču izmaksas, sakaru un translāciju nodrošināšanas izmaksas, nepieciešamā personāla algošanas izmaksas, tiesnešu un komandu uzturēšanas izmaksas un citas izmaksu pozīcijas. Izmaksu struktūra ir jāsadala tā, lai būtu saprotams, kādi ienākumi un kādas izmaksas ir saistītas ar pašmāju naudas līdzekļiem un kāda ir ārvalstu naudas līdzekļu līdzdalība. PPA aprakstītajai izmaksu un ienākumu struktūrai jāsakrīt ar PPP daļā aprakstīto struktūru, kā arī jebkuras vērā ņemamas izmaiņas no plāna ir jāpamato. Šajā nodaļā aprakstītajām izmaksām un ienākumiem ir jāsakrīt ar Pasākuma oficiālo finansiālo informāciju. Organizatoriem ir jānodrošina, ka Pasākuma finanšu informācija tiek nodalīta no viņu ikdienas saimnieciskās darbības naudas plūsmas.

TABULA NR.5.2 – PASĀKUMA TIEŠO IENĀKUMU STRUKTŪRAS SALĪDZINĀJUMS AR PLĀNU (EUR)⁵⁹

Pasākuma tiešo ienākumu struktūras salīdzinājums			
Pozīcija	Prognozētā summa	Faktiskā summa	Starpība %
Biļešu ieņēmumi	600 000	728 000	21%
Ieņēmumi no sponsoriem	80 000	80 000	0%
Iemaksas no ārvalstu federācijām	70 000	90 000	29%
Pašvaldības dotācija	50 000	50 000	0%
Valsts dotācija	200 000	200 000	0%
Peļņas sadales līgumu ienākumi	40 000	35 000	-13%
Kopā	1 040 000	1 183 000	14%
bez valsts	840 000	983 000	17%

Dati no Autoru piemēra

Pētījuma veicējiem ir jāizveido tabula, kas aptver PPP plānoto ienākumu daļu, un jāizveido salīdzinājums ar faktisko informāciju par gūtajiem ienākumiem. Kā redzams piemērā, tabulu veidojot, procentuāli jānorāda starpība pēc formulas: no faktiskās summas atņemot prognozēto summu un rezultātu dalot ar faktisko summu, to attiecīgi reizinot ar 100, lai iegūtu procentuālo lielumu:

$$\text{Vienas pozīcijas Variācija/Starpība (\%)} = \frac{(\text{Faktiskā summa} - \text{Prognozētā summa})}{\text{Prognozētā summa}} \times 100$$

Par visām pozīcijām, kurās izmaiņas ir lielākas par 10%, jāsniedz pamatojums par to, kādēļ šādas izmaiņas ir notikušas, kā arī ir nepieciešams izskaidrot jaunu pozīciju rašanos.

Autoru Pasākuma piemērā pirmais pozīciju postenis, kas jāpamato, ir biļešu ieņēmumi, kuros novērojams 128 000 EUR pieaugums no prognozētās summas, tā palielinājusies Apmeklētības pieaugumu dēļ, ko var izskaidrot ar labvēlīgajiem laika apstākļiem un līdz ar to lielās pašmāju Apmeklētības dēļ.

Iemaksas no ārvalstu federācijām, kas bija paredzētas preses telpu labiekārtošanai, arī pieauga, jo Pasākumam pieteicās vēl Igaunijas federācija, kurai bija jānodrošina atsevišķa studija, tā radot faktiskās summas pieaugumu par 20 000 EUR. Kopumā Pasākuma ienākumi pieauga par 10% attiecībā pret plānotajām izmaksām, proti, par 143 000 EUR.

⁵⁹Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēru rezultātiem. Pētījuma veicējiem nepieciešams šos datus iegūt no Organizatoriem. Prognozēto jau PPP analizē un Faktiskās summas pēc Pasākuma norises.

Pētījuma veicējiem, apzinot Organizatoru ienākumus, ir nepieciešams analizēt arī tos izdevumus, kas radušies Pasākuma dēļ. Izveidota tabula Nr.5.3 par Organizatoru izmaksām, kas pēc šā Pētījuma metodikas jāsalīdzina ar plānotajām izmaksām.

TABULA NR.5.3 – PASĀKUMA TIEŠO IZMAKSU STRUKTŪRAS SALĪDZINĀJUMS AR PLĀNU (EUR)⁶⁰

Pasākuma tiešo izmaksu struktūras salīdzinājums			
Pozīcija	Prognozētā summa	Faktiskā summa	Starpība %
Teritorijas nomas maksa	200 000	200 000	0%
Teritorijas labiekārtošanas izmaksas	150 000	194 000	29%
Licences izmaksas	250 000	250 000	0%
Tiesnešu izmitināšanas izmaksas	85 000	92 000	8%
Personāla izmaksas	100 000	130 000	30%
Mārketinga un translācijas izmaksas	95 000	96 000	1%
Citas izmaksas	80 000	76 000	-5%
Kopā	960 000	1 038 000	8%
Bez licences	710 000	788 000	11%

Dati no Autoru piemēra

Veicot aprēķinus ar augstāk norādīto formulu starpības procentu iegūšanai, Pētījumu veicējiem ir jāveic augstāk esošās tabulas Nr.5.3 izveide. Par visām pozīcijām, kurās izmaiņas ir lielākas par 10%, jāsniedz pamatojums, kādēļ šādas izmaiņas ir notikušas, jāizskaidro jauno pozīciju rašanās.

Aplūkojot tabulu Nr.5.3, var redzēt, ka personāla izmaksas bijušas par 23% lielākas, nekā prognozēts. Personāla izmaksas pieauga, jo radās papildu nepieciešamība pēc atbalsta personāla, kas nodarbojās ar informācijas sniegšanu Apmeklētājiem, biļešu kontroli, papildu apsargu nolīgšanu, fanu aptauju veikšanu u.tml. Aprakstot, aplūkojot un analizējot Pasākuma tiešos ienākumus un izdevumus, jāsalīdzina kopsummas ar plānotajiem lielumiem, jānosaka lielākās variācijas un jāizprot, vai Pasākuma rīkošana pati ir spējusi sevi atpelnīt.

Pasākums kopā piesaistīja **1 183 000 EUR**, tas ir par 12% vairāk, nekā bija gaidīts. No kopējiem ienākumiem lielākā daļa biļešu ienākumi 62%, par 18% vairāk, nekā paredzēts, un valsts dotācija 17%. Kaut gan ir kopējais Apmeklētības pieaugums, ienākumi no peļņas sadales līgumiem bija tikai 3% un pat samazinājās no paredzētā apjoma par 14%. Arī Pasākuma izmaksas palielinājās līdz **1 038 000 EUR**, attiecīgi par 8% vairāk, nekā prognozēts. Tas gan izskaidrojams ar Lgaunijas federācijas ierašanos, kas arī palielināja teritorijas labiekārtošanas izmaksas par 23%. No kopējām izmaksām lielākais kopums palika, kā prognozēts, attiecīgi licences izmaksas bija 24%, teritorijas nomas maksa 19% un teritorijas labiekārtošanas izmaksas 19%.

Pasākuma veicējiem ir jāizveido tabula, kas aptver PPP plānoto ienākumu un izdevumu salīdzinājumu ar faktiskajiem datiem, pēc tās jānosaka valsts finanšu līdzdalības nepieciešamība Pasākuma norises organizēšanā. Par visām pozīcijām, kurās izmaiņas ir lielākas par 10%, jāsniedz pamatojums, kādēļ šādas izmaiņas ir notikušas, kā arī jāizskaidro jaunu pozīciju rašanās.

Autoru veidotajā piemērā tabulā Nr. 5.4 var redzēt, kādi analīzes rezultāti jāiekļauj tās veidošanā, lai uzskatāmi attēlotu piesaistīto valsts līdzekļu nepieciešamību. No kopējiem Pasākuma ienākumiem ir jāatņem kopējās Pasākuma izmaksas, lai noteiktu Pasākuma peļņas/zaudējumu apmēru. Papildus kopējiem peļņas apmēriem ir nepieciešams salīdzināt, kāda būtu Pasākuma peļņa/zaudējumi bez valsts līdzfinansējuma. Attiecīgi no kopējiem Pasākuma ienākumiem ir jāatņem valsts dotāciju apjoms un kopējās Pasākuma izmaksas.

⁶⁰Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra rezultātiem. Pētījuma veicējiem nepieciešams šos datus iegūt no Organizatoriem. Prognozēto jau PPP analīzē un Faktiskās summas pēc Pasākuma norises.

$$PZA = \text{Ienākumi} - \text{Izdevumi}$$

$$PZA = (\text{Ienākumi} - \text{Valsts līdzfinansējums}) - \text{Izdevumi}$$

TABULA NR.5.4 – PASĀKUMU TIEŠO IENĀKUMU UN IZDEVUMU SALĪDZINĀJUMS AR PLĀNOTO (EUR)⁶¹

Pozīcijas	Plānotais	Faktiskais
Pasākuma ienākumi	1 040 000	1 183 000
Pasākuma izmaksas kopā	960 000	1 038 000
Peļņa/Zaudējumi	80 000	145 000
Ienākumi bez valsts dotācijām	840 000	983 000
Pasākuma izmaksas kopā	960 000	1 038 000
Peļņa/Zaudējumi	-120 000	-55 000

Dati no Autoru piemēra

Pasākumu tiešo ienākumu un izdevumu kopsummas nepieciešams salīdzināt pēc parauga, ko var redzēt tabulā Nr.5.4. Šāda informācija ir nepieciešama, lai būtu skaidrs, vai Pasākums spēj pats sevi atpelnīt. Šis aspekts ir svarīgs gan investoriem, sponsoriem, gan valstij. Iepriekšminētajā tabulā, kurā parādīts, kādi ir kopējie Pasākuma ienākumi un izdevumi, uzmanība būtu jāpievērš Pasākuma peļņai un zaudējumiem gan ar, gan bez valsts dotācijām. Pētījuma veicējiem pēc tiešo ienākumu un izdevumu salīdzinājuma ar plānoto analīzes, jāizdara secinājumi par valsts līdzfinansējuma nozīmi Pasākuma norises organizēšanā.

Piemērā Pasākuma ienākumi pieauga par 12%, bet izmaksas palielinājās par 8%. Abus faktorus galvenokārt ietekmēja Apmeklētības pieaugums. Saskaņā ar pašreizējo informāciju, Pasākums nebūtu finansiāli sekmīgi noticis bez valsts līdzekļu piesaistes. No Autoru piemēra tiek secināts, ka Pasākums spēj nest peļņu tikai kopā ar valsts dotācijām, tādējādi bez valsts līdzfinansējuma Pasākuma norise šādā veidā nebūtu iespējama. PPP pamatotā informācija par nepieciešamajiem valsts līdzekļiem ir bijusi korekti noteikta, kas arī atspoguļojās PPA analīzē.

PASĀKUMA BUDŽETA IETEKME UZ NAUDAS LĪDZEKĻU KUSTĪBU

Ārvalstu naudas līdzekļu kustība no Organizatoru ienākumiem un izmaksām ir svarīgs faktors, lai noteiktu Pasākuma radīto ietekmi uz tautsaimniecību. Svarīgi ir analizēt, kādi ienākumi Pasākumam ieplūst no ārvalstīm un kādam nolūkam tie paredzēti. Jābūt izpratnei arī par to, kādi izmaksu posteņi tiešā veidā aizplūst no valsts. Zemāk norādīti divi standarta situāciju piemēri, kas ietekmē Pasākumus Latvijā.

- Ārvalstu federācijas maksā par savu Dalībnieku izmitināšanu Organizatoriem, kas savukārt mijiedarbojas ar Dalībnieku dienas izmaksām.
- Organizatori piesaista naudu no valsts, lai segtu izmaksas, kas paredzētas starptautisko federāciju dalības maksām – vietējie naudas līdzekļi tiek samaksāti citās valsts organizācijai.

Pēc iepriekšējās sadaļas norādītās informācijas jāanalizē naudas līdzekļu kustība. Pēc autoru piemēra Pasākumu Organizatori papildus piesaistīja 90 000 EUR no ārvalstu federācijām, kas paredzēti mediju vajadzībām paredzēto telpu pielāgošanai valstu prasībām. Tā kā piesaistītie līdzekļi tika iztērēti Pasākumu norises vietas uzlabošanai, var droši uzskatīt, ka izmaksas efektīvi ģenerēja ārvalstu naudas līdzekļu piesaisti ekonomikai.

Lai organizētu Pasākumu Latvijā, tā Organizatoriem jāsamaksā par licenci starptautiskajai federācijai 250 000 EUR. Tā kā naudas līdzekļi tiek pārskaitīti ārvalstīs esošai organizācijai, tas negatīvi ietekmē naudas līdzekļu kustību. Lai gan daļa no licences maksas tika izmantota, lai segtu IT un telekomunikāciju izmaksas,

⁶¹Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēru rezultātiem. Pētījuma veicējiem nepieciešams šos datus iegūt no Organizatoriem. Prognozēto jau PPP analīzē un Faktiskās summas pēc Pasākuma norises.

tas nenozīmē, ka samaksātā naudas līdzekļu daļa ir nonākusi valsts ekonomikā. Trešo pušu finanšu informācija nevar tik lietota pētījuma veikšanā bez iepriekšējas saskaņošanas IZM.

Pētījuma veicējiem, apzinot Pasākuma radīto naudas līdzekļu kustību no Organizatoru ienākumiem un izdevumiem, ir jāizveido sekojošā tabula. Pētījuma veicējiem no Pasākumu Organizatoru tiešo ienākumu un izdevumu struktūras ir jāspēj noteikt, kādi posteņi ietekmēja naudas līdzekļu kustību, ņemot vērā faktu, ka Pasākumu bijēju ienākumi netiek analizēti. No visiem posteņiem, kas nodrošina naudas piesaisti valsts ekonomikai no ārvalstīm, ir jāatņem visas pozīcijas ar naudas līdzekļiem, kas aizplūst no valsts ekonomikas, nonākot pie kopējās naudas līdzekļu kustības bilances, kas izriet no Pasākumu Organizatoru ienākumu un izdevumu budžeta.

Zemāk tabulas formā parādīti pozitīvie un negatīvie posteņi, kas ietekmē naudas līdzekļu kustību Pasākuma organizēšanā. No piemēra aprakstītā izriet, ka naudas līdzekļu kustība ir negatīva 160 000 EUR apmērā.

Pasākuma budžeta naudas līdzekļu kustības balance

= Ienākošie ārvalstu naudas līdzekļi – Izejošie naudas līdzekļi uz ārvalstīm

TABULA NR.5.5 – NAUDAS LĪDZEKĻU KUSTĪBA NO PASĀKUMA ORGANIZATORIEM⁶²

Posteņi, kas pozitīvi ietekmē naudas līdzekļu kustību, EUR	
Iemaksas no ārvalstu federācijām	90 000
Posteņi, kas negatīvi ietekmē naudas līdzekļu kustību, EUR	
Licences izmaksas	250 000
Naudas līdzekļu kustības balance EUR	-160 000

Dati no Autoru piemēra

Sadaļā iegūto informāciju nedrīkst apkopot ar sadaļu par Viesu radītu tēriņu radīto ietekmi, jo šie dati var pārklāties, tad ietekme uz nozaru ienākumiem būtu maldinoša.

Sadaļas rezultāti pēc tam tiks izmantoti, analizējot Pasākuma ietekmi uz valsts ekonomiku, un jāņem vērā, ka attiecīgā informācija nevar tikt izmantota arī pie nodokļu analīzes, jo viena uzņēmuma iekšējie dati ir privāti un nav uzskatāmi par pietiekami pamatotu informāciju PVN struktūras izmaiņu noteikšanai no Pasākuma norises.

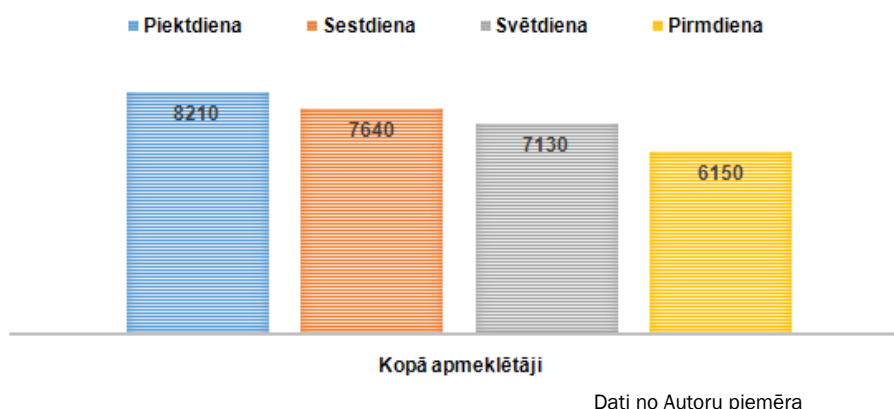
Ja Pētījuma rezultāti pilnā veidā neatspoguļo finanšu grāmatvedības rezultātus un ja rodas pamatotas bažas, ka naudas plūsma ir mākslīgi piekorigēta labāku rezultātu uzrādīšanai, IZM ir tiesīga šo naudas līdzekļu kustības sadaļu neiekļaut tālāku aprēķinu veikšanā. IZM šis jautājums jāaplūko pēc būtības, jo daudzu sporta Pasākumu organizēšanai tiek piesaistīti lieli ārvalstu federāciju līdzekļi, lai segtu Pasākuma Dalībnieku uzturēšanas izmaksas.

⁶²Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēru rezultātiem. Pētījuma veicējiem nepieciešams šos datus iegūt no Organizatoriem. Faktiskās summas pēc Pasākuma norises.

PASĀKUMA APMEKLĒTĪBA

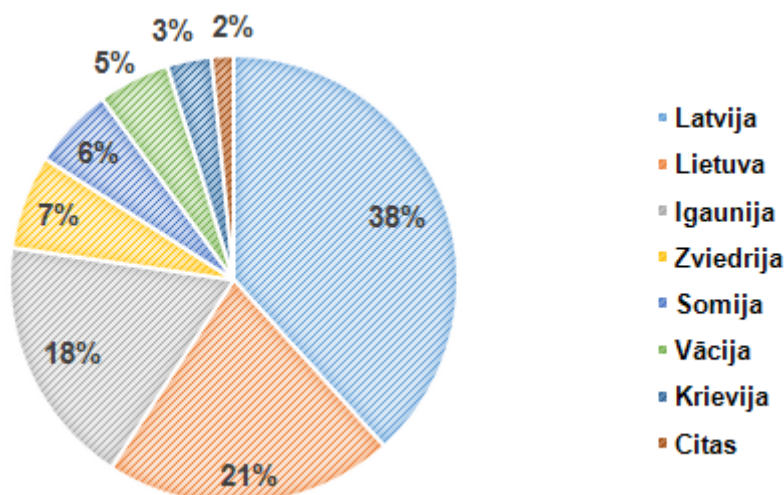
Analīzes datiem un apjomiem jāsakrīt ar PPA vispārīgā analīzē atspoguļoto un jāpapildina ar finanšu informāciju šajā sadaļā. Pētījuma veicējiem jābūt visai nepieciešamajai informācijai par Pasākuma Apmeklētību. Informācija, kas obligāti nepieciešama tālākās ietekmes noteikšanai, ir ārvalstu Viesu skaits un to sadalījums pēc valstu piederības⁶³. Turpinājumā ir attēlots Apmeklētības analīzes piemēra apraksts un struktūra.

GRAFIKS NR.5.1 – APMEKLĒTĀJU SKAITS PA DIENĀM⁶⁴

Grafikā Nr.5.1 ir parādīts Apmeklētības piemērs Pasākumam, kurā Apmeklētība ir nodalīta pa dienām un valstu grupām. Kopā uz Pasākumu ieradās **29 130** cilvēki, no tiem 62% ir ārzemnieki. Pasākuma Apmeklētība lielāka ir pirmajās dienās, tad spēles notika starp vairākām komandām, bet mazāka Apmeklētība ir pirmdien, kad norisinājās fināli. No izejošās informācijas par Apmeklētību pa dienām, zemāk ir parādīta Apmeklētības tabula Nr.5.6, kas pēc tam tiks izmatota Pasākuma ekonomiskās ietekmes noteikšanā.

GRAFIKS NR.5.2 – KOPĒJAIS APMEKLĒTĀJU SADALĪJUMS⁶⁵

Netiešie ienākumi veidojas no Pasākuma Apmeklētāju un Dalībnieku veiktajiem tēriņiem Pasākuma laikā. Informāciju iegūst no anketu analīzes rezultātiem, kas piemērojami Pasākumam. Turpmāk sadaļā ir

⁶³Mazie un vidējie Pasākumi var analizēt informāciju tikai par Apmeklētājiem nevis visiem Viesiem kopumā.

⁶⁴Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra. Pētījuma veicējiem informācija iegūst no Organizatoriem.

⁶⁵Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra no Apmeklētāju aptaujas anketas rezultātiem.

izklāstīta informācija un sniegti padomi, kā šī informācija jāattēlo, lai atvieglotu tās radītās ietekmes noteikšanu. Attiecīgās Valsts Apmeklētību iegūst, izmantojot anketu datus, no kuriem iegūst valstu piederību procentuālo proporciju sadalījumu no aizpildītajām anketām (attiecīgās valstu respondentu skaitu dalot ar kopējo respondentu skaitu un to reizinot ar 100, lai iegūtu procentuālo vērtību), to attiecinot pret kopējo Apmeklētību. Ja Organizatoriem ir pieejami precīzi dati par valstu sadalījumu īpatsvaru, tad tie jāizmanto.

Pētījuma veicējiem jāspēj noteikt faktiskā Apmeklētība (*skatīt PPA vispārīgo daļu par Apmeklētības noteikšanu*) un ārvalstu fanu sadalījums pēc to valsts piederības, izmantojot biļešu pārdošanas datus vai izveidojot atbilstošu aptaujas stratēģiju, kas dota šā pētījuma anketēšanas sadaļā, tomēr nianses atšķiras atkarībā no Pasākuma specifikas, Apmeklētības sadalījuma noteikšanai. Autoru piemērā dati parādīja Apmeklētību pa dienām saskaņā ar informāciju par pārdoto biļešu skaitu, kas savukārt salīdzināti ar aptauju rezultātiem. Pētījuma veicējiem jāspēj izveidot 5.6 tabulu pēc Autoru piemēra ar faktiskajiem datiem, un tie ir jāsalīdzina ar plānotajiem datiem no PPP. Par visām pozīcijām, kurās izmaiņas ir lielākas par 10%, jāsniedz pamatojums, kādēļ šādas izmaiņas ir notikušas, kā arī jāizskaidro jauno pozīciju rašanās. Salīdzināmos procentuālos lielumus iegūst, no faktiskā lieluma atņemot plānoto, iegūto starpību dalot ar plānoto lielumu un to reizinot ar 100.

Attiecīgās valsts Apmeklētība = % proporcija no anketu rezultātiem × Kopējā Apmeklētība

$$\text{Vienas pozīcijas Izmaiņas (\%)} = \frac{(\text{Faktiskā summa} - \text{Prognozētā summa})}{\text{Plānotā summa}} \times 100$$

**TABULA NR.5.6 – PASĀKUMA APMEKLĒTĪBA UN TĀS SADALĪJUMS PA VALSTĪM, VALSTU GRUPĀM
SALĪDZINĀJUMS AR FAKTU⁶⁶**

	Kopā	Latvija	Lietuva	Igaunija	Vācija	Zviedrija	Somija	Krievija	Citas
Plāns	27 200	9 200	6 700	5 200	1 400	1 300	1 300	0	2 100
Fakts	29 130	11 157	6 088	5 273	1 515	1 981	1 719	932	466
Izmaiņas	1 930	1 957	-612	73	115	681	419	932	-1 634
%	7%	21%	-9%	1%	8%	52%	32%	-	-33% ⁶⁷

Dati no Autoru piemēra

Tabulā Nr.5.6 ir redzams Autoru piemēra Pasākums un tā kopējo Apmeklētāju sadalījums pa valstīm. *Citu valstu* Apmeklētāju rādītājs samazinājās tādēļ, ka bija iespējams atsevišķi nodalīt Krievijas Apmeklētāju skaitu, kas bija palielinājies un kas iepriekš tādā apmērā netika plānots sankciju un citu politisku apstākļu dēļ.

Papildus Apmeklētājiem, svarīgu lomu Pasākuma analīzē ir Dalībnieku skaitam. Jāņem vērā, ka Pasākumi atšķiras pēc būtības un daudzos sporta veidos Dalībnieki salīdzinājumā ar Apmeklētājiem var būt lielākā skaitā, piemēram, vieglatlētika un komandu sporta veidu Pasākumi.

Pētījuma veicējiem jāiegūst arī faktiskais Dalībnieku skaits, Organizatoriem ir jābūt pieejamiem datiem, sadalot tos pēc vietējiem pārstāvjiem un ārvalstu pārstāvjiem, kā norādīts tabulā Nr.5.7. Ja Dalībnieku skaits ir lielāks par 500, tos var sadalīt arī pēc valstu piederības (*Skatīt Dalībnieku sadales principus PPA Anketēšanas nodaļā*).

TABULA NR.5.7 – PASĀKUMU DALĪBNIEKU SKAITS PASĀKUMĀ⁶⁸

	Latvijas pārstāvji			Ārvalstu pārstāvji			Kopā		
	Plāns	Fakts	%	Plāns	Fakts	%	Plāns	Fakts	%
Kopā	50	50	0%	300	309	3%	350	359	3%

Autoru piemērā Pasākumu Organizatoru apkopotā informācija

⁶⁶Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra: PPP daļā un no Apmeklētāju aptaujas anketas rezultātiem.

⁶⁷ Kopā ar datiem par Apmeklētājiem no Krievijas.

⁶⁸Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra. Kopējais Dalībnieku skaits Pētījuma veicēji iegūst no Organizatoriem.

Autoru piemērā salīdzinot ar PPP esošo informāciju, tiek secināts, ka Apmeklētība ir pieaugusi par 7%, tas saistīts ar lielo pieaugumu no pašmāju Apmeklētājiem. Dalībnieku kopējais skaits ir pieaudzis par 3%, tas radies no papildu ārvalstu Dalībnieku pieauguma. Pievērst uzmanību kopējam Dalībnieku skaitam, jo, ja kopējais Pasākuma Dalībnieku skaits nav lielāks par 500, tad aprakstīt to nav nepieciešams, aptaujāto Dalībnieku skaits ir par mazu, lai veidotu uzticamu kvorumu. Tabula Nr.5.7 vēlāk tiks izmantota ekonomiskās ietekmes noteikšanai.

Autoru sniegtajā piemērā Dalībnieku kopskaits nebija lielāks par 500, un tāpēc tika apkopota informācija tikai par divām grupām kā vietējiem un ārvalstu Dalībniekiem. Tas tika darīts, lai neradītu interešu konfliktu un nodrošinātu datu kvalitāti. Dalībnieku Apmeklētības rādītāji noteikti pēc metodes – apzināto Dalībnieku skaitu attiecinot pret aptaujas rezultātiem par pavadīto dienu skaitu Pasākumā un iegūstot kopējo dienu skaitu, ko Dalībnieki pavadīja Pasākuma norises vietā attiecīgajā laikā.

PASĀKUMA VIESU DIENAS TĒRIŅI

Viesu dienas tēriņi ir svarīgākais faktors, kas kopā ar Apmeklētību nosaka Pasākuma ietekmi uz ekonomiku. Vidējos dienas tēriņus var noteikt, summējot visus izmaksu posteņus, kas ir minēti Apmeklētāju anketu jautājumā Nr.14. Pasākuma Organizatoriem jāpamato Viesu dienas tēriņi ar anketu rezultātiem, kas parādīs faktiskos dienas tēriņus katrai valstu grupai. PPP daļā iegūtie rezultāti un pieņēmumi par ārvalstu Viesiem ir jāsalīdzina ar PPA ietvaros iegūtajiem datiem. Tā kā PPP netiek analizēti vietējo Viesu tēriņi, to salīdzinājums šajā sadaļā nav jāveic, bet ir jāparāda faktiskā informācija par norādītajiem vidējiem dienas tēriņiem.

Mazo un vidējo Pasākumu Organizatoriem, kuriem anketēšana nav obligāta, ir jānosaka vidējie dienas tēriņi pēc tādas pašas metodikas kā PPP, izmantojot faktisko Apmeklētību un jaunākos CSP datus⁶⁹. Ja ir noteikti datu pielāgošanas koeficienti PPP, tēriņus var paaugstināt vai samazināt. Piemēram, ja runa ir par sporta veidiem, kurus pārsvarā apmeklē turīgāki sabiedrības pārstāvji, to skaitā teniss, zirgu skriešanas sacensības u.tml., ir saprātīgi pieņemt, ka vidējie Apmeklētāju tēriņi atšķirsies no vidusmēra Pasākuma Apmeklētāju tēriņiem, un tas var būt par pamatu atbilstoša koeficienta piemērošanai pēc analīzes aprēķinos.

Pētījuma veicējiem ir jāizveido tabula Nr.5.8 pēc faktisko Apmeklētāju noteiktajiem dienas tēriņiem, salīdzinot tos ar prognozētajiem no PPP, kā arī veicot sadalījumu pa Apmeklētāju valstu grupām, lai varētu redzēt, kā Apmeklētāju vidējie tēriņi atšķiras pa Apmeklētāju valstīm.

$$\text{Vienas pozīcijas izmaiņas (\%)} = \frac{(\text{Faktiskā summa} - \text{Prognozētā summa})}{\text{Plānotā summa}} \times 100$$

TABULA NR.5.8 – PASĀKUMA APMEKLĒTĀJU VIDĒJIE DIENAS TĒRIŅI (EUR)⁷⁰

Valsts	Latvija	Lietuva	Igaunija	Vācija	Zviedrija	Somija	Krievija	Citas valstis
Plāna Vidējie tēriņi	-	76,2	48,6	72,8	83,3	83,3	66,3	66,3
Faktiskie Vidējie tēriņi	25	65	72	98	102	105	68	78
Izmaiņas	-	-11,2	23,4	25,2	18,7	21,7	1,7	11,7
Izmaiņas %	-	-15%	48%	35%	22%	26%	3%	18%

Dati no Autoru piemēra

Izmantojot anketas rezultātu apkopojumu, tabulā Nr.5.8 var redzēt Viesu vidējos tēriņus Pasākuma norises laikā. Visu dalībvalstu ārzemju Apmeklētāju Viesu tēriņi Latvijā ir bijusi augstāki, nekā tika gaidīts un aprēķināts balstoties uz CSP datiem, ar vienu izņēmumu - lietuviešu Viesu tēriņi bija par 15% mazāki, nekā gaidīts. Tas ir skaidrojams, ka vidējo dienas tēriņu aprēķinā tika iekļauti arī lietuvieši, kas pa nakti devās

⁶⁹Skatīt PPP daļas Pasākuma ekonomiskās ietekmes analīzes nepieciešamo datu sadaļu: Tabula Nr.6 – ārvalstu Apmeklētāju veiktie tēriņi.

⁷⁰Dati iegūti no Organizatoru izveidoto anketu piemēru rezultātiem, aprēķinos izmantojot tikai ārvalstu Viesu datus.

atpakaļ uz Lietuvu. Dati un aprēķini, kas veikti, lai izveidotu šo tabulu, būs vēlāk nepieciešami ekonomiskās ietekmes noteikšanai.

Turpinot vidējo tēriņu noteikšanu, ir nepieciešams veikt atsevišķu analīzi par Dalībniekiem. Gadījumos, kad kopējais Dalībnieku skaits ir samērā zems (500 cilvēki), datus var analizēt pēc minimāli nepieciešamā sadalījuma - vietējo un ārvalstu Dalībnieku vidējie dienas tēriņi. Tas tiek darīts, lai attiecīgo dalībvalstu respondentu skaita trūkuma dēļ nerastos interešu konflikts un lai nodrošinātu privātās informācijas konfidencialitāti. Papildus minētai informācijai Dalībnieku anketas sadaļā Pētījuma veicēji var izdalīt daudz detalizētāku Dalībnieku tēriņu pārskatu, ja viņi spētu nodrošināt intervējamo kopu un datu uzticamību. Ārvalstu Dalībnieku dienas tēriņi tika skatīti arī PPP, attiecīgie pieņēmumi jāsalīdzina ar anketas datiem. Pētījuma veicējiem ir jāizveido tabula Nr.5.9 pēc Autoru piedāvātā piemēra, kurā tiks parādīta nepieciešamā analīze.

TABULA NR.5.9 – PASĀKUMA DALĪBNIEKU VIDĒJIE DIENAS TĒRIŅI (EUR)⁷¹

Posteņi	Vietējie	Ārvalstu
Plāna Vidējie tēriņi	-	72,6
Faktiskie Vidējie tēriņi	42	82
Izmaiņas	-	9.4
Izmaiņas %	-	13%

Pasākumu Organizatoru apkopotā informācija

Autoru analīzes piemērs parāda, ka ārvalstu Dalībnieku vidējie dienas tēriņi ir lielāki, nekā prognozēts PPP daļā. Tas ir izskaidrojams, ar to, ka tika aptaujāts personāls ar ievērojami lielākiem dienas tēriņiem nekā piemērā izmantotajiem vidējiem datiem no CSP. Pēc pētījuma datiem tika konstatēts, ka ārvalstu vidējie Viesu tēriņi bija 82 EUR un pašmāju dienas tēriņi bija 42 EUR, kas ir gandrīz uz pusi mazāki. Var secināt, ka lielākā daļa pašmāju Dalībnieku netērēja līdzekļus naktsmītnēm, (tas redzams arī anketu rezultātos)⁷² un varēja izmantot savu darba devēju, federāciju vai kādu citu sponsoru atvēlētos resursus savu darbību nodrošināšanai.

PASĀKUMA RADĪTĀ IETEKME UZ REĢIONU

Pētījuma veicējiem ir jānosaka Viesu radītā ekonomiskā ietekme uz reģionu pa galvenajiem izmaksu posteņiem, kas atspoguļotu naudas pieplūdi attiecīgajam sektoram Pasākuma norises laikā. Sadaļas ietvaros būtu nepieciešams izdalīt vietējos Viesu rādītājus no ārvalstu Viesu rādītājiem, lai atvieglotu analīzi tālākajos aprēķinos. Reģiona ekonomiskās ietekmes sadaļas dati tiek izdalīti pa attiecīgajiem izmaksu posteņiem, jo šīs sadaļas ārvalstu dati būs jāsalīdzina ar VID datiem nākamajās sadaļās.

Pētījuma veicējiem ir jāveic analīze pēc tādas pašas struktūras, kā ir parādīts tālākajās sadaļās. Papildus informācijas izpratnes vairošanai piemēros tiks parādīti Autoru veiktie aprēķini, kas izriet no Pētījuma piemēra. Pētījuma veicējiem jāizveido tabulas par vietējo un ārvalstu Viesu radīto ietekmi pēc izmaksu pozīcijām, kā norādīts anketās. Vidējo un mazo Pētījuma veicējiem šī sadaļa nav obligāta.

⁷¹Dati iegūti no Organizatoru izveidoto anketu piemēru rezultātiem, aprēķinos izmantojot tikai ārvalstu Dalībnieku un mediju datus.

⁷²Autoru veidots piemērs-skatīt sadaļu – Aptaujas anketas.

TABULA NR.5.10 – VIETĒJO VIESU RADĪTĀ IETEKME PĒC IZMAKSU POZĪCIJĀM (EUR)⁷³

Posteņi	Apmeklētāji		Dalībnieki		Viesu tēriņi
	Vidējie tēriņi	Tēriņi kopā	Vidējie tēriņi	Tēriņi kopā	kopā
Tūrisma, izklaides un citu Pasākumu apmeklēšanas izmaksas	13	145 000	9	1 800	146 800
Naktsmitnes	5	55 800	15	2 900	58 900
Izdevumi uzturam	3.5	39 000	11	2 100	41 100
Citas ar transportu saistītas izmaksas	1.5	16 700	5	1 000	18 000
Iepirkšanās	1	11 200	1,2	200	11 200
Degviela	0,5	5 600	3	200	6 600
Citi izdevumi	0,5	5 600	0.8	600	6 200
Kopā	25	279 000	45	9 000	28 800

Dati no Autoru piemēra

Pēc izveidotās tabulas Pētījuma veicējiem ir jānonāk pie secinājumiem par to, cik kopā uz attiecīgajiem izmaksu posteņiem tērēja vietējie Apmeklētāji un Dalībnieki. Vietējo Apmeklētāju tēriņu apjomi tika iegūti, attiecinot no anketu datiem iegūto informāciju par vietējo vidējām tēriņiem - pēc to pozīcijām, pret faktiskajiem Apmeklētības rādītājiem. Vidējo Dalībnieku izmaksu apjomus pēc to pozīcijām nosaka, vietējo Dalībnieku vidējās dienas izmaksas attiecinot pret dienām, ko tie pavadīja Pasākumā. Datu uzskatāmības nolūkos tos var noapaļot līdz pilniem tūkstošiem, ja apjomi ir mazāki par tūkstoti, pieļaujams datus noapaļot līdz pilniem simtiem.

Pēc Autoru piemēra var secināt, ka vietējo Apmeklētāju ietekme uz reģiona ekonomiku ir 279 000 EUR apmērā. Attiecīgie dati tika iegūti, attiecinot vidējos tēriņus pret Apmeklētības datiem, kā to var redzēt Naktsmitņu izmaksu postenī, kur vidējie tēriņi 5 EUR apmērā tiek attiecināti pret vietējo apmeklētību 11 157 un tiek iegūts rezultāts 56 000 EUR (noapaļots).

Vietējo Dalībnieku radītā ekonomiskā ietekme uz reģionu ir 9 000 EUR. Dalībnieku Apmeklētības rādītāji tika noteikti, apzinot vietējo Dalībnieku skaitu, ko attiecināja pret aptaujas laikā noskaidroto informāciju par pavadīto dienu skaitu Pasākumā, kas parādīja, ka kopumā Dalībnieki Pasākumā pavadīja 195 dienas. Pēc piemēra var redzēt, ka Dalībnieku vidējie izdevumi uzturam bija 11 EUR, kas tika attiecināti pret vidēji pavadīto dienu skaitu Latvijā (3,9), kas attiecīgi tika attiecināts pret 50 vietējiem Dalībniekiem, un aprēķins parāda vērtību 2 100 EUR.

Pievērst uzmanību, ka ārvalstu Viesu tēriņu iegūšanai aprēķinos izmanto dienu skaitu par to uzturēšanās ilgumu Latvijā, jo šie Apmeklētāji un Dalībnieki ieradusies Latvijā Pasākuma norises dēļ un to uzturēšanās ilgāku laika periodu, nekā ilgst Pasākums, ir paša Pasākuma nopelns.

TABULA NR.5.11 – ĀRVALSTU VIESU RADĪTĀ IETEKME PĒC IZMAKSU POZĪCIJĀM (EUR)⁷⁴

Posteņi	Apmeklētāji		Dalībnieki		Viesu tēriņi
	Vidējie tēriņi	Tēriņi kopā	Vidējie tēriņi	Tēriņi kopā	kopā
Naktsmitnes	31	557 200	32	31 600	588 800
Tūrisma, izklaides un citu Pasākumu apmeklēšanas izmaksas	19	334 300	8	7 900	342 200
Izdevumi uzturam	16	289 400	18	17 800	307 200
Iepirkšanās	4	68 300	6	5 900	74 200
Citas ar transportu saistītas izmaksas	3	62 500	8	7 900	70 400
Citi izdevumi	3	50 300	7	6 900	57 200
Degviela	2	43 100	3	3 000	46 100
Kopā	78	1 405 000	82	81 000	1 486 000

Dati no Autoru piemēra

⁷³Tabulas izmaksu posteņu summas noapaļotas līdz pilniem simtiem, bet tabulas kopsummas ir noapaļotas līdz pilniem tūkstošiem.

⁷⁴Tabulas izmaksu posteņu summas noapaļotas līdz pilniem simtiem, bet tabulas kopsummas ir noapaļotas līdz pilniem tūkstošiem.

Pēc izveidotās tabulas Pētījuma veicējiem ir jānonāk pie secinājumiem, par to, cik kopā uz attiecīgajiem izmaksu posteņiem tērēja ārvalstu Apmeklētāji un Dalībnieki. Ārvalstu Apmeklētāju tērīnu apjomi tika iegūti, attiecinot no anketu datiem iegūto informāciju par ārzemju Apmeklētāju vidējām izmaksām - pēc to pozīcijām, pret faktiskajiem Apmeklētības rādītājiem. Ārzemju Dalībnieku izmaksu apjomus pēc to pozīcijām nosaka, attiecinot vidējās ārzemju Dalībnieku izmaksas pret dienām, ko viņi pavadīja valstī pateicoties Pasākuma norisei. Datu uzskatāmības nolūkos datus var noapaļot līdz pilniem tūkstošiem, bet, ja datu apjomi ir mazāki par tūkstoši, pieļaujams datus noapaļot līdz pilniem simtiem.

Pēc Autoru piemēra var secināt, ka ārvalstu Apmeklētāju ietekme uz reģiona ekonomiku ir mērāma **1 405 000 EUR** apmērā. Attiecīgie dati tika iegūti, attiecinot vidējos tērīnus pret Apmeklētības datiem, kā to var redzēt uzturu izmaksu posteņi: vidējie tērīni 16 EUR apmērā tiek attiecināti pret ārvalstu Apmeklētājiem 17 973, un tiek iegūts rezultāts 289 400 EUR (noapaļots).

Ārvalstu Dalībnieku radītā ekonomiskā ietekme uz reģionu ir **81 000 EUR**. Dalībnieku Apmeklētības rādītāji tika noteikti pēc metodes, apzinot Dalībnieku skaitu, to attiecinot pret aptaujas laikā noskaidroto informāciju par Pasākumā pavadīto dienu skaitu, kas parādīja, ka kopumā Dalībnieki Pasākumā pavadīja 988,8 dienas. Pēc piemēra var redzēt, ka Dalībnieku vidējie izdevumi uzturam bija 18 EUR, kas tika attiecināti pret vidēji pavadīto dienu skaitu 3,2 un reizināts ar 309 ārvalstu Dalībniekiem, iegūstot vērtību 17 800 EUR apmērā.

Pētījuma veicējiem pēc iepriekšējo tabulu izveidošanas un informācijas analīzes būtu jāspēj definēt kopējās summas, ko Pasākuma Viesi ir tērējuši attiecīgajos izmaksu posteņos. Tālākā ietekmes pētījuma veikšanai būtu nepieciešams izveidot kopēju tabulu, kurā būtu norādīti vietējo, ārvalstu un to kopējo vērtību apjomi saistībā ar izmaksām, kas saistītas ar attiecīgajiem izmaksu posteņiem. Pētījuma veicējiem jādefinē galvenās uzņēmējdarbības sfēras, kurām tika piesaistīti lielākie naudas līdzekļi no Pasākuma Viesiem, piemēram, naktsmītnes, restorāni u.tml. Šāda tabulas izveidošana ir nepieciešama, jo tālākā pētījuma veikšanā būs nepieciešams atsaukties uz attiecīgo informāciju, kas atrodas tabulā Nr.5.12. Papildus tālāk esošajai tabulai tiks parādīta Autoru izveidotā piemēra ietekme uz attiecīgajiem sektoriem, kur ārvalstu Viesu izmaksas pēc izmaksu pozīcijām un vietējo Viesu izmaksas pēc to pozīcijām no anketas datiem saskaita kopā un iegūst visu Viesu radīto ekonomisko ietekmi uz reģionu.

Vienas pozīcijas tērīni = Vietējo viesu tērīni attiecīgajā pozīcijā + Ārvalstu viesu tērīni attiecīgajā pozīcijā

TABULA NR.5.12 – VIESU RADĪTĀ IETEKME UZ SEKTORIEM PĒC IZMAKSU POZĪCIJĀM (EUR)⁷⁵

Pozīcija	Vietējo Viesu tērīni	Ārvalstu Viesu tērīni	Viesu tērīni kopā
Naktsmītnes	58 700	588 800	647 500
Tūrisma, izklaides un citu Pasākumu apmeklēšanas izmaksas	146 800	342 200	489 000
Izdevumi uzturam	41 100	307 200	348 300
Iepirkšanās	11 400	74 200	85 600
Citas ar transportu saistītas izmaksas	17 700	70 400	88 100
Citi izdevumi	5 800	57 200	63 000
Degviela	6 200	46 100	52 300
Kopā	288 000	1 486 000	1 774 000

Dati no Autoru piemēra

Tabulā Nr.5.12 pēc Autoru veikta piemēra ir parādītas Viesu izmaksu posteņu kopsummas. Naktsmītnu sektoram tika piesaistīti vislielākie apjomi 647 500 EUR, ko pamatā ģenerēja ārvalstu Viesi. Nākamais lielākais postenis ir tūrisma, izklaides un citu Pasākumu apmeklēšanas izmaksas 489 000 EUR. Lielie apjomi ir saistīti ar to, ka šajā kopsummā no Apmeklētāju anketām būtu jābūt iekļautām Pasākuma biješu izmaksām, lai gan oficiālā informācija norāda, ka par biļetēm tika iekasēti 728 000 EUR, tas parāda, ka daudzi Apmeklētāji ir bijuši piesardzīgi savu dienas tērīnu definēšanā. Izdevumi uzturam ir trešais lielākais izmaksu postenis Pasākuma Viesiem, tas piesaistīja 348 300 EUR Rīgas reģionā un, iespējams, arī citur

⁷⁵Tabulas izmaksu posteņu summas noapaļotas līdz pilniem simtiem, bet tabulas kopsummas ir noapaļotas līdz pilniem tūkstošiem.

Latvijā esošiem restorāniem, kafejnīcām un veikaliem papildu apgrozījumu. Kopumā Pasākums radīja 1 774 00 EUR lielu ietekmi uz reģiona ekonomiku.

Saskaņā ar metodiku Pētījuma veicējiem pēc šīs sadaļas izveides būtu jānonāk pie gala secinājumiem: kādi naudas līdzekļi ir piesaistīti pie reģiona ekonomikas. Pēc tam, kad noteikta faktiskā ekonomiskā ietekme uz reģionu, ir nepieciešams salīdzināt attiecīgo kopsummu ar valsts piešķirto dotācijas apjomu. koeficients parādīs, kādi ienākumi reģiona ekonomikā ir ģenerēti no valsts ieguldījumiem līdzekļiem Pasākuma norisē. Lai iegūtu salīdzināmu rādītāju par naudas plūsmas ietekmi uz reģionu, ir attiecīgi jāizdala piesaistītie naudas līdzekļi pret valsts dotāciju apmēru, rezultātā iegūstot naudas plūsmas ietekmes koeficientu uz reģionu.

$$\text{Reģionālās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Viesu tēriņi kopā}}{\text{Valsts līdzfinansējums}}$$

TABULA NR.5.13 – VALSTS RADĪTĀ EKONOMISKĀ IETEKME UZ REĢIONU

Viesu tēriņi reģionā, kopā (EUR)	1 774 000
Valsts dotācija (EUR)	200 000
Reģionālās ietekmes koeficients	8,87

Dati no Autoru piemēra

No Autoru analīzes aprēķiniem tiek secināts, ka no valsts līdzekļiem Pasākums piesaistīja 8,87 reizes lielāku finanšu līdzekļu apjomu reģiona ekonomikā par valsts ieguldīto dotāciju lielumu. Respektīvi, var secināt, ka par katru valsts iztērēto 1 EUR reģionā tika piesaistīti 8,87 EUR, tas nenoliedzami parāda Pasākuma radīto naudas cirkulācijas efektu uz ekonomiku.

Pētījuma veicējiem pēc tabulas Nr. 5.13 jāspēj secināt, kādu ekonomisko ietekmi uz reģionu atstāja visu Viesu tēriņi, kas radušies, pateicoties valsts finansējumam, lai Pasākums varētu norisināties. Valsts reģionālās ekonomiskās ietekmes koeficientu nosaka, visu Viesu kopējos tēriņus attiecinot pret valsts dotāciju.

Papildus pēc šīs sadaļas metodikas Pētījuma veicējiem nepieciešams salīdzināt attiecīgo Viesu tēriņu kopsummu ar Organizatoru kopējām izmaksām, kas rādīs koeficientu, attēlojot, kādi ienākumi reģiona ekonomikā ģenerēti no Organizatoru veiktajām izmaksām. Lai iegūtu salīdzināmu rādītāju par Organizatoru radīto netiešās ietekmes apmēru pret valsts dotāciju apjomu, ir attiecīgi jāizdala piesaistītie naudas līdzekļi – Organizatoru izdevumi pret valsts dotāciju apmēru, rezultātā iegūstot Organizatoru radīto Netiešās ietekmes koeficientu uz reģionu.

$$\text{Reģionālās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Viesu tēriņi kopā}}{\text{Organizatoru kopējās izmaksas}}$$

TABULA NR.5.14 – ORGANIZATORU RADĪTĀ EKONOMISKĀ IETEKME UZ REĢIONU

Viesu tēriņi reģionā, kopā (EUR)	1 774 000
Organizatoru kopējās izmaksas (EUR)	1 038 000
Organizatoru reģionālās ietekmes koeficients	1,71

Dati no Autoru piemēra

No piemērā veiktajiem aprēķiniem tiek secināts, ka no Organizatoru radītajiem tēriņiem par Pasākumu, reģions ģenerēja 1,71 reizes lielāku finanšu līdzekļu apjomu, nekā paši iztērēja.

Pētījuma veicējiem pēc tabulas Nr. 5.14 jāspēj secināt, kādu ekonomisko ietekmi uz reģionu atstāja visu Viesu tēriņi, kas radušies, pateicoties Organizatoru darbībām no Pasākuma organizēšanas. Šo tēriņu nebūtu, ja valsts nebūtu atbalstījusi Pasākuma norisi. Organizatoru reģionālās ekonomiskās ietekmes koeficientu nosaka, visu Viesu kopējos tēriņus attiecinot pret Organizatoru izmaksām.

Vērtējot Pasākuma radīto ekonomisko ietekmi uz reģionu, netiek ņemta vērā kopējās naudas līdzekļu kustības analīzē netiek ņemti vērtā Pasākuma Organizatoru izmaksu un ienākumi posteņi.

Pētījuma veicējiem pēc pilnīgas reģiona ekonomikas ietekmes analīzes būtu jāspēj definēt, kādas iespējamās izmaksu summas ir piesaistītas attiecīgajiem sektoriem no Viesu tēriņiem Pasākuma norises laikā. Pēc nodaļas analīzes jāspēj nodalīt attiecīgās izmaksas pa Viesu grupām, lai varētu aprēķināt iespējamās nodokļu ieņēmumus no Pasākuma norises attiecīgajā reģionā. Nākamā Pētījuma sadaļa saistīta ar nodokļu ieņēmumu aprēķiniem, kas pēc tam tiks validēti ar VID pieejamajiem datiem.

PASĀKUMA RADĪTIE NODOKĻU IEŅĒMUMI

PPA nodokļu analīze veicama pēc faktiskiem anketu datiem, kas ir attiecināti pret faktisko Pasākuma Apmeklētību. Reģionālā ekonomikas ietekmes analīze noteica galvenās izmaksu pozīcijas un to kopsummas, ar kurām pašmāju un ārvalstu Viesi saskārās Pasākuma norises laikā. Šīs sadaļas nodokļu analīzē obligāti ir nepieciešams analizēt gan pašmāju, gan ārvalstu Viesu radītos nodokļu ieņēmumus. Lai datus būtu iespējams validēt ar VID datiem, ir jāredz kopējie nodokļu ieņēmumi. Papildus šajā nodaļā ir nepieciešams analizēt PPP daļā minētos pieņēmumus par plānotajiem nodokļu ieņēmumiem no ārvalstu Viesiem. Mazo un vidējo Pētījumu veicējiem šī sadaļa nav obligāta.

Pasākuma ietekme uz valsts budžetu ir jāanalizē, izmantojot iespējamās nodokļu ieņēmumus, kas varētu rasties no Viesu tēriņiem Pasākuma laikā. Tā kā tēriņi ir saistīti ar standarta patēriņa precēm un pakalpojumiem, nodokļu ieņēmumu noteikšanā tiks analizēta vienīgi PVN iespējamā ietekme. No anketām tika iegūta informācija par Viesu dienas tēriņiem, kā arī par to izmaksu posteņiem.

PPA analīzē katram izmaksu veidam ir jāattiecināta tam atbilstošā PVN likme. Latvijā naktsmītnēm saskaņā ar PVN likuma 42.panta 10.punktu PVN likme ir 12%⁷⁶. Pasažieru pārvadājumiem arī tiek piemērota PVN likme 12%⁷⁷. PVN likme 12 % jāpiemēro tikai naktsmītnu izmaksām, jo citas izmaksu pozīcijas nav iespējams pilnībā attiecināt pret šo likmi, jo anketējot katram respondentam atvēlētas 1 - 2 minūtes un nav neiespējams noteikt, vai uz izmantoto pakalpojumu attiecas samazinātā PVN likme. Ņemot vērā, ka izmaksu sadaļa, citas ar transportu saistītās izmaksas, sastāda relatīvi niecīgu daļu no kopējām izmaksām, un tā sevī ietver plašu diapazonu ar pakalpojumiem, no kuriem tikai pasažieru pārvadājumiem pielāgo samazināto PVN likmi, Autori rekomendē visām parējām izmaksu pozīcijām attiecināt ierasto PVN likmi 21%. Visas PVN pozīcijas sasummējot, iegūst kopā radīto PVN apjomu. Aprēķinos atsevišķi atdalīt arī vietējos Viesus.

Naktsmītnu izmaksu radītais PVN = Naktsmītnu izmaksas kopā - (Naktsmītnu izmaksas kopā ÷ 1,12)

Pārējo izmaksu radītais PVN = Pārējie izdevumi kopā - (Pārējie izdevumi kopā ÷ 1,21)

Pētījuma veicējiem ir nepieciešams definēt, kādas izmaksu pozīcijas ir apliekamas ar attiecīgajām PVN likmēm, un kādi ir iespējamie nodokļu ieņēmumi no Pasākuma Viesu tēriņiem. Pētījuma veicējiem ir jādefinē nepieciešamie izmaksu posteņi anketās, lai tie atbilstu gan Pasākuma norisei, gan PVN nodokļu aprēķinam. Nodokļu aprēķinā jāparāda, kāds ir PVN aprēķinu sadalījums starp pašmāju un ārvalstu Viesiem.

Pasākuma Organizatoriem būtu jāspēj aizpildīt tabulu Nr.5.15. Datu analīzes ietvaros aprēķina rezultātus ieteicams noapaļot līdz pilniem tūkstošiem. Parādīts aprēķins, kā var noteikt iespējamās PVN ieņēmumu

⁷⁶42.panta 10.punkts nosaka, ka 12% „Nodokļa samazināto likmi piemēro izmitināšanas pakalpojumiem tūristu mītnēs.” Pievienotās vērtības nodokļa likums”. Pieejams: (<http://likumi.lv/doc.php?id=253451#p42&pd=1>).

⁷⁷42.panta 4.punkts nosaka, ka 12% „Nodokļa samazināto likmi piemēro pasažieru un to bagāžas regulāro pārvadājumu pakalpojumiem iekšzēmē.” Pievienotās vērtības nodokļa likums”. Pieejams: (<http://likumi.lv/doc.php?id=253451#p42&pd=1>).

apjomus no Viesu kopējiem tēriņiem Pasākuma laikā. Pētījuma veicējiem ir jāizveido līdzīga vai tāda pati tabula, kurā būtu pārredzama arī iespējamo nodokļu aprēķinu struktūra.

TABULA NR.5.15 – IESPĒJAMIE PVN IEŅĒMUMI NO PASĀKUMA VIESIEM (EUR)⁷⁸

Pozīcijas	PVN likme	Vietējo Viesu tēriņi	PVN daļa	Ārvalstu Viesu tēriņi	PVN daļa	Viesu tēriņi kopā	PVN daļa
Naktsmītnes	12%	58 700	6 300	588 800	63 100	647 500	69 400
Tūrisma, izklaides un citas izmaksas	21%	146 800	25 500	342 200	59 400	489 000	84 900
Izdevumi uzturam	21%	41 100	7 100	307 200	53 300	348 300	60 400
Iepirkšanās	21%	11 400	2 000	74 200	12 900	85 600	14 900
Citas ar transportu saistītas izmaksas	21%	17 700	3 100	70 400	12 200	88 100	15 300
Citi izdevumi	21%	5 800	1 000	57 200	9 900	63 000	10 900
Degviela	21%	6 200	1 100	46 100	8 000	52 300	9 100
Kopā		288 000	46 000	1 486 000	219 000	1 774 000	265 000

Dati no Autoru piemēra

Tūrisma, izklaides un citu Pasākumu apmeklēšanas izmaksas pie šāda sadalījuma nevar tikt atsevišķi izdalītas un salīdzinātas ar VID datiem pret ienākumiem attiecīgajos NACE sektoros nākamajās sadaļās, jo pārsvarā par biļešu tirdzniecību atbildīgi ir viens vai vairāki uzņēmumi, kuru finanšu analizēšanai būtu nepieciešama daudz detalizētāka informācija, bet tās pieprasīšana varētu izraisīt interešu konfliktu.

Pēc Autoru piemērā attēlotās tabulas Nr.5.15 informācijas analīzes tiek noteikts, ka no Pasākuma norises valstij tika ģenerēti PVN ienākumi **265 000 EUR**. Lielākā PVN daļa ir izkaižu izmaksas 84 900 EUR, naktsmītnu izmaksas 69 400 EUR un izmaksas uzturam 60 400 EUR. PVN likme 12% tika piemērota tikai naktsmītnu izmaksām, jo citas pozīcijas nav iespējams pilnībā attiecināt pret šo likmi. Pašmāju radītie iespējamie nodokļu ieņēmumi bija 46 000 EUR, bet ārvalstu Viesi ģenerēja daudz lielāku izmaksu apjomu, no tā tika noteikts, ka PVN papildu ieņēmumi būtu lēšami 219 000 EUR apmērā.

Pēc šīs sadaļas analīzes, kas tika balstīta uz reģiona ekonomiskās ietekmes sadaļas datiem, Pētījuma veicējiem jāspēj noteikt Pasākuma kopēji radītos nodokļu ieņēmumus. Nākamajā sadaļā tiks parādīta nodokļu validēšanas metode ar faktiskiem piemēriem.

PASĀKUMA NODOKĻU IEŅĒMUMU SALĪDZINĀŠANA AR VID DATIEM

Pētījuma veicējiem savi pieņēmumi par nodokļu ieņēmumiem ir jāsalīdzina ar VID informāciju. Tā kā Pētījumā analizētas vienīgi PVN nodokļu likmes, arī turpmāk tiks analizēti tikai ienākumi, kas radušies no PVN attiecīgajā periodā. Latvijas Republikā PVN atskaites, neskatoties uz izņēmumiem, tiek iesniegtas katru kalendāro mēnesi. Tādēļ, ja Pasākums norisinās laika periodā, kas aptver vairākus mēnešus, prognozēto nodokļu ieņēmumu analīze var būt sarežģītāka un var neatspoguļot faktisko situāciju. Šajā analīzē pa soļiem tiks nodalīti Pasākuma Organizatoriem veicamie darbi. Vidējo un mazo Pētījumu veicējiem šī sadaļa nav obligāta.

Šīs sadaļas galvenais uzdevums ir parādīt, ka Pētījuma veicēju pieņēmumi par Pasākuma radīto ietekmi uz reģionu nav pārmērīgi. Pasākuma Viesu izmaksas ar izteiktu patēriņa preču un pakalpojumu raksturu ir attiecīgi apliekamas ar PVN un, pieņemot faktu, ka ēnu ekonomikas ietekme nav liela, PVN izmaksām jāparādās attiecīgajā periodā ap Pasākuma norises laiku. Papildus ir jāņem vērā vairāki fakti.

- Daudzas izmaksas, kas saistītas ar Pasākumu, piemēram, biļešu iegāde un samaksa par naktsmītnēm, var notikt citos periodos – PVN nomaksāts citā laikā.

⁷⁸Tabulas izmaksu posteņu summas noapaļotas līdz pilniem simtiem, bet tabulas kopsummas ir noapaļotas līdz pilniem tūkstošiem.

- Viesu veiktie tēriņi reģionā nokļūst pie saimniecisko darbību veicējiem, kuriem juridiskā adrese deklarēta citā reģionā – PVN tiek maksāts citam reģionam, kas līdz ar to neparādās VID datos par attiecīgo reģionu, neskatoties uz faktu ka visi PVN ienākumi no uzņēmumiem nonāk valsts budžetā.

Līdz ar to PVN oficiālie dati var neatspoguļot pilnībā Pētījuma veicēju rezultātus. PVN struktūra ir pakļauta daudziem citiem ārējiem faktoriem, un attiecīgā perioda kopējie rezultāti reģionā var neparādīt ticamus datus par Pasākuma radītajiem nodokļu apjomiem. IZM pārstāvjiem, analizējot datu validācijas secinājumus, ir jāņem vērā arī citi faktori, kas būtu varējuši ietekmēt ekonomiku attiecīgajos periodos.

Pētījuma veicējiem ir jāpieprasa informācija no VID par PVN nodokļu iekasēšanas apmēriem Pasākuma norises laikā, un šī informācija jāsalīdzina ar iepriekšējiem datiem. Jāpievērš uzmanība, ka mēneša PVN nodokļi tiek maksāti par iepriekšējā mēneša darījumiem, proti, PVN deklarācijām maksāšanas termiņš par maiju ir 20.jūnijā, līdz ar to nodokļu dati jāanalizē ar mēneša nobīdi. Nodokļu ieņēmumiem informācija no VID jāpieprasa par komersantiem, kas reģistrējušies reģionā, kur norisinājies Pasākums, un ir nepieciešams informāciju sadalīt vienīgi pēc attiecīgo uzņēmumu nodarbošanās. Uzņēmumu nodarbošanos specifiku var atlasīt ar NACE kodu palīdzību, kā redzams Pielikumā Nr.2. Izvēlētajiem NACE kodiem jāatbilst uzņēmumiem, kas galvenokārt nodarbojas ar mazumtirdzniecības, transporta, ēdināšanas un izmitināšanas pakalpojumu sniegšanu.

Autori ir noteikuši nepieciešamos NACE kodus šā pētījuma Pielikumā Nr.2. Tie jāizmanto Pētījuma veicējiem. NACE kodus var mainīt, pamatojot veiktās izmaiņas IZM. Izmaiņas pārsvarā varētu rasties sporta veidu specifikas dēļ. Zemāk tiks pamatoti Pētījuma veicējiem nepieciešamie soļi datu validēšanai, kas papildināti ar Autoru veidotā piemēra datiem.

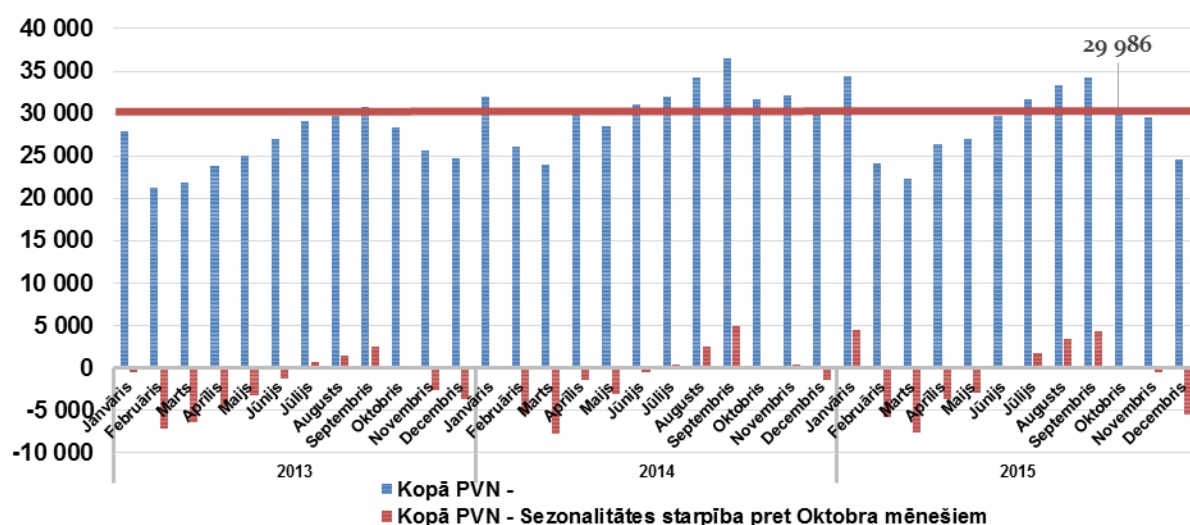
Pirmais solis Pētījuma veicējiem - ir jāveic Datu pieprasījums VID. Papildus iepriekšējai informācijai, kas tika minēta, Nepieciešamās informācijas sadaļā, atkārtoti ir parādīts veids, kā no VID jāpieprasa informācija. PVN datu pieprasījumu var sastādīt brīvā formā, pieprasījuma formas paraugs atrodams Pielikumā Nr.2 – „VID datu pieprasījums”, datu pieprasījuma forma. Pieprasījumā obligāti jāiekļauj šāda informācija:

- Pētāmo nodokļu nosaukums – PVN.
- Laika periods mēnešos – 3 gadiem, piemēram, no 2014. gada janvāra līdz 2016. gada janvārim.
- Nodokļu maksātāju loks pēc teritoriālā plānošanas reģiona, piemēram, Rīgas plānošanas reģions.
- Nodokļu maksātāju loks pēc saimnieciskās darbības statistiskās klasifikācijas NACE 2.0 redakcijas.

NACE kodu saraksts, kas atrodams pielikumā Nr.2 – „VID datu pieprasījums”, NACE kodi, jāpievieno pieprasījuma formai. Pieprasījums jānosūta uz e-pasta adresi: NP.lietvediba@vid.gov.lv. Pēc informācijas saņemšanas nepieciešams datus validēt un salīdzināt ar PPA izteiktajām prognozēm. Primārie dati, kas iegūti no anketām, un analīzes rezultātā aprēķinātie nodokļu ieņēmumi, kas iegūti no Viesu kopējiem tēriņiem, ir jāsalīdzina ar VID nodokļu ieņēmumiem Pasākuma norises reģionā.

Pēc datu ieguves Pētījuma veicējiem ir jāsalīdzina izmaiņas VID nodokļu ieņēmumu datos (PVN ieņēmumi pēc nepieciešamajiem NACE kodiem) faktiskajā Pasākuma rīkošanas periodā ar iepriekšējiem periodiem. Lai izprastu Pasākuma ietekmi, jāaprēķina PVN pieaugums attiecībā pret iepriekšējiem mēnešiem un pret citu gadu mēnešiem. Piemēram, ja Pasākums risinājies 2016.gada oktobrī, tad attiecīgi – pret 2015.gada oktobri u.tml. Analīze jāapraksta un jāattēlo grafikos. Pētījuma veicējiem ir jāparāda, kāda ir Pasākuma nodokļu ieņēmumu kopsumma no kopējiem nodokļu ieņēmumiem periodā.

GRAFIKS NR.5.3 – KOPĒJIE PVN IENĀKUMI TŪKSTOŠOS NO KOPĒJIEM ATLASĪTAJIEM DATIEM (TŪKST.EUR)

Dati no VID

Autoru piemērā analizēta komersantu iesniegtā informācija par PVN ienākumiem Rīgas reģionā, tā atlasīta pēc visiem pielikumā esošajiem NACE 2.0 kodiem. Grafikā ar ziliem stabiņiem redzami nodokļu ieņēmumi, bet ar sarkanu redzamas izmaiņas pret oktobra mēnesi, kas parāda PVN ienākumu sezonālītātes aspektus. Oktobra nodokļu dati tiks analizēti, jo attiecīgajā mēnesī vairums komersantu ieskaita PVN par darījumiem septembrī, kad norisinājās Pasākums. Svītra grafikā nodala mēnešus, kuros PVN ienākumi ir bijuši lielāki un kuros zemāki nekā attiecīgajā Oktobrī. Lielāki PVN ieņēmumi ir bijuši tikai tūrisma sezonas saspriņgtākajos mēnešos un pēdējo gadu janvārī. Kopējo sektoru tendenču analīzē neparādās izteikti PVN pieaugumi vai samazinājumi. Tas varētu būt saistīts ar to, ka Rīgas reģionā ir plašs iedzīvotāju un komersantu skaits, tādējādi Pasākuma radītie nodokļu ieņēmumi neatspoguļojas pret kopējiem nodokļiem attiecīgajos NACE sektoros. Pēc Pasākuma piemēra tika noteikts, ka Pasākums radīja 265 000 EUR lielus PVN ienākumus, kas salīdzinājumā pret kopējo summu 2 998 600 ir tikai 0,9%.

Pasākuma radītā nodokļu ietekme uz NACE kodu izlasi (%)

$$= \frac{\text{Visu Pasākumu Viesu radītais PVN periodā}}{\text{Reģiona NACE kodu izlases radītais PVN ieņēmumi periodā}} \times 100$$

Pēc tam, kad Pētījuma veicēji ir analizējuši kopējo PVN struktūru reģionā, ir nepieciešams pārbaudīt galveno Pasākuma ietekmēto nozaru PVN struktūru. Izteiktākās nozares pēc šīs metodikas ir naktsmītņu un ēdināšanas sektori, kuru attiecīgo NACE kodu struktūru var redzēt Pielikumā Nr.2. Naktsmītņu un ēdināšanas sektors ir jāanalizē, jo attiecīgie sektori tiešā veidā nodarbojas ar pakalpojumu sniegšanu Pasākuma Viesiem, tāpēc attiecīgajos sektoros būtu jāparādās PVN izmaiņām, kuras varētu salīdzināt pret iepriekšējiem periodiem. Citus sektorus Pētījuma veicēji drīkst analizēt un iekļaut tālākos pieņēmumos. Pētījuma veicējiem ir jāparāda, kāda ir Pasākuma nodokļu ieņēmumu kopsumma no kopējiem nodokļu ieņēmumiem.

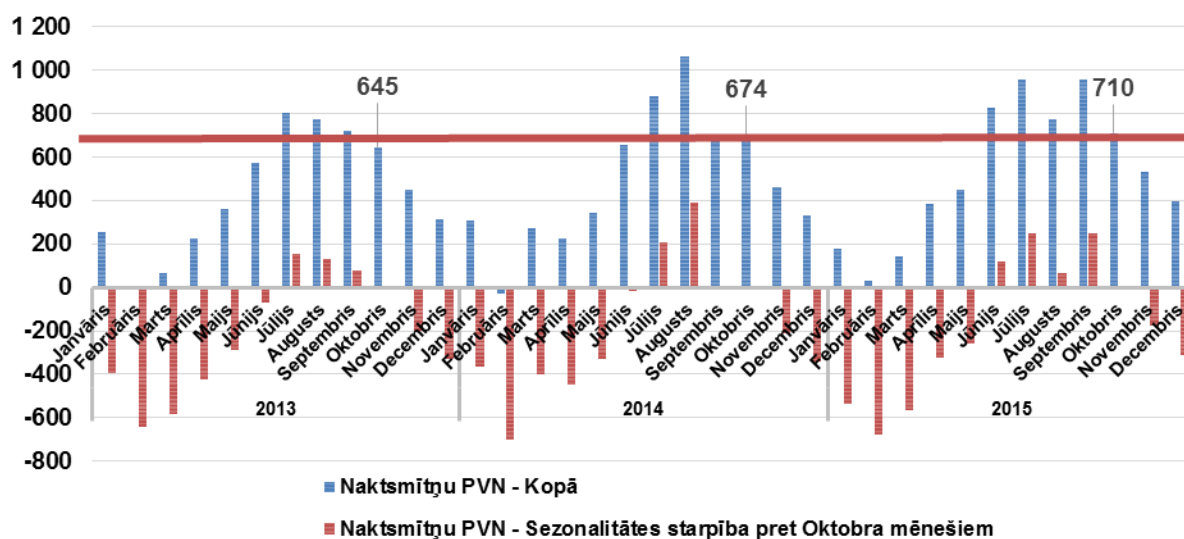
Pasākuma radītā PVN ietekme uz reģiona Naktsmītņu sektoru (%)

$$= \frac{\text{Visu Viesu radītie PVN naktsmītņēs}}{\text{Reģiona NACE naktsmītņu PVN ieņēmumi periodā}} \times 100$$

Variācijas no iepriekšējā gada perioda VID, attiecīgajiem NACE kodiem (%)

$$= \frac{\text{Pasākuma periodā radītie PVN (NACE) - iepriekšējā gada perioda ienākumi (NACE)}}{\text{Iepriekšējā gada perioda ienākumi (NACE)}} \times 100$$

GRAFIKS NR.5.4 – PVN IENĀKUMI NO ATLASĪTAJĒM KOMERSANTIEM, KAS REĢISTRĒTI KĀ NAKTSMĪTŅU PAKALPOJUMU SNIEDZĒJI RĪGAS REĢIONĀ (TŪKST.EUR)

Dati no VID

Autoru piemērā analizēta naktsmītņu komersantu iesniegtā informācija par PVN ienākumiem Rīgas reģionā, tie atlasīti pēc visiem pielikumā esošajiem naktsmītņu NACE 2.0 kodiem. Grafikā ar ziliem stabiņiem redzami nodokļu ieņēmumi, bet ar sarkanu redzamas izmaiņas pret oktobri, kas parāda PVN ienākumu sezonalitātes aspektus naktsmītņu sektorā. Svītra grafikā nodala mēnešus, kuros PVN ienākumi ir bijuši lielāki un kuros zemāki nekā attiecīgajā oktobrī. Lielāki PVN ieņēmumi ir bijuši tikai tūrisma sezonas saspriņgtākajos mēnešos. Kopējo sektoru tendenču analīzē neparādās izteikti PVN pieaugumi vai samazinājumi, kas varētu būt saistīts ar to, ka Rīgas reģionā ir plašs komersantu skaits, kas sniedz attiecīgos pakalpojumus. PVN ieņēmumu pieaugums ir redzams septembrī, un, iespējams, ka daļa no Pasākuma Viesiem par naktsmītņiem norēķinājās pirms Pasākuma, un tas atspoguļojas septembra datus. Pēc piemēra tika noteikts, ka Pasākums radīja 69 400 EUR lielus PVN ieņēmumus naktsmītņu sektoram, tas salīdzinājumā pret kopējo summu 710 000 ir 9,8%. Salīdzinot ar datiem citos oktobra mēnešos, ir manāms pieaugums 5% attiecībā pret 2014. gadu un 10% pieaugums pret 2013. gadu. Pēc naktsmītņu PVN analīzes secināts, ka attiecīgais sektors parāda PVN pieauguma apjomus ap Pasākuma norises periodu.

Pētījuma veicējiem jāanalizē arī dati un informācija, kas būtu mākslīgi ietekmējusi vēsturiskos PVN ienākumus sektorā, attiecīgajā periodā – citi Pasākumi, kas ietekmētu sektoru un kas nav ikgadēji.

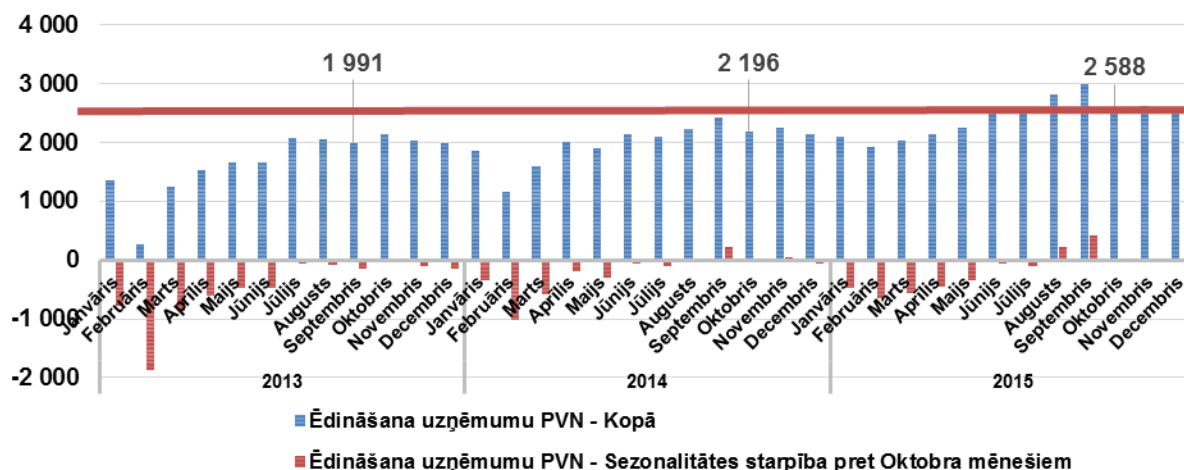
Pasākuma radītā PVN ietekme uz reģiona ēdināšanas sektoru (%)

$$= \frac{\text{Visu Viesu radītie PVN Izdevumi uzturam}}{\text{Reģiona NACE ēdināšanas PVN ieņēmumi periodā}} \times 100$$

Variācijas no iepriekšējā gada perioda VID, attiecīgajiem NACE kodiem (%)

$$= \frac{\text{Pasākuma periodā radītie PVN (NACE) - iepriekšējā gada perioda ienākumi (NACE)}}{\text{Iepriekšējā gada perioda ienākumi (NACE)}} \times 100$$

GRAFIKS NR.5.5 – PVN IENĀKUMI NO ATLASĪTAJĒM KOMERSANTIEM, KAS REĢISTRĒTI KĀ ĒDINĀŠANAS PAKALPOJUMU SNIEDZĒJI RĪGAS REĢIONĀ (TŪKST.EUR)

Dati no VID

Autoru piemērā analizēta ēdināšanas komersantu iesniegtā informācija par PVN ienākumiem Rīgas reģionā, tā atlasīta pēc visiem pielikumā esošajiem ēdināšanas uzņēmumu NACE 2.0 kodiem. Grafikā ar ziliem stabiņiem redzami nodokļu ieņēmumi, bet ar sarkanu redzamas izmaiņas pret oktobri, kas parāda PVN ienākumu sezonālītātes aspektus ēdināšanas sektorā. Svītra grafikā nodala mēnešus, kuros PVN ienākumi ir bijuši lielāki un kuros zemāki nekā attiecīgajā oktobrī. Lielāki PVN ieņēmumi ir bijuši tikai tā paša gada tūrisma sezonas saspriņgtākajos mēnešos. Kopējo sektoru tendenču analīze parāda, ka pēdējos gados PVN apjoms ēdināšanas sektorā aug. Oktobra PVN ienākumi parāda lielu kopējo PVN pieaugumu pret iepriekšējiem gadiem attiecīgi 18% un 30 %. Pēc Pasākuma piemēra tika noteikts, ka Pasākums radīja 60 400 EUR lielus PVN ienākumus ēdināšanas sektoram. Tas salīdzinājumā pret kopējo summu 2 588 000 EUR ir 2%. Lai gan oktobra dati ir ar pozitīvu atzīmi, Pasākuma radītā ietekme varētu neizcelties, jo Rīgas reģionā ir plašs komersantu skaits, kas sniedz attiecīgos pakalpojumus.

Pēc VID datu analīzes un to salīdzināšanas ar iepriekšējo nodaļu rezultātiem Pētījuma veicējiem ir jāspēj nonākt pie sadaļas galvenā secinājuma – vai viņu veiktie pieņēmumi var tik uzskatīti par pamatotiem. PVN ienākumu struktūra katrā reģionā atšķiras gan pēc sezonāliem aspektiem, gan citiem ārējiem faktoriem, tāpēc svarīgākais ir saprast, vai iepriekšējo nodaļu aprēķinātie nodokļu ieņēmumi nav pretrunā ar attiecīgā perioda PVN ienākumu kopskaitu un to struktūru. Pasākumos, kuru norises vietas reģionālās vienības būs mazākas, PVN izmaiņām jābūt izteiktākām nekā Rīgas rajonā. Pētījuma veicējiem pēc datu analīzes arī jāsecina, vai iepriekšējie ekonomiskās daļas rezultāti nav pretrunā ar faktiskajiem nodokļu ieņēmumiem.

Autoru augstāk minētajā piemērā var secināt, ka aprēķināto nodokļu ieņēmumu kopsummas ir grūti parādāmas uz kopējā fona, jo ir tikai 0,9% no PVN maksājumiem apkalpošajā sektorā. Tas izskaidrojams ar to, ka pārliecinoši lielāko VID PVN ienākumu sadaļu no izmantotajiem NACE kodiem sastāda mazumtirdzniecības sektors: 78,77%, kur no Pasākuma Viesu aprēķinātā PVN tabulā Nr.5.15 kopumā iztērēja tikai 14 900 EUR, un no vidējiem Viesu izdevumiem PVN bija tikai 5,6%. Līdz ar to ir pamats uzskatīt, ka VID dati ir pamatoti un Viesu lielākās izmaksas attēlojas arī PVN ienākumos par nozarēm, kas parādīja izteiktu pieaugumu pret iepriekšējiem datiem.

Analizējot informāciju par naktsmītnu un ēdināšanas uzņēmumu maksāto PVN oktobrī, no Autoru piemēra var secināt, ka ir pozitīvi aspekti PVN pieaugumam pret iepriekšējiem periodiem, attiecīgi pret 2014.gada oktobra PVN datiem ēdināšanā 18% un naktsmītnēm 5%. Tas nav dabiskais pieaugums un ir pamats uzskatīt, ka Pasākums šos VID datus ir ietekmējis, neskatoties uz VID PVN maksājumu īpatnībām par tā maksājumiem citos periodos un reģionos. Primāro datu atbilstību faktam apstiprināja arī Sezonālītātes analīzes nodaļa, kur Pasākuma ietekme uz tūrisma sektoru (naktsmītnēm Rīgas reģionā) bija 7,58%, līdz ar

to Pētījuma aprēķini tiek uzskatīti par precīziem, jo neparāda nesakritības ar VID faktiskajiem PVN ienākumiem. Jāņem vērā arī fakts, ka Viesi tērēja naudu visā Latvijā, nevis tikai reģionā.

Pētījuma veicējiem pēc sadaļas analīzes jānonāk pie secinājuma par anketas datu uzticamību, salīdzinot tos ar VID datiem, un, līdz ar to, vai ekonomiskās ietekmes no daļā veiktie pieņēmumi un secinājumi ir pamatoti.

PASĀKUMA RADĪTĀ EKONOMISKĀ IETEKME UZ VALSTI

Pasākuma ekonomiskās ietekmes noteikšanā uz valsts ekonomiku tiks ņemti vērā vienīgi dati no ārvalstu Viesiem, jo šos ienākumus var atzīt kā papildu piesaistītos ārvalstu naudas līdzekļus valsts ekonomikai. Pašmāju Viesu radītā ietekme tiek apskatīta tikai reģionālā līmenī, validējot tos ar VID datiem, un ietekme uz valsti netiek ņemta vērā, jo Pasākums nodrošina aktivitātes, kas saistītas ar standarta patēriņa raksturu. Tāpēc nav pamatojams, ka vietējo Pasākumu Apmeklētāju iztērētie naudas līdzekļi netiktu iztērēti citām patēriņa aktivitātēm, ja Pasākums nenorisinātos valsts teritorijā. Pētījuma veicējiem, zinot Viesu daudzumu, tas ir jāattiecinā pret Viesu dienas izmaksām – tā tiek iegūti Viesu kopējie tēriņi Latvijā. Analizējot Viesu radīto ekonomisko ietekmi, tiks noteikts, kādas izmaksas ir uzskatāmas par ekonomisko ietekmi uz valsti. Skaitļi šajā sadaļā pārskatāmības dēļ tiks noapaļoti līdz pilniem tūkstošiem.

Tabulā Nr.5.16 tiks lietota un analizēta informācija no iepriekš izveidotajām tabulām.

- Tabula Nr.5.6 – Pasākuma Apmeklētība un tās sadalījums pa valstīm, valstu grupām.
- Tabula Nr.5.8 – Pasākuma ārvalstu Apmeklētāju vidējie dienas tēriņi.

TABULA NR.5.16 – PASĀKUMU APMEKLĒTĀJU RADĪTĀ IETEKME UZ VALSTS EKONOMIKU

Posteņi	Lietuva	Igaunija	Vācija	Zviedrija	Somija	Krievija	Citas
Dienas tēriņi(EUR)	65	72	98	102	105	68	78
Apmeklētība	6 088	5 273	1 515	1 981	1 719	932	466
Izmaksas kopā (EUR)	396 000	380 000	148 000	202 000	180 000	63 000	36 000

Pasākumu Organizatoru apkopotā informācija

Tabulā Nr.5.16 dati no iepriekšējām sadaļām attiecināti viens pret otru, lai iegūtu Viesu dienas tēriņu kopējos apjomus, Apmeklētības apjomi attiecināti pret attiecīgo dalībvalstu Apmeklētāju vidējiem dienas tēriņiem, un tika iegūti dati par ekonomisko ietekmi, ko ģenerēja katras valsts Apmeklētāji.

Nākamās tabulas izveidošanā tiks izmantota un analizēta informācija no iepriekš aplūkotām tabulām.

- Tabula Nr.5.7 – Dalībnieku skaits Pasākumā.
- Tabula Nr.5.9 – Dalībnieku dienas tēriņi.

TABULA NR.5.17 – PASĀKUMU DALĪBNIKU RADĪTĀ IETEKME UZ VALSTS EKONOMIKU

Posteņi	Ārvalstu Dalībnieki
Dalībnieku skaits	309
Dienas tēriņi (EUR)	82
Pavadīto dienu skaits	3,2
Izmaksas kopā pa visām dienām (EUR)	81 000

Pasākumu Organizatoru apkopotā informācija

Tabula Nr.5.17 parāda Dalībnieku tēriņu informāciju, kas ir apkopota no iepriekšējo sadaļu datiem. Lai iegūtu ārvalstu Dalībnieku izmaksas kopā par visām dienām, vidējie dienas tēriņu dati tika attiecināti pret Pasākuma vidēji pavadīto dienu skaitu, kas iegūts no Dalībnieku aptauju rezultātiem.

Autoru sniegtajā piemērā Dalībnieku kopskaits nebija lielāks par 500, un tāpēc tika apkopota informācija tikai par divām grupām: vietējiem un ārvalstu Dalībniekiem. Tas tika darīts, lai neradītu interešu konfliktu un nodrošinātu datu kvalitāti. Dalībnieku Apmeklētības rādītāji noteikti pēc metodes, kad apzināts Dalībnieku skaits, to attiecina pret aptaujas laikā noskaidroto informāciju par dienu skaitu, ko ārvalstu Dalībnieki

pavadījuši Pasākumā, iegūstot kopējo dienu skaitu, ko Dalībnieki pavadīja Pasākuma norises vietā attiecīgajā laikā.

Autoru veidotajā piemērā redzams, ka Pasākumu apmeklēja 309 ārvalstu Dalībnieki, viņu vidējie dienas tēriņi bija 82 EUR, un attiecīgi ārvalstu Viesi vidēji pavadīja 3,2 dienas Latvijā. Secināts, ka Latvijā ārvalstu Dalībnieki ģenerēja ekonomisko ietekmi 81 000 EUR apmērā.

Tālākajā Pētījuma sadaļā ir viens no svarīgākajiem Pasākuma ietekmes rādītājiem - Pasākuma radītā ietekme uz valsts ekonomiku. Pasākuma ekonomiskās ietekmes noteikšanā uz valsts ekonomiku ņemti vērā vienīgi dati no ārvalstu Viesiem. Papildus Viesu tēriņiem ekonomiskās ietekmes noteikšanai jāizmanto dati no PPA pētījuma ekonomiskās nodaļas sadaļas – „Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību”, kas parāda naudas līdzekļu kustību no Organizatoru viedokļa. Pasākuma veicējiem ir jābūt pārlicinātiem, ka attiecīgās izmaksas no Pasākuma budžeta un Viesu izmaksām nepārklājas un nedublējas.

Saskaitot visas definētās kopsummas, kas ietekmē ārvalstu naudas plūsmu, tiek iegūts kopējais piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai. Pētījuma veicējiem ir jāizveido tabula Nr.5.18, kurā tiks izmantota un analizēta informācija no šādām iepriekš aplūkotām tabulām:

- Tabula Nr.5.5 – Naudas līdzekļu kustība no Pasākuma Organizatora.
- Tabula Nr.5.11 – Ārvalstu Viesu radītā ietekme pēc izmaksu pozīcijām.

Netiešā ietekme uz Valsts ekonomiku

= Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Apmeklētājiem
 + Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Dalībniekiem
 + Organizatoru radītā naudas līdzekļu kustības balance

TABULA NR.5.18 – NETIEŠĀ IETEKME UZ VALSTS EKONOMIKU (EUR)

Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Apmeklētājiem	1 405 000
Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Dalībniekiem	81 000
Organizatoru radītā naudas līdzekļu kustība	-160 000
Kopā	1 326 000

Pasākumu Organizatoru apkopotā informācija

Pēc Autoru piemēra rezultātiem, kas aplūkojami augstāk attēlotajā tabulā, secināts, ka Pasākuma kopējā ietekme uz valsts ekonomiku bija **1 326 000 EUR**. Ekonomiskās ietekmes apjomi uz valsti ir precīzi noteikti, jo analizētā informācija nedublējas aprēķinos un ir izsekojama visa Pētījuma ietvaros.

Pētījuma veicējiem būtu jānonāk pie gala secinājumiem par to, kādi naudas līdzekļi ir piesaistīti valsts ekonomikai pēc šī Pētījuma metodikas. Pētījuma veicējiem pēc faktiskās Pasākuma ietekmes uz valsts ekonomiku noteikšanas ir nepieciešams salīdzināt attiecīgo kopsummu ar valsts piešķirto dotācijas apjomu. Attiecība parādīs, kādi ienākumi valsts ekonomikā ģenerēti pret valsts ieguldītajiem līdzekļiem Pasākuma norisē. Lai iegūtu salīdzināmu rādītāju par netiešās ietekmes apmēru pret valsts dotāciju apjomu, attiecīgās kopsummas ir jāsalīdzina ar pieņēmumiem, kas tika minēti PPP ekonomiskās analīzes nodaļā.

Koeficienta vērtība atspoguļo valsts ienākumus no tās ieguldījuma apjoma. Izmantojot koeficientu, valsts var noteikt, kurš Pasākums piesaistījis vairāk naudas līdzekļus no ārvalstīm attiecībā pret valsts līdzfinansējumu. Tas ir, jo augstāks koeficients, jo izdevīgāk valstij Pasākumu līdzfinansēt. Koeficienta vērtība nedrīkstētu būt zem 1, jo tas parādītu, ka valsts dotāciju apjoms ir vienāds vai zemāks par piesaistīto ārvalstu naudas līdzekļu apjomu, līdz ar to attēlojot Pasākuma rīkošanas finansiālo neizdevīgumu, raugoties no valsts perspektīvas. Lai koeficientu noskaidrotu, plānotie un faktiskie ārvalstu naudas līdzekļu apjomi jāattiecina pret valsts dotāciju apjomu, kā redzams tabulā Nr.5.19.

$$\text{Netiešās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai}}{\text{Valsts līdzfinansējums}}$$

TABULA NR.5.19 – NETIEŠĀS IETEKMES KOEFICIENTS

	Plāns	Fakts
Piesaistītie ārvalstu naudas līdzekļi (EUR)	1 035 000	1 326 000
Valsts līdzfinansējums (EUR)	200 000	
Attiecība	5,2	6,6

Pasākumu Organizatoru apkopotā informācija

No Autoru piemēra tiek secināts, ka Pasākumu bez valsts dotācijas nevarētu finansiāli sekmīgi noorganizēt, un arī, ka Pasākums spēj piesaistīt lielu ārvalstu naudas līdzekļu apjomu. PPA aprēķini parāda, ka no valsts piesaistītajiem līdzekļiem Pasākums piesaistīja 6,6 reizes lielāku finanšu līdzekļu apjomu valsts ekonomikai nekā valsts dotācijas. Tas nozīmē, ka Pasākumu atbalstīšana par valsts līdzekļiem ir bijusi izdevīga gan Organizatoriem, gan valsts ekonomiskai labklājībai kopumā.

Pēc ekonomiskās ietekmes noteikšanas uz valsti Pētījuma veicējiem ir jāspēj secināt, kādi ir Pasākuma kopējie piesaistītie ārvalstu naudas līdzekļu apjomi valsts ekonomikai un kāda ir to attiecība pret valsts piešķirto dotāciju apjomu. Nākamajā ekonomiskās analīzes sadaļā apskatīs arī aspektu, kā Pasākums ietekmētu naudas līdzekļu kustību, ja Pasākums nenorisinātos valsts teritorijā.

PASĀKUMA IETEKME UZ PAŠMĀJU FANU NAUDAS LĪDZEKĻIEM

Pasākuma norise valsts teritorijā piesaistīja pašmāju Apmeklētājus. Ja Pasākums norisinātos ārvalstīs, daudzi Latvijas sporta fani dotos uz attiecīgo rīkotājvalsti, līdz ar to ietekme uz Latvijas ekonomiku būtu negatīva, jo naudas līdzekļi aizplūstu uz citu rīkotājvalsti un radītu ekonomisko ietekmi tur – negatīva ietekme uz Latvija tūrismu. Šajā sadaļā Pētījuma veicējiem ir jāparāda, kāda varētu būt ietekme uz valsts ekonomiku, ja Pasākums norisinātos citā rīkotājvalstī. Šī sadaļa analizēta no vietējo Apmeklētāju anketu datiem, kas ir attiecināti pret CSP datiem. Tiks salīdzināti dati ar PPP attiecīgās daļas pieņēmumiem. Mazo un vidējo Pētījumu veicējiem šī sadaļa nav obligāta.

Pašmāju potenciālo Viesu alternatīvo izmaksu noteikšanai par Pasākuma nerīkošanu Latvijā nepieciešams iegūt datus no CSP par vietējo iedzīvotāju vidējiem dienas tēriņiem un to uzturēšanās ilgumu ārzemēs, sadalījumā par valstu veidu⁷⁹. CSP dati ir jāattiecina pret prognozējamo pašmāju Viesu skaitu, kas vēlētos doties uz Pasākumu, ja tas norisinātos citā valstī. Pašmāju Viesu skaitu, kas varētu doties uz attiecīgo Pasākumu, nosaka no aptaujas datiem, kas attiecināti pret Latvijas Apmeklētāju Apmeklētības datiem. Pētījuma veicējiem PPP attiecīgās ekonomiskās ietekmes sadaļas pieņēmumi jāsalīdzina ar faktiskajiem anketu rezultātiem. Uzskatāmībai zemāk ir attēlots piemērs, kurā parādīts aprēķinu modelis, kā noteikt iespējamo pašmāju naudas līdzekļu kustību, ja Apmeklētāji dotos uz Pasākumu citur.

⁷⁹Dati no CSP ikgadējie dati par tūrismu, tabula Nr. TUG27. Latvijas iedzīvotāju vairākdienu atpūtas un darījumu braucienu raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm. Pieejams: (http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0270.px/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

TABULA NR.5.20 – IESPĒJAMIE PAŠMĀJU FANU TĒRIŅI ĀRVALSTĪS

Pozīcijas	Plāns	Fakts	Izmaiņas
Vietējie Apmeklētāji	9 200	11 157	21%
Cilvēki, kas dotos uz citu valsti, lai apskatītu šo Pasākumu	22%	16%	-6%
Cilvēku skaits, kas brauktu uz Pasākumu ārvalstīs	2 000	1 785	-11%
Vidējie iespējamie tēriņi (EUR) ⁸⁰	59.5	59,5	-
Iespējamais uzturēšanās laiks ⁸¹	2,1	2,1	-
Naudas līdzekļi, kas aizplūstu uz Pasākumu norises valsti (EUR)	249 900	223 000	-11%

Pasākumu Organizatoru apkopotā informācija

Autoru sniegtajā PPA piemērā iegūta informācija no Apmeklētāju anketām. Secināts, ka 16% no pašmāju Apmeklētājiem dotos uz ārvalstīm, lai piedalītos šajā Pasākumā. Zinot kopējo latviešu Apmeklētāju skaitu, noskaidrots, ka uz ārzemēm vēlētos doties 1 785 cilvēki. Vietējo iedzīvotāju tēriņi un Apmeklētāju uzturēšanās ilgums noteikts pēc statistikas datiem par vietējo iedzīvotāju ceļošanu uz Lietuvu, jo Autoru piemērā Pasākuma norises vieta bija Lietuva. Attiecinot vietējo Apmeklētāju daļu, kas vēlētos doties uz ārvalstīm, pret CSP vidējiem datiem par vietējo iedzīvotāju tēriņiem un uzturēšanās laiku, noskaidrots, ja Pasākums norisinātos ārvalstīs, no valsts aizplūstu naudas līdzekļi 223 000 EUR. Datus salīdzinot ar pieņēmumiem, PPP daļā tiek secināts, ka par 6% mazāka Apmeklētāju daļa vēlētos doties uz Pasākumu, ja tas norisinātos Lietuvā. Attiecīgie rādītāji samazināja arī pieņēmumus par naudas līdzekļu aizplūšanas apjomiem no valsts par 11%.

Pētījuma veicējiem pēc attiecīgās sadaļas izveides ir jāspēj noteikt, kā atšķirās viņu prognozes no faktiskajiem datiem par naudas līdzekļu aizplūšanu. Lai gan izmaksu apjomi tiek noteikti pēc līdzīgiem kritērijiem, datiem un to salīdzinājumam ir jāparāda kopējās situācijas izmaiņas. Ja izmaiņas ir bijušas virs 10%, attiecīgie secinājumi jāmin pētījuma gala kopsavilkumā.

⁸⁰Viena ceļotāja vidējie izdevumi diennaktī, EUR, Lietuva - TUG27. Latvijas iedzīvotāju vairākdienu atpūtas un darījumu braucienu raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm. Dati pieejami: (http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0270.px/table/tableViewLayout2/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

⁸¹Vidējais ceļojuma ilgums, diennaktis, Lietuva - TUG27. Latvijas iedzīvotāju vairākdienu atpūtas un darījumu braucienu raksturojošie rādītāji sadalījumā pa valstīm. Dati pieejami: (http://data.csb.gov.lv/pxweb/lv/transp/transp__ikgad__turisms/TU0270.px/table/tableViewLayout2/?rxid=cdbc978c-22b0-416a-aacc-aa650d3e2ce0).

PASĀKUMA IETEKME UZ VALSTS BUDŽETU

Pasākuma ietekme uz valsts budžetu ir jāanalizē, izmantojot iespējamās nodokļu ieņēmumus, kas varētu rasties no ārvalstu Dalībnieku un Apmeklētāju tēriņiem Pasākuma laikā. Tā kā tēriņi ir saistīti ar patēriņa precēm un pakalpojumiem, ieņēmumu noteikšanā tiks analizēta vienīgi PVN iespējamā ietekme. Attiecīgās nodaļas nepieciešamajiem datiem par ārvalstu Viesu tēriņu radītajiem nodokļu ieņēmumiem būtu jābūt redzamiem PPA Ekonomiskās nodaļas sadaļā “Pasākuma radītie nodokļu ieņēmumi” tabulā Nr.5.15 – iespējamie PVN ieņēmumi no Pasākuma Viesiem. Mazo un vidējo Pasākumu Organizatoriem šī sadaļa nav obligāta.

Pētījuma veicējiem ir nepieciešams salīdzināt, kāda ir aprēķināto nodokļu kopsumma attiecībā pret valsts finansējumu. Lai to noskaidrotu, plānotie un faktiskie nodokļu ieņēmumi no ārvalstu naudas līdzekļu plūsmas jāattiecina pret valsts dotāciju apjomu, tā tiek iegūts nodokļu ieņēmumu koeficients. Šāds koeficients tiek uzskatīts kā izcils, ja tas ir lielāks vai vienāds ar 1, jo tad rezultāts parāda, ka valsts jau tiešā veidā ir atpelnījusi ieguldītos naudas līdzekļus. Ja koeficients ir mazāks par 1, tas nozīmē, ka nauda pilnībā Pasākuma norises periodā nav atgriezusies valsts budžetā no PVN maksājumiem. Organizatoram ir jāizveido tabula, kurā nodokļu ieņēmuma koeficients, kas tika aplūkots Pētījuma PPP ekonomiskās analīzes nodaļā, tiek salīdzināts ar faktisko koeficientu. Tabulā Nr.5.21 redzama iepriekšējās nodaļās apkopotā informācija par ārvalstu Viesu tēriņiem.

$$\text{Tiešās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Tiešā ietekme}}{\text{Valsts līdzfinansējums}}$$

TABULA NR.5.21 – TIEŠĀS IETEKMES KOEFICIENTS

	Plānotais	Faktiskais
Nodokļu ieņēmumi (EUR)	163 000	219 000
Valsts dotācija (EUR)	200 000	
Nodokļu ienākumu koeficients	0,815	1,095

Pasākumu Organizatoru apkopotā informācija

Kā redzams augstāk tabulā Nr.5.21, PVN ieņēmumi ir bijuši par 34% lielāki, nekā plānots. Līdz ar to tas atstājis arī pozitīvu ietekmi uz nodokļu ieņēmumu koeficientu. Līdz ar to valsts tiešās ekonomiskās ietekmes ietvaros ir atpelnījusi savu ieguldījumu 109,5% apmērā un pat ir izdevies rast papildu tiešos ienākumus 19 000 EUR Pasākuma norises periodā. Tātad var secināt, ka Pasākums bijis ekonomiski izdevīgs. Tā ietekme uz valsti atspoguļosies tuvākajā laikā, jo Pasākuma radītais Netiešās ietekmes apjoms, atrodoties apgrozībā, radīs papildu ietekmi uz valsts nodokļu ieņēmumiem. Tas nozīmē, ka Pasākums ir ne tikai ir sevi atpelnījis, bet pat pārsniedzis gaidāmos rezultātus.

Pētījuma veicējiem pēc attiecīgās nodaļas analīzes ir jāspēj secināt, kā ārvalstu Viesu tēriņu apjomi ietekmēja valsts ekonomiku. Ietekme uz valsts ekonomiku jānosaka, attiecinot ārvalstu tēriņus pret Latvijas nodokļu likmēm, iegūstot iespējamās PVN ienākumus. Pētījuma veicējam ir jāizdala ārvalstu naudas līdzekļu radītie nodokļu apjomi pret valsts dotāciju apjomu, lai noteiktu koeficientu, ko var arī izteikt procentu veidā. Koeficients nosaka attiecību, kādā valsts ir atguvusi savus investētos līdzekļus tikai no ārvalstu naudas līdzekļu apjomu radītajiem nodokļu ieņēmumiem.

PPA METODOLOĢIJAS KOPSAVILKUMA APRAKSTS

Sadaļā definēti galvenie aspekti, kas saistīti ar Pasākumu norisi un to ietekmējošiem faktoriem, kā tūrisma industrija, valsts ekonomika utt., kas Pētījuma veicējiem jāiekļauj PPA kopsavilkumā. Autori ir izveidojuši šo sadaļu, lai uzskatāmāk attēlotu, kas Pētījuma veicējiem jāiekļauj kopsavilkumā. Pētījuma veicējiem kopsavilkums jāizveido pēc līdzīgas formas, sadaļā jāiekļauj tabulas un secinājumi, kā redzams zemāk Autoru izveidotajā piemērā, kā arī izmantotas tabulas no attiecīgajām Pētījuma sadaļām.

Autoru Pēcpasākuma analīzes pētījuma sadaļā izmantotās metodikas kopsavilkuma apraksts atspoguļo galvenos kritērijus, to aprēķinu, un vērtību savstarpējo sakarību analīzi. Izmantojot Pētījuma metodiku, tiks attēlotas galvenās kritēriju vadlīnijas, galveno kritēriju nepieciešamība un to rezultātu nozīmes izklāsts, lai Pētījuma veicējiem un IZM sniegtu ieskatu to ietekmē uz šīs PPA sadaļas mērķi, tas ir - noteikt Pasākuma ietekmi uz valsts ekonomiku.

Kopsavilkuma informācijai jāsniedz pilnvērtīgs pārskats par Pasākumu un tā radīto ekonomisko ietekmi, lai tas būtu saprotams jebkuram lasītājam, pat ja tas nav iepazinies ar PPP.

VISPĀRĪGĀS DAĻAS METODOLOĢIJAS ANALĪZES KOPSAVILKUMS

Kritēriji

- Pasākuma Apmeklētāju un Dalībnieku skaits.
- Ārvalstu Viesu īpatsvars no kopējās Apmeklētības.
- Galvenās izmaiņas no PPP aprakstītā plānotā.

Informācijas iegūšana

Augstāk minētos secinājumos iekļauto informāciju Pētījuma veicēji var iegūt no Organizatoriem, anketām, federācijām, biļešu ienākumiem un tiešsaistē esošās informācijas.

Nepieciešamie aprēķini

$$\text{Ārvalstu Apmeklētāju Apmeklētības īpatsvars (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Apmeklētāju Apmeklētība}}{\text{Kopējā Apmeklētība}} \times 100$$

$$\text{Dalībnieku Apmeklētības īpatsvars (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Dalībnieku Apmeklētība}}{\text{Kopējā Dalībnieku Apmeklētība}} \times 100$$

No autoru piemēra

- Pasākumu kopā apmeklēja 29 130 Apmeklētāji, no kuriem 17 973 bija ārzemnieki 62%.
- Pasākumā piedalījās 359 Dalībnieki, no kuriem 309 bija ārzemnieki 86%.

Par Apmeklētību tiek uzskatīts cilvēku pavadīto dienu skaits Pasākumā, nevis cilvēku skaits vai kāds cits kopums. Apmeklētības noteikšanas metodes var skatīt Pētījuma PPA nodaļā "Vispārīgā daļa" vai PPA metodoloģijas kopsavilkuma analīzē.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Sadaļa sastāv no trīs galvenajiem kritērijiem.

- Pasākuma Apmeklētāju un Dalībnieku skaits.

Par Apmeklētību tiek uzskatīts cilvēku pavadīto dienu skaits Pasākumā, nevis cilvēku skaits vai kāds cits kopums. Apmeklētības noteikšanai var izmantot vairākas metodes:

1. Visi Apmeklētības dati ir jau pieejami Organizatoriem, ieskaitot Viesu sadalījumu pa valstīm.
2. No kopējo pārdoto biļešu skaita un izsniegtajiem ielūgumiem aprēķina Apmeklētību, to attiecina pret anketu rezultātiem, tā iegūstot arī ārvalstu Viesu sadalījumu pa valstīm.

3. Nosakot kopējo pārdoto biļešu skaitu un to attiecinot pret Organizatoru datiem par faktisko Apmeklētību, jo daļa pārdoto biļešu un izsniegto ielūgumu netiek izmantoti. Faktiskās kopējās Apmeklētības dati pārsvarā ir pieejami no Pasākuma vietas pārvaldniekiem, jo Organizatori īrē attiecīgās Pasākuma vietas. Piemēram: Pasākums izīrē Arēnu Rīga kopā ar tās sniegtajiem pakalpojumiem, kā kasieri un biļešu kontroli. Ieradušies cilvēki tiek uzskaitīti viņiem pieejamajās datu bāzēs. Kopējie faktiskie Apmeklētības dati tiek attiecināti pret veiktajām aptaujām, lai noteiktu Viesu īpatsvaru pa valstīm.

Pievērst uzmanību, ka pārdotās biļetes ne vienmēr parāda Apmeklētību, jo uz Pasākumiem var pārdot biļetes vairākām Pasākuma dienām, spēlēm, mačiem utt., līdz ar to Pētījuma veicējiem jāņem vērā dienu skaits, nevis biļešu skaits.

Autori iesaka izmantot 3. metodi. Gadījumos, ja trūkst kāda no nepieciešamajām sadaļām, var izmantot pārējās metodes. Ja Organizatoriem ir pilnīga un uzticama informācija par ārvalstu Viesu Apmeklētības īpatsvaru pa valstīm, tad Pētījuma veicējiem tā ir jāizmanto un jāpieņem kā uzticamāka informācija nekā no anketu rezultātiem iegūtais Viesu sadalījums.

Kritērijs attēlo Pasākuma popularitāti – jo lielāka Apmeklētība, jo iespējami lielāka ietekme uz valsts ekonomiku.

- Ārvalstu Viesu īpatsvars no kopējās Apmeklētības.

Ārvalstu Viesu skats ir nepieciešams, lai novērtētu Pasākuma interesi no ārvalstu Viesiem. Ārvalstu Viesu skaits un to tēriņi ir galvenais bāzes kritērijs, ko izmanto aprēķinos, nosakot Pasākuma radīto ietekmi uz valsts ekonomiku. Nosakot īpatsvaru, var vērtēt, vai Pasākums piesaista pietiekamu skaitu ārvalstu Viesu, lai radītu pienesumu ekonomikai.

- Galvenās izmaiņas no PPP plānotā.

Nepieciešams salīdzināt faktisko Apmeklētību no prognozētās, to attiecīgi arī aprakstīt un pamatot. Kritērijs palīdzēs nākotnes pētījumiem precīzāk noteikt prognozējamo Apmeklētības lielumu.

SEZONALITĀTES DAĻAS METODOLOĢIJAS ANALĪZES KOPSAVILKUMS

Kritēriji

- Anketu datu par tūrisma industrijas ietekmējošajiem rādītājiem validācija ar CSP datiem. Aptauju un CSP datu salīdzinājums (apkalpotās personas un pavadīto nakšu skaits attiecīgajā mēnesī).
- Pasākuma Apmeklētības ietekme uz reģiona tūrisma sektora rādītājiem. Galvenais rādītājs - kopējās Pasākuma ārvalstu Apmeklētības un pavadīto nakšu skaita (CSP) attiecība.

Informācijas iegūšana

Kritēriju noteikšanai ir nepieciešama informācija no Anketām par Kopējo Viesu skaitu ārvalstu Viesiem, PPP veiktā sezonālās analīze un CSP dati.

PPA sezonālās ietekmes analīzei nepieciešamie dati no CSP ir jāpieprasa pēc tās pašas formas, kas atrodas PPP sezonālās analīzes daļā, tikai informācijas pieprasījumus jāpapildina ar jaunajiem periodiem. Gadījumā, ja Organizatoram mainījušies kādi būtiski apstākļi, tad visa informācija jāpieprasa no jauna.

Nepieciešamie aprēķini

Galvenais rādītājs kritērijam par Pasākuma Apmeklētības ietekmi uz reģiona tūrisma sektora rādītājiem ir ārvalstu Viesu pavadīto nakšu un apkalpoto personu daļa no visa periodā esošā tūrisma. Pirms tam nepieciešams izprast, vai anketu dati ir patiesi.

Apmeklētības datu salīdzināšanai izmanto CSP datus, attiecīgi salīdzinot anketas Apmeklētības datus ar iepriekšējiem CSP datiem par ārvalstu Viesu apkalpoto personu skaitu periodā (mēnesis), iegūstot iespējamo Pasākuma radīto pieaugumu vai samazinājumu. Pasākuma radīto pieaugumu attiecīgā reģiona

tūrisma mītnes iegūst no starpības, kas rodas, ja no Anketu datiem par attiecīgo valsti atņem CSP datus par attiecīgo valsti periodā. Salīdzināšanas nolūkos ir nepieciešams anketas datus attiecināt pret attiecīgo periodu divu gadu griezumā.

Pasākuma periodā radītās izmaiņas attiecīgās valsts apkalpoto personu skaitā

= attiecīgās valsts Apkalpotās personas Periodā (CSP)

– attiecīgās valsts Apkalpotās personas pagājušā gada Periodā (CSP)

Tāpat arī salīdzināt izmaiņas pret aizpagājušā gada periodu.

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Sezonalitāte analīzes nodaļas Tabulā Nr.4.1

Apmeklētības datu salīdzināšanai izmanto CSP datus, salīdzinot anketas Apmeklētības datus ar iepriekšējiem CSP datiem par ārvalstu Viesu pavadīto nakšu skaitu periodā (mēnesis), iegūstot iespējamo Pasākuma radīto pieaugumu vai samazinājumu. Pasākuma radīto pieaugumu attiecīgā reģiona tūrisma mītnes iegūst no starpības, kas rodas, ja no Anketu datiem par attiecīgo valsti atņem CSP datus par valsti periodā. Salīdzināšanas nolūkos ir nepieciešams anketas datus attiecināt pret attiecīgo periodu divu gadu griezumā.

Pasākuma periodā radītās izmaiņas attiecīgās valsts pavadīto nakšu skaitā

= attiecīgās valsts Pavadītās nakts Periodā (CSP)

– attiecīgās valsts Pavadītās nakts pagājušā gada Periodā (CSP)

Tāpat arī salīdzināt izmaiņas pret aizpagājušā gada periodu.

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Sezonalitāte analīzes sadaļas Tabulā Nr.4.2

Ja anketu dati par tūrisma nozari (izmantotajām naktsmītnēm) ir pamatoti un novērtēti kā uzticami, tad nepieciešams noteikt Pasākuma Apmeklētības ietekmi uz reģiona tūrisma sektora rādītājiem.

Izmantojot CSP datus par attiecīgā perioda kopējiem datiem un attiecīgajiem rādītājiem, Pasākuma ietekmi attēlo šādi, kopējos anketas rezultātus par ārvalstu Viesiem attiecina pret CSP datiem gan par apkalpoto personu skaitu, gan to pavadītajām naktīm, attiecīgajā periodā.

$$\text{Ārvalstu Apmeklētāju ietekme uz Apkalpotajām personām (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Apmeklētība}}{\text{Apkalpotās Personas kopā}} \times 100$$

$$\text{Ārvalstu Apmeklētāju ietekme uz Pavadītajām naktīm (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Apmeklētība}}{\text{Pavadītās nakts kopā}} \times 100$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Sezonalitāte analīzes sadaļas Tabulā Nr.4.3

No autoru piemēra

Rīgas reģionā tūrisma sezona ir izteikta no maija līdz septembrim. Noslogotākie mēneši ir jūnijs, jūlijs un augusts, bet ievērojamu tūristu skaitu var redzēt arī septembrī. Tiek uzskatīts, ka Pasākums norisinās Rīgas reģiona tūrisma sezonas laikā

NAKTSMĪTŅU DATU VALIDĀCIJA: ANKETAS - CSP, PAVADĪTĀS NAKTIS

	Autoru piemēra dati	CSP pavadītās nakts septembrī			CSP pavadītās nakts pieaugums pret 2015.gada sept.	
Valstis	Apmeklētība	2015.gadā	2014.gadā	2013.gadā	2014.gada sept.,	2013.gada sept.,
Lietuva	6 088	14 719	8 883	8 046	5 836	6 673
Igaunija	5 273	17 261	8 478	7 173	8 783	10 088
Vācija	1 515	29 098	28 603	20 099	495	8 999
Zviedrija	1 981	10 743	9 250	8 326	1 493	2 417
Somija	1 719	8 283	8 399	6 729	-116	1 554

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Sezonalitāte analīzes sadaļas Tabulas Nr.4.2

Var secināt, ka Pasākums ir piesaistījis visu augstāk minēto Apmeklētību, pa valstīm, Rīgas tūristu mītnēs 2015.gada septembrī, ko atspoguļo rādītājs pavadīto nakšu skaits. Nelielas neskaidrības rada Vācijas un Somijas Apmeklētības rādītāji pret CSP datiem, kas gan nemaina kopējo ietekmi. Rezultātā tiek secināts, ka anketu dati par tūrisma nozari (izmantotajām naktsmītnēm) ir pamatoti un uzticami.

Nosakot Pasākuma Apmeklētības ietekmi uz reģiona tūrisma sektora rādītājiem, nepieciešams izmantot rādītājus sezonālītātes sadaļā – gan Apkalpoto personu skaits, gan Apmeklētāju pavadītās nakts. Izmantojot CSP datus par attiecīgā perioda kopējiem rādītājiem, visus datus par Pasākuma ietekmi attēlo šādi – kopējos anketas rezultātus par ārvalstu Viesiem attiecina pret CSP datiem gan par apkalpoto personu skaitu, gan to pavadītajām naktīm attiecīgajā periodā.

PASĀKUMA APMEKLĒTĪBAS IETEKME UZ REĢIONA TŪRISMA SEKTORA RĀDĪTĀJIEM

Kopējā Pasākuma ārvalstu Apmeklētība	17 973
Apkalpotās personas KOPĀ	126 736
Pavadītās nakts – Apmeklētība KOPĀ	237 177
Ietekme uz apkalpotajām personām	14,18%
Ietekme uz pavadītajām naktīm	7,58%

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Sezonālītāte analīzes sadaļas Tabulas Nr.4.3

Papildus pievienojot Anketu datu validāciju ar VID datiem Autoru piemērā, analizējot sezonālītāti, tiek veikti šādi secinājumi:

- No tabulas Nr.4.2 var secināt, ka igauņu īpatsvars ir bijis lielāks, nekā par to liecināja anketu analīze, tomēr anketu dati par naktsmītnēm ir uzskatāmi par uzticamiem.
- VID dati par ienākumiem no Rīgas reģionā esošajiem naktsmītnu un ēdināšanas uzņēmumiem apstiprināja neparastu pieaugumu nodokļu maksājumos, attiecīgi pret 2014.gada oktobra PVN datiem ēdināšanā 18% un naktsmītnēm 5%.
- Kopējā Pasākuma ietekme uz tūrisma sektoru (naktsmītnēm Rīgas reģionā) bija 7,58%, ko papildus apstiprina VID dati par naktsmītnu PVN ienākumu pieaugumu par 5%.
- Ņemot vērā, ka minētais Pasākums nav ikgadējs, pievērst uzmanību, ka tas ietekmējis tūrisma datus, kā rezultātā nākamo gadu tūrisma dati septembrī var būt zemāki.
- Pasākuma kopējā ārvalstu Apmeklētība ietekmējusi industrijas pieaugumu un bez tā norises būtu vērojams dabīgs ierastais kritums ārvalstu tūristu skaitā.

Apvienojot Apmeklētības datus ar CSP un VID datiem par naktsmītnēm un ēdināšanu (restorāni, bāri un kafejnīcas), Pētījuma veicējiem jāspēj secināt, vai anketu dati, kas attiecināmi uz tūrisma industriju, ir uzticami un līdz ar to vai sezonālītātes sadaļā veiktie pieņēmumi ir pamatoti.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Nodaļa sastāv no diviem galvenajiem kritērijiem.

- Anketu datu par tūrisma industrijas ietekmējošajiem rādītājiem validācija ar CSP datiem. Anketas-CSP apkalpotās personas un pavadīto nakšu skaits attiecīgajā mēnesī salīdzinājums.

Apstiprina vai noliedz anketas datus par Pasākuma Apmeklētību un par tūrisma sektora ietekmējošajiem rādītājiem. Mērķis ir noskaidrot, vai pielāgotais ārvalstu sadalījums pa valstīm no anketu datiem ir atbilstošs oficiālajiem CSP datiem un vai vispārējā noteiktā Apmeklētība no ārvalstu Viesiem ir uzticama.

- Pasākuma Apmeklētības ietekme uz reģiona tūrisma sektora rādītājiem. Galvenais rādītājs -kopējās Pasākuma ārvalstu Apmeklētības un pavadīto nakšu skaita (CSP) attiecība.

Vērtē Pasākuma ietekmi uz Tūrisma industrijas rādītājiem, ko precīzi var noteikt, attiecinot Pasākuma Apmeklētību pret CSP par pavadīto nakšu skaitu, jo tie atbilst Pētījuma noteiktajai definīcijai par Apmeklētību. Mērķis ir noskaidrot, kādu daļu no tūrisma mītnu rādītājiem ir veidojusi Pasākuma norise – pienesumu tūrisma industrijai. Jo lielāka minētā ietekme uz pavadītajām naktīm, jo lielāka ir bijusi Pasākuma ietekme. Lielākas procentuālas ietekmes vērtības varētu saskatīt mazākos reģionos un arī, kad Pasākums norisinās nesezonā.

EKONOMISKĀS DAĻAS METODOLOĢIJAS ANALĪZES KOPSAVILKUMS

Pētījuma veicējiem ir jānodala galvenie ekonomiskās daļas kopsavilkuma secinājumi no vispārīgajiem secinājumiem pēc līdzīga piemēra, kā attēlots šajā Pētījuma sadaļā. Pamats ekonomiskajai daļai ir tabulas ar secinājumiem, kā norādīts zemāk esošajā Autoru piemērā.

Uzskatāmības nolūkos tiek attēlotas arī Autoru piemērā izmantotās tabulas. Pētījumu salīdzināšanas nolūkos Pētījuma veicējiem jāveido tādas pašas vai līdzīgas tabulas.

PASĀKUMA TIEŠO IENĀKUMU UN IZDEVUMU STRUKTŪRA

Pasākuma veicējiem ir jāizveido tabula, kas aptver PPP plānoto ienākumu un izdevumu salīdzinājumu ar faktiskajiem datiem, pēc kuras jānosaka valsts finanšu līdzdalības nepieciešamība Pasākuma organizēšanā.

Kritērijs

Izmaiņas no prognozētā un Pasākuma rentabilitāte - valsts līdzfinansējuma apjoma validēšana.

Informācijas iegūšana

Organizatoru Pasākuma budžets un valsts līdzfinansējuma apjoms.

Nepieciešamie aprēķini

Noteikt faktiskās Pasākuma izmaksas un ienākumus no budžeta. Salīdzinot tos ar prognozētajiem lielumiem, jāsalīdzina izmaksu un ienākumu posteņi, kur variācijas bijušas lielākas par 10%.

$$\text{Vienas pozīcijas Variācija/Starpība (\%)} = \frac{(\text{Faktiskā summa} - \text{Prognozētā summa})}{\text{Prognozētā summa}} \times 100$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.2

Tāpat aprēķināt Organizatoru izdevumus, skat., Autoru veidoto PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas piemēra tabulu Nr.5.3.

Tabulā Nr.5.4, var redzēt, kādi analīzes rezultāti iekļaujami, lai uzskatāmi attēlotu piesaistīto valsts līdzekļu nepieciešamību. No kopējiem Pasākuma ienākumiem ir jāatņem kopējās izmaksas, lai noteiktu Pasākuma peļņas/zaudējumus. Papildus kopējiem peļņas apmēriem jāsalīdzina, kāda būtu Pasākuma peļņa/zaudējumi bez valsts līdzfinansējuma. Attiecīgi no kopējiem Pasākuma ienākumiem ir jāatņem valsts dotāciju apjoms un kopējās Pasākuma izmaksas.

$$\text{PZA} = \text{Ienākumi} - \text{Izdevumi}$$

$$\text{PZA} = (\text{Ienākumi} - \text{Valsts līdzfinansējums}) - \text{Izdevumi}$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.4

No autoru piemēra

PASĀKUMU TIEŠO IENĀKUMU UN IZDEVUMU SALĪDZINĀJUMS AR PLĀNOTO (EUR)⁸²

Pozīcijas	Plānotais	Faktiskais
Pasākuma ienākumi	1 040 000	1 183 000
Pasākuma izmaksas kopā	960 000	1 038 000
Peļņa/Zaudējumi	80 000	145 000
Ienākumi bez valsts dotācijām	840 000	983 000
Pasākuma izmaksas kopā	960 000	1 038 000
Peļņa/Zaudējumi	-120 000	-55 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.5.4

Tiek secināts, ka Pasākums spēj nest peļņu tikai kopā ar valsts dotācijām, tātad bez valsts līdzfinansējuma Pasākuma norise šādi nebūtu iespējams. PPP pamatotā informācija par nepieciešamajiem valsts līdzekļiem ir bijusi korekti, tas arī atspoguļojās PPA veiktajā analīzē.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Parāda, vai Pasākums spēj pats sevi nodrošināt. Šis aspekts ir svarīgs gan investoriem, sponsoriem, gan valstij. Pētījuma veicējiem pēc šīs sadaļas analīzes jāizdara secinājumi par valsts līdzfinansējuma nozīmi Pasākuma organizēšanā. IZM pārstāvji no parādītā aprēķinu piemēra var izvērtēt, vai Organizatoru pieprasītie valsts dotāciju apjomi ir bijuši pamatoti.

Peļņa ar valsts līdzfinansējumu apmēru, jau ieskaitītu Ienākumos, nevar būt negatīva. Gadījumā, ja norādīti zaudējumi ar valsts līdzfinansējumu, Organizatoriem jānorāda, kā šie Pasākuma radītie zaudējumi tiks segti un kas tos izraisīja.

PASĀKUMA BUDŽETA IETEKME UZ NAUDAS LĪDZEKĻU KUSTĪBU

Pētījuma veicējiem no Pasākumu Organizatoru tiešo Ienākumu un izdevumu struktūras ir jāspēj definēt, kādi posteņi ietekmēja naudas līdzekļu kustību, ņemot vērā faktu, ka Pasākumu biļešu Ienākumi netiek analizēti.

Kritērijs

Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību – Pasākuma budžeta ietekme uz Netiešo ietekmi uz valsts ekonomiku.

Informācijas iegūšana

Organizatoru Pasākuma budžets.

Nepieciešamie aprēķini

Pētījuma veicējiem no visiem posteņiem, kas nodrošina naudas līdzekļu piesaisti valsts ekonomikai no ārienes, ir jāatņem visas pozīcijas ar naudas līdzekļiem, kas aizplūst no valsts ekonomikas, nonākot pie kopējās naudas līdzekļu kustības bilances, kas izriet no Pasākumu Organizatoru Ienākumu un izdevumu budžeta.

Pasākuma budžeta naudas līdzekļu kustības bilance

= Ienākošie ārvalstu naudas līdzekļi – Izejošie naudas līdzekļi uz ārvalstīm

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.5

⁸²Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēru rezultātiem. Pētījuma veicējiem nepieciešams šos datus iegūt no Organizatoriem. Prognozēto jau PPP analīzē un Faktiskās summas pēc Pasākuma norises.

No autoru piemēra

NAUDAS LĪDZEKĻU KUSTĪBA NO PASĀKUMA ORGANIZATORIEM

Posteņi, kas pozitīvi ietekmē naudas līdzekļu kustību, EUR	
Iemaksas no ārvalstu federācijām	90 000
Posteņi, kas negatīvi ietekmē naudas līdzekļu kustību, EUR	
Licences izmaksas	250 000
Naudas līdzekļu kustības balance EUR	-160 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.5.5

No piemērā aprakstītā izriet, ka naudas līdzekļu kustība ir negatīva 160 000 EUR apmērā.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Pasākuma budžeta radītā naudas līdzekļu kustības ietekme uz valsts ekonomiku. Ja naudas līdzekļu kustība ir pozitīva, valsts līdzfinansējuma piešķiršana jau no Pasākuma saimnieciskajām darbībām vien atstājusi pozitīvu ietekmi uz valsts ekonomiku (netiešā ekonomiskā ietekme) un *vice versa*.

IZM šis jautājums jāaplūko pēc būtības, jo daudzu sporta Pasākumu organizēšanai tiek piesaistīti lieli ārvalstu federāciju līdzekļi, lai segtu Dalībnieku uzturēšanas izmaksas.

Attiecīgā informācija nevar tikt izmantota arī pie nodokļu analīzes, jo viena uzņēmuma iekšējie dati ir privāti, līdz ar to nav uzskatāmi par pietiekami pamatotu informāciju PVN struktūras izmaiņu noteikšanā.

PASĀKUMA APMEKLĒTĪBA

Analīzes datiem un apjomiem jāsakrīt ar PPA vispārīgā analīzē atspoguļoto, un tie jāpapildina ar finanšu informāciju šajā sadaļā. Informācija, kas obligāti nepieciešama tālākās ietekmes noteikšanai, ir ārvalstu Viesu skaits un sadalījums pēc valstu piederības, salīdzinot datus ar prognozēto apjomu PPP daļā.

Kritērijs

Apmeklētības izmaiņas no PPP plānotā.

Informācijas iegūšana

Anketas.

Nepieciešamie aprēķini

Attiecīgās Valsts Apmeklētību iegūst, izmantojot anketu datus, no kuriem iegūst valstu piederību procentuālo proporciju sadalījumu aizpildītajās anketās (attiecīgās valsts respondentu skaitu dalot ar kopējo respondentu skaitu un reizinot ar 100, lai iegūtu procentuālo vērtību), to attiecinot pret kopējo Apmeklētību. Ja Organizatoriem ir pieejami precīzi dati par valstu sadalījumu īpatsvaru, tad tie jāizmanto.

Analīzes datiem jāsakrīt ar PPA vispārīgās daļas analīzē atspoguļoto, to papildinot ar finanšu informāciju šajā sadaļā. Informācija, kas obligāti nepieciešama tālākās ietekmes noteikšanai, ir ārvalstu Viesu skaits un sadalījums pēc valstu piederības, salīdzinot datus ar prognozēto apjomu PPP daļā. Salīdzināmos procentuālos lielumus iegūst, no faktiskā lieluma atņemot plānoto, iegūto starpību dalot ar plānoto lielumu un reizinot ar 100.

Attiecīgās valsts Apmeklētība = % proporcija no anketu rezultātiem × Kopējā Apmeklētība

$$\text{Vienas pozīcijas Izmaiņas (\%)} = \frac{(\text{Faktiskā summa} - \text{Prognozētā summa})}{\text{Plānotā summa}} \times 100$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.6

Pētījuma veicējiem jāiegūst arī faktiskais Dalībnieku skaits. Organizatoriem jābūt pieejamiem datiem, sadalot tos pēc vietējiem pārstāvjiem un ārvalstu pārstāvjiem. Ja Dalībnieku skaits ir lielāks par 500, tos var sadalīt arī pēc valstu piederības (*Skatīt Dalībnieku sadales principus PPA Anketēšanas daļā*).

No autoru piemēra iegūtos rezultātus par dalībnieku skaitu var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.7

No autoru piemēra

PASĀKUMA APMEKLĒTĪBA UN TĀS SADALĪJUMS PA VALSTĪM, VALSTU GRUPĀM SALĪDZINĀJUMS AR FAKTU⁸³

	Kopā	Latvija	Lietuva	Igaunija	Vācija	Zviedrija	Somija	Krievija	Citas
Plāns	27 200	9 200	6 700	5 200	1 400	1 300	1 300	0	2 100
Fakts	29 130	11 157	6 088	5 273	1 515	1 981	1 719	932	466
Izmaiņas	1 930	1 957	-612	73	115	681	419	932	-1 634
%	7%	21%	-9%	1%	8%	52%	32%	-	-33% ⁸⁴

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.5.6

PASĀKUMU DALĪBNIKU SKAITS PASĀKUMĀ⁸⁵

	Latvijas pārstāvji			Ārvalstu pārstāvji			Kopā		
	Plāns	Fakts	%	Plāns	Fakts	%	Plāns	Fakts	%
Kopā	50	50	0%	300	309	3%	350	359	3%

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.5.7

Secināts, ka Apmeklētība ir pieaugusi par 7%, un tas saistīts ar lielo pieaugumu no pašmāju Apmeklētājiem. Dalībnieku kopējais skaits ir pieaudzis par 3%, tas radies no papildu ārvalstu Dalībnieku pieauguma.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Apmeklētības izmaiņas palīdzēs nākotnē noteikt precīzāk plānoto Viesu apjomu.

PASĀKUMA VIESU DIENAS TĒRIŅI

Pētījuma veicējiem jāizveido tabula Nr.5.8 pēc faktisko Apmeklētāju noteiktajiem dienas tēriņiem, salīdzinot tos ar prognozētajiem no PPP, kā arī veicot sadalījumu pa Apmeklētāju valstu grupām, lai objektīvi varētu redzēt, kā Apmeklētāju vidējie tēriņi atšķiras pa valstīm.

Kritērijs

Vidējo tēriņu salīdzinājums ar PPP plānoto.

Informācijas iegūšana

Anketas dati par vidējiem tēriņiem.

Nepieciešamie aprēķini

Salīdzināmos procentuālos lielumus iegūst, no faktiskā lieluma atņemot plānoto, rezultātā iegūto starpību dalot ar plānoto lielumu un to reizinot ar 100.

⁸³Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra: PPP daļā un no Apmeklētāju aptaujas anketas rezultātiem.

⁸⁴Kopā ar datiem par Apmeklētājiem no Krievijas.

⁸⁵Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra. Kopējo Dalībnieku skaitu Pētījuma veicēji iegūst no Organizatoriem.

$$\text{Vienas pozīcijas Izmaiņas (\%)} = \frac{(\text{Faktiskā summa} - \text{Prognozētā summa})}{\text{Plānotā summa}} \times 100$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.8

Tāpat arī salīdzina Dalībnieku vidējo tēriņu izmaiņas, skatīt PPA Ekonomiskās analīzes tabulu Nr.5.9.

No autoru piemēra:

PASĀKUMA APMEKLĒTĀJU VIDĒJIE DIENAS TĒRIŅI (EUR)⁸⁶

Valsts	Latvija	Lietuva	Igaunija	Vācija	Zviedrija	Somija	Krievija	Citas valstis
Plāna Vidējie tēriņi	-	76,2	48,6	72,8	83,3	83,3	66,3	66,3
Faktiskie Vidējie tēriņi	25	65	72	98	102	105	68	78
Izmaiņas	-	-11,2	23,4	25,2	18,7	21,7	1,7	11,7
Izmaiņas %	-	-15%	48%	35%	22%	26%	3%	18%

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.5.8

PASĀKUMA DALĪBNIEKU VIDĒJIE DIENAS TĒRIŅI (EUR)⁸⁷

Posteņi	Vietējie	Ārvalstu
Plāna Vidējie tēriņi	-	72,6
Faktiskie Vidējie tēriņi	42	82
Izmaiņas	-	9,4
Izmaiņas %	-	13%

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.5.9

Secināts, ka visu dalībvalstu ārzemju Apmeklētāju Viesu tēriņi Latvijā ir bijuši augstāki, nekā tika gaidīts un aprēķināts no CSP datiem, ar vienu izņēmumu - lietuviešu Viesu tēriņi bija par 15% mazāki, nekā gaidīts. Ārvalstu Dalībnieku vidējie dienas tēriņi ir lielāki, nekā prognozēts PPP daļā. Tas tāpēc, ka aptaujas ietvaros tika iekļauts personāls, kam ir ievērojami lielāki dienas tēriņi par piemērā izmantotajiem vidējiem datiem no CSP.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Apmeklētības izmaiņas palīdzēs nākotnē precīzāk noteikt plānoto Viesu vidējo dienas tēriņu apjomu, izmantojot izmaiņu datus, tiem turpmāk pielāgojot PPP ekonomiskās analīzes sadaļā "Datu pielāgošana" minētos koeficientus precīzāku prognožu veidošanai.

PASĀKUMA RADĪTĀ IETEKME UZ REĢIONU

Pētījuma veicējiem jāizveido tabula par vietējo un ārvalstu Viesu radīto ietekmi pēc izmaksu pozīcijām, kā norādīts anketās. Pētījuma veicējiem ir jādefinē galvenās uzņēmējdarbības nozares, kurām tika piesaistīti lielākie naudas līdzekļi no Viesiem, piemēram, naktsmītnes, restorāni u.tml. Šāda tabula nepieciešama, jo tālākā pētījuma veikšanā būs jāatsaucas uz attiecīgo informāciju.

Kritēriji

Viesu radītā ekonomiskā ietekme uz reģionu. Reģionālās ietekmes koeficients. Organizatoru radītās ekonomiskās ietekmes koeficients uz reģionu.

Informācijas iegūšana

Anketu dati par dienas tēriņiem pa to pozīcijām. PPA ekonomiskās analīzes sadaļa par Organizatoru tēriņiem.

⁸⁶Dati iegūti no Organizatoru izveidoto anketu piemēru rezultātiem, aprēķinos izmantojot tikai ārvalstu Viesu datus.

⁸⁷Dati iegūti no Organizatoru izveidoto anketu piemēru rezultātiem, aprēķinos izmantojot tikai ārvalstu Dalībnieku un mediju datus.

Nepieciešamie aprēķini

Ārvalstu Viesu izmaksas pēc attiecīgajām pozīcijām un vietējo Viesu izmaksas pēc to pozīcijām no anketas datiem saskaita kopā, iegūstot visu Viesu radīto ekonomisko ietekmi uz reģionu.

Vienas pozīcijas tēriņi = Vietējo viesu tēriņi attiecīgajā pozīcijā + Ārvalstu viesu tēriņi attiecīgajā pozīcijā

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.12

Lai iegūtu salīdzināmu rādītāju par naudas plūsmas ietekmi uz reģionu, jāizdala piesaistītie naudas līdzekļi pret valsts dotāciju apmēru, iegūstot naudas plūsmas ietekmes koeficientu uz reģionu.

$$\text{Reģionālās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Viesu tēriņi kopā}}{\text{Valsts līdzfinansējums}}$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.13

$$\text{Reģionālās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Viesu tēriņi kopā}}{\text{Organizatoru kopējās izmaksas}}$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.14

No autoru piemēra

VIESU RADĪTĀ IETEKME UZ SEKORIEM PĒC IZMAKSU POZĪCIJĀM (EUR)

Pozīcija	Vietējo Viesu tēriņi	Ārvalstu Viesu tēriņi	Viesu tēriņi kopā
Naktsmītnes	58 700	588 800	647 500
Tūrisma, izklaides un citu Pasākumu apmeklēšanas izmaksas	146 800	342 200	489 000
Izdevumi uzturam	41 100	307 200	348 300
Iepirkšanās	11 400	74 200	85 600
Citas ar transportu saistītas izmaksas	17 700	70 400	88 100
Citi izdevumi	5 800	57 200	63 000
Degviela	6 200	46 100	52 300
Kopā	288 000	1 486 000	1 774 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.5.12

Kopumā Pasākums radīja **1 774 00 EUR** lielu ietekmi uz reģiona ekonomiku.

Lai iegūtu salīdzināmu rādītāju par naudas plūsmas ietekmi uz reģionu, jāizdala piesaistītie naudas līdzekļi pret valsts dotāciju apmēru, iegūstot netiešās ietekmes koeficientu uz reģionu.

VALSTS RADĪTĀ NETIEŠĀ EKONOMISKĀ IETEKME UZ REĢIONU

Viesu tēriņi reģionā, kopā (EUR)	1 774 000
Valsts dotācija (EUR)	200 000
Reģionālās ietekmes koeficients	8,87

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.5.13

Secināts, ka no valsts piesaistītajiem līdzekļiem Pasākums reģionam piesaistīja 8,87 reizes lielāku finanšu līdzekļu apjomu reģiona ekonomikai par valsts ieguldīto dotāciju lielumu. Tātad par katru valsts iztērēto 1 EUR reģionā tika piesaistīti 8,87 EUR, tas nenoliedzami parāda Pasākuma radīto naudas cirkulācijas efektu uz reģiona ekonomiku.

Lai iegūtu salīdzināmu rādītāju par Organizatoru radīto netiešās ietekmes apmēru pret valsts dotāciju apjomu, jāizdala piesaistītie naudas līdzekļi, Organizatoru izdevumi pret valsts dotāciju apmēru, iegūstot Organizatoru radīto netiešās ietekmes koeficientu uz reģionu.

ORGANIZATORU RADĪTĀ NETIEŠĀ EKONOMISKĀ IETEKME UZ REĢIONU

Viesu tēriņi reģionā, kopā (EUR)	1 774 000
Organizatoru kopējās izmaksas (EUR)	1 038 000
Organizatoru reģionālās ietekmes koeficients	1,71

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.5.14

Secināts, ka no Organizatoru tēriņiem par Pasākumu reģions ģenerēja 1,71 reizes lielāku finanšu līdzekļu apjomu, nekā paši iztērēja.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Organizatoru reģionālās ietekmes koeficients uz reģionu attēlo Organizatoru radīto ekonomisko piensumu reģionam, skatoties no Organizatoru perspektīvas. Organizatori šo koeficientu var uzrādīt arī attiecīgo reģionu pašvaldībām. Kopējie Viesu tēriņu apjomi reģionā tiks izmantoti anketu datu par tēriņiem salīdzināšanai ar VID datiem par attiecīgo reģionu. Kritērijs par radīto ietekmi attēlo Pasākuma norises rezultātā piesaistītos naudas līdzekļus uz reģiona ekonomiku no Viesiem - kvantitatīvais rādītājs un koeficients, kas attēlo, kādi ienākumi ir ģenerēti reģiona ekonomikā no valsts ieguldītajiem līdzekļiem.

Starp Pētījumiem salīdzināmie kritēriji

Abi minētie kritēriji IZM ir jāvērtē pēc būtības, jo tie attēlo kopējo Viesu radīto ekonomisko ietekmi, kur IZM var apskatīt vietējo Viesu tēriņu ietekmi, kas netiek ņemta vērā, analizējot Pasākuma ietekmi uz valsti, bet dod ieskatu tā īpatsvarā no kopējiem tēriņiem, pašmāju Viesu tēriņu paradumiem Pasākuma laikā, papildus attēlojot arī iespējamās izmaiņas no vietējo Viesu tēriņiem, kas saistīti ar standarta patēriņa precēm un pakalpojumiem. Kritēriji sniedz ieskatu arī Pasākuma ietekmē uz reģionu, kas noderētu attiecīgo reģionu pašvaldībām. Līdz ar to var salīdzināt šādus lielumus:

- Kvantitatīvie rādītāji:
 - Kopējie Viesu tēriņi.
 - Vietējo Viesu tēriņi un to īpatsvars.
- Reģionālās ietekmes koeficients.

PASĀKUMA RADĪTIE NODOKĻU IEŅĒMUMI

Pētījuma veicējiem ir nepieciešams definēt, kādas izmaksu pozīcijas ir apliekamas ar attiecīgajām PVN likmēm, un noteikt, kādi ir iespējamie nodokļu ieņēmumi no Pasākuma Viesu tēriņiem. Jāizveido līdzīga vai tāda pati tabula, kurā būtu pārredzama arī iespējamo nodokļu aprēķinu struktūra.

Kritērijs

Kopējie Viesu radītie nodokļu ieņēmumi, atsevišķi nodalot ārvalstu Viesu un vietējo Viesu radītos nodokļu ieņēmumus.

Informācijas iegūšana

PPA Ekonomiskās analīzes sadaļa – Pasākuma radītā ietekme uz reģionu.

Nepieciešamie aprēķini

izmaksu postenim ir jāattiecinā tam atbilstošā PVN likme. Latvijā naktsmītnēm saskaņā ar PVN likuma 42.panta 10.punktu PVN likme ir 12%. Autori rekomendē visām parējām izmaksu pozīcijām attiecināt ierasto PVN likmi 21%. Visas PVN pozīcijas summējot, iegūst kopā radīto PVN apjomu. Aprēķinos atsevišķi atdalīt arī vietējos no ārvalstu Viesiem.

Naktsmītņu izmaksu radītais PVN = Naktsmītņu izmaksas kopā — (Naktsmītņu izmaksas kopā ÷ 1,12)

Pārējo izmaksu radītais PVN = Pārējie izdevumi kopā — (Pārējie izdevumi kopā ÷ 1,21)

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.15

No autoru piemēra

IESPĒJAMIE PVN IEŅĒMUMI NO PASĀKUMA VIESIEM (EUR)

Pozīcijas	PVN likme	Vietējo Viesu tēriņi	PVN daļa	Ārvalstu Viesu tēriņi	PVN daļa	Viesu tēriņi kopā	PVN daļa
Naktsmītnes	12%	58 700	6 300	588 800	63 100	647 500	69 400
Tūrisma, izklaides un citas izmaksas	21%	146 800	25 500	342 200	59 400	489 000	84 900
Izdevumi uzturam	21%	41 100	7 100	307 200	53 300	348 300	60 400
Iepirkšanās	21%	11 400	2 000	74 200	12 900	85 600	14 900
Citas ar transportu saistītas izmaksas	21%	17 700	3 100	70 400	12 200	88 100	15 300
Citi izdevumi	21%	5 800	1 000	57 200	9 900	63 000	10 900
Degviela	21%	6 200	1 100	46 100	8 000	52 300	9 100
Kopā		288 000	46 000	1 486 000	219 000	1 774 000	265 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.5.15

Secināts, ka kopumā Pasākums radīja 1 774 000 EUR lielu ietekmi uz reģiona ekonomiku, tas attiecīgi ģenerēja 265 000 EUR lielus nodokļu ieņēmumus. Pasākums valsts ekonomikai piesaistīja 1 486 000 EUR lielu naudas līdzekļus no ārvalstu Viesiem. Sadalījumu pa izmaksu pozīcijām var redzēt detalizētāk augstāk esošajā tabulā.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Nosaka Pasākuma radītos kopējos PVN ieņēmumus no Viesiem. Kopējie PVN ieņēmumi noderēs to validācijai ar VID datiem. Ārvalstu Viesu tēriņu radītais PVN apjoms, ja Pasākuma radītais PVN apjoms no anketu datiem tiks atzīts par uzticamu, tiks izmantots Pasākuma Tiešās ietekmes uz valsti novērtēšanā.

PASĀKUMA NODOKĻU IEŅĒMUMU SALĪDZINĀŠANA AR VID DATIEM

Pētījuma veicējiem savi pieņēmumi par nodokļu ieņēmumiem ir jāsalīdzina ar VID rīcībā esošo informāciju. Pēc sadaļas analīzes jānonāk pie secinājuma par anketas datu uzticamību, salīdzinot tos ar VID datiem, un līdz ar to, vai ekonomiskās ietekmes daļā veiktie pieņēmumi un secinājumi ir pamatoti.

Kritērijs

Nodokļu ieņēmumu datu validācija. Anketu datu analīzes rezultātā par Viesu tēriņu radītajiem nodokļu ieņēmumiem iegūto datu validācija ar VID datiem.

Informācijas iegūšana

VID dati no Pielikuma Nr.2. sadaļumā pēc NACE kodiem un PPA Ekonomiskās analīzes sadaļa – Pasākuma radītie nodokļu ieņēmumi.

Nepieciešamie aprēķini

Pētījuma veicējiem ir jāparāda, kāda ir Pasākuma nodokļu ieņēmumu kopsumma no kopējiem nodokļu ieņēmumiem periodā.

Pasākuma radītā nodokļu ietekme uz NACE kodu izlasi (%)

$$= \frac{\text{Visu Pasākumu Viesu radītais PVN periodā}}{\text{Reģiona NACE kodu izlases radītais PVN ieņēmumi periodā}} \times 100$$

Naktsmītnes un ēdināšanas sektors ir jāanalizē, jo attiecīgie sektori tiešā veidā nodarbojas ar pakalpojumu sniegšanu Pasākuma Viesiem, tāpēc attiecīgajos sektoros būtu jāparādās PVN izmaiņām, kuras varētu salīdzināt pret iepriekšējiem periodiem.

$$\text{Pasākuma radītā PVN ietekme uz reģiona naktsmītņu sektoru (\%)} = \frac{\text{Visu Viesu radītie PVN naktsmītnēs}}{\text{Reģiona NACE naktsmītņu PVN ieņēmumi periodā}} \times 100$$

$$\text{Pasākuma radītā PVN ietekme uz reģiona ēdināšanas sektoru (\%)} = \frac{\text{Visu Viesu radītie PVN Izdevumi uzturam}}{\text{Reģiona NACE ēdināšanas PVN ieņēmumi periodā}} \times 100$$

Iegūtie procentuālie apmēri jāsalīdzina ar iepriekšējo 2 gadu VID PVN datiem, lai novērtētu Pasākuma ietekmi un tās apmēru un datu uzticamību, salīdzinot rezultātus.

Par sekojošajiem rādītājiem – tos nosaka pēc VID NACE kodiem par: Visu Pasākumu Viesu radītajiem PVN ieņēmumiem, naktsmītnēm un ēdināšanas pakalpojumiem.

$$\text{Variācijas no iepriekšējā gada perioda VID, attiecīgajiem NACE kodiem (\%)} = \frac{\text{Pasākuma periodā radītie PVN (NACE)} - \text{iepriekšējā gada perioda ienākumi (NACE)}}{\text{Iepriekšējā gada perioda ienākumi (NACE)}}$$

Variācijas augstāk minētajiem rādītājiem jānosaka arī par aizpagājušā gadu.

Rezultātā iegūtās variācijas VID datus pret Pasākuma perioda ienākumiem reģionā salīdzina attiecīgi pa to rādītājiem, lai noteiktu ietekmi un aptauju datu par tēriņiem un to veidiem uzticamību.

Pasākuma radīto nodokļu ietekmi uz NACE kodu izlasi procentos salīdzina ar variācijām no iepriekšējā un aizpagājušā gada reģiona perioda VID NACE kodu izlases rezultātiem procentos. Salīdzināšanai izmantot arī kvantitatīvos rādītājus. Attiecīgi tāpat jāsalīdzina no analīzes iegūtie rezultāti par naktsmītnēm un ēdināšanu.

No autoru piemēra

No Autoru piemēra var secināt, ka ir pozitīvi aspekti PVN pieaugumam pret iepriekšējiem periodiem, attiecīgi pret 2014.gada oktobra PVN datiem ēdināšanā 18% un naktsmītnēm 5%, kas nav dabiskais pieaugums, un ir pamats uzskatīt, ka Pasākums šos VID datus ietekmējis, neskatoties uz VID PVN maksājumu īpatnībām par tā maksājumiem citos periodos un reģionos. Primāro datu atbilstību faktam apstiprināja arī sezonālā analīze, kur Pasākuma ietekme uz tūrisma sektoru (naktsmītnēm Rīgas reģionā) bija 7,58%, līdz ar to Pētījuma aprēķini tiek uzskatīti par precīziem, jo neparāda nesakritības ar VID faktiskajiem PVN ienākumiem. Jāņem vērā arī, ka Viesu tēriņi tika iztērēti visā Latvijā nevis tikai reģionā.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Salīdzinājums starp anketu datu Pasākuma radītajiem nodokļu ieņēmumiem un analīzes gaitā iegūtajiem rezultātiem ar VID datiem apstiprina vai noliedz anketas datus par Viesu dienas tēriņiem pa to pozīcijām. Mērķis ir noskaidrot, vai Viesu dienas tēriņi anketu datus atbilst oficiālajiem VID datiem, kā arī, vai vispārēji noteikti Pasākuma radītie Viesu tēriņi ir uzticami un tos var ņemt vērā, nosakot Pasākuma ietekmi uz Valsts ekonomiku.

IZM ir jāpievērš uzmanība Pasākumu veicēju NACE kodu sadalei par anketu izmaksu pozīcijām, lai novērstu nepamatotu NACE kodu pielāgošanu anketas datiem.

PASĀKUMA IETEKME UZ LATVIJAS EKONOMIKU

Pasākuma ekonomiskās ietekmes noteikšanā uz valsts ekonomiku tiks ņemti vērā vienīgi dati no ārvalstu Viesiem, jo šos ienākumus var atzīt par papildu piesaistītajiem ārvalstu naudas līdzekļiem valsts ekonomikai.

Kritēriji

Netiešā ietekme (piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai) un Netiešās ietekmes koeficients (piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai attiecībā pret valsts dotāciju).

Informācijas iegūšana

Analīzes rezultāti no PPA Ekonomiskās analīzes sadaļām – Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību, Pasākuma radītā ietekme uz reģionu un Pasākuma radītie nodokļu ieņēmumi.

Nepieciešamie aprēķini

Pasākuma ekonomiskās ietekmes noteikšanā uz valsts ekonomiku tiks ņemti vērā vienīgi dati no ārvalstu Viesiem, jo šos ienākumus var atzīt kā papildus piesaistīto ārvalstu naudas līdzekļus valsts ekonomikai.

Attiecīgi saskaitot visas definētās kopsummas, kas ietekmē ārvalstu naudas plūsmu, tiek iegūts kopējais piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai.

Netiešā ietekme uz Valsts ekonomiku

- = Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Apmeklētājiem
- + Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Dalībniekiem
- + Organizatoru radītā naudas līdzekļu kustības bilance

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.18

Noteikt faktisko Pasākuma netiešās ietekmes koeficientu, salīdzinot to ar prognozēto PPP.

$$\text{Netiešās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai}}{\text{Valsts līdzfinansējums}}$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.19

No autoru piemēra

NETIEŠĀ IETEKME UZ VALSTS EKONOMIKU (EUR)

Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Apmeklētājiem	1 405 000
Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Dalībniekiem	81 000
Organizatoru radītā naudas līdzekļu kustība	-160 000
Kopā	1 326 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.5.18

Tiek secināts, ka Pasākuma kopējā ietekme uz valsts ekonomiku bija **1 326 000 EUR**.

NETIEŠĀS IETEKMES KOEFICIENTS

	Plāns	Fakts
Piesaistītie ārvalstu naudas līdzekļi (EUR)	1 035 000	1 326 000
Valsts dotācija (EUR)	200 000	
Attiecība	5,2	6,6

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.5.19

Secināts, ka no valsts piesaistītajiem līdzekļiem Pasākums piesaistīja 6,6 reizes lielāku finanšu līdzekļu apjomu valsts ekonomikai nekā valsts dotācija. Tas nozīmē, ka Pasākuma atbalstīšana par valsts līdzekļiem ir bijusi izdevīga gan Organizatoriem, gan valsts ekonomiskai labklājībai kopumā.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Sadaļa sastāv no diviem galvenajiem kritērijiem.

- Netiešā ietekme

Valsts ienākumu apjoms no Pasākuma norises. Kopējais Pasākuma piesaistītais ārvalstu naudas līdzekļu apjoms valsts ekonomikā, kas radījis papildu apgrozījumu, pateicoties Pasākuma norisei. Radītais naudas līdzekļu apjoms laika gaitā, esot Latvijas tautsaimniecības apgrozībā, pakāpeniski nokļūs valsts kasē caur nodokļu ieņēmumiem, protams, neskaitot daļu, kas saimniecisko darbību veikšanas procesā pametīs Latvijas tautsaimniecību – naudas līdzekļi aizplūst uz ārvalstīm.

- Netiešās ietekmes koeficients

Valsts ienākumi no tās ieguldījuma apjoma. Izmantojot koeficientu, valsts var noteikt, kurš Pasākums piesaistījis vairāk naudas līdzekļus no ārvalstīm attiecībā pret valsts līdzfinansējumu, proti, jo augstāks koeficients, jo izdevīgāk valstij ir bijis Pasākumu līdzfinansēt. Koeficienta vērtība nedrīkstētu būt zem 1, jo tas parādītu, ka valsts dotāciju apjoms ir vienāds vai zemāks par piesaistīto ārvalstu naudas līdzekļu apjomu, līdz ar to attēlojot Pasākuma rīkošanas finansiālo neizdevīgumu, raugoties no valsts perspektīvas.

Starp pētījumiem salīdzināmie kritēriji

Abi minētie kritēriji var tikt salīdzināti ar citiem veiktajiem pētījumiem, attiecīgi salīdzinot kopējo pienesumu valsts ekonomikā – Netiešo ietekmi vai valsts investīciju atgriezeniskumu pēc Netiešās ietekmes koeficienta.

PASĀKUMA IETEKME UZ VALSTS BUDŽETU

Pasākuma ietekmē uz valsts budžetu ietekmes novērtēšanā tiek ņemti vērā vienīgi no ārvalstu Viesu tēriņiem radītie nodokļu ieņēmumu dati.

Kritērijs

Tiešā ietekme (Ārvalstu Viesu radītie nodokļu ieņēmumi) un Tiešās ietekmes koeficients (Ārvalstu Viesu radītie nodokļu ieņēmumi attiecībā pret valsts dotāciju apjomu).

Informācijas iegūšana

Analīzes rezultāti no PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas - Pasākuma radītie nodokļu ieņēmumi.

Nepieciešamie aprēķini

Nepieciešams salīdzināt, kāda ir aprēķināto nodokļu kopsumma attiecība pret valsts finansējumu, lai to noskaidrotu, plānotie un faktiskie nodokļu ieņēmumi no ārvalstu naudas līdzekļu plūsmas ir jāattiecinā pret valsts dotāciju apjomu. Tiek iegūts nodokļu ieņēmuma koeficients, salīdzinot to ar prognozēto PPP.

$$\text{Tiešās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Tiešā ietekme}}{\text{Valsts līdzfinansējums}}$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.21

No autoru piemēra

TIEŠĀS IETEKMES KOEFICIENTS

	Plānotais	Faktiskais
Nodokļu ieņēmumi (EUR)	163 000	219 000
Valsts dotācija (EUR)	200 000	
Nodokļu ienākumu koeficients	0,815	1,095

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.5.21

Secināts, ka valsts tiešās ekonomiskās ietekmes ietvaros ir atpelnījusi savu ieguldījumu 109,5% apmērā, un pat ir izdevies rast papildu tiešos ienākumus 19 000 EUR Pasākuma norises periodā. Analīzes rezultātā var secināt, ka Pasākums bijis ekonomiski nozīmīgs. Tā ietekme uz valsti atspoguļosies tuvākajā laikā, jo Pasākuma radītais Netiešās ietekmes apjoms, atrodoties apgrozībā, radīs papildu ietekmi uz valsts nodokļu ieņēmumiem. Tas nozīmē, ka Pasākums ne tikai ir sevi atpelnījis, bet pat pārsniedzis gaidāmos rezultātus.

Pētījuma veicējiem, izveidojot kopsavilkuma un secinājumu sadaļu, jāspēj definēt to, vai Pasākums spēja nest valsts ekonomikā pietiekamus ienākumus un vai faktiskā situācija atšķīrās no plānotajiem apjomiem. Citas secinājumu sadaļas Pētījuma veicējiem nebūtu ieteicams veidot, bet visu nepieciešamo informāciju brīvā veidā var pievienot šai sadaļai. No kopsavilkuma sadaļas norādītās informācijas ir jāspēj atlasīt visus galvenos aspektus, kas atspoguļotu kopējo Pasākuma piesaistīto vērtību gan valsts ekonomikā, gan sportam kopumā.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Sadaļa sastāv no diviem galvenajiem kritērijiem.

- Tiešā ietekme (Ārvalstu Viesu radītie nodokļu ieņēmumi)

Tiešā ietekme atspoguļo valsts nodokļu ieņēmumu apjomu no ārvalstu Viesu radītajiem PVN maksājumiem attiecīgajā periodā (Pasākuma norises periods). No Tiešās ietekmes valsts var noteikt, kurš Pasākums piesaistījis vairāk PVN ieņēmumus no ārvalstu Viesiem, jo tā apzīmē minimālos PVN ienākumus, ko radījis Pasākums. Attiecīgais kritērijs jāvērtē kopā ar Netiešās ietekmes kritēriju, kas dotu ieskatu par papildu nodokļu ieņēmumu apjomiem attiecīgi sekojošajos laika periodos.

- Tiešās ietekmes koeficients (Ārvalstu Viesu radītie nodokļu ieņēmumi attiecībā pret valsts dotāciju apjomu)

Valsts PVN ieņēmumi attiecīgajā periodā no tās ieguldījuma apjoma. Izmantojot koeficientu, valsts var noteikt, kurš Pasākums piesaistījis vairāk PVN ieņēmumus no ārvalstu Viesiem attiecībā pret valsts līdzfinansējumu, tas ir, jo augstāks koeficients, jo izdevīgāk valstij bijis Pasākumu līdzfinansēt.

Šāds koeficients tiek uzskatīts kā izcils, ja tas ir lielāks vai vienāds ar 1, jo tad rezultāts parāda, ka valsts pati, jau tiešā veidā ir atpelnījusi ieguldītos naudas līdzekļus. Ja koeficients ir mazāks par 1, tas nozīmē, ka nauda visā pilnībā Pasākuma norises periodā nav atgriezusies valsts budžetā no PVN maksājumiem.

Ja koeficients ir mazāks par 1, tas nozīmē, ka tiešie nodokļi nenonāks valsts budžetā no ārvalstu naudas līdzekļu PVN maksājumiem, bet tas parāda procentuālu apmēru, kādā valsts savus naudu līdzekļus atpelnījusi Pasākuma periodā. Pievēršot uzmanību arī citiem posteņiem kā kopējais piesaistītais ārvalstu naudas apjoms (Netiešā ietekme). Koeficients robežās no 1 – 0,5 tiek uzskatīts kā pozitīvs rādītājs, jo tas parāda, ka valsts apjomīgus naudas līdzekļus tiešā veidā spēj atpelnīt atpakaļ tikai no ārvalstu Viesu radītajiem PVN maksājumiem attiecīgajā periodā. Rādītāji zem 0,5 ir jāanalizē papildus, jo tas varētu nozīmēt, ka valsts dotāciju apmērs ir bijis samērā liels pret radītajiem nodokļu ieņēmumiem un tiešais ienākumu apjoms būtu nepietiekams, korelējot ar netiešās ietekmes radīto naudas apgrozījumu valsts ekonomikā, proti, nespētu arī laika gaitā atgriezt valsts līdzfinansējuma apjomus caur nodokļu ieņēmumiem. Pētījuma veicējiem un Organizatoriem zemie kritēriji IZM pārstāvjiem ir jāpamato padziļināti.

Starp Pētījumiem salīdzināmie kritēriji

Abi minētie kritēriji var tikt salīdzināti ar citiem veiktajiem pētījumiem, attiecīgi salīdzinot kopējo pienesumu valsts ekonomikā no PVN nodokļu ieņēmumiem – Tiešo ietekmi vai valsts investīciju atgriezeniskumu pēc Tiešās ietekmes koeficienta.

MAZO UN VIDĒJO PASĀKUMU PĒTĪJUMU PPA METODIKAS KOPSAVILKUMS

Tā kā maziem un vidējiem sporta Pasākumiem jāveic attiecīga izmēra Pētījums, kurā jāiekļauj informācija un analīze pēc Autoru izveidotās metodikas. Kopsavilkums sastāv no divām galvenajām sadaļām: veicamās Pētījuma nodaļas, PPA metodoloģijas kopsavilkuma apraksts. Metodika ir izveidota, lai mazo un vidējo pasākumu Organizatori vai Pētījuma veicēji, nesadārdzinot izmaksas, spētu izteikt pieņēmumus un analizēt rezultātus, kamēr pieejamie informācijas avoti ir limitēti (nav anketas, ietekme uz nodokļu ieņēmumiem maza, ko līdz ar to nevar validēt ar VID datiem utt.). Sadaļā termini Pasākums un Pētījums attiecināts arī uz Mazo un vidējo Pasākumu Pētījumiem.

VEICAMĀS NODAĻAS

PPA maziem un vidējiem pasākumiem sastāv no nelieliem papildinājumiem pie jau izveidotā PPP. Pēc pasākuma Analīzē obligātās daļas, kas jāveic Pētījuma veicējiem ir attiecīgi:

Pēcpasākuma analīze (PPA)

- Vispārīgā analīze
- Pasākuma ekonomiskās ietekmes analīze
 - Pasākuma Tiešo ienākumu un izdevumu struktūra
 - Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību
 - Pasākuma Apmeklētība
 - Izmantojot pieejamos datus no Organizatoriem un biļešu pārdošanas.
 - Pasākuma Viesu dienas tēriņi
 - Izmantojot faktisko Apmeklētību un CSP datus par vidējiem ārvalstu Viesu tēriņiem.
 - Pasākuma radītā ekonomiskā ietekme uz valsti

No attiecīgo sadaļu veikšanas mazo un vidējo pasākumu Pētījuma veicējiem nepieciešams izveidot PPA kopsavilkumu, kas ar Autoru piemēriem attēlots turpmāk sadaļā. Papildus var veikt jebkuras sadaļas no šī Pētījuma. Galvenais kritērijs Mazo un vidējo pasākumu ietekmes uz valsts ekonomiku noteikšanā ir Pasākuma radītā Netiešā ietekme.

Autori iesaka veikt ārvalstu federāciju pārstāvju izdevumu anketas, ja tās ir ieradušās uz Pasākumu, lai novērtētu to tēriņus Latvijā (neskaitot to tēriņus, par kuriem tās, iespējams, jau pārskaitījušas līdzekļus Organizatoriem), kas ietekmētu Pasākuma piesaistīto ārvalstu naudas līdzekļu apjomu, ko izmantotu aprēķinu veikšanai Pētījumā. Rezultātu iegūšanai var izmantot Daļībnieku anketu, to piekoriģējot, lai nezustu jautājumu būtība un vēlamais rezultāts. Obligāto sadaļu metodoloģijas apraksts un analīze atspoguļota nākošajā sadaļā.

METODOLOĢIJAS KOPSAVILKUMA APRAKSTS

Autoru PPA daļā izmantotās metodikas kopsavilkuma apraksts atspoguļo galveno kritēriju, to aprēķinu, un vērtību savstarpējo sakarību analīzi. Izmantojot šo pētījuma metodiku, tiks attēlotas galvenie kritēriji, to nepieciešamība un rezultātu nozīmes izklāsts, lai Pētījumu veicējiem un IZM sniegtu ieskatu par Pasākuma mērķa sasniegšanai un pasākuma ietekmi uz valsts ekonomiku.

Sadaļā noteikti galvenie aspekti, kas saistīti ar Pasākumu un tā norises ietekmējošiem faktoriem, kas būtu jāiekļauj mazo un vidējo pasākumu PPA kopsavilkumā. Pētījuma veicējiem kopsavilkuma sadaļā ir jāiekļauj līdzīgas tabulas un secinājumi, kā redzams zemāk Autoru piemēros. Pieņēmumi un aspekti, kas attēloti metodoloģijas kopsavilkumā, ir visaptveroša informācija un detalizētāku to aprakstu un nozīmi skatīt attiecīgajās šā pētījuma sadaļās. Autoru izveidotajā piemērā ir izmantotas tabulas no attiecīgajām šī Pētījuma sadaļām, lai vairotu metodoloģijas izpratni Pētījumu veicējiem. Mazo un vidējo Pasākumu Pētījumu veicējiem jāņem vērā, ka Autoru izveidotie piemēri ir tie paši, kas aprakstīti šajā pētījumā, un to summas un kvantitatīvie lielumi neatbilst Mazo un vidējo Pasākumu izmēriem.

Vispārīgās daļas metodoloģijas analīzes kopsavilkums

Kritēriji

- Pasākuma Apmeklētāju un Dalībnieku skaits.
- Ārvalstu Viesu īpatsvars no kopējās Apmeklētības.
- Galvenās izmaiņas no PPP aprakstītā plānotā.

Informācijas iegūšana

Augstāk minētos secinājumos iekļauto informāciju Pētījuma veicēji var iegūt no Organizatoriem, federācijām, biļešu ienākumiem un tiešaistē esošās informācijas (kā arī no anketām, ja tās veiktas).

Nepieciešamie aprēķini

$$\text{Ārvalstu Apmeklētāju Apmeklētības īpatsvars (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Apmeklētāju Apmeklētība}}{\text{Kopējā Apmeklētība}} \times 100$$

$$\text{Dalībnieku Apmeklētības īpatsvars (\%)} = \frac{\text{Ārvalstu Dalībnieku Apmeklētība}}{\text{Kopējā Dalībnieku Apmeklētība}} \times 100$$

No autoru piemēra

- Pasākumu kopā apmeklēja 29 130 Apmeklētāji, no kuriem 17 973 bija ārzemnieki 62%.
- Pasākumā piedalījās 359 Dalībnieki, no kuriem 309 bija ārzemnieki 86%.

Par Apmeklētību tiek uzskatīts cilvēku pavadīto dienu skaits Pasākumā, nevis cilvēku skaits vai kāds cits kopums. Apmeklētības noteikšanas metodes var skatīt Pētījuma PPA nodaļā "Vispārīgā daļa" vai PPA metodoloģijas kopsavilkuma analīzē.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Sadaļa sastāv no trīs galvenajiem kritērijiem.

- Pasākuma Apmeklētāju un Dalībnieku skaits.

Par Apmeklētību tiek uzskatīts cilvēku pavadīto dienu skaits Pasākumā, nevis cilvēku skaits vai kāds cits kopums. Apmeklētības noteikšanai var izmantot vairākas metodes:

1. Visi Apmeklētības dati ir jau pieejami Organizatoriem, ieskaitot Viesu sadalījumu pa valstīm.
2. No kopējo pārdoto biļešu skaita un izsniegtajiem ielūgumiem aprēķina Apmeklētību, to attiecina pret anketu rezultātiem, tā iegūstot arī ārvalstu Viesu sadalījumu pa valstīm.
3. Nosakot kopējo pārdoto biļešu skaitu un to attiecinot pret Organizatoru datiem par faktisko Apmeklētību, jo daļa pārdoto biļešu un izsniegto ielūgumu netiek izmantoti. Faktiskās kopējās

Apmeklētības dati pārsvarā ir pieejami no Pasākuma vietas pārvaldniekiem, jo Organizatori īrē attiecīgās Pasākuma vietas. Piemēram: Pasākums izīrē Arēnu Rīga kopā ar tās sniegtajiem pakalpojumiem, kā kasieri un biļešu kontroli. Ieradušies cilvēki tiek uzskaitīti viņiem pieejamajās datu bāzēs. Kopējie faktiskie Apmeklētības dati tiek attiecināti pret veiktajām aptaujām, lai noteiktu Viesu īpatsvaru pa valstīm.

Pievērst uzmanību, ka pārdotās biļetes ne vienmēr parāda Apmeklētību, jo uz Pasākumiem var pārdod biļetes vairākām Pasākuma dienām, spēlēm, mačiem utt., līdz ar to Pētījuma veicējiem jāņem vērā dienu skaits, nevis biļešu skaits.

Autori iesaka izmantot 3.metodi. Gadījumos, ja trūkst kāda no nepieciešamajām sadaļām, var izmantot pārējās metodes. Ja Organizatoriem ir pilnīga un uzticama informācija par ārvalstu Viesu Apmeklētības īpatsvaru pa valstīm, tad Pētījuma veicējiem tā ir jāizmanto un jāpieņem kā uzticamāka informācija nekā no anketu rezultātiem iegūtais Viesu sadalījums.

Kritērijs attēlo Pasākuma popularitāti – jo lielāka Apmeklētība, jo iespējami lielāka ietekme uz valsts ekonomiku.

- Ārvalstu Viesu īpatsvars no kopējās Apmeklētības.

Ārvalstu Viesu skaits ir nepieciešams, lai novērtētu Pasākuma interesi no ārvalstu Viesiem. Ārvalstu Viesu skaits un to tēriņi ir galvenais bāzes kritērijs, ko izmanto aprēķinos, nosakot Pasākuma radīto ietekmi uz valsts ekonomiku. Nosakot īpatsvaru, var vērtēt, vai Pasākums piesaista pietiekamu skaitu ārvalstu Viesu, lai radītu pienesumu ekonomikai.

- Galvenās izmaiņas no PPP plānotā.

Nepieciešams salīdzināt faktisko Apmeklētību no prognozētās, to attiecīgi arī aprakstīt un pamatot. Kritērijs palīdzēs nākotnes pētījumiem precīzāk noteikt prognozējamo Apmeklētības lielumu.

EKONOMISKĀS DAĻAS METODOLOĢIJAS ANALĪZES KOPSAVILKUMS

Pētījuma veicējiem ir jānodala galvenie ekonomiskās daļas kopsavilkuma secinājumi no vispārīgajiem secinājumiem pēc līdzīga piemēra, kā attēlots šajā Pētījuma sadaļā. Pamats ekonomiskajai daļai ir tabulas ar secinājumiem, kā norādīts zemāk esošajā Autoru piemērā.

Uzskatāmības nolūkos tiek attēlotas arī Autoru piemērā izmantotās tabulas. Pētījumu salīdzināšanas nolūkos Pētījuma veicējiem jāveido tādas pašas vai līdzīgas tabulas.

Pasākuma tiešo ienākumu un izdevumu struktūra

Pasākuma veicējiem ir jāizveido tabula, kas aptver PPP plānoto ienākumu un izdevumu salīdzinājumu ar faktiskajiem datiem, pēc kuras jānosaka valsts finanšu līdzdalības nepieciešamība Pasākuma organizēšanā.

Kritērijs

Izmaiņas no prognozētā un Pasākuma rentabilitāte - valsts līdzfinansējuma apjoma validēšana.

Informācijas iegūšana

Organizatoru Pasākuma budžets un valsts līdzfinansējuma apjoms.

Nepieciešamie aprēķini

Noteikt faktiskās Pasākuma izmaksas un ienākumus no budžeta. Salīdzinot tos ar prognozētajiem lielumiem, jāsalīdzina izmaksu un ienākumu posteņi, kur variācijas bijušas lielākas par 10%.

$$\text{Vienas pozīcijas Variācija/Starpība (\%)} = \frac{(\text{Faktiskā summa} - \text{Prognozētā summa})}{\text{Prognozētā summa}} \times 100$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.2

Tāpat aprēķināt Organizatoru izdevumus, skat., Autoru veidoto PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas piemēra tabulu Nr.5.3.

Tabulā Nr.5.4, var redzēt, kādi analīzes rezultāti iekļaujami, lai uzskatāmi attēlotu piesaistīto valsts līdzekļu nepieciešamību. No kopējiem Pasākuma ienākumiem ir jāatņem kopējās izmaksas, lai noteiktu Pasākuma peļņas/zaudējumus. Papildus kopējiem peļņas apmēriem jāsalīdzina, kāda būtu Pasākuma peļņa/zaudējumi bez valsts līdzfinansējuma. Attiecīgi no kopējiem Pasākuma ienākumiem ir jāatņem valsts dotāciju apjoms un kopējās Pasākuma izmaksas.

$$\text{PZA} = \text{Ienākumi} - \text{Izdevumi}$$

$$\text{PZA} = (\text{Ienākumi} - \text{Valsts līdzfinansējums}) - \text{Izdevumi}$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.4

No autoru piemēra

PASĀKUMU TIEŠO IENĀKUMU UN IZDEVUMU SALĪDZINĀJUMS AR PLĀNOTO (EUR)⁸⁸

Pozīcijas	Plānotais	Faktiskais
Pasākuma ienākumi	1 040 000	1 183 000
Pasākuma izmaksas kopā	960 000	1 038 000
Peļņa/Zaudējumi	80 000	145 000
Ienākumi bez valsts dotācijām	840 000	983 000
Pasākuma izmaksas kopā	960 000	1 038 000
Peļņa/Zaudējumi	-120 000	-55 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.5.4

Tiek secināts, ka Pasākums spēj nest peļņu tikai kopā ar valsts dotācijām, tātad bez valsts līdzfinansējuma Pasākuma norise šādi nebūtu iespējams. PPP pamatotā informācija par nepieciešamajiem valsts līdzekļiem ir bijusi korekti, tas arī atspoguļojās PPA veiktajā analīzē.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Parāda, vai Pasākums spēj pats sevi nodrošināt. Šis aspekts ir svarīgs gan investoriem, sponsoriem, gan valstij. Pētījuma veicējiem pēc šīs sadaļas analīzes jāizdara secinājumi par valsts līdzfinansējuma nozīmi Pasākuma organizēšanā. IZM pārstāvji no parādītā aprēķinu piemēra var izvērtēt, vai Organizatoru pieprasītie valsts dotāciju apjomi ir bijuši pamatoti.

Peļņa ar valsts līdzfinansējumu apmēru, jau ieskaitītu ienākumos, nevar būt negatīva. Gadījumā, ja norādīti zaudējumi ar valsts līdzfinansējumu, Organizatoriem jānorāda, kā šie Pasākuma radītie zaudējumi tiks segti un kas tos izraisīja.

⁸⁸Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēru rezultātiem. Pētījuma veicējiem nepieciešams šos datus iegūt no Organizatoriem. Prognozēto jau PPP analīzē un Faktiskās summas pēc Pasākuma norises.

Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību

Pētījuma veicējiem no Pasākumu Organizatoru tiešo ienākumu un izdevumu struktūras ir jāspēj definēt, kādi posteņi ietekmēja naudas līdzekļu kustību, ņemot vērā faktu, ka Pasākumu biļešu ienākumi netiek analizēti.

Kritērijs

Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību – Pasākuma budžeta ietekme uz Netiešo ietekmi uz valsts ekonomiku.

Informācijas iegūšana

Organizatoru Pasākuma budžets.

Nepieciešamie aprēķini

Pētījuma veicējiem no visiem posteņiem, kas nodrošina naudas līdzekļu piesaisti valsts ekonomikai no ārienes, ir jāatņem visas pozīcijas ar naudas līdzekļiem, kas aizplūst no valsts ekonomikas, nonākot pie kopējās naudas līdzekļu kustības bilances, kas izriet no Pasākumu Organizatoru ienākumu un izdevumu budžeta.

Pasākuma budžeta naudas līdzekļu kustības balance

= Ienākošie ārvalstu naudas līdzekļi – Izejošie naudas līdzekļi uz ārvalstīm

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.5

No autoru piemēra

NAUDAS LĪDZEKĻU KUSTĪBA NO PASĀKUMA ORGANIZATORIEM

Posteņi, kas pozitīvi ietekmē naudas līdzekļu kustību, EUR	
Iemaksas no ārvalstu federācijām	90 000
Posteņi, kas negatīvi ietekmē naudas līdzekļu kustību, EUR	
Licences izmaksas	250 000
Naudas līdzekļu kustības balance EUR	-160 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.5.5

No piemērā aprakstītā izriet, ka naudas līdzekļu kustība ir negatīva 160 000 EUR apmērā.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Pasākuma budžeta radītā naudas līdzekļu kustības ietekme uz valsts ekonomiku. Ja naudas līdzekļu kustība ir pozitīva, valsts līdzfinansējuma piešķiršana jau no Pasākuma saimnieciskajām darbībām vien atstājusi pozitīvu ietekmi uz valsts ekonomiku (netiešā ekonomiskā ietekme) un *vice versa*.

IZM šis jautājums jāaplūko pēc būtības, jo daudzu sporta Pasākumu organizēšanai tiek piesaistīti lieli ārvalstu federāciju līdzekļi, lai segtu Dalībnieku uzturēšanas izmaksas.

Attiecīgā informācija nevar tikt izmantota arī pie nodokļu analīzes, jo viena uzņēmuma iekšējie dati ir privāti, līdz ar to nav uzskatāmi par pietiekami pamatotu informāciju PVN struktūras izmaiņu noteikšanā.

Pasākuma Apmeklētība

Analīzes datiem un apjomiem jāsakrīt ar PPA vispārīgā analīzē atspoguļoto, un tie jāpapildina ar finanšu informāciju šajā sadaļā. Informācija, kas obligāti nepieciešama tālākās ietekmes noteikšanai, ir ārvalstu Viesu skaits un sadalījums pēc valstu piederības, salīdzinot datus ar prognozēto apjomu PPP daļā.

Kritērijs

Apmeklētības izmaiņas no PPP plānotā.

Informācijas iegūšana

Izmantojot pieejamos datus no Organizatoriem un biļešu pārdošanas, anketas (ja veiktas).

Nepieciešamie aprēķini

Attiecīgās Valsts Apmeklētību iegūst, izmantojot anketu datus, no kuriem iegūst valstu piederību procentuālo proporciju sadalījumu aizpildītajās anketās (attiecīgās valsts respondentu skaitu dalot ar kopējo respondentu skaitu un reizinot ar 100, lai iegūtu procentuālo vērtību), to attiecinot pret kopējo Apmeklētību. Ja Organizatoriem ir pieejami precīzi dati par valstu sadalījumu īpatsvaru, tad tie jāizmanto.

Analīzes datiem jāsakrīt ar PPA vispārīgās daļas analīzē atspoguļoto, to papildinot ar finanšu informāciju šajā sadaļā. Informācija, kas obligāti nepieciešama tālākās ietekmes noteikšanai, ir ārvalstu Viesu skaits un sadalījums pēc valstu piederības, salīdzinot datus ar prognozēto apjomu PPP daļā. Salīdzināmos procentuālos lielumus iegūst, no faktiskā lieluma atņemot plānoto, iegūto starpību dalot ar plānoto lielumu un reizinot ar 100.

Attiecīgās valsts Apmeklētība = % proporcija no anketu rezultātiem × Kopējā Apmeklētība

$$\text{Vienas pozīcijas Izmaiņas (\%)} = \frac{(\text{Faktiskā summa} - \text{Prognozētā summa})}{\text{Plānotā summa}} \times 100$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.6

Pētījuma veicējiem jāiegūst arī faktiskais Dalībnieku skaits. Organizatoriem jābūt pieejamiem datiem, sadalot tos pēc vietējiem pārstāvjiem un ārvalstu pārstāvjiem. Ja Dalībnieku skaits ir lielāks par 500, tos var sadalīt arī pēc valstu piederības (*Skatīt Dalībnieku sadales principus PPA Anketēšanas daļā*).

No autoru piemēra iegūtos rezultātus par dalībnieku skaitu var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.7

No autoru piemēra

PASĀKUMA APMEKLĒTĪBA UN TĀS SADALĪJUMS PA VALSTĪM, VALSTU GRUPĀM SALĪDZINĀJUMS AR FAKTU⁸⁹

	Kopā	Latvija	Lietuva	Igaunija	Vācija	Zviedrija	Somija	Krievija	Citas
Plāns	27 200	9 200	6 700	5 200	1 400	1 300	1 300	0	2 100
Fakts	29 130	11 157	6 088	5 273	1 515	1 981	1 719	932	466
Izmaiņas	1 930	1 957	-612	73	115	681	419	932	-1 634
%	7%	21%	-9%	1%	8%	52%	32%	-	-33% ⁹⁰

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.5.6

PASĀKUMU DALĪBNIEKU SKAITS PASĀKUMĀ⁹¹

	Latvijas pārstāvji			Ārvalstu pārstāvji			Kopā		
	Plāns	Fakts	%	Plāns	Fakts	%	Plāns	Fakts	%
Kopā	50	50	0%	300	309	3%	350	359	3%

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.5.7

Secināts, ka Apmeklētība ir pieaugusi par 7%, un tas saistīts ar lielo pieaugumu no pašmāju Apmeklētājiem. Dalībnieku kopējais skaits ir pieaudzis par 3%, tas radies no papildu ārvalstu Dalībnieku pieauguma.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Apmeklētības izmaiņas palīdzēs nākotnē noteikt precīzāk plānoto Viesu apjomu.

⁸⁹Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra: PPP daļā un no Apmeklētāju aptaujas anketas rezultātiem.

⁹⁰Kopā ar datiem par Apmeklētājiem no Krievijas.

⁹¹Dati iegūti no Autoru izveidotā piemēra. Kopējais Dalībnieku skaits Pētījuma veicēji iegūst no Organizatoriem.

Pasākuma Viesu dienas tēriņi

Pētījuma veicējiem jāizveido tabula Nr.5.8 pēc faktisko Apmeklētāju noteiktajiem dienas tēriņiem, salīdzinot tos ar prognozētajiem no PPP, kā arī veicot sadalījumu pa Apmeklētāju valstu grupām, lai objektīvi varētu redzēt, kā Apmeklētāju vidējie tēriņi atšķiras pa valstīm.

Kritērijs

Vidējo tēriņu salīdzinājums ar PPP plānoto.

Informācijas iegūšana

Izmantojot faktisko Apmeklētību un CSP datus par vidējiem ārvalstu Viesu tēriņiem (anketas dati par vidējiem tēriņiem, ja veikta anketēšana).

Nepieciešamie aprēķini

Salīdzināmos procentuālos lielumus iegūst, no faktiskā lieluma atņemot plānoto, rezultātā iegūto starpību dalot ar plānoto lielumu un to reizinot ar 100.

$$\text{Vienas pozīcijas izmaiņas (\%)} = \frac{(\text{Faktiskā summa} - \text{Prognozētā summa})}{\text{Plānotā summa}} \times 100$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.8

Tāpat arī salīdzina Dalībnieku vidējo tēriņu izmaiņas, skatīt PPA Ekonomiskās analīzes tabulu Nr.5.9.

No autoru piemēra:

PASĀKUMA APMEKLĒTĀJU VIDĒJIE DIENAS TĒRIŅI (EUR)⁹²

Valsts	Latvija	Lietuva	Igaunija	Vācija	Zviedrija	Somija	Krievija	Citas valstis
Plāna Vidējie tēriņi	-	76,2	48,6	72,8	83,3	83,3	66,3	66,3
Faktiskie Vidējie tēriņi	25	65	72	98	102	105	68	78
Izmaiņas	-	-11,2	23,4	25,2	18,7	21,7	1,7	11,7
Izmaiņas %	-	-15%	48%	35%	22%	26%	3%	18%

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.5.8

PASĀKUMA DALĪBNIĒKU VIDĒJIE DIENAS TĒRIŅI (EUR)⁹³

Posteņi	Vietējie	Ārvalstu
Plāna Vidējie tēriņi	-	72,6
Faktiskie Vidējie tēriņi	42	82
Izmaiņas	-	9,4
Izmaiņas %	-	13%

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulas Nr.5.9

Secināts, ka visu dalībvalstu ārzemju Apmeklētāju Viesu tēriņi Latvijā ir bijuši augstāki, nekā tika gaidīts un aprēķināts no CSP datiem, ar vienu izņēmumu - lietuviešu Viesu tēriņi bija par 15% mazāki, nekā gaidīts. Ārvalstu Dalībnieku vidējie dienas tēriņi ir lielāki, nekā prognozēts PPP daļā. Tas tāpēc, ka aptaujas ietvaros tika iekļauts personāls, kam ir ievērojami lielāki dienas tēriņi par piemērā izmantotajiem vidējiem datiem no CSP.

⁹²Dati iegūti no Organizatoru izveidoto anketu piemēru rezultātiem, aprēķinos izmantojot tikai ārvalstu Viesu datus.

⁹³Dati iegūti no Organizatoru izveidoto anketu piemēru rezultātiem, aprēķinos izmantojot tikai ārvalstu Dalībnieku un mediju datus.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Apmeklētības izmaiņas palīdzēs nākotnē precīzāk noteikt plānoto Viesu vidējo dienas tēriņu apjomu, izmantojot izmaiņu datus, tiem turpmāk pielāgojot PPP ekonomiskās analīzes sadaļā "Datu pielāgošana" minētos koeficientus precīzāku prognožu veidošanai.

Pasākuma ietekme uz Latvijas ekonomiku

Pasākuma ekonomiskās ietekmes noteikšanā uz valsts ekonomiku tiks ņemti vērā vienīgi dati no ārvalstu Viesiem, jo šos ienākumus var atzīt par papildu piesaistītajiem ārvalstu naudas līdzekļiem valsts ekonomikai.

Kritēriji

Netiešā ietekme (piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai) un Netiešās ietekmes koeficients (piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai attiecībā pret valsts dotāciju).

Informācijas iegūšana

Analīzes rezultāti no PPA Ekonomiskās analīzes sadaļām – Pasākuma budžeta ietekme uz naudas līdzekļu kustību, Pasākuma radītā ietekme uz reģionu un Pasākuma radītie nodokļu ieņēmumi.

Nepieciešamie aprēķini

Pasākuma ekonomiskās ietekmes noteikšanā uz valsts ekonomiku tiks ņemti vērā vienīgi dati no ārvalstu Viesiem, jo šos ienākumus var atzīt kā papildus piesaistīto ārvalstu naudas līdzekļus valsts ekonomikai.

Attiecīgi saskaitot visas definētās kopsummas, kas ietekmē ārvalstu naudas plūsmu, tiek iegūts kopējais piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai.

Netiešā ietekme uz Valsts ekonomiku

- = Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Apmeklētājiem
- + Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Dalībniekiem
- + Organizatoru radītā naudas līdzekļu kustības balance

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.18

Noteikt faktisko Pasākuma netiešās ietekmes koeficientu, salīdzinot to ar prognozēto PPP.

$$\text{Netiešās ietekmes koeficients} = \frac{\text{Piesaistītais ārvalstu naudas apjoms valsts ekonomikai}}{\text{Valsts līdzfinansējums}}$$

No autoru piemēra iegūtos rezultātus var aplūkot PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.19

No autoru piemēra

NETIEŠĀ IETEKME UZ VALSTS EKONOMIKU (EUR)

Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Apmeklētājiem	1 405 000
Piesaistītie naudas līdzekļi no ārvalstu Dalībniekiem	81 000
Organizatoru radītā naudas līdzekļu kustība	-160 000
Kopā	1 326 000

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabulā Nr.5.18

Tiek secināts, ka Pasākuma kopējā ietekme uz valsts ekonomiku bija **1 326 000 EUR**.

NETIEŠĀS IETEKMES KOEFICIENTS

	Plāns	Fakts
Piesaistītie ārvalstu naudas līdzekļi (EUR)	1 035 000	1 326 000
Valsts dotācija (EUR)	200 000	
Attiecība	5,2	6,6

Dati no Autoru izveidotā piemēra PPA Ekonomiskās analīzes sadaļas Tabula Nr.5.19

Secināts, ka no valsts piesaistītajiem līdzekļiem Pasākums piesaistīja 6,6 reizes lielāku finanšu līdzekļu apjomu valsts ekonomikai nekā valsts dotācija. Tas nozīmē, ka Pasākuma atbalstīšana par valsts līdzekļiem ir bijusi izdevīgā gan Organizatoriem, gan valsts ekonomiskai labklājībai kopumā.

Kritērija rezultāts un tā nozīme

Sadaļa sastāv no diviem galvenajiem kritērijiem.

- **Netiešā ietekme**

Valsts ienākumu apjoms no Pasākuma norises. Kopējais Pasākuma piesaistītais ārvalstu naudas līdzekļu apjoms valsts ekonomikā, kas radījis papildu apgrozījumu, pateicoties Pasākuma norisei. Radītais naudas līdzekļu apjoms laika gaitā, esot Latvijas tautsaimniecības apgrozībā, pakāpeniski nokļūs valsts kasē caur nodokļu ieņēmumiem, protams, neskaitot daļu, kas saimniecisko darbību veikšanas procesā pametīs Latvijas tautsaimniecību – naudas līdzekļi aizplūst uz ārvalstīm.

- **Netiešās ietekmes koeficients**

Valsts ienākumi no tās ieguldījuma apjoma. Izmantojot koeficientu, valsts var noteikt, kurš Pasākums piesaistījis vairāk naudas līdzekļus no ārvalstīm attiecībā pret valsts līdzfinansējumu, proti, jo augstāks koeficients, jo izdevīgāk valstij ir bijis Pasākumu līdzfinansēt. Koeficienta vērtība nedrīkstētu būt zem 1, jo tas parādītu, ka valsts dotāciju apjoms ir vienāds vai zemāks par piesaistīto ārvalstu naudas līdzekļu apjomu, līdz ar to attēlojot Pasākuma rīkošanas finansiālo neizdevīgumu, raugoties no valsts perspektīvas.

Starp pētījumiem salīdzināmie kritēriji

Abi minētie kritēriji var tikt salīdzināti ar citiem veiktajiem pētījumiem, attiecīgi salīdzinot kopējo pienesumu valsts ekonomikai – Netiešo ietekmi vai valsts investīciju atgriezeniskumu pēc Netiešās ietekmes koeficienta.

KOPSAVILKUMS

Pētījuma mērķis bija izstrādāt metodoloģiju, pēc kuras iespējams novērtēt Latvijā notiekošo starptautisko sporta Pasākumu radīto ekonomisko ietekmi uz valsts tautsaimniecību. Pētījuma izstrādes laikā tika izveidota metodika, pēc kuras var noteikt plānotā sporta pasākuma ekonomisko ietekmi pirms Pasākuma norises – Pirmspasākuma pētījums, kā arī tika noteikta metodika, kas izvērsta pārskata veidā detalizēti spēj attēlot notikušā sporta pasākuma radīto ietekmi uz valsti – Pēcpasākuma analīze. Metodikas izstrādes laikā speciāli tika izveidots pasākuma piemērs, kas palīdzēs turpmākajiem Pētījuma veicējiem labāk orientēties attiecīgajos metodikas aspektos.

Atslēgas vārdi: Tiešā ietekme uz ekonomiku, Netiešā ietekme uz ekonomiku, Apmeklētība, Ārvalstu naudas līdzekļi un Naudas līdzekļu kustība.

Metodikas izstrādes laikā tika ņemts vērā arī fakts, ka ne visi Pasākumi ir pēc apjoma vienādi, tāpēc tika izveidota speciāla, mazāk detalizēta pārskata forma arī mazajiem un vidējiem Pasākumiem.

Pētījuma izstrādes laikā ar valsts institūcijām, kā IZM, EM, FM, VID un CSP, tika saskaņoti jautājumi un viedokļi par Pasākumu radīto ietekmi uz valsti, lai iegūtu kopēju redzējumu, kā atbildīgās iestādes vērtē Pasākuma radīto ietekmi un ar kādiem paņēmieniem ietekmes apjomi ir nosakāmi.

Pētījuma izstrādes laikā tika definēts, kas ir Pasākuma un tā norises laikā radītā tiešā un netiešā ekonomiskā ietekme uz valsts tautsaimniecību. Netiešā ekonomiskā ietekme sevī ietver valstij piesaistīto ārvalstu naudas līdzekļu apjomu. Tiešā ekonomiskā ietekme aptver radītos nodokļu ieņēmumus no attiecīgā ārvalstu naudas līdzekļu apjoma attiecīgajā Pasākuma rīkošanas periodā.

Pašmāju Viesu radītā ietekme tiek apskatīta tikai Pasākuma ietekmē uz reģionu, bet ietekmē uz valsti netiek ņemta vērā, jo Pasākums nodrošina aktivitātes, kas saistītas ar standarta patēriņa raksturu, tāpēc nav pamatojams, ka vietējo Pasākumu Apmeklētāju iztērētie naudas līdzekļi netiktu iztērēti uz citām patēriņa aktivitātēm, ja Pasākums nenorisinātos valsts teritorijā. Ekonomiskās analīzes apakšdaļas apskatīs arī aspektu, kā Pasākums ietekmētu naudas līdzekļu kustību, ja tas nenorisinātos valsts teritorijā.

Pētījums tika izstrādāts kā metodika turpmāko Pasākumu ekonomikas ietekmes noteikšanai, attiecīgajās sadaļās ir apkopota visa nepieciešamā informācija, kā arī minēti piemēri turpmāko Pētījumu veicējiem. Pēc metodikas izstrādes Autori papildus ir definējuši galvenos kritērijus un ieteikumus valdības pārstāvjiem, kas būtu jāņem vērā, veidojot valsts atbalsta politiku starptautiskiem sporta pasākumiem.

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

VISPĀRĪGIE SECINĀJUMI PĒTĪJUMA IZSTRĀDES LAIKĀ

- Pētījumā noteiktā metodika un kritēriji nodrošina pietiekamu informācijas kopumu gan Pasākumu Organizatoriem, gan IZM pārstāvjiem, lai izvērtētu Pasākuma ekonomisko ietekmi uz valsts tautsaimniecību, kā arī lai noteiktu valsts finansējuma piešķiršanas pamatotību.
- Pasākumu Organizatoriem vienlaikus ar pieteikšanos uz valsts finansējumu ir jāizveido PPP, kas definētu iespējamo Pasākuma ekonomisko ietekmi uz valsti.
- Pasākumu Organizatoriem pēc finansējuma piesaistes ir jāizveido PPA, kas attēlotu Pasākuma faktisko ekonomisko ietekmi uz valsti.
- Mazo un vidējo pasākumu Pētījumu veicējiem ir atļauts veikt Pētījumus ar mazāku detalizāciju nekā pārējiem Pasākumu Pētījumu veicējiem.
- Pasākuma Apmeklētības apjomi un piesaistītie ārzemju Viesu naudas līdzekļi valsts ekonomikā tiešā veidā ietekmēs Pasākuma ietekmi uz valsts tautsaimniecību.
- Pasākumus nav iespējams nodalīt pēc sporta veidiem, jo katrs sporta pasākums atšķiras gan pēc līmeņa, piesaistītās auditorijas un nozīmes, kā, piemēram, amatieru, jaunatnes, pārbaudes spēles, starptautiskie turnīri u.tml.
- Pētījumā izstrādāto metodiku var izmantot arī, lai noteiktu ekonomisko ietekmi no cita veida pasākumiem.

SECINĀJUMI SAISTĪBĀ AR PPP

- Pasākuma finansēšanas izvērtēšanai nepieciešams ņemt vērā Pasākuma potenciālo tiešo un netiešo ietekmi. No pētījumiem, kas būs izstrādāti pēc šīs metodikas, IZM spēs noteikt, vai pieprasītais finansējuma lielums ir pamatots un kādu ekonomisko ietekmi Pasākumi spēs atstāt uz valsts ekonomiku.
- Pasākumu ekonomiskās ietekmes izvērtēšanā ir nepieciešams detalizēti analizēt, vai norādītie Apmeklētības un vidējo dienas tēriņu apmēri ir pamatoti un atbilst realitātei.
- Nebūtu ieteicams izmantot PPP sezonālātes analīzes aspektus kā galveno faktoru finansējuma piešķiršanas noteikšanai Pasākumiem, kuru sporta veida norise ir iespējama tikai attiecīgā tūrisma sezonas laikā.
- CSP apkopotie dati par ārvalstnieku vidējiem tēriņiem attiecībā pret Apmeklētāju veiktajiem tēriņiem ir samērā ierobežoti. Daudzi Pētījuma veicēji varētu pielāgot Viesu vidējo dienas tēriņu datus ar citiem salīdzināmiem sporta pētījumiem, kas ir veikuši attiecīgās mērķauditorijas anketēšanu.
- Pētījuma analīzes ietvaros nepieciešams pievērst uzmanību faktam, ka lietuviešu un igauņu tūristi uz Latviju brauc regulāri un viņus ir viegli piesaistīt Pasākuma norisei, bet, veicot Pasākumu ekonomiskās ietekmes analīzi, ir jāņem vērā faktors, ka daudzi no viņiem pēc Pasākuma norises brauks atpakaļ uz savu valsti, tādējādi samazinot ietekmi uz valsts ekonomiku.
- Organizatoriem būtu jākoncentrē uzmanību uz ārvalstu Apmeklētāju piesaisti, jo tieši šie Apmeklētāji valsts ekonomikā spēj piesaistīt jaunus naudas līdzekļus.

SECINĀJUMI SAISTĪBĀ AR PPA IZSTRĀDI

- Nepieciešams salīdzināt plānoto ietekmi PPP ar norādīto PPA faktisko informāciju, lai noteiktu Organizatoru spēju arī turpmāk plānot Pasākumus un novērtēt to radīto ekonomisko ietekmi.
- Pamatinformācija tiek iegūta no anketām, kuru formai un analīzei Pētījumu veicējiem ir jāpievērš vislielākā uzmanība, kā arī Viesu anketēšanā ir jāpiesaista profesionāli anketēšanas uzņēmumi.
- Iegūtā informācija par Apmeklētības apjomiem no Organizatoriem un anketēšanas ir jāsalīdzina ar CSP datiem un jānoskaidro, vai Apmeklētības apjomi ir atbilstoši noteikti. Lai gan dati var atšķirties, kopējās summas nedrīkstētu pārsniegt CSP datus.
- Pētījuma veicēju aprēķini par Pasākuma Viesu tēriņiem ir jāsalīdzina ar VID datiem un jānoskaidro, vai nodokļu ieņēmumu apjomi ir atbilstoši noteikti. Lai gan dati var atšķirties, kopējās summas nedrīkstētu pārsniegt statistikas datus.
- Lielo Pasākumu Organizatoriem būtu nepieciešams veikt digitālo mediju analīzi, lai precīzāk noteiktu Pasākuma un sporta veida atpazīstamību un ietekmi. Attiecīgā analīzes veikšanas metodika ir atrodama šī Pētījuma Pielikumā Nr.3.

AUTORU IETEIKUMI IZM

- Nodrošināt publiski pieejamu metodikas apskatu, lai nākotnes Pasākumu Organizatori piesakoties valsts līdzfinansējumam jau pieteiktos tam ar sagatavotu PPP.
- Izveidot datu bāzi ar Pasākumu Viesu anketēšanas laikā noskaidrotajiem vidējiem dienu tēriņu apjomiem, lai turpmāko Pētījumu veicējiem un CSP būtu pieejami salīdzināmi dati sporta fanu tēriņu noteikšanai, kas vairotu PPP analīzes rezultātu pamatotību.
- Saskaņā ar CSP, izvērtēt iespējamību izveidot tabulas, kas minētas gan PPP, PPA Sezonalitātes sadaļā, šā pētījuma ietvaros nepieciešamo datu tabulu izveidošanai no pieprasījuma formas/ām, un to pievienošanai pie CSP publiski pieejamajiem datiem par tūrismu un transportu, lai Pētījuma veicēji uzreiz bez datu pieprasījuma šo informāciju varētu apskatīt, tādējādi nodrošinot Pasākumu pētījuma ātrāku izpildi.
- Pasākumi bieži piesaista daudzas augsti stāvošas, citu valstu, amatpersonas un politiķus, kurus būtu nepieciešams atbilstoši sagaidīt. Valdības pārstāvjiem augsta ranga personu pieņemšanai būtu nepieciešams izveidot plānu, kā uzņemt šīs uz Pasākumu ieradušās personas, kā arī uzlikt par pienākumu Organizatoriem nodrošināt visu nepieciešamo informāciju un komunikāciju, kas saistīta ar attiecīgo personu pieņemšanu.
- Pētījumā izstrādāto metodiku var izmantot arī, lai noteiktu ekonomisko ietekmi no citiem pasākumiem. Autori ieteiktu informēt arī citas valsts iestādes par iespējām izmantot šo Pētījumu citu pasākumu analīzei.

PIELIKUMS NR.1 – CSP DATU PIEPRASĪJUMS

Centrālā statistikas pārvalde
info@csb.gov.lv

no:
_____ (nosaukums)
_____ (PVN reģistrācijas numurs)
_____ (bankas rekvizīti)
_____ (juridiskā adrese)
_____ (tālrunis)

Labdien!

Mēs pārstāvam _____ un rakstām Jums saistībā ar nepieciešamību pēc speciāli sagatavotiem Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem, kas būs nepieciešami Starptautiska sporta pasākumu ekonomiskās ietekmes noteikšanai.
Pētījuma vajadzībām mums būtu nepieciešams saņemt sekojošu datus no datu tabulām, kas būtu nodalīti pēc šādas struktūras:

Periods: no _____, līdz _____
Reģions: _____

Rādītāji	Periods	Reģions
Apkalpoto cilvēku skaits Nakšņojumu skaits Gultasvietu noslogojums Numuru noslogojums	Ievadīt: Pēdējie divi gadi sadalīti mēnešu griezumā	Ievadīt: Pasākuma norises vieta nedefinēta pēc Republikas pilsētas vai novada

Rādītāji	Periods	Reģions
Valstu dalījumā: apkalpoto Viesu skaits Pavadītās nakts	Ievadīt: Pēdējie divi gadi sadalīti mēnešu griezumā	Ievadīt: Pasākuma norises vieta nedefinēta pēc Republikas pilsētas vai novada

Rādītāji	Periods	Reģions
Mītņu skaits mēneša beigās, Gultasvietu skaits mēneša beigās Numuru skaits mēneša beigās Apkalpotās personas ...apkalpotie ārvalstu Viesi Pavadītās nakts ...Ārvalstu Viesu pavadītās nakts	Ievadīt: Pēdējie divi gadi sadalīti mēnešu griezumā	Ievadīt: Pasākuma norises vieta nedefinēta pēc Republikas pilsētas vai novada

Apmaksu par datu sagatavošanu veiks ar bankas starpniecību.

Ar cieņu,

INFORMĀCIJAS PIEEJAMĪBA PA REĢIONIEM

Zemāk attēlota informācija par CSP datu pieejamību attiecīgajās valsts pilsētās un reģionos, pēc kuru apskates Pētījuma veicēji var spriest par pieejamajiem datiem Pasākuma norises reģionā. *Jāpiemin, ka informāciju par konkrētu pilsētu/novadu publicējam tikai tad, ja konkrētajā periodā tajā ir darbojušās vairāk kā 3 tūristu mītnes. Mītņu skaits pa mēnešiem nedaudz atšķiras.*

TŪRISTU MĪTNES REPUBLIKAS PILSĒTĀS UN NOVADOS (2014. un 2015. gadā)

Administratīvās teritorijas Administrative territory	Mītņu skaits (gada beigās) Number of establishments (at the end of the year)		Apkalpoto personu skaits Number of visitors		tai skaitā/ of which	
					Ārvalstu Viesi non-residents	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Pavisam	788	770	2 147 194	2 196 712	1 437 912	1 481 756
Rīga/ capital	119	121	1 274 357	1 333 520	1 122 926	1 166 886
Daugavpils/city	11	12	39 084	36 058	13 864	12 639
Jelgava/city	4	4	18 854	16 164	4 364	3 737
Jēkabpils/city	6	6	14 315	12 241	1 166	1 245
Jūrmala/city	40	38	179 276	179 541	127 366	121 596
Liepāja/city	13	13	73 044	68 958	22 085	21 594
Rēzekne/city	2	2	•	•	•	•
Valmiera/city	7	6	13 608	13 365	4 996	4 958
Ventspils/city	20	15	60 937	57 804	22 205	22 229
Novadi						
Aglonas	11	10	2 872	3 338	391	164
Aizkraukles	3	3	•	•	•	•
Aizputes	3	5	•	•	•	•
Aknīstes	2	2	•	•	•	•
Alojas	2	1	•	•	•	•
Alsungas	1	2	•	•	•	•
Alūksnes	9	8	4 069	5 195	292	242
Amatas	13	14	10 181	13 916	1 162	4 059
Apes	3	3	•	•	•	•
Auces	2	1	•	•	•	•
Ādažu	5	6	8 289	6 227	2 305	2 182
Babītes	1	2	•	•	•	•
Baldones	1	1	•	•	•	•
Balvu	5	2	3 024	•	447	•
Bauskas	8	11	13 785	14 949	5 423	8 686
Beverīnas	6	6	10 295	8 104	430	180
Brocēnu	2	3	•	•	•	•
Burtnieku	6	5	2 402	2 053	233	145
Carnikavas	-	1	-	•	-	•
Cesvaines	1	2	•	•	•	•
Cēsu	6	7	12 498	11 931	7 412	7 169
Ciblas	1	-	•	-	•	-
Dagdas	5	5	1 093	580	205	2
Daugavpils	15	14	10 176	7 607	328	349
Dobeles	8	7	9 764	7 910	772	1 147
Dundagas	9	10	4 449	4 586	1 626	2 019
Durbes	1	1	•	•	•	•
Engures	18	17	22 525	22 450	3 525	5 077
Ērgļu	5	5	4 857	5 526	647	524

turpinājums

Administratīvās teritorijas Administrative territory	Mītņu skaits (gada beigās) Number of establishments (at the end of the year)		Apkalpoto personu skaits Number of visitors		tai skaitā/ of which Ārvalstu Viesi non-residents	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Garkalnes	3	2	•	•	•	•
Grobiņas	3	1	•	•	•	•
Gulbenes	14	12	6 932	7 401	1 071	1 065
Iecavas	4	5	1 729	2 710	1 477	1 145
Ikšķiles	3	2	•	•	•	•
Ilūkstes	6	6	1 342	1 622	2	69
Inčukalna	1	1	•	•	•	•
Jaunjelgavas	2	2	•	•	•	•
Jaunpiebalgas	1	1	•	•	•	•
Jaunpils	2	2	•	•	•	•
Jelgavas	8	9	4 085	5 253	4	961
Jēkabpils	1	1	•	•	•	•
Kandavas	9	8	4 096	2 970	830	599
Kārsavas	3	2	•	•	•	•
Kocēnu	7	9	8 567	9 435	2 260	2 072
Kokneses	5	4	2 797	1 700	20	0
Krāslavas	18	13	5 031	4 860	439	233
Krimuldas	2	3	•	•	•	•
Krustpils	3	3	•	•	•	•
Kuldīgas	10	16	19 199	15 748	3 267	2 405
Ķeguma	7	5	5 879	6 992	543	319
Ķekavas	4	4	3 968	2 775	1 256	1 018
Lielvārdes	2	1	•	•	•	•
Limbažu	13	13	8 824	7 664	2 287	2 504
Līgatnes	8	7	8 389	10 251	316	406
Līvānu	1	1	•	•	•	•
Lubānas	2	2	•	•	•	•
Ludzas	7	7	5 178	4 187	2 279	1 487
Madonas	22	22	17 614	16 544	1 791	1 568
Mazsalacas	1	1	•	•	•	•
Mālpils	1	3	•	•	•	•
Mārupes	2	1	•	•	•	•
Mērsraga	1	1	•	•	•	•
Naukšēnu	1	1	•	•	•	•
Neretas	2	1	•	•	•	•
Nīcas	5	5	4 955	6 165	1 935	2 216
Ogres	7	6	7 230	8 579	1 661	2 670
Olaines	1	-	•	-	•	-
Ozolnieku	5	5	2 993	3 362	524	1 186
Pārgaujas	8	7	3 605	5 236	1 501	1 796
Pāvilostas	10	11	6 919	10 285	764	1 699
Pļaviņu	4	5	1 688	2 204	65	170
Preiļu	2	2	•	•	•	•
Priekules	1	1	•	•	•	•
Priekuļu	9	9	6 807	9 051	2 709	3 088
Raunas	2	3	•	•	•	•

turpinājums

Administratīvās teritorijas Administrative territory	Mītņu skaits (gada beigās) Number of establishments (at the end of the year)		Apkalpoto personu skaits Number of visitors		tai skaitā/ of which Ārvalstu Viesi non-residents	
	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Rēzeknes	17	16	6 756	6 234	343	456
Riebiņu	1	-	•	-	•	-
Rojas	7	7	4 756	6 016	1 772	1 265
Ropažu	1	1	•	•	•	•
Rucavas	2	3	•	•	•	•
Rugāju	1	1	•	•	•	•
Rundāles	2	3	•	•	•	•
Salacgrīvas	8	8	5 059	7 294	597	1 258
Salas	2	2	•	•	•	•
Salaspils	1	1	•	•	•	•
Saldus	6	7	5 771	5 335	1 099	984
Saulkrastu	7	8	9 369	9 286	1 309	1 125
Sējas	3	3	•	•	•	•
Siguldas	21	22	53 256	48 806	27 718	24 465
Skrīveru	2	2	•	•	•	•
Skrundas	4	4	4 160	4 540	72	350
Smiltenes	10	11	7 753	7 674	1 454	1 175
Stopiņu	1	-	•	-	•	-
Talsu	24	19	10 394	9 447	1 203	1 109
Tērvetes	5	3	660	•	8	•
Tukuma	14	15	9 608	8 237	3 903	2 830
Vainodes	2	1	•	•	•	•
Valkas	8	9	2 234	1 427	115	12
Varakļānu	2	1	•	•	•	•
Vārkavas	2	-	•	-	•	-
Vecpiebalgas	3	3	•	•	•	•
Vecumnieku	2	1	•	•	•	•
Ventspils	15	16	9 919	13 837	2 111	2 968
Viesītes	5	2	714	•	41	•
Vīlakas	3	3	•	•	•	•
Vīļānu	...	1	...	•	...	•

Papildus paskaidrojums⁹⁴

- Tūristu mītnēs apkalpoto personu skaitu un nakšņojumu skaitu Republikas pilsētā vai novadā CSP pēc konfidencialitātes prasībām sniegs tikai tad, ja pārskata mēnesī tajā darbosies vismaz 4 mītnes.
- Datu pieejamība:
 - Par tūristu mītņu darbības rādītājiem dati ir pieejami mēnešu griezumā 45 dienas pēc pārskata mēneša beigām (T+45), piemēram, ja nepieciešams apkalpoto cilvēku skaits septembrī, tad tas būs zināms 15.novembrī.
 - Ārvalstu viesu vidējie izdevumi Latvijā valstu dalījumā tiek publicēti reizi gadā, 110. dienā pēc pārskata gada beigām.
 - Latvijas iedzīvotāju izdevumi ārvalstīs tiek publicēti 180. dienā pēc pārskata gada beigām. Jāņem vērā, ka datu bāzē TUG27 tabulā publicētie izdevumi ir kopā ar transporta izdevumiem uz/no galamērķa valsts. Savādāku dalījumu iespējams pieprasīt no CSP.
- Datu pieprasījuma sagatavošanai nepieciešamais laiks ir līdz 2 nedēļām.

⁹⁴Informācija papildināta un atjaunota 10.04.2017 - EM ieteikums saskaņā ar EM sūtīto vēstuli (28.03.2017 Nr.311-1-2254) IZM.

PIELIKUMS NR.2 – VID DATU PIEPRASĪJUMS

Sporta un kultūras Pasākumiem nav ietekmes uz visiem Latvijā esošajiem saimnieciskās darbības veidiem un, lai objektīvāk noteiktu ekonomisko ietekmi, tiek veidota NACE kodu izlase – saimnieciskā darbība, kam būtu pamanāma Pasākuma ietekme. Pētījuma veicēji var pielāgot nepieciešamos NACE kodus, lai tie atbilstu attiecīgā sporta veida specifikai, bet nezaudētu jautājuma būtību vai aprēķiniem nepieciešamos rezultātus, tai skaitā nodokļu aprēķinus.

NACE kodu izvēlē un VID analīzē ir jāņem vērā vairāki faktori, kas ietekmē to izvēli, attiecīgi:

- Nodokļu veids: PVN.
- Iekļaujamā informācija no PVN deklarācijām par:
 - Kopējo darījumu vērtību.
 - Aprēķināto PVN ar standartlikmi un samazināto likmi apliekamiem darījumiem.
 - Valsts budžetā maksājamo un no valsts budžeta atmaksājamo nodokļa summu.
- Reģionālais princips.
 - Uzņēmumu nodokļu dati tiek pieskaitīti tiem reģioniem, kur uzņēmums ir reģistrēts, nevis pēc faktiskās adreses, kas šinī faktorā darbojas *vice versa*.

Piemērs: SIA „Circle K”, NACE 4730 un 4711 – neatkarīgi, vai Pasākuma reģionā ir minētie benzīntanki un tos lieto ārzemju Viesi – nodokļu ieņēmumi pieskaitās Rīgas reģionam, kur uzņēmums ir reģistrēts).

Datu pieprasījumam no VID ir jāsaturs informācija no PVN deklarācijām par kopējo darījumu vērtību, aprēķināto PVN ar standartlikmi un samazināto likmi apliekamiem darījumiem, valsts budžetā maksājamo un no valsts budžeta atmaksājamo nodokļa summu⁹⁵.

Ņemt vērā faktu, ka Nodokļu ieņēmumu datus par noteiktu periodu iespējams saņemt pēc attiecīgā perioda beigām – pēc periodam sekojošā mēneša 20. datuma. Piemēram, par nodokļu taksācijas periodu “2016. gada septembris” datus iespējams saņemt, sākot ar 2016. gada 21. oktobri.

⁹⁵Informācija papildināta un atjaunota 10.04.2017 - FM ieteikums saskaņā ar FM sūtīto vēstuli (28.03.2017 Nr. 9-01/2606) IZM.

DATU PIEPRASĪJUMA FORMA

	kam: Valsts ieņēmumu dienests NP.lietvediba@vid.gov.lv
	no: Latvijas "ABC" federācija (nosaukums) LV123456789 (PVN reģistrācijas numurs) LV12HABA3456789 (bankas rekvizīti) Pasta iela 1, Rīga (juridiskā adrese) +371 288888888 (tālrunis)
Labdien!	
Mēs pārstāvam Latvijas "ABC" federāciju un rakstām Jums saistībā ar nepieciešamību pēc Latvijas Republikas nodokļu ieņēmumu datiem, kurus apkopo Valsts ieņēmumu dienests.	
Vēlamies Jums lūgt sagatavot šādus datus:	
• pētāmo nodokļu nosaukums – pievienotās vērtības nodoklis; • iekļaujamā informācija no PVN deklarācijām - par kopējo darījumu vērtību, aprēķināto PVN ar standartlikmi un samazināto likmi apliekamiem darījumiem, valsts budžetā maksājamo un no valsts budžeta atmaksājamo nodokļa summu • laika periods – 2 gadi. • nodokļu maksātāju loks pēc teritoriālā plānošanas reģiona – attiecīgais plānošanas reģions; • nodokļu maksātāju loks pēc saimnieciskās darbības statistiskā klasifikācijas NACE 2. redakcijas: ○ Nepieciešamie NACE kodi norādīti pielikuma turpinājumā	
Ar cieņu,	
Jānis Bērziņš	
Latvijas "ABC" federācijas valdes priekšsēdētājs	

NACE KODI

NACE kodu sadaļas izveidotas saskaņā ar Apmeklētāju anketas jautājumu Nr.14 un Dalībnieku aptaujas Nr.5 izmaksu veidiem, lai Pētījuma veicēji varētu tos attiecīgi sadalīt un vieglāk iekļaut datu analizē.

NACE kods	Saimnieciskā darbība
IEPIRKŠANĀS izdevumi - Mazumtirdzniecība	
47.11	Mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos, kuros galvenokārt pārdod pārtikas preces, dzērienus vai tabaku
47.19	Pārējā mazumtirdzniecība nespecializētajos veikalos
47.21	Augļu un dārzeņu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.22	Gaļas un gaļas produktu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.23	Zivju, vēžveidīgo un mīkstmiešu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.24	Maizes, kūku, miltu konditorejas un cukuroto konditorejas izstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.25	Alkoholisko un citu dzērienu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.26	Tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.29	Citur neklasificēta pārtikas mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.61	Grāmatu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.62	Avīžu un kancelejas piederumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.63	Audio un video ierakstu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.64	Sporta preču mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.65	Spēļu un rotaļlietu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.71	Apģērbu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.72	Apavu un ādas izstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.77	Pulksteņu un juvelierizstrādājumu mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.78	Citur neklasificēta jaunu preču mazumtirdzniecība specializētajos veikalos
47.79	Lietotu preču mazumtirdzniecība veikalos
47.81	Pārtikas, dzērienu un tabakas izstrādājumu mazumtirdzniecība stendos un tirgos
47.82	Tekstilizstrādājumu, apģērbu un apavu mazumtirdzniecība stendos un tirgos
47.89	Citu preču mazumtirdzniecība stendos un tirgos
CITAS AR TRANSPORTU SAISTĪTAS IZMAKSAS	
49.10	Pasažieru dzelzceļa transports
49.31	Pilsētas un piepilsētas pasažieru sauszemes pārvadājumi
49.32	Taksometru pakalpojumi
49.39	Citur neklasificēts pasažieru sauszemes transports
50.10	Pasažieru jūras un piekrastes ūdens transports
50.30	Pasažieru pārvadājumi iekšzemes ūdeņos
77.11	Automobiļu un citu vieglo transportlīdzekļu iznomāšana un ekspluatācijas līzings
NAKTSMĪTNES	
55.10	Izmitināšana viesnīcās un līdzīgās apmešanās vietās
55.20	Izmitināšana Viesu mājās un cita veida īslaicīgas apmešanās vietās
55.30	Kempingu, atpūtas transportlīdzekļu laukumu un apdzīvojamo autopiekabju laukumu darbība
55.90	Pārējo apmešanās vietu darbība

IZDEVUMI UZTURAM – Ēdināšanas pakalpojumi

56.10	Restorānu un mobilo ēdināšanas vietu pakalpojumi
56.21	Izbraukuma ēdināšana pēc pasūtījuma
56.29	Cita veida ēdināšanas pakalpojumi
56.30	Bāru darbība

TŪRISMA, IZKLAIDES UN CITU PASĀKUMU APMEKLĒŠANAS IZMAKSAS

79.11	Ceļojumu biroju pakalpojumi
79.12	Tūrisma operatoru pakalpojumi
91.02	Muzeju darbība
91.03	Vēsturisku objektu un līdžīgu apmeklējuma vietu darbība
91.04	Botānisko dārzu, zooloģisko dārzu un dabas rezervātu darbība
92.00	Azartspēles un derības
93.11	Sporta objektu darbība
93.21	Atrakciju un atpūtas parku darbība
93.29	Cita izklaides un atpūtas darbība
96.04	Fiziskās labsajūtas uzlabošanas pakalpojumi

DEGVIELA

47.30	Degvielas mazumtirdzniecība degvielas uzpildes stacijās
-------	---

CITI IZDEVUMI

73.11	Reklāmas aģentūru darbība
73.12	Starptautiskā reklāmas izvietojuma masu informācijas līdzekļos
77.21	Atpūtas un sporta priekšmetu iznomāšana un ekspluatācijas līzings
79.90	Citi rezervēšanas pakalpojumi un ar tiem saistītas darbības

PIELIKUMS NR.3 – DIGITĀLO MĒDIJU ANALĪZE

Digitālo mediju analīze ir izveidota, lai Organizatoriem palīdzētu gūt ieskatu mūsdienīgas informācijas analīzes aspektos. Analīze ir veidota pēc cita principa nekā pārējais Pētījums, tās piemēri ir pielāgoti, lai parādītu uzskatāmu informāciju. Digitālo mediju analīzes izveidošanā tika piesaistīts arī nozares profesionālis Jānis Birģelis⁹⁶. Digitālo mediju analīze obligāti nav jāveic nevienam Pētījuma veicējam.

Mūsdienu strauji augošajā virtuālajā vidē pieaugusi sociālo tīklu un interneta mājaslapu nozīme, liela daļa cilvēku savu viedokli izsaka sociālajos tīklos un informāciju iegūst no interneta. Mūsdienīga pētījuma ietekmes aptvērumam nepieciešams analizēt arī informāciju interneta vidē. Mērķis šādai analīzei ir noteikt apmeklētāju ietekmi uz sporta veida un Pasākuma kopējo interesi valstī, kā arī valsts sasaisti ar Pasākuma un sporta veida atslēgas vārdiem.

Visu analīžu veikšanai ir nepieciešams aplūkot datus par trīs laika periodiem.

- Pirms Pasākuma periods – tiklīdz tiek sākta Pasākuma mārketinga kampaņa vai ne vēlāk kā 3 mēnešus pirms Pasākuma.
- Pasākuma norises periods.
- Pēc Pasākuma periods – vismaz 2 mēnešus pēc Pasākuma beigām.

Šie analīzes periodi uzskatāmi atspoguļojot Pasākuma atpazīstamību, cilvēku ieinteresētību, kā arī parādīs izmaiņas attiecīgā sporta notikuma popularitātē.

PRIEKŠDARBI

Priekšdarbi kalpo kā rezultātu sasniegšanai nepieciešamo darbu sagatave un Pētījuma veicējiem sniedz ieskatu par sagaidāmajiem analīzes rezultātiem. Sagatavošanas procesā jāveic darbības, lai uzstādītu programmas un ievadītu tām nepieciešamo informāciju, lai Pētījuma veicēji PPA spētu analizēt to sniegtos rādītājus. Priekšdarbi jāsakārto pirms Pasākuma norises – vēlams līdz ar pirmajām mārketinga aktivitātēm vai ne vēlāk kā 3 mēnešus pirms Pasākuma, lai no iegūtajiem datiem varētu veikt pilnvērtīgu analīzi.

PRIEKŠDARBI PASĀKUMA MĀJASLAPAI

Pasākuma mājaslapā, kā arī oficiālajās mājaslapās jāveic priekšdarbi, lai iegūtu izpratni par Pasākuma ietekmi uz digitālajiem medijiem, piemēram, *eurobasket2016.com*, *basket.lv*, *FIBA.com* un lai noteiktu Pasākuma ietekmi uz sporta veida atpazīstamību.

Mājaslapā nepieciešams uzstādīt kādu no globāli pieejamām analītikas programmām. Tās var apskatīt W3tech mājaslapā⁹⁷ un izvēlēties piemērotāko, lai iegūtu Pētījumam nepieciešamos datus. Iesakām lietot populārāko un visvairāk lietoto programmu - *Google Analytics*⁹⁸. Mājaslapām ir jādefinē mērāmie rezultāti un jāveic to izsekošana – dažas no nepieciešamajām funkcijām jau atrodamas *Google Analytics* noklusējuma uzstādījumos. Kā galvenos mērāmos rezultātus būtu vēlams uzstādīt:

- Apmeklētāju iesaistes mērījumus (*Engagement*) – apmeklētāju ieinteresētība saturā.
 - Mājaslapas apmeklējumi – popularitāte un apmeklējuma izmaiņas.
 - Jaunumu apmeklējumi – cilvēki nevis tikai apmeklē mājaslapu, bet Pasākuma laikā parāda tiešo interesi par jaunumiem un seko tiem līdzi.

⁹⁶Jānis Birģelis, SIA *infinitem* 8, Digitālo mediju analītiķis. Infinitem 8 mājaslapa pieejama: (infinitem.lv)

⁹⁷Mājas lapa ar populārāko un labāko analītisko programmu sarakstu.

Pieejama: (https://w3techs.com/technologies/overview/traffic_analysis/all).

⁹⁸*Google Analytics* mājaslapa. Pieejam: (<https://analytics.google.com/>).

- Vidēji lapā pavadītais laiks – nosaka, cik apmeklētājs ir ieinteresēts. Jo ilgāk tas atrodas mājaslapā, jo lielāks pamats uzskatīt, ka interese ir liela.
- Gala rezultāti (*Results*) – apmeklējumu radītie vērtīgie rezultāti mājaslapā.
 - Finanšu mērījumi – abonēšana, pieteikumi, pirkumi un saites uz produkciju iegādes mājaslapām, sponsoriem, partneriem u.tml.

Par apmeklējuma kvalitāti liecina apmeklējuma ilgums vai vidējais apmeklētāju apskatīto lapu skaits, kas iepriekš definēts analītikas rīkos. Šo faktoru ietekmē arī mājaslapas atpazīstamība, proti, kā cilvēks šo mājaslapu atradis, piemēram, no sadarbības partneru mājaslapām, lietojot interneta meklētāju, tieši ievadot mājaslapas adresi utt.

SAGATAVOŠANĀS DARBI ORGANIZATORU MĀRKETINGAM

Priekšdarbu kvalitatīvai izpildei ir liela nozīme, izvēloties pareizos un, iespējams, populārākos mārketinga kampaņas identifikatorus (saukļus, aktivitātes u.tml.). Līdz ar to Pētījuma veicējiem šajā sadaļā ir cieši jāstrādā kopā ar Pasākuma mārketinga speciālistiem. Nepieciešams definēt kampaņu identifikatorus vai noskaidrot tos ar Organizatoru palīdzību. Lai novērtētu katras mārketinga aktivitātes kopējo interesi, nepieciešams definēt kanāliem izmantojamās kampaņu identifikatorus jau pirms darbību veikšanas.

Forma, pēc kuras kampaņas spēj sazināties ar lielāko daļu analītikas programmām, ir UTM parametru princips. UTM ir izmantojams manuāli katras rīkotāju veidotās aktivitātes novērtējumam. Tas nozīmē, ka pēc iespējas katrai mājaslapas saitei, kas tiek reklamēta vai izvietota digitālajā vidē, ir jābūt ar pievienotiem papildu parametriem, kas analītikas programmām precīzi pasaka priekšā, no kādas aktivitātes apmeklētājs lapā ir ieradies. Bez šiem parametriem analītikas programmas var neprecīzi un nepilnīgi uzskaitīt datus par zināmajām aktivitātēm. Turpmāka informācija un izmantošanas piemēri apskatāmi mājaslapā⁹⁹.

⁹⁹Google Analytics palīdzības centra mājaslapa. Pieejama: (<https://support.google.com/analytics/>).

DIGITĀLĀS VIDES UN KOPĒJĀS IETEKMES ANALĪZE

Ārējo interešu, mājaslapas un sociālo kontu analīze ļauj iegūt papildu informāciju par digitālajā vidē sasniegto lietotāju apjomu un izprast Pasākuma popularitāti sabiedrībā, kā arī intereses pieaugumu saistībā ar sporta veidu un valsts vārdu.

MĀJASLAPAS INTERESES NOTEIKŠANA

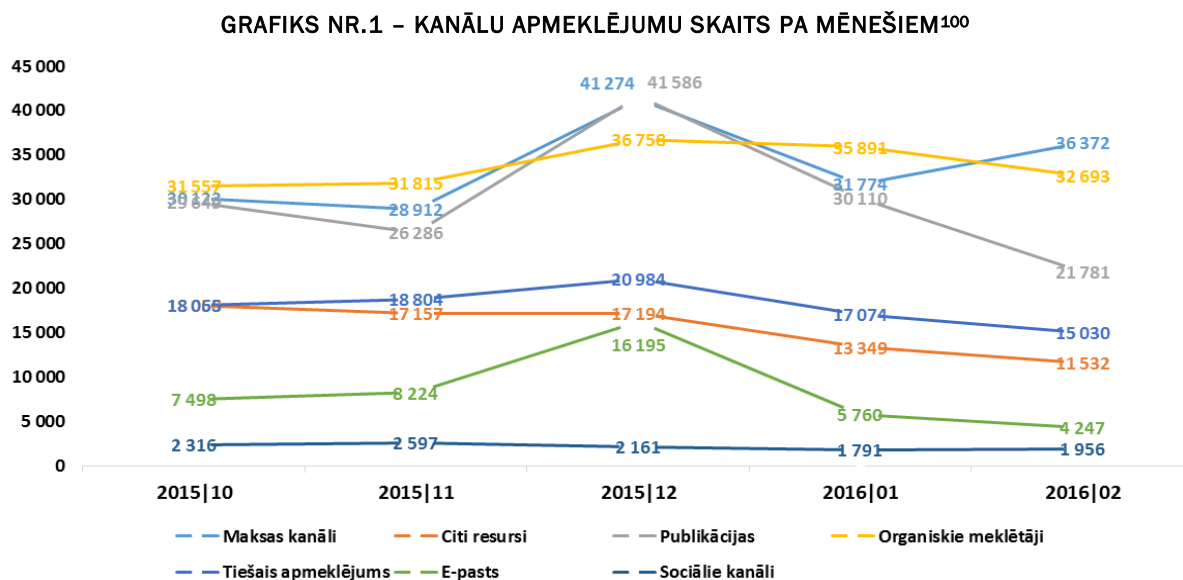
Organizatoriem ir nepieciešams novērtēt mājaslapas apmeklējuma kanālus. Ja ir izpildīti Organizatoru mārketinga sadaļā minētie sagatavošanās darbi, ir ļoti precīzi iespējams noteikt katras aktivitātes rezultātu uz mājaslapas apmeklējumu un apmeklējuma iesaisti mājaslapas darbībās. Mājaslapas analīzes rīkos jāpārbauda kanālu atskaite, kas parāda, no kurienes lietotājs ir ienācis mājaslapā.

Galvenie mājaslapu analīzes objekti:

- Maksas aktivitāšu apmeklējums – reklāmas, banneri.
- Publikācijas novērtējums – apmeklējuma apjoms un kvalitāte no citiem portāliem un publisko attiecību „PR” rakstiem.
- Partneru apmeklējums – apmeklējuma apjoms un kvalitāte no Pasākuma partneru aktivitātēm un lapām.
- Sociālais apmeklējums un kvalitāte.
- Organisko meklētāju apmeklējums – Google meklētājs un citi.
- Citi resursi.

Zemāk esošie piemēri veidoti, izmantojot nepieciešamās programmas rezultātu atspoguļošanai, lai Pētījuma veicējiem rastos labāks priekšstats pat to, kādi dati ir nepieciešami un kā tie tiek attēloti. Līdz ar to katrs piemērs ir veidots individuāli, un starp tiem nav nekādas sasaistes.

Apmeklētības apjoms pa kanālu veidiem tiek veidots, izmantojot *Google Analytics*, un tas izskatās šādi:

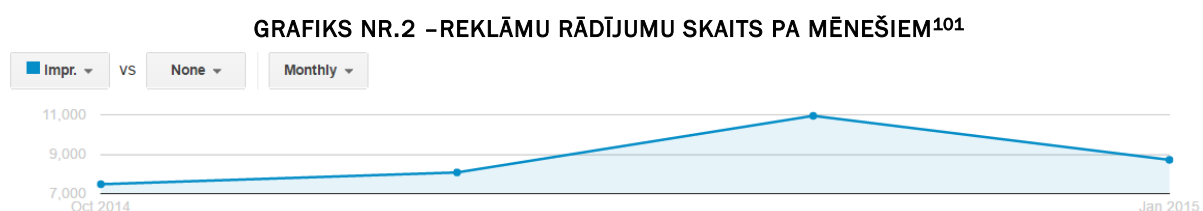
Dati no Google Analytics

¹⁰⁰Autoru izveidots piemērs par mājaslapas apmeklējumu no dažādiem mārketinga kanāliem. Izmantotā programma – Google Analytics. Pieejama: (<https://analytics.google.com/>).

Lai novērtētu kopējo zīmola popularitātes pieaugumu, ir jāizmanto dati no Tiešā (*Direct*) apmeklējuma pieauguma, proti, no cilvēkiem, kas lapā ieradušies ar tīmekļa saites palīdzību. Šis pieaugums parāda interesi par zīmolu un Pasākuma kopējās popularitātes pieaugumu pirms Pasākuma, Pasākuma laikā un pēc Pasākuma.

Autoru izveidotais piemērs atspoguļo, ka apmeklētāju skaits ir pieaudzis no publikācijas un e-pasta kanāliem. Novērots, ka visvairāk pieaudzis apmeklētāju skaits no publikāciju avotiem – no 2015.gada novembra 26 286 apmeklētājiem līdz 41 586 apmeklētājiem 2015.gada decembrī, kas attēlo mārketinga kampaņu rezultātus un to ietekmi populārākajos Latvijas ziņu portālos. Atslēgas vārdu popularitāti un to meklējumu skaitu var uzzināt, izmantojot *Google Adwords*.

Ja Pasākuma laikā interneta meklētājos, piemēram, *Google Adwords* tiek izmantotas maksas reklāmas, interesi var novērtēt arī pēc šo reklāmu *impresiju* jeb apskatu skaita pieauguma. Ja novērojams šāds pieaugums, tas nozīmē, ka ar Pasākumu saistītie atslēgas vārdi tiek aktīvi meklēti.

Dati no *Google Adwords*

Autoru izveidotajā piemērā var redzēt Pasākuma apmeklējuma datus 2 mēnešus pirms Pasākuma, laikā no 10.2015 līdz 11.2015, Pasākuma laikā – 12.2015 un pēc Pasākuma – no 01.2016 līdz 02.2016. Salīdzinot ar pirms Pasākuma periodu, kopējais pieaugums apmeklējuma laikā ir 29,97%, un kopējā interese pēc Pasākuma kritusies par 26,38%.

Kopējās intereses noteikšana

Kopējās intereses noteikšanai internetā var izmantot divus rīkus, kas palīdz noteikt meklējumu un ziņu aktivitāšu intereses pieaugumu konkrētos laika periodos.

*Google Trends*¹⁰² - Izmanto, lai pārbaudītu meklējumu skaitu un zīmola izaugsmi un interesi par Pasākumu konkrētos laika periodos.

¹⁰¹Autoru izveidots piemērs - reklāmu rādījumu skaits pa mēnešiem. Izmantota *Google Adwords* mājaslapa Pieejama: (<http://www.google.lv/adwords/>).

¹⁰²*Google Trends* mājaslapa. Pieejama: (<https://www.google.com/trends/>).

GRAFIKS NR.3 – MEKLĒJUMU SKAITS PA MĒNEŠIEM¹⁰³

Grafikā Nr.3 informācija atspoguļo *Google Trends* datus par *Eurobasket Latvia* interesi *Google* meklētājā laika periodā no 01.06.2015. līdz 31.11.2015. *Eurobasket Latvia* interese pirms Pasākuma, Pasākuma laikā un pēc Pasākuma, sasniedzot lielāko popularitāti 15. septembrī. Datus var redzēt, rīkotājvalsts sasaisti ar Pasākuma zīmolu un sporta veidu kopumā. Ietekme šajā gadījumā Pasākuma laikā ir bijusi par 80% lielāka nekā pirms Pasākuma.

*Keyword Planner*¹⁰⁴ – šo rīku izmanto, lai noteiktu interesi par konkrētiem atslēgas vārdiem. Ar tā palīdzību var pārskatīt atslēgas vārdu vēsturi un to popularitāti pa mēnešiem. Galvenie meklējamie atslēgas vārdi: Pasākums, valsts, pilsēta, sporta veids, kampaņas sauklis utt.

GRAFIKS NR.4 – MEKLĒJUMU SKAITS PA MĒNEŠIEM¹⁰⁵

Augstāk redzamais grafiks attēlo atslēgas vārda *basketbols* meklējumu skaitu par mēnešiem ar *Keyword Planner* rīka palīdzību. Datus var atrast informāciju par to, vai konkrētais atslēgas vārds tiek sasaistīts ar rīkotājvalsts vārdu arī starptautiski un kāda interese par to novērojama Pasākuma norises periodā.

¹⁰³Autoru izveidots piemērs - *Google Trends* dati par "Eurobasket Latvia" interesi *Google* meklētājā periodā no 01.06.2015. - 31.11.2015. Pieejama: (<https://www.google.com/trends/>).

¹⁰⁴*Keyword Planner* mājaslapa. Pieejama: (<https://adwords.google.com/KeywordPlanner>).

¹⁰⁵Autoru izveidots piemērs par mēneša meklējuma skaitu atslēgas vārdam "basketbols". *Programma KeywordPlanner*. (<https://adwords.google.com/KeywordPlanner>).

SOCIĀLO TĪKLU IZAUGSME UN INTERESES NOVĒRTĒJUMS

Sociālo tīklu analīzei Pētījuma veicējiem jāiegūst dati no Organizatoru un Pasākumu sociālajiem kontiem. Veicot galveno kontu analīzi, jāņem vērā Organizatoru *Twitter* un *Facebook* konti. Šo kontu rādītāju uzskaites mērķis ir noteikt sociālās intereses pieaugumu sabiedrībā attiecībā uz Pasākumu.

Rādītāji, kas jāņem vērā attiecībā uz sociālajiem tīkliem:

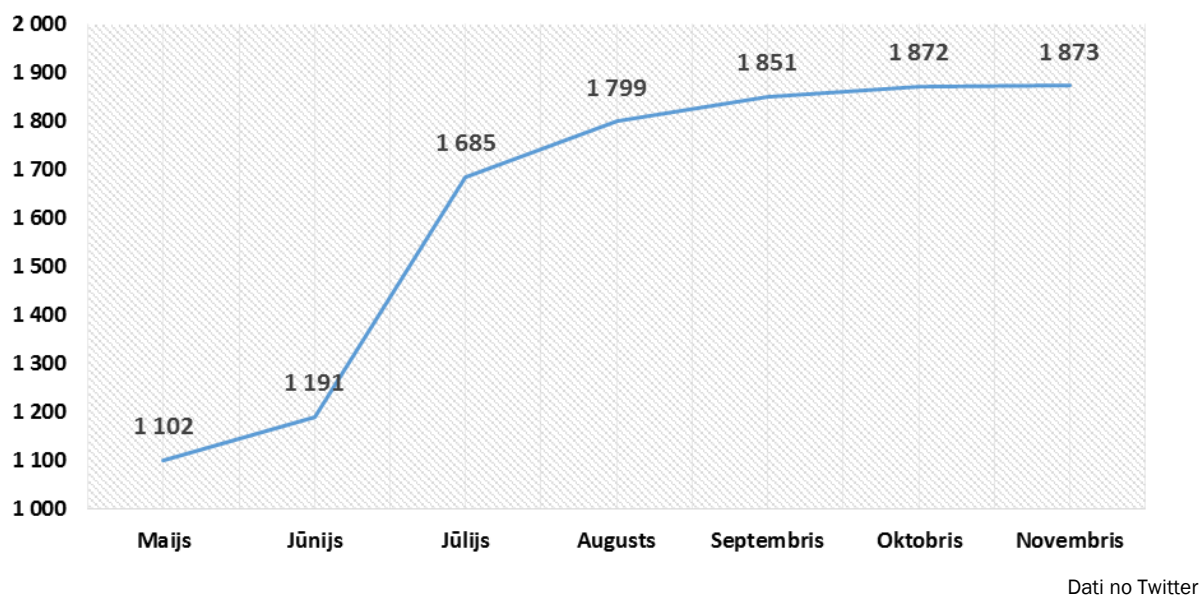
Fani un sekotāji (Fans/Followers) – lapas sekotāju vai fanu apjoms.

GRAFIKS NR.5 – FACEBOOK SEKOTĀJU SKAITA ATSPoguĻojums¹⁰⁶

Facebook Lapas sekotāju pieaugums augstāk redzamajos laika periodos parāda lietotāju aktivitāti un vēlmi mērķtiecīgi saņemt ziņas no Organizatoru sociālajiem profiliem.

GRAFIKS NR.6 – TWITTER SEKOTĀJU SKAITA ATSPoguĻojums¹⁰⁷

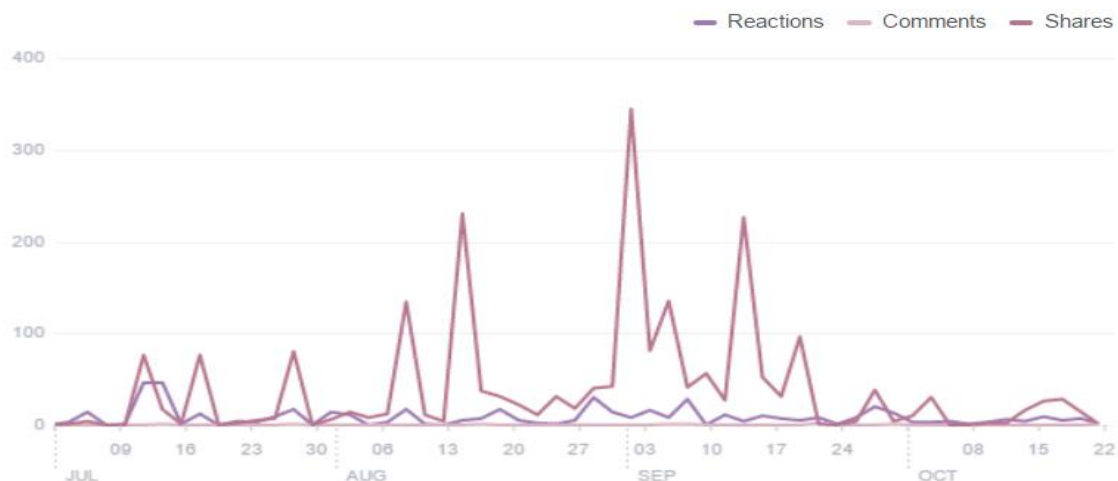
¹⁰⁶Autoru izveidots piemērs Facebook datiem par sekotāju skaita pieaugumu. Pieejama: (www.facebook.com).

¹⁰⁷Autoru izveidots piemērs datiem par Twitter sekotāju pieaugumu. Pieejama: (Twitter.com).

Grafikā Nr.6 redzams *Twitter* sekotāju pieaugums pa mēnešiem. Pasākuma reklamēšana un lielā aktivitāte *Twitter* kontā jūlijā atspoguļo 29% pieaugumu, kas turpinājies līdz Pasākuma norisei septembrī. Pēc Pasākuma norises redzams straujš samazinājums lapas sekotāju skaitā.

iesaistes rādītāji. Iesaistes rādītājs parāda to, cik daudz apmeklētāji iesaistās vērtīgās darbībās, piemēram, klikšķi, *Like*, *Share*, komentāri par Organizatoru ziņām un materiāliem sociālajos tīklos.

GRAFIKS NR.7 – FACEBOOK IESAISTES ATSPUGUĻOJUMS¹⁰⁸

Dati no Facebook

Aplūkojot grafiku Nr.7, var redzēt, ka lapas apmeklētāji ir daudz dalījušies (*share*) ar jauno informāciju, kas ir ievietota *Facebook* lietotāja ziņās. Var redzēt, ka Pasākuma laikā 1. septembrī lietotāju skaits, kas dalījies ar informāciju, pārsniedz 350 lietotājus un ka mārketinga kampaņa pirms un pēc Pasākuma ir sasniegusi ievērojamus rezultātus.

Sasniegtais organiskais lietotāju skaits (*OrganicReach*) – lietotāju skaits, ko ir sasniegušas sociālajos kontos izvietotās ziņas.

Sasniegtais maksas lietotāju skaits (*PaidReach*) – lietotāju skaits, ko ir sasniegušas sociālās ziņas kā maksas pakalpojums.

¹⁰⁸Autoru piemērs par *Facebook* iesaistes rādītāju pieaugumu. Pieejama: (*Facebook.com*).

GRAFIKS NR.8 – SASNIEGTO ORGANISKO UN MAKSAS LIETOTĀJU SKAITA ATSPUGUĻOJUMS¹⁰⁹

Grafiks Nr.8 parāda lapas sekotāju pieaugumu pa laika periodiem, kā arī lietotāju aktivitāti un vēlmi mērķtiecīgi saņemt ziņas no Organizatoru sociālajiem profiliem. Sasniegto lietotāju skaits parāda ar Pasākumu saistītās un nesaistītās auditorijas apjomu trijos Pasākuma novērtēšanas laika periodos.

Lai veiktu augstāk aplūkoto digitālo mediju un sociālo tīklu analīzi, Pasākuma Organizatori var sadarboties ar uzņēmumiem kā *infinitum 8*, *InspiredCommerce* un citiem uzņēmumiem¹¹⁰, kam ir lielāka pieredze šādu mājaslapu, interneta vides un sociālo tīklu analīzes veikšanā.

Galvenais informācijas un socializēšanās avots mūsdienās ir internets, līdz ar to arī pētījumu veicējiem ir jāspēj noteikt galvenos secinājumus, ko atspoguļojuši šīs analīzes gaitā ievāktu datu rezultāti. Šajā sadaļā aplūkoti rādītāji attēlo Pasākuma ietekmi uz digitālās vides rādītājiem, kas atspoguļo Pasākuma popularitāti, auditoriju un tās ieinteresētību Pasākuma norisē, zīmola izaugsmē un kā arī pašā sporta veidā.

Ņemot vērā, ka sadaļā atspoguļotie piemēri ir veidoti, izmantojot nepieciešamās programmas, rezultātu atspoguļošanai, lai pētījumu veicējiem rastos labāks priekšstats par to, kādi dati ir nepieciešami un kā tie tiek attēloti. Var izdarīt šādus secinājumus:

Mārketinga kampaņa, kas sākusies vienu mēnesi pirms Pasākuma, ir izrādījusies ļoti veiksmīga, jo mājaslapas apmeklējumu skaits mēnesī, kad Pasākumus norisinājies, no izsūtītajām e-pasta kampaņām un no publikāciju avotiem attiecīgi palielinājies par 196% un 158% pret iepriekšējo mēnesi¹¹¹.

Pretēji mājaslapas palielinātajai popularitātei mārketinga kampaņas ietvaros mēnesi pirms Pasākuma. sociālos tīklos veiktās aktivitātes atspoguļo stabilu izaugsmi sekotāju pieaugumā. Sporta federācijas Facebook lapai sekotāju skaits turpina arī pieaugt pēc Pasākuma (Grafiks Nr.4), kas izsakāms ar lielo share daudzumu, kur Pasākuma Organizatori dalījušies savos iespaidos par Pasākumu (Grafiks Nr.8), bet Twitter sekotāju skaits pēc Pasākuma vairs tik strauji nepieaug (Grafiks Nr.5). Digitālo mediju analīze ļauj

¹⁰⁹Autoru piemērs par Facebook sasniegto organisko un maksas lietotāju skaitu. Pieejama: (www.facebook.com).

¹¹⁰Uzņēmumu saraksts, kas nodarbojas ar interneta vidē nepieciešamo analīžu veikšanu.

Pieejama: (https://www.google.com/partners/#a_search;bdgt=500,2500;lang=en;locn=Latvia;motv=0).

¹¹¹Informācija no sadaļas grafika Nr.1 – Kanālu apmeklējumu skaits pa mēnešiem.

secināt, ka Pasākums ir popularizējis sporta veidu visā Latvijā, palielinot savu federāciju sekotāju bāzi sociālajos tīklos, turpretī mājaslapu apmeklējums pieaudzis tikai uz Pasākuma periodu.

Pētījuma veicējiem pēc Digitālo mediju analīzes ir jāspēj secināt sava Pasākuma popularitāti un atpazīstamību digitālajā vidē. Attiecīgo aspektu analīze ir jāveic visiem Pētījuma veicējiem, kam interesē attiecīgā Pasākuma atpazīstamība tiešsaistē, jo mūsdienās tieši digitālo mediju kanāli nodrošina plašāko informācijas daudzumu par sabiedrības ieinteresētību attiecīgajos notikumos. Digitāli pieejamā informācijas analīze parāda arī Pasākuma popularitātes aspektus ārpus valsts teritorijas ne tikai Pasākuma norises apgabalā. Digitālo mediju analīze spētu Pētījuma veicējiem nodrošināt informāciju, ko nespētu sniegt neviena aptauja vai datu aprēķini, tāpēc šāda analīzes veikšana būtu nepieciešama ikvienam starptautiskam Pasākumam.